Okuyalım, öğrenelim, öğretelim de
Kur'an yolunda olalım.

ALLÂH'IN KELÂMI İRÂBININ TAMÂMI

4. CİLD

Müellifi
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

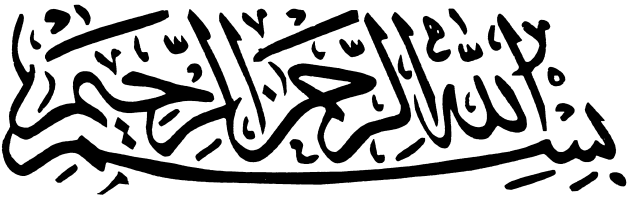

ALLÂH'IN KELÂMI ÎRÂBININ TAMÂMI

CİLD IV

Müellifi:
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

Yayın Kurulu:
Necati Tuncer
Bekir Tuncer
Ömer Tuncer

Redekte & Dizgi:
Soner & Şule Dağ

Baskı ve Cilt:
Dizgi Ofset Matbaacılık
F.Çakmak Mah. 10451 Sk. No: 4 Karatay/Konya
Tel: 0(332) 342 07 42

Basım Tarihi:
Eylül - 2012

© Copyright:
Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN
Takım: 9789758954-90-2
1.Cild: 9789758954-94-0

≈ SÛRELER ≈

Sûre Adı	Sayfa No:
19/Meryem Sûresi	1
20/Tâhâ Sûresi	51
21/Enbiyâ Sûresi	122
22/Hacc Sûresi	183
23/Mü'minun Sûresi	239
24/Nûr Sûresi	295
25/Furkân Sûresi	349
26/Şuarâ Sûresi	393
27/Neml Sûresi	469
28/Kasas Sûresi	527
29/Ankebût Sûresi	591

MERYEM SÛRESİ

19. Sûredir

98 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

كٓهيعٓصٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**كهيعص**) geçen surelerde de belirtildiği gibi bu hurufu mukattaanın Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ۚ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**ذِكْرُ**) mahzuf (**هُوَ**) veya (**هٰذَا**) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**رَحْمَةِ**) muzâfun ileyh, mecrur. (**رَبِّ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**عَبْدَ**) masdarın mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**زَكَرِيَّا**) atfı beyân veya bedel, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...**ذِكْرُ** "**هٰذَا**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِذْ نَادٰى رَبَّهُ نِدَآءً خَفِيًّا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**اِذْ**) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (**رَحْمَةِ**) ye müteallık. (**نَادٰى**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**زَكَرِيَّا**) ye râci. (**رَبَّ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نِدَاء خَفِيّاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...نَادَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 4

قَالَ رَبِّ انِّى وَهَنَ الْعَظْمُ مِنّى وَاشْتَعَلَ الرَّاْسُ شَيْبًا
وَلَمْ اَكُنْ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَكَرِيَّا) ye râci. (رَبِّ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (وَهَنَ) fi'li mâzı. (الْعَظْمُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنِّي) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (اشْتَعَلَ) fi'li mâzı. (الرَّأْسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنا). (بِدُعَائِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (شَقِيّاً) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبِّ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...وَهَنَ الْعَظْمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اشْتَعَلَ الرَّأْسُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(لَمْ أَكُنْ ... شَقِيّاً) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَاِنِّى خِفْتُ الْمَوَالِىَ مِنْ وَرَآئِى وَكَانَتِ امْرَاَتِى عَاقِرًا
فَهَبْ لِى مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خِفْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَوَالِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن وَرَائِ) cârr-mecrur, (خِفْتُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (كَانَتِ) fi'li mâzı, nâkıs. (امْرَأَتِي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَاقِراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (هَبْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي مِن لَدُنْ) cârr-mecrurlar, (هَبْ) e müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلِيّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنِّي خِفْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خِفْتُ الْمَوَالِيَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِراً) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...هَبْ لِي) cümlesi, (إن كان هذا حالي) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 6

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ اٰلِ يَعْقُوبَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَرِثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (وَلِيّاً) e râci. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يَرِثُ) geçenki gibi. (مِنْ آلِ) cârr-mecrur, (يَرِثُ) ye müteallık. (يَعْقُوبَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبِّ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَضِيّاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَرِثُنِي) cümlesi, (وَلِيّاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...يَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye talebi te'kîd için. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

يَا زَكَرِيَّآ اِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيٰى ۙ لَمْ نَجْعَلْ

لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (زَكَرِيَّا) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni, mahallen mansub. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نُبَشِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِغُلَامٍ) cârr-mecrur, (نُبَشِّرُ) ye müteallık. (اسْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَحْيَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَجْعَلَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِن قَبْلُ) cârr-mecrur, birinci mef'ûl ve mansub olan (سَمِيًّا) e müteallık.

Cümleler:

(...يَا زَكَرِيَّا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا نُبَشِّرُكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نُبَشِّرُكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اسْمُهُ يَحْيَى) cümlesi, (غُلَامٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...لَمْ نَجْعَلَ) cümlesi, (غُلَامٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 8

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَكَرِيَّا) ya râci. (رَبِّ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّى) ismi istifhâm, mebni. (يَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs. (لِي) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. (غُلَامٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (كَانَتِ) fi'li mâzı, nâkıs. (امْرَأَتِي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَاقِرًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (بَلَغْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْكِبَرِ) cârr-mecrur, (بَلَغْتُ) ye müteallık. (عِتِيًّا) temyîz veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَكُونُ لِي غُلَامٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِراً) cümlesi, (لِي) deki (ي) den hâl. Mahallen mansub.
(...بَلَغْتُ) cümlesi, hâl veya geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 9

قَالَ كَذٰلِكَ ۖ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ
مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci veya melek Cebrâil'e işâret. (كَذٰلِكَ) câr-mecrur, mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık, (الأمر يتحقق) takdîrinde. (قَالَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَيَّ) câr-mecrur, haber ve merfu olan (هَيِّنٌ) e müteallık. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَقْتُكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن قَبْلُ) câr-mecrur, (خَلَقْتُ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (نْ) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (شَيْئاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالَ رَبُّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَدْ خَلَقْتُكَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَمْ تَكُ شَيْئاً) cümlesi, hâl veya geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 10

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيٓ اٰيَةً ۖ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلٰثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَكَرِيَّا) ya râci. (رَبِّ) münâda, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun

ileyh, mahallen mecrur. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (آيَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (آيَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (تُكَلِّمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَلاَّ تُكَلِّمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (آيَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(ثَلاثَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَيَالٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَوِيًّا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اجْعَلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...آيَتُكَ أَلاَّ تُكَلِّمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 11

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (خَرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَكَرِيَّا) ya râci. (عَلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (خَرَجَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْمِحْرَابِ) cârr-mecrur, (خَرَجَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَوْحَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَكَرِيَّا) ya râci. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَوْحَى) ya müteallık. (أَنْ) harfi tefsîr. (سَبِّحُوا) fi'li emr, (و) fâili. (بُكْرَةً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَبِّحُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (عَشِيًّا), (بُكْرَةً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...خَرَجَ) cümlesi, geçen âyetteki ikinci (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْحَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَبِّحُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ ۖ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(**يَا**) harfi nidâ. (**يَحْيَى**) münâda, müfred, mebni. Mahallen mansub. (**خُذْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**الْكِتَابَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**بِقُوَّةٍ**) cârr-mecrur (**خُذْ**) e müteallık. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**آتَيْنَاهُ**) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (**الْحُكْمَ**) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**صَبِيًّا**), (**آتَيْنَاهُ**) nün mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(**يَا يَحْيَى**...) nidâ cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub. (**قال تعالى: يَا يَحْيَى**) takdîrinde.

(**خُذِ الْكِتَابَ**...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(**آتَيْنَاهُ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً ۖ وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**حَنَانًا**) geçen âyetteki (**الْحُكْمَ**) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**مِن لَدُن**) cârr-mecrur, (**حَنَانًا**) in mahzuf sıfatına müteallık. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**زَكَاةً**), (**حَنَانًا**) gibi, ona ma'tuf. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (**يَحْيَى**) ya râci. (**تَقِيًّا**) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(**كَانَ تَقِيًّا**) cümlesi, geçen âyetteki (**آتَيْنَاهُ**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**بَرًّا**), (**تَقِيًّا**) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**بِوَالِدَيْ**) cârr-mecrur, (**بَرًّا**) a müteallık. Cerr alâmeti (**ي**). (**ن**) un hazfi izâfet için. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**لَمْ**) harfi nefy ve cezm ve kalb. (**يَكُنْ**) fi'li muzâri, nâkıs,

meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (يَحْيَى) ye râci. (جَبَّاراً عَصِيّاً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...لَمْ يَكُن جَبَّاراً) cümlesi, geçen âyetteki (كَانَ تَقِيّاً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (وُلِدَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (يَحْيَى) ye râci. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (يَحْيَى) ya râci. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُبْعَثُ) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (يَحْيَى) ya râci. (حَيّاً), (يُبْعَثُ) nün nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سَلَامٌ عَلَيْهِ) cümlesi, geçen âyetteki (لَمْ يَكُن جَبَّاراً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وُلِدَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَمُوتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُبْعَثُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 16

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (اذْكُرْ) e müteallık. (مَرْيَمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) zarf, bedeli iştimâl, mahallen mansub. (انتَبَذَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَمَ) e râci. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (انتَبَذَتْ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَكَاناً شَرْقِيّاً) mef'ûlü bih veya zarf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...انتَبَذَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 17

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (اتَّخَذَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (مِن دُون) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حِجَاباً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهَا) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رُوحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَمَثَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رُوح) a râci. (لَهَا) cârr-mecrur, (تَمَثَّلَ) ye müteallık. (بَشَراً سَوِيّاً) hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:
(...اتَّخَذَتْ) cümlesi, geçen âyetteki (انتَبَذَتْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...تَمَثَّلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 18

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾

Îrâbı:
(قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعُوذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِالرَّحْمَن مِنكَ) cârr-mecrurlar, (أَعُوذُ) ye müteallıklar. (إن) harfi şart, câzim. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تَقِيّاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي أَعُوذُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَعُوذُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كُنتَ تَقِيّاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, (فاتركني أو فاتته عنّي) takdîrinde.

Âyet: 19

قَالَ إِنَّمَآ أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَٰمًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رُوح) a râci. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (رَسُولُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (أَهَبَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لكِ) câr-mecrur, (أَهَبَ) ye müteallık. (غُلَاماً زَكِيّاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ أَهَبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَسُولُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...أنا رَسُولُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 20

قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarfiyyet üzere mebni, mahallen mansub. (يَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِي) câr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (غُلَامٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَمْسَسْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَشَرٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (نْ) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنا). (بَغِيّاً) haberi, mansub.

Cümleler:

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكُونُ لِي غُلَامٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَمْ أَكُ بَغِيًّا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 21

قَالَ كَذٰلِكِ ۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ ۚ وَلِنَجْعَلَهُ اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا ۚ وَكَانَ اَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye veya Meleke râci. (كَذٰلِكِ) cârr-mecrur, mahzuf mübtedanın mahzuf haberine müteallık, (الأمر يتحقق) takdîrinde. (قَالَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (هَيِّنٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَجْعَلَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (آيَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةً) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَّا) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

(أَنْ نَجْعَلَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خلقناه) takdîrindeki fi'le müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (خلق) takdîrindeki mefhûma râci. (أَمْراً مَقْضِيّاً) haber ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...كَذٰلِكِ "الأمر") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
İkinci (...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لِنَجْعَلَهُ "خلقناه") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...كَانَ أَمْراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (حَمَلَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (فَ) âtıfa. (انْتَبَذَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (انْتَبَذَتْ) e müteallık. (مَكَاناً قَصِيّاً) mef'ûlü bih veya zarf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...حَمَلَتْهُ) cümlesi, mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...انْتَبَذَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ ۚ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي
مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَجَاءَ) fi'li mâzı. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَخَاضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَىٰ جِذْعِ) cârr-mecrur, (أَجَاءَ) ye müteallık. (النَّخْلَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (يَا) harfi tenbih. (لَيْتَ) harfi temenni ve nasb. (نِ) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (مِتُّ) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَسْيًا مَنسِيًّا) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أَجَاءَهَا الْمَخَاضُ) cümlesi, geçen âyetteki (انْتَبَذَتْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْتَنِي مِتُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مِتُّ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كُنتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 24

فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (نَادَي) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Cebrâil veya İsâ A.S. a râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (نَادَي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mansub. (أن) harfi tefsîr. (لا) nâhiye, câzime. (تَحْزَنِي) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) nun hazfi. (ي) fâili. (قَدْ) harfi tahkık. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَحْتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَرِيّاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَادَاهَا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَتْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَحْزَنِي) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ جَعَلَ) cümlesi, nehyin ta'lîli veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَهُزِّي اِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُزِّي) fi'li emr, (ي) fâili. (اِلَيْكِ) cârr-mecrur, (هُزِّي) ye müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (جِذْعِ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (النَّخْلَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُسَاقِطْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (النَّخْلَةِ) ye râci. (عَلَيْكِ) cârr-mecrur, (تُسَاقِطْ) a müteallık. (رُطَباً جَنِيّاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...هُزِّي) cümlesi, geçen âyetteki (لا تَحْزَنِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُسَاقِطْ) cümlesi, (اِن تهزّي) takdîrideki şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ۚ فَاِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ اَحَدًا ۙ فَقُولِي اِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اُكَلِّمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّا ۚ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كُلِي) fi'li emr, (ي) fâili. (وَ) âtıfa. (اشْرَبِي) fi'li emr, (ي) fâili. (وَ) âtıfa. (قَرِّي) fi'li emr, (ي) fâili. (عَيْناً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (إنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (تَرَيِنَّ) fi'li muzâri, mebni, fi'li şart, mahallen meczum, (ي) fâili. (ن) harfi te'kîd. (مِنَ الْبَشَرِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (أَحَداً) in mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (قُولِي) fi'li emr ve fâili. (إنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَذَرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِلرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (نَذَرْتُ) ye müteallık. (صَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (أُكَلِّمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنْسِيّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كُلِي) cümlesi, (إذا هززت فتساقطت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اشْرَبِي) ve (...قَرِّي عَيْناً) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...إمَّا تَرَيِنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُولِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إنِّي نَذَرْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَذَرْتُ) cümlesi, (إنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَنْ أُكَلِّمَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 27

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۖ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ
شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَتَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَتَتْ) e müteallık. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَم) e râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مَرْيَمُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتِ) fi'li mâzı ve fâili. (شَيْئاً فَرِيّاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أَنْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَحْمِلُهُ) cümlesi, fâilden veya (بِهِ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَا مَرْيَمُ) ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...جِئْتِ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

يَـٰٓأُخْتَ هَـٰرُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ ٱمْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ
أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أُخْتَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَارُونَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَبُو) ismi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (امْرَأَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَوْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (أُمُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَغِيًّا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَا أُخْتَ) nidâ cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ أَبُوكِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَتْ أُمُّكِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ ۖ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِى
ٱلْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَشَارَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَمَ) e râci. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَشَارَتْ) e müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (نُكَلِّمُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَنْ) ismi

mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَن) e âid. (فِي الْمَهْدِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (صَبِيًّا) e müteallık. Bu (كَانَ) tam da olur, bu takdirde (صَبِيًّا) hâl olur.

Cümleler:

(...أَشَارَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَيْفَ نُكَلِّمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَانَ فِي الْمَهْدِ) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir İsâ'ya râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَبْدُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آتَانِي) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (جَعَلَنِي نَبِيًّا), (آتَانِيَ الْكِتَابَ) ye ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آتَانِيَ الْكِتَابَ) nidâ cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(جَعَلَنِي نَبِيًّا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مُبَارَكًا) ikinci mefûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْنَ مَا) ismi şart câzim, mahallen mansub, zarfı mekân, cevâba veya şarta müteallık. (كُنتُ) fi'li mâzı, tam ve fâili. (و) âtıfa. (أَوْصَانِي), (جَعَلَنِي) gibi. (بِالصَّلَاةِ) cârr-mecrur,

(أَوْصَنِي) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الزَّكَاةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) harfi masdar. (دُمْتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (حَيًّا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا دُمْتُ) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman olmak üzere mahallen mansub. (أَوْصَانِي) ye müteallık.

Cümleler:

(...جَعَلَنِي مُبَارَكاً) cümlesi, geçen âyetteki (جَعَلَنِي نَبِيّاً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كُنْتُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

(...أَوْصَانِي) cümlesi, geçen âyetteki (آتَانِيَ الْكِتَابَ) cümlesine veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بَرّاً) geçen âyetteki (مُبَارَكاً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِوَالِدَتِي) cârr-mecrur, (بَرّاً) a müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. (ن) harfi vikâye. (ي) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (جَبَّاراً شَقِيّاً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...جَعَلَنِي "بَرّاً") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَجْعَلْنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (السَّلَامُ) mübteda, merfu. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (وُلِدتُّ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) geçenki gibi. (أَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) geçenki gibi. (أُبْعَثُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنا). (حَيًّا) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...السَّلامُ عَلَيَّ) cümlesi, geçen âyetteki (لَمْ يَجْعَلْنِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وُلِدتُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَمُوتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أُبْعَثُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 34

ذٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عِيسَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ابْنُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (قَوْلَ) mahzuf (قَالَ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, (قَوْلَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَمْتَرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ عِيسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَمْتَرُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

مَا كَانَ لِلّٰهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ ۖ سُبْحَانَهُ ۖ إِذَا قَضَىٰ
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf mukaddem haberine müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَتَّخِذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلَدٍ) ikinci mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub –birinci mef'ûl mahzuf, (أحدًا) takdîrinde–.

(أن يَتَّخِذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(سُبْحَانَ) mahzuf (نسبّح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قضَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (إنَّمَا) edâtı hasr. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (كُنْ) fi'li emr, tam. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَـ) âtıfa, tâkıbiyye. (يَكُونُ) fi'li muzâri, tam, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا كَانَ لِلَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَهُ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قضَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَكُونُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۚ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (رَبِّي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (هُ) mef'ûlü, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إنَّ اللَّهَ رَبِّي) cümlesi, (قُل) takdîrindeki fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder kavl cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اعْبُدُوهُ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. (إن كنتم مقرّين بربوبيّته) takdîrinde.

(...هَذَا صِرَاطٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اخْتَلَفَ) fi'li mâzı. (الْأَحْزَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ بَيْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن مَشْهَدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...اخْتَلَفَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَيْلٌ لِلَّذِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْ ۙ يَوْمَ يَاْتُونَنَا لٰكِنِ الظّٰلِمُونَ الْيَوْمَ فِى ضَلٰلٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(أَسْمِعْ) emir sıgası, fi'li teaccüb anlamında veya doğrudan fi'li teaccüb sıgasında (أَسْمِعْ بِهِمْ), bu takdîrde (بِ) harfi cerr zâid. (هِمْ) fâili. (وَ) âtıfa. (أَبْصِرْ), (أَسْمِعْ) gibi, ona ma'tuf, (بِهِمْ) mahzuf. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَأْتُونَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لٰكِنِ) harfi istidrâk. (الظَّالِمُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَسْمِعْ بِهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(..."بِهِمْ" أَبْصِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتُونَنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ ۘ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنذِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنذِرْ) e müteallık. (الْحَسْرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) zarf, mahallen mansub. (الْحَسْرَةِ) ye müteallık. (قُضِيَ) fi'li mâzı, mechul. (الْأَمْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي غَفْلَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَنذِرْهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُضِيَ الْأَمْرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هُمْ فِي غَفْلَةٍ) cümlesi, (أَنذِرْهُمْ) ün mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (أَنذِرْهُمْ) ün mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 40

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نَرِثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُرْجَعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...نَرِثُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُرْجَعُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرٰهِيمَ ۘ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (اذْكُرْ) e müteallık. (إِبْرَاهِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (صِدِّيقًا نَبِيًّا) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا) cümlesi, (إِبْرَاهِيمَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...كَانَ صِدِّيقًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (صِدِّيقًا نَبِيًّا) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (لِأَبِي) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (أَبَتِ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تِ) zâide, mütekellim (ي) sından ıvaz. (لِمَ) harfi cerr ve ismi istifhâm. –harfi cerr geldiği için (مَا) den (ا) düşmüştür–. (لِمَ) cârr-mecrur, (تَعْبُدُ) ye müteallık. (تَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لا) nâfiye. (يَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (وَ) âtıfa. (لا يَسْمَعُ), (لا يُبْصِرُ) gibi. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (عَنْكَ) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لِمَ تَعْبُدُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَسْمَعُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يُبْصِرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لا يُغْنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

يَآ اَبَتِ اِنّى قَدْ جَآءَنى مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَاْتِكَ فَاتَّبِعْنى
اَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَبَتِ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تِ) zâide, mütekellim (ي) sından ıvaz. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّبِعْ) fi'li emr. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَهْدِ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (صِرَاطًا سَوِيًّا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا أَبَتِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي قَدْ جَاءَنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَمْ يَأْتِكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبِعْنِي) cümlesi, (إن أردت الهداية) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أَهْدِكَ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

يَآ اَبَتِ لاَ تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ ۖ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلرَّحْمٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَبَتِ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تِ) zâide, mütekellim (ي) sından ıvaz. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْبُدِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الشَّيْطَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ الشَّيْطَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الشَّيْطَان) a râci. (لِلرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (عَصِيًّا) e müteallık.

Cümleler:

(...يَا أَبَتِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَعْبُدِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ
فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَبَتِ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تِ) zâide, mütekellim (ي) sından ıvaz. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أن) harfi masdar ve nasb. (يَمَسَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَابٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (عَذَابٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

(أن يَمَسَّكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَخَافُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, (يَمَسَّ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (لِلشَّيْطَانِ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin haberi ve mansub olan (وَلِيًّا) e müteallık.

(أن تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...يَا أَبَتِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَافُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

قَالَ اَرَاغِبٌ اَنْتَ عَنْ اٰلِهَتِى يٰٓاِبْرٰهِيمُ ۚ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ
مِنْ
لَاَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِى مَلِيًّا ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَبَ) ye râci. (أ) harfi istifhâm. (رَاغِبٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْتَ), (رَاغِبٌ) ün fâili, haber yerine kâim, mahallen merfu –veya (رَاغِبٌ) mukaddem haber, (أَنْتَ) muahhar mübteda–. (عَنْ آلِهَتِي) cârr-mecrur, (رَاغِبٌ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (إِبْرَاهِيمُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَنْتَهِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَ) harfi kasem. (أَرْجُمَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (اهْجُرْ) fi'li emr. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَلِيًّا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اهْجُرْ) a müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَاغِبٌ أَنْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَا إِبْرَاهِيمُ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَنْتَهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْجُمَنَّكَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı delâlet ediyor.

(...اهْجُرْنِي) cümlesi, (أَرْجُمَنَّكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ ۚ سَاَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّى ۖ اِنَّهُ كَانَ بِى حَفِيًّا ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمُ) e râci. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (سَ) harfi tenfîs. (أَسْتَغْفِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكَ) cârr-mecrur, (أَسْتَغْفِرُ) ye müteallık. (رَبِّي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبٌّ) ye râci. (بي) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (حَفِيّاً) e müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَلَامٌ عَلَيْكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سَأَسْتَغْفِرُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ بي حَفِيّاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي
عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَعْتَزِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَدْعُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَدْعُوا) fi'li emr, (و) fâili. (رَبِّي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَسَى) fi'li mâzı, tam. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (أَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنا). (بِدُعَاءِ) cârr-mecrur, (أَكُونَ) nin haberi ve mansub olan (شَقِيّاً) e müteallık. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبِّي) münâda, muzâf –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَلَّا أَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...أَعْتَزِلُكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (سَأَسْتَغْفِرُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَدْعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْعُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى أَلَّا أَكُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۙ وَهَبْنَا لَهُ
إِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manâsında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (اعْتَزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إبْراهِيم) e raci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَعْبُدُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (إسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) mef'ûlü ve ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) hâliyye. (كُلًّا) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (نَبِيًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اعْتَزَلَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...وَهَبْنَا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 50

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُم مِن رَحْمَةِ) cârr-mecrurlar, (وَهَبْنَا) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (لِسَانَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صِدْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلِيًّا), (لِسَانَ) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وَهَبْنَا لَهُم) cümlesi, geçen âyetteki (وَهَبْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَاذْكُرْ فِى الْكِتَابِ مُوسٰى اِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولاً نَبِيًّا ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (اذْكُرْ) e müteallık. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مُخْلَصاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَانَ) geçenki gibi. (رَسُولاً نَبِيّاً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصاً) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ مُخْلَصاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَانَ رَسُولاً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 52

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَادَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن جَانِبِ) cârr-mecrur, (نَادَيْنَا) ye müteallık. (الطُّور) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْأَيْمَن) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَرَّبْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (نَجِيّاً), (قَرَّبْنَاهُ) deki (هُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَادَيْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصاً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَرَّبْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَآ اَخَاهُ هٰرُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ مِن رَحْمَةِ) câr-mecrurlar, (وَهَبْنَا) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَارُونَ) atfı beyân veya bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَبِيّاً), (أَخَا) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...وَهَبْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (قَرَّبْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ ۚ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْكِتَابِ) câr-mecrur, (اذْكُرْ) e müteallık. (إِسْمَاعِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِسْمَاعِيلَ) e râci. (صَادِقَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْوَعْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِسْمَاعِيلَ) e râci. (رَسُولاً نَبِيّاً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ صَادِقَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَانَ رَسُولاً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 55

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِسْمَاعِيلَ) e râci. (يَأْمُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (إِسْمَاعِيلَ) e râci. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالصَّلَاةِ) câr-mecrur, (يَأْمُرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الزَّكَاةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِسْمَاعِيلَ) e râci. (عِنْدَ)

zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (مَرْضِيّاً) a müteallık. (رَبٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَانَ يَأْمُرُ) cümlesi, geçen âyetteki (كَانَ صَادِقَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَأْمُرُ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(كَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيّاً) cümlesi, ilk cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 56

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ ۘ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الْكِتَابِ) câr-mecrur, (اذْكُرْ) e müteallık. (إِدْرِيسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (إِدْرِيسَ) e râci. (صِدِّيقاً نَبِيّاً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اذْكُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقاً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ صِدِّيقاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 57

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَفَعْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَكَاناً عَلِيّاً) zarf ve sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...رَفَعْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقاً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا ۚ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا ﴿٥٨﴾ ﴿سجده﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haberi, mahallen merfu. (أَنْعَمَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَنْعَمَ) ye müteallık. (مِنَ النَّبِيِّينَ مِن ذُرِّيَّةِ) cârr-mecrurlar, (هِمْ) den hâl olan mahzufe müteallıklar. (آدَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (هِمْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (حَمَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَمَلْنَا) ye müteallık. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِن ذُرِّيَّةِ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (إِسْرَائِيلَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (مِمَّنْ) geçenki gibi. (هَدَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. Mef'ûlü, müstetir zamir (نَحْنُ) e âid. (وَ) âtıfa. (اجْتَبَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (خَرُّوا) ye müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّحْمَنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (سُجَّداً), (خَرُّوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (بُكِيّاً), (سُجَّداً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْعَمَ اللَّهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...حَمَلْنَا) cümlesi, birinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هَدَيْنَا) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اجْتَبَيْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...خَرُّوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (خَلَفَ) fi'li mâzı. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (خَلَفَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلْفٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أضَاعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّلاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الشَّهَوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَلْقَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (غَيّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...خَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أضَاعُوا) cümlesi, (خَلْفٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...اتَّبَعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...سَوْفَ يَلْقَوْنَ) cümlesi, (إن يعرضوا علي الحساب) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 60

اِلاَّ مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(إلاَّ) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (آمَنَ), (تَابَ) gibi. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (تَابَ) gibi. (صَالِحاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَدْخُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَابَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ يَدْخُلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَدْخُلُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 61

جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ ۚ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(جَنَّاتِ) geçen âyetteki (الْجَنَّةَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, (جَنَّاتِ) nin sıfatı, mahallen mansub. (وَعَدَ) fi'li mâzı. (الرَّحْمَٰنُ) fâil veya mahzuf fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِبَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, (عِبَادَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (وَعْدُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَأْتِيًّا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا ۖ وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا
بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَسْمَعُونَ) ye müteallık. (لَغْواً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (سَلَاماً) müstesnâ, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رِزْقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf olan habere müteallık. (بُكْرَةً) zarfı zaman, mansub, mahzuf olan habere müteallık. (وَ) âtıfa. (عَشِيّاً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لَا يَسْمَعُونَ...) cümlesi, (جَنَّاتِ عَدْنٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(لَهُمْ رِزْقُهُمْ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 63

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْجَنَّةُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّتِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (نُورِثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, ismi mavsulden hâl olan mahzufe müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (تَقِيّاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نُورِثُ...) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ تَقِيّاً) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ ۖ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۚ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (نَتَنَزَّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (نَتَنَزَّلُ) ye

müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) muahhar mübteda, mahallen merfu. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, geçen (مَا) ya ma'tuf, mahallen merfu. (خَلْفَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَسِيًّا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَا نَتَنَزَّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ مَا بَيْنَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ
لِعِبَادَتِهٖ ؕ هَلْ تَعْلَمُ لَهٗ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(رَبُّ) geçen âyetteki (رَبُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mecrura ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْبُدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (اصْطَبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِعِبَادَةِ) cârr-mecrur, (اصْطَبِرْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَلْ) edâtı istifhâm. (تَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (سَمِيًّا) e veya mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...اعْبُدْهُ) cümlesi, (إن عرفت ربوبيته) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اصْطَبِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...تَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye (rububiyyeti te'kîd için). Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

وَيَقُولُ الْإِنسَانُ ءَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. (الْإِنسَانُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (أ) harfi istifhâm. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَا) zâide. (مِتُّ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi ibtidâ ve te'kîd. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (أُخْرَجُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنا). (حَيًّا) müekkid hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَقُولُ الْإِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مِتُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سَوْفَ أُخْرَجُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَذْكُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْإِنسَانُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن قَبْلُ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık.

(أَنَّا خَلَقْنَاهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَذْكُرُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) ye râci. (شَيْئًا) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَذْكُرُ الْإِنسَانُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاهُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَمْ يَكُ شَيْئًا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 68

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (وَ) harfi cerr, kasemiyye. (رَبِّ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (نَحْشُرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa veya maiyye. (الشَّيَاطِينَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نُحْضِرَنَّهُمْ), (نَحْشُرَنَّهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُحْضِرَنَّ) ye müteallık. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (جِثِيًّا), (نُحْضِرَنَّهُمْ) deki mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وَرَبِّكَ "أقسم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْشُرَنَّهُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نُحْضِرَنَّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نَنْزِعَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (نَنْزِعَنَّ) ye müteallık. (شِيعَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أيُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الرَّحْمَٰنِ) cârr-mecrur, (أَشَدُّ) ye müteallık. (عِتِيًّا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَنْزِعَنَّ) cümlesi, geçen âyetteki (نُحْضِرَنَّهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَشَدُّ "هو") cümlesi, (أيُّ) nün sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَوْلَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِهَا) cârr-mecrur, (أَوْلَى) ye müteallık. (صِلِيّاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَحْنُ أَعْلَمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ أَوْلَى) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

وَإِنْ مِنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۚ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) nâfiye. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وَارِدُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (وردو) takdîrindeki mef'hûme râci. (عَلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, haberin sıfatı olan (مَقْضِيّاً) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتْماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(إِن مِنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْماً) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (نُنَجِّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اتَّقَوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (نَذَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (جِثِيّاً) ye müteallık. (جِثِيّاً) hâlde olur.

Cümleler:

(...نُنَجِّي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَذَرُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَىُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَاَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li mâzı, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيِّنَاتٍ) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَرِيقَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَقَاماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَحْسَنُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَدِيّاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 74

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَرِئْيًا ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَمْ) çoklukdan kinâye, haberiyye, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَرْنٍ) cârr-mecrur, (كَمْ) in mahzuf temyîzine müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haberi, merfu. Raf

alâmeti zamme. (أَثَاثاً وَرِئْياً) temyîz ve ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثاً) cümlesi, (قَرْنٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 75

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ مَدّاً ۚ
حَتّٰى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ ۖ
فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَاناً وَأَضْعَفُ جُنْداً ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي الضَّلَالَةِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (لْ) emir lâmı, câzim. (يَمْدُدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَمْدُدْ) e müteallık. (الرَّحْمٰنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَدّاً) mefûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتّٰى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِمَّا) harfi tafsîl. (الْعَذَابَ) mef'ûl olan (مَا) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِمَّا) geçenki gibi. (السَّاعَةَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَنْ) ismi mavsul veya ismi istifhâm, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (شَرٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَكَاناً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَضْعَفُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (جُنْداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ كَانَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمٰنُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...رَأَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَعْلَمُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ شَرٌّ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۗ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَزِيدُ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اهْتَدَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (هُدًى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَيْرٌ) a müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَوَاباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (خَيْرٌ) geçen habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرَدّاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَزِيدُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اهْتَدَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...الْبَاقِيَاتُ ... خَيْرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm teaccübi. (فَ) isti'nâfiyye. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرَ) ya müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كَفَرَ) nın fâiline râci. (لَ) kasemiyye. (أُوتَيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنا). (مَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (وَلَداً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَأَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَأُوتَيَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 78

﴿٧٨﴾ أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (اطَّلَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir küfredene râci. (الْغَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. (أم) harfi tesviye, istifhâmın muâdili –kesre ârıza–. (اتَّخَذَ), (اطَّلَعَ) gibi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الرَّحْمٰنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَهْدًا) birinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اطَّلَعَ) cümlesi, geçen âyetteki (رَأَيْتَ) nin ikinci mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 79

﴿٧٩﴾ كَلَّا ۖ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi reda' ve zecr. (سَ) harfi tenfîs. (نَكْتُبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir küfredene râci. (وَ) âtıfa. (نَمُدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُ مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrurlar, (نَمُدُّ) ye müteallıklar. (مَدًّا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سَنَكْتُبُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîl manasında. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَمُدُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَرِثُهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مَا) ismi mavsul, (هُ) den bedeli iştimâl, mahallen mansub. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir küfredene râci. (وَ) âtıfa. (يَأْتِينَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir küfredene râci. (فَرْداً), (يَأْتِي) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَرِثُهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِينَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) câr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آلِهَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (لَهُمْ) câr-mecrur, haber ve mansub olan (عِزّاً) e müteallık.

(أَنْ يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اتَّخَذُوا) ye müteallık.

Cümle:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi reda' ve zecr. (سَ) harfi tenfîs. (يَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِعِبَادَةِ) câr-mecrur, (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَكُونُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti

(ن) un sübûtu. (و) ismi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (ضِدّاً) e müteallık.

Cümleler:

(...يَكْفُرُونَ) cümlesi, reda'nın ta'lîli hükmünde. Îrâbda yeri yok.

(...يَكُونُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

أَلَمْ تَرَ أَنَّآ أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الشَّيَاطِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّا أَرْسَلْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın mef'ûlü. Mahallen mansub. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (تَؤُزُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّيَاطِينَ) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَزّاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَؤُزُّهُمْ) cümlesi, (الشَّيَاطِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 84

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْجَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَعْجَلْ) e müteallık. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (نَعُدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (نَعُدُّ) ye müteallık. (عَدّاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَا تَعْجَلْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. (إن وقعوا في المعصية) takdîrinde.

(...نَعُدُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Geçen âyetteki (نَعُدُّ) ye müteallık. (نَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُتَّقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إلى الرَّحْمٰنِ) cârr-mecrur, (نَحْشُرُ) ye müteallık. (وَفْداً), (الْمُتَّقِينَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...نَحْشُرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 86

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَسُوقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُجْرِمِينَ) mef'ûlü bih, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إلى جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (نَسُوقُ) ye müteallık. (وِرْداً), (الْمُجْرِمِينَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...نَسُوقُ) cümlesi, geçen âyetteki (نَحْشُرُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 87

لاَ يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ اِلاَّ مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يَمْلِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil. (الشَّفَاعَةَ) mef'ûlü bih, mansub. (إلاَّ) edâtı istisna. (مَنِ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الرَّحْمٰنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَهْداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا يَمْلِكُونَ) cümlesi, (الْمُجْرِمِينَ) den ikinci hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 88

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. (الرَّحْمٰنُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 89

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (شَيْئاً إِدّاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...جِئْتُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

تَكَادُ السَّمٰوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(تَكَادُ) fi'li muzâri, mukârebe. (السَّمَاوَاتُ) ismi, merfu. (يَتَفَطَّرْنَ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَتَفَطَّرْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَنْشَقُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (تَخِرُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجِبَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَدّاً), (الْجِبَالُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَكَادُ السَّمَاوَاتُ) cümlesi, (شَيْئاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...يَتَفَطَّرْنَ) cümlesi, (تَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(...تَنْشَقُّ الْأَرْضُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...تَخِرُّ الْجِبَالُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 91

اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi masdar. (دَعَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلرَّحْمٰنِ) cârr-mecrur, (دَعَوْا) e müteallık. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ دَعَوْا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (لِ) ile mahallen mecrur. Geçen âyetteki üç fiile müteallık.

Âyet: 92

وَمَا يَنْبَغِى لِلرَّحْمٰنِ اَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَنْبَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلرَّحْمٰنِ) cârr-mecrur, (يَنْبَغِي) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَتَّخِذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الرَّحْمٰنِ) a râci. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يَتَّخِذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَنْبَغِي) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümle:

(...مَا يَنْبَغِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

اِنْ كُلُّ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِلَّآ اٰتِى الرَّحْمٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (آتِي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الرَّحْمٰنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَبْداً), (آتِي) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(كُلُّ مَنْ ... آتِي) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

لَقَدْ اَحْصٰيهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَحْصَي) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الرَّحْمَن) a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (عَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الرَّحْمَن) a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَدّاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَحْصَاهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَدَّهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

وَكُلُّهُمْ اٰتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آتِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَرْداً), (آتِيهِ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...كُلُّهُمْ آتِيهِ) cümlesi, geçen âyetteki (أَحْصَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(اِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (سَ) harfi tenfîs. (يَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti

zamme. (لَهُم) cârr-mecrur, (يَجْعَلُ) ye müteallık. (الرَّحْمَنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وُدّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 97

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنْذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye. (إنَّمَا) edâtı hasr. (يَسَّرْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِلِسَانِ) cârr-mecrur, mef'ûl zamîrinden hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُبَشِّرَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (تُبَشِّرَ) ya müteallık. (الْمُتَّقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (تُنْذِرَ), (تُبَشِّرَ) ya ma'tuf, onun gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُنْذِرَ) ya müteallık. (قَوْماً لُدّاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أن تُبَشِّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَسَّرْنَا) ye müteallık.

(أن تُنْذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(...يَسَّرْنَاهُ) cümlesi, (بلّغ ما أنزل فإنما) takdîrindeki mukadder cümlenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ ۖ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَمْ) çoklukdan kînaye, haberiyye, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَرْنٍ) cârr-mecrur, (كَمْ) in mahzuf temyîzine müteallık. (هَلْ) edâtı istifhâm. (تُحِسُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهُم) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ), (تُحِسُّ) nün mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub. (أَوْ) âtıfa. (تَسْمَعُ), (تُحِسُّ) gibi, ona ma'tuf. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (رِكْزاً) nin mahzuf sıfatına veya hâline müteallık.

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُحِسُّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...تَسْمَعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

MERYEM SÛRESİNİN SONU

TÂHÂ SÛRESİ

20. Sûredir

135 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

طٰهٰ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**طه**) hurufu mukattaadandır. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

مَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰى ۙ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**مَا**) nâfiye. (**أنزَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**عَلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**أنزَلْنَا**) ye müteallık. (**الْقُرْآنَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**تَشْقَى**) fi'li muzâri, gizli (**أن**) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (**أنت**).

(**أن تَشْقَى**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**أنزَلْنَا**) ye müteallık.

Cümle:

(...**مَا أنزَلْنَا**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِلَّا تَذْكِرَةً لِمَنْ يَخْشٰى ۙ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**إِلاَّ**) edâtı istisna ve hasr, (**لكن**) anlamında. (**تَذْكِرَةً**), (**أنزَلْنَاهُ**) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü lehi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لِمَن**) cârr-mecrur, (**تَذْكِرَةً**) e

müteallık. (يَخْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümle:

(...يَخْشَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

تَنْزِيلاً مِمَّنْ خَلَقَ الْاَرْضَ وَالسَّمٰوَاتِ الْعُلٰى ﴿٤﴾

Îrâbı:

(تَنْزِيلاً) mahzuf (نَزَّلْنَاهُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (تَنْزِيلاً) e müteallık. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (الْعُلَى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...خَلَقَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ﴿٥﴾

Îrâbı:

(الرَّحْمَنُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الْعَرْشِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı olan (اسْتَوَى) ye müteallık.

Cümleler:

(...الرَّحْمَنُ "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَوَى) cümlesi, (هُوَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرٰى ﴿٦﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) birinci (مَا) ya ma'tuf,

mahallen merfu. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) yine birinci (مَا) ya ma'tuf, mahallen merfu. (تَحْتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (الثَّرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, (هُوَ) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَاَخْفٰى ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَجْهَرْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالْقَوْلِ) cârr-mecrur, (تَجْهَرْ) a müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الرَّحْمَنُ) a râci. (السِّرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَخْفَى) ismi tafdîl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...تَجْهَرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنْ تَجْهَرْ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok. Veya şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۭ لَهُ الْاَسْمَاۗءُ الْحُسْنٰى ﴿٨﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ), (لَا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْأَسْمَاءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحُسْنَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُ الْأَسْمَاءُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

وَهَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ مُوسٰى ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هَلْ) edâtı istifhâm. (أَتَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (حَدِيثُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...أَتَاكَ حَدِيثُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

اِذْ رَاٰ نَارًا فَقَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوٓا اِنِّٓى اٰنَسْتُ نَارًا لَعَلِّٓى
اٰتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ اَوْ اَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (رَأَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (لِأَهْلِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (امْكُثُوا) fi'li emr ve fâili. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آنَسْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلِّي) harfi terâccî ve mahallen mansub olan ismi. (آتِي) fi'li muzâri, bu kelime ismi fâil de olur, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهَا بِقَبَسٍ) cârr-mecrurlar, (آتِي) ye müteallıklar. (أَوْ) âtıfa. (أَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (أَجِدُ) ye müteallık. (هُدًى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَأَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...امْكُثُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي آنَسْتُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...آنَسْتُ نَاراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَعَلِّي آتِيكُم) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...أَجِدُ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

فَلَمَّآ اَتٰيهَا نُودِيَ يَا مُوسٰى ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (نُودِيَ) ye müteallık. (أَتَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نُودِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mahallen mansub.

Cümleler:

(...أَتَاهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نُودِيَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

اِنِّيٓ اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ
الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اخْلَعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَعْلَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِالْوَادِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْمُقَدَّسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (طُوًى) atfı beyân veya bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...إِنِّي أَنَا رَبُّكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اخْلَعْ) cümlesi, (إن وعيت ذلك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّكَ بِالْوَادِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَاَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحٰى ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (اخْتَرْتُكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْتَمِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِمَا) cârr-mecrur, (اسْتَمِعْ) a müteallık. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...أَنَا اخْتَرْتُكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اخْتَرْتُكَ) cümlesi, (أَنَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اسْتَمِعْ) cümlesi, (إن عرفت قدرك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُوحَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (ن) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (أَنَا اللَّهُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلَٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (أَنَا), (لا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (اعْبُدْ) fi'li emr. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (أَقِمِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِذِكْرِي) cârr-mecrur, (أَقِمِ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لا إِلَهَ إِلَّا أَنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...اعْبُدْنِي) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (إن صدّقت ربوبيّتي) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...أَقِمِ الصَّلَاةَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 15

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ

بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (السَّاعَةَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ءَاتِيَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَكَادُ) fi'li muzâri, mukarebe (كَانَ) gibi. İsmi, müstetir zamir (أنا). (أُخْفِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُجْزَىٰ) fi'li muzâri, mechul, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُلُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (تُجْزَىٰ) ye müteallık. (تَسْعَىٰ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(أَنْ تُجْزَىٰ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُخْفِي) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ السَّاعَةَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(أَكَادُ أُخْفِيهَا) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...أُخْفِيهَا) cümlesi, (أَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(...تَسْعَىٰ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (يَصُدَّنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (نَ) harfi te'kîd. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (يَصُدَّنَّ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هَوَاهُ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (تَرْدَىٰ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَنْ تَرْدَىٰ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اتَّبَعَ) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...**لاَ يَصُدَّنَّكَ**) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. (**إن أقمت الصلاة**) takdîrinde.

(...**لاَ يُؤْمِنُ بِهَا**) cümlesi, (**مَنْ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**اتَّبَعَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**تِلْكَ**) ismi işâret, haber, mahallen merfu. (**بِيَمِينِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**يَا**) harfi nidâ. (**مُوسَى**) münâda, müfred, mahallen mansub.

Cümleler:

(...**مَا تِلْكَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**يَا مُوسَى**) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâfiyye nidânın te'kîdi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(**قَالَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**مُوسَى**) ya râci. (**هِيَ**) mübteda, mahallen merfu. (**عَصَايَ**) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**يَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أَتَوَكَّأُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنا**). (**عَلَيْهَا**) cârr-mecrur, (**أَتَوَكَّأُ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**أَهُشُّ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنا**). (**بِهَا**) cârr-mecrur, (**أَهُشُّ**) ye müteallık. (**عَلَى غَنَمِي**) cârr-mecrur, mukadder mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (**ي**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**لِيَ فِيهَا**) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (**مَآرِبُ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**أُخْرَى**) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...**قَالَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**هِيَ عَصَايَ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَتَوَكَّأُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...أَهُشُّ) ve (...لِيَ فِيهَا مَآرِبُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 19

قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَلْقِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَىٰ) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَلْقِهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَا مُوسَىٰ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَلْقَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَىٰ) ya râci. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (حَيَّةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَسْعَىٰ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (حَيَّةٌ) e râci.

Cümleler:

(...أَلْقَاهَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...هِيَ حَيَّةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَسْعَىٰ) cümlesi, (حَيَّةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 21

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ ۖ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (خُذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (سَ) harfi tenfîs. (نُعِيدُ) fi'li muzâri, merfu.

Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سِيرَةَ) mansûbun bi nez'ilhâfiz –aslı (إلى سِيرَةَ) dir–. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأُولَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خُذْهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَا تَخَفْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...سَنُعِيدُهَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَاضْمُمْ يَدَكَ اِلٰى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ
سُوٓءٍ اٰيَةً اُخْرٰى ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اضْمُمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلى جَنَاح) cârr-mecrur, (اضْمُمْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَخْرُجْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (يَدَ) ye râci. (بَيْضَاء), (تَخْرُجْ) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ غَيْر) cârr-mecrur, (تَخْرُجْ) e müteallık. (سُوءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آيَةً) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...اضْمُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (خُذْهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...تَخْرُجْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

لِنُرِيَكَ مِنْ اٰيَاتِنَا الْكُبْرٰى ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُرِيَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ نُرِيَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (آتيناك) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık.
(مِنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكُبْرَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Âyet: 24

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(اذْهَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إلى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (اذْهَبْ) e müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (طغى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) ye râci.

Cümleler:

(...اذْهَبْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ طغى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(طغى) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِى صَدْرِى ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اشْرَحْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (اشْرَحْ) a müteallık. (صَدْرِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اشْرَحْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَيَسِّرْ لِى اَمْرِى ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَسِّرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (يَسِّرْ) e müteallık. (أَمْرِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...يَسِّرْ) cümlesi, geçen âyetteki (اشْرَحْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِى ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (احْلُلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عُقْدَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن لِسَانِي) cârr-mecrur, (عُقْدَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...احْلُلْ) cümlesi, bir önceki âyetteki (اشْرَحْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

يَفْقَهُوا قَوْلِى ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يَفْقَهُوا) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (قَوْلِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...يَفْقَهُوا) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَاجْعَلْ لِى وَزِيرًا مِنْ اَهْلِى ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (وَزِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَهْلِي) cârr-mecrur, (وَزِيراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...اجْعَلْ) cümlesi, 25. âyetteki (اشْرَحْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

هٰرُونَ اَخِى ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(هَارُونَ), (وَزِيراً) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخِي) atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Âyet: 31

اُشْدُدْ بِهٖٓ اَزْرِى ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(اشْدُدْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (اشْدُدْ) e müteallık. (أَزْرِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...اشْدُدْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَاَشْرِكْهُ فِى اَمْرِى ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَشْرِكْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي أَمْرِي) cârr-mecrur, (أَشْرِكْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...أَشْرِكْهُ) cümlesi, geçen âyetteki (اشْدُدْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

كَىْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(كَيْ) harfi ta'lîl veya masdariyye. (نُسَبِّحَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَثِيراً) mahzuf (تسبيحاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(كَيْ نُسَبِّحَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ل) ile mahallen mecrur. (اجْعَلْ) e müteallık.

Âyet: 34

وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَذْكُرَ), (نُسَبِّحَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَثِيراً) mahzuf (ذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...نَذْكُرَكَ) cümlesi, geçen âyetteki (نُسَبِّحَكَ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 35

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِنَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (بَصِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّكَ كُنتَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنتَ بِنَا بَصِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (قَدْ) harfi tahkık. (أُوتِيتَ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (سُؤْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ أُوتِيتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (مَنَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (مَنَنَّا) ye müteallık. (مَرَّةً) sayı hükmünde mahzuf (منا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, (ثانيا) gibi. (أُخْرَى), (مَرَّةً) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...مَنَنَّا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki (قَدْ أُوتِيتَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 38

إِذْ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰٓ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (مَنَنَّا) ye müteallık. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى أُمِّ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُوحَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

أَنِ اقْذِفِيهِ فِى التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِى الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّى وَعَدُوٌّ لَّهُ ۚ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّى ۚ وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِىٓ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(أَنِ) harfi tefsîr. (اقْذِفِي) fi'li emr, (ي) fâli. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي التَّابُوتِ) cârr-mecrur, (اقْذِفِي) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (اقْذِفِيهِ) geçenki gibi. (فِي الْيَمِّ) cârr-mecrur, ikinci (اقْذِفِي) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı, câzime. (يُلْقِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen

mansub. (الْيَمُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالسَّاحِلِ) cârr-mecrur, (يُلْقِ) ye müteallık. (يَأْخُذْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَدُوٌّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِي) cârr-mecrur, (عَدُوٌّ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (عَدُوٌّ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (عَدُوٌّ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (أَلْقَيْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَلْقَيْتُ) ye müteallık. (مَحَبَّةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنِّي) cârr-mecrur, (أَلْقَيْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُصْنَعَ) fi'li muzâri, mechul, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى عَيْنِي) cârr-mecrur, (تُصْنَعَ) ya müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تُصْنَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَلْقَيْتُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...اقْذِفِيهِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...اقْذِفِيهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُلْقِهِ الْيَمُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَيْتُ) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

اِذْ تَمْشِٓى اُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَكْفُلُهٗ ۖ فَرَجَعْنٰكَ
اِلٰٓى اُمِّكَ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۖ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنٰكَ
مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنّٰكَ فُتُونًا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِيْنَ فِٓى اَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ
جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يّٰمُوْسٰى ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تَمْشِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أُخْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أُخْتُ) ye râci. (هَلْ) edâtı istifhâm. (أَدُلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(عَلَى) harfi cerr. (مَنْ) ismi mavsul, mahallen mecrur. (يَكْفُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) âtıfa. (رَجَعْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى أُمِّ) cârr-mecrur, (رَجَعْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَيْ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَقَرَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَيْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...كَيْ تَقَرَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (لِ) ile mahallen mecrur. (رَجَعْنَا) ye müteallık.

(وَ) atıfa. (لَا) nâfiye. (تَحْزَنَ) fi'li muzâri, (تَقَرَّ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أُمِّ) ye râci.

(...لَا تَحْزَنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) isti'nâfiyye. (قَتَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (نَفْساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْغَمِّ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (فَتَنَّاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فُتُوناً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (لَبِثْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (سِنِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي أَهْلِ) cârr-mecrur, (لَبِثْتَ) ye müteallık. (مَدْيَنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (ثُمَّ) âtıfa. (جِئْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى قَدَرٍ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni.

Cümleler:

(...تَمْشِي أُخْتُكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَدُلُّكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَكْفُلُهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَجَعْنَاكَ) cümlesi, (أَدُلُّكُمْ) cümlesinin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَتَلْتَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...نَجَّيْنَاكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَتَنَّاكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَبِثْتَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْتَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اصْطَنَعْتُكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِنَفْسِي) cârr-mecrur, (اصْطَنَعْتُ) ye müteallık.

Cümle:

(...اصْطَنَعْتُكَ) cümlesi, geçen âyetteki (جِئْتَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

اِذْهَبْ اَنْتَ وَاَخُوكَ بِاٰيَاتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(اذْهَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أنتَ) geçenkinin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (أَخُو) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِآيَاتِي) cârr-mecrur, (اذْهَبْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَنِيَا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un düşmesi. (ا) fâili. (فِي ذِكْرِي) cârr-mecrur, (تَنِيَا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...اذْهَبْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَنِيَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

اِذْهَبَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(اذْهَبَا) fi'li emr, (ا) fâili. (إِلَى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (اذْهَبَا) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (طغى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci.

Cümleler:

(...اذْهَبَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ طغى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...طغى) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 44

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشٰى ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قُولَا) fi'li emr, (ا) fâili. (لَهُ) câr-mecrur, (قُولَا) ye müteallık. (قَوْلًا) mef'ûlü bih (mutlak değil), mansub. (لَيِّنًا) sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (لَعَلَّهُ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَذَكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (أَوْ) âtıfa. (يَخْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci.

Cümleler:

(...قُولَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَذَكَّرُ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَخْشَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 45

قَالَا رَبَّنَآ اِنَّنَا نَخَافُ اَنْ يَفْرُطَ عَلَيْنَآ اَوْ اَنْ يَطْغٰى ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(قَالَا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّنَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أن) harfi masdar ve nasb. (يَفْرُطَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (عَلَيْنَا) câr-mecrur, (يَفْرُطَ) ya müteallık.

(أن يَفْرُطَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَخَافُ) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَوْ) âtıfa. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَطْغَى) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci.

(أن يَطْغَى) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, îtirâzıyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّنَا نَخَافُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَخَافُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

قَالَ لَا تَخَافَآ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَافَا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (ن) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (مَعَ) zarf, mansub, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (أَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَخَافَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّنِي مَعَكُمَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْمَعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

فَأْتِيَاهُ فَقُولَآ إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ ۖ قَدْ جِئْنَاكَ بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّكَ ۖ وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىٰ مَنِ ٱتَّبَعَ ٱلْهُدَىٰٓ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ائْتِيَا) fi'li emr, (ا) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (قُولَا) fi'li emr, (ا) fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَسُولَا) haberi, merfu. Raf alâmeti (ا). (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (أَرْسِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُعَذِّبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (جِئْنَا) ye müteallık. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (آيَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (السَّلَامُ) mübteda,

merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى مَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْهُدَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...اٰتِيَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (لا تَخَافَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...قُولَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنَّا رَسُولَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَرْسِلْ) cümlesi, (تَنَبَّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تُعَذِّبْهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ جِئْنَاكَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...السَّلَامُ عَلَى مَنِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَ) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (أُوحِيَ) ye müteallık. (أَنَّ الْعَذَابَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى مَنْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ الْعَذَابَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُوحِيَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.

(كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...إِنَّا قَدْ أُوحِيَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ أُوحِيَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَذَّبَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يَا مُوسَى ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ رَبُّكُمَا) cümlesi, (إن أوحي إليكما) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَا مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (أَعْطَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَلْقَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (هَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّنَا الَّذِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَعْطَى كُلَّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هَدَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (بَالُ) haber, merfu.

Raf alâmeti zamme. (الْقُرُونِ) muzâfun ileyh, mecrur. (الْأُولَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا بَالُ) cümlesi, (إن كان ربّك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 52

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ ۖ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (عِلْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لا) nâfiye. (يَضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّي) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَنسَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...عِلْمُهَا عِنْدَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا يَضِلُّ رَبِّي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَنسَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّىٰ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, geçen âyetteki (رَبِّ) nin sıfatı, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (مَهْدًا) e müteallık. (الْأَرْضَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَلَكَ), (جَعَلَ) gibi. (لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, (سَلَكَ) ye müteallıklar. (سُبُلًا) mef'ûlü

bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلَ), (جَعَلَ) gibi. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَخْرَجْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (ب) sebebiyye. (أَزْوَاجًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن نَّبَاتٍ) cârr-mecrur, (أَزْوَاجًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (شَتَّى), (أَزْوَاجًا) in ikinci sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...الَّذِي "هو") cümlesi, geçen söz mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَلَكَ) ve (...أَنْزَلَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أَخْرَجْنَا) cümlesi, (أَنْزَلَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (ارْعَوْا) fi'li emr ve fâili. (أَنْعَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi ibtidâ ve te'kîd. (آيَاتٍ) ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِأُولِي) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (النُّهَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ارْعَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(مِنْهَا) cârr-mecrur, fi'li mâzı, fâil ve mef'ûl olan (خَلَقْنَاكُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (فِيهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü olan (نُعِيدُكُمْ) e müteallık. Fâili,

müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (وَ) âtıfa. (مِنْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü olan (نُخْرِجُكُمْ) e müteallık. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (تَارَةً) sayı hükmünde (أُخْرَجا) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, (ثانيا) gibi. (أُخْرَى), (تَارَةً) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُعِيدُكُمْ) ve (...نُخْرِجُكُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 56

وَلَقَدْ اَرَيْنَاهُ اٰيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَاَبٰى ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (آيَاتِ) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. (cemi' müennes sâlim). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُلَّ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (وَ) âtıfa. (أَبَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci.

Cümleler:

(...أَرَيْنَاهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبَ) ve (...أَبَى) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 57

قَالَ اَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ اَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسٰى ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (أَ) harfi istifhâm. (جِئْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُخْرِجَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تُخْرِجَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جِئْتَنَا) ye müteallık.

(مِنْ أَرْضِ) cârr-mecrur, (تُخْرِجَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِسِحْرِ) cârr-mecrur, (تُخْرِجَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَا مُوسَى) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا
لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَ) harfi kasem. (نَأْتِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِسِحْرٍ) câr-mecrur, (نَأْتِيَنَّ) ye müteallık. (مِثْلِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اجْعَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكَ), (بَيْنَنَا) gibi, ona ma'tuf. (مَوْعِداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (نُخْلِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَحْنُ) fâil, zamirinin tevkidi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أنتَ) fâil zamîre ma'tuf, mahallen merfu. (مَكَاناً), (مَوْعِداً) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُوًى) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...نَأْتِيَنَّكَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki (جِئْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اجْعَلْ) cümlesi, (إن قبلت اللقاء) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا نُخْلِفُهُ) cümlesi, (مَوْعِداً) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 59

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مَوْعِدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الزِّينَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُحْشَرَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ضُحًى) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنْ يُحْشَرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَوْمُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 60

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ اَتَى ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (جَمَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنُ) e râci. (كَيْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (أَتَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنُ) e râci.

Cümleler:

(...تَوَلَّى فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَمَعَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَتَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۚ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَى ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَيْلَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تَفْتَرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur,

(تَفْتَرُوا) ye müteallık. (كَذِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (يُسْحِتَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (يُسْحِتَ) ye müteallık.

(...أَنْ يُسْحِتَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لا تَفْتَرُوا) nun cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(وَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَابَ) fi'li mâzı. (مَنِ) ismi mavsul, fâil mahallen merfu. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid.

Cümleler:

(...قَالَ لَهُم مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَيْلَكُمْ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَفْتَرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...خَابَ مَنِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَى) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

فَتَنَازَعُوٓا اَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَاَسَرُّوا النَّجْوٰى ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (تَنَازَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرَ) mef'ûl bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَسَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (النَّجْوَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...تَنَازَعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسَرُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

قَالُٓوٓا اِنْ هٰذٰنِ لَسٰحِرٰنِ يُرِيدٰنِ اَنْ يُخْرِجٰكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلٰى ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (إِنَّهُ) takdîrinde. (هَا) harfi tenbih. (ذَانِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَ) harfi te'kîd ve ibtidâ. (سَاحِرَانِ), (هُمَا) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu.

Raf alâmeti (ا). (يُرِيدَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُخْرِجَا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) nun hazfi. (ا) fâili. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يُخْرِجَاكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدَانِ) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(مِنْ أَرْضِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجَا) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِسِحْرِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجَا) ye müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَذْهَبَا), (يُخْرِجَا) ye ma'tuf, onun gibi. (بِطَرِيقَةِ) cârr-mecrur, (يَذْهَبَا) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُثْلَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(أَنْ يَذْهَبَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ هَذَانِ لَسَاحِرَانِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(هَذَانِ لَسَاحِرَانِ...) cümlesi, muhaffefe (إِن) nin haberi. Mahallen merfu.

(...سَاحِرَانِ "هُمَا") cümlesi, (هَذَانِ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُرِيدَانِ) cümlesi, (سَاحِرَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 64

فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ
مَنِ اسْتَعْلَىٰ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَجْمِعُوا) fi'li emr ve fâili. (كَيْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (صَفًّا), (ائْتُوا) fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَفْلَحَ) fi'li mâzı. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَفْلَحَ) ya müteallık. (مَنِ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (اسْتَعْلَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

Cümleler:

(...أَجْمِعُوا) cümlesi, (إِن أَردتم الغلبة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...ائْتُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَعْلَى) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni. (إِمَّا) edâtı tahyîr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُلْقِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَنْ تُلْقِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf.

(وَ) âtıfa. (إِمَّا) harfi tahyîr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (نحن). (أَوَّلَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

(أَنْ نَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَوَّلَ "إِلْقَاؤُكَ") cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَلْقَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

قَالَ بَلْ أَلْقُوا ۚ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (أَلْقُوا) fi'li emr, (و) fâili. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (حِبَالُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عِصِيُّ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُخَيَّلُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَيْهِ مِن سِحْرِ) cârr-mecrurlar, (يُخَيَّلُ) ye müteallıklar. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّهَا) harfi te'kîd ve

mahallen mansub olan ismi. (تَسْعَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (حِبَالُ) ve (عِصِيٌّ) ye râci.

(أَنَّهَا تَسْعَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُخَيَّلُ) nün nâibi fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder makûlül'kavl (قال لا ألقي أوّل بل) takdîrinde.

(حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ) cümlesi, (فألقوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُخَيَّلُ...) cümlesi, (حِبَالُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(تَسْعَى) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَوْجَسَ) fi'li mâzı. (فِي نَفْسِ) cârr-mecrur, (أَوْجَسَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خِيفَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(أَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى) cümlesi, geçen âyetteki (حِبَالُهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzari, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (الْأَعْلَى) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَخَفْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدُ سَاحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَلْقِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي يَمِينِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَلْقَفْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (صَنَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّمَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (صَنَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَيْدُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَاحِرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُفْلِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّاحِرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَيْثُ) zarf, mahallen mansub. (أَتَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (السَّاحِرُ) ye râci.

Cümleler:

(...أَلْقِ) cümlesi, geçen âyetteki (لَا تَخَفْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...تَلْقَفْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...صَنَعُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...صَنَعُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ) cümlesi, (إِنَّمَا صَنَعُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَتَىٰ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 70

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَىٰ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أُلْقِيَ) fi'li mâzı, mechul. (السَّحَرَةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (سُجَّدًا) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (هَارُونَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (مُوسَىٰ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...أَلْقِيَ السَّحَرَةُ) cümlesi, (فَأَلْقَوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 71

قَالَ اٰمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۖ اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِى عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ فَلَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَاُصَلِّبَنَّكُمْ فِى جُذُوعِ النَّخْلِ ۖ وَلَتَعْلَمُنَّ اَيُّنَآ اَشَدُّ عَذَابًا وَاَبْقٰى ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنُ) e râci. (آمَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) câr-mecrur, (آمَنْتُمْ) e müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar. (آذَنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) câr-mecrur, (آذَنَ) ye müteallık.

(...أَنْ آذَنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَبِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, haberin sıfatı, mahallen merfu. (عَلَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (السِّحْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (لَ) harfi kasem. (أُقَطِّعَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَرْجُلَكُم), (أَيْدِيَكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (مِنْ خِلَافٍ) câr-mecrur, (أَيْدِيَ وَأَرْجُلَ) den hâl olan mukadder (مختلفات) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَأُصَلِّبَنَّكُمْ), (لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَ) gibi, ona ma'tuf. (فِي جُذُوعِ) câr-mecrur, (أُصَلِّبَنَّ) ye müteallık. (النَّخْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (تَعْلَمُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd, mahzuf (و) fâili. (أَيُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَذَاباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَبْقَى) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنتُمْ لَهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَلَّمَكُمُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَقَطِّعَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُصَلِّبَنَّكُمْ) ve (...تَعْلَمُنَّ) cümleleri, (أَقَطِّعَنَّ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...أَشَدُّ "هُوَ") cümlesi, (أَيُّ) nün sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا
فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ ۖ إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نُؤْثِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (نُؤْثِرَ) ya müteallık. (جَاءَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مِنَ الْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (جَاء) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul, (مَا) ya ma'tuf, mahallen mecrur. (فَطَرَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اقْضِ) fi'li emr. Fâil müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (قَاضٍ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (تَقْضِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret, (فِي) takdîrindeki harfi cerrin hazfi ile mahallen mansub. (الْحَيَاةَ) bedel mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ نُؤْثِرَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...جَاءَنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فَطَرَنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اقْضِ) cümlesi, (إن أردت عقابنا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أَنْتَ قَاضٍ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَقْضِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

اِنَّآ اٰمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَآ اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ
مِنَ السِّحْرِ ۗ وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**آمَنَّا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِرَبِّ**) cârr-mecrur, (**آمَنَّا**) ye müteallık. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**يَغْفِرَ**) fi'li muzâri, gizli (**أَنْ**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (**رَبِّ**) ye râci. (**لَنَا**) cârr-mecrur, (**يَغْفِرَ**) ya müteallık. (**خَطَايَا**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...**أَنْ يَغْفِرَ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**آمَنَّا**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**مَا**) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (**أَكْرَهْتَنَا**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**عَلَيْهِ**) cârr-mecrur, (**أَكْرَهْتَ**) ye müteallık. (**مِنَ السِّحْرِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**اللَّهُ**) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**خَيْرٌ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**وَ**) âtıfa. (**أَبْقَى**) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...**إِنَّا آمَنَّا**) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...**آمَنَّا**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(...**أَكْرَهْتَنَا**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**اللَّهُ خَيْرٌ**) cümlesi, geçen âyetteki (**لَنْ نُؤْثِرَكَ**) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 74

اِنَّهٗ مَنْ يَّاْتِ رَبَّهٗ مُجْرِمًا فَاِنَّ لَهٗ جَهَنَّمَ ۗ لَا يَمُوْتُ
فِيْهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(**إِنَّهُ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**مَنْ**) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (**يَأْتِ**) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (**مَنْ**) e âid. (**رَبَّ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**مُجْرِماً**), (**يَأْتِ**) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) cevâbda vâkı. (**إِنَّ**) harfi te'kîd ve nasb. (**لَهُ**) cârr-

mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جَهَنَّمَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (يَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَمُوتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَحْيَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...إِنَّهُ مَن) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَأْتِ رَبَّهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا يَمُوتُ) cümlesi, (لَهُ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(لا يَحْيَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 75

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَأْتِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُؤْمِناً), (يَأْتِ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْ) harfi tahkık. (عَمِلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الدَّرَجَاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعُلَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...مَنْ يَأْتِهِ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَأْتِهِ مُؤْمِناً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...قَدْ عَمِلَ) cümlesi, (يَأْتِ) nin fâilinden ikinci hâl. Mahallen mansub.

(...أُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 76

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ
وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(جَنَّاتُ), (الدَّرَجَاتُ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ) geçen âyetteki (لَهُم) ün (هُم) ünden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, hâle müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَزَكَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتُ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(...ذَٰلِكَ جَزَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَزَكَّى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاضْرِبْ لَهُمْ
طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا ۙ لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَىٰ) (مُوسَىٰ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (أَنْ) harfi tefsîr. (أَسْرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعِبَادِي) cârr-mecrur, (أَسْرِ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اضْرِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (اضْرِبْ) e müteallık. (طَرِيقًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي) (الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (طَرِيقًا) nın mahzuf sıfatına müteallık. (يَبَسًا) ikinci sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (تَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (دَرَكًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَخْشَىٰ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اضْرِبْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَخَافُ) cümlesi, (اضْرِبْ) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(لَا تَخْشَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 78

فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَتْبَعَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِجُنُودِ) cârr-mecrur, (أَتْبَعَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (غَشِيَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِنَ الْيَمِّ) cârr-mecrur, (غَشِيَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (غَشِيَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...أَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ) cümlesi, (ففعل موسي ما أمر به) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...غَشِيَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (غَشِيَهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَضَلَّ) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (هَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنُ) e râci.

Cümleler:

(...أَضَلَّ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا هَدَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَاعَدْنَاكُمْ
جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (بَنِي) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (قَدْ) harfi tahkık. (أَنْجَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ عَدُوِّ) cârr-mecrur, (أَنْجَيْنَا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (وَاعَدْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (جَانِبَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَاعَدْنَا) ye müteallık. (الطُّورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْأَيْمَنَ) zarfın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (الْمَنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (السَّلْوَىٰ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...يَا بَنِي) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْجَيْنَاكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...وَاعَدْنَاكُمْ) ve (...نَزَّلْنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 81

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبِي ۚ وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ طَيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَزَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَطْغَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur (تَطْغَوْا) a müteallık. (فَ) sebebiyye. (يَحِلَّ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَحِلَّ) ye müteallık. (غَضَبِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَحِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَا تَطْغَوْا) ın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَحْلِلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm almaeti sükûn. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَحْلِلْ) e müteallık. (غَضَبِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (فَـ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (هَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...رَزَقْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَطْغَوْا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(قَدْ هَوَى) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 82

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (غَفَّارٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (غَفَّارٌ) a müteallık. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (آمَنَ), (تَابَ) ye ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (تَابَ) ye ma'tuf, onun gibi. (صَالِحًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha –(صَالِحًا) aslında mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü bih veya mutlakın sıfatıdır–. (ثُمَّ) âtıfa. (اهْتَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...إِنِّي لَغَفَّارٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَابَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَ) ve (...عَمِلَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(اهْتَدَى) cümlesi, (عَمِلَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَعْجَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْ قَوْمِ) cârr-mecrur, (أَعْجَلَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni.

Cümleler:

(...أَعْجَلَكَ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub. (قلنا له) takdîrinde.

(يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أُولَاءِ) ismi işâret, haber, mahallen merfu. (عَلَىٰ أَثَرِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci habere müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَجِلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (عَجِلْتُ) ye müteallık. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَرْضَى) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنْ تَرْضَى) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عَجِلْتُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ أُولَاءِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عَجِلْتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...رَبِّ) cümlesi, îtirâzıyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (فَتَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (فَتَنَّا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَضَلَّ) fi'li mâzı. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (السَّامِرِيُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا قَدْ فَتَنَّا) cümlesi, (لا تنتظر قومك) takdîrindeki mukadder makûlül'kavlin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ فَتَنَّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ) cümlesi, (إِنَّا قَدْ فَتَنَّا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

فَرَجَعَ مُوسٰٓى اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًا ۚ قَالَ يٰقَوْمِ اَلَمْ
يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۭ اَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ اَمْ اَرَدْتُمْ
اَنْ يَّحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَخْلَفْتُمْ مَّوْعِدِيْ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (رَجَعَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَى قَوْمِ) câr-mecrur, (رَجَعَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَضْبَانَ أَسِفاً), (مُوسَى) den hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm inkikâri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعِدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَعْداً حَسَناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (طَالَ) fi'li mâzı. (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (طَالَ) ye müteallık. (الْعَهْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْ) istifhâm muâdili, harfi atf. (أَرَدتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَحِلَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (يَحِلَّ) ye müteallık. (غَضَبٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) câr-mecrur, (غَضَبٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَخْلَفْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَوْعِدِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَن يَحِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَدتُّمْ) ün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...رَجَعَ مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...طَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَرَدتُّمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَخْلَفْتُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

قَالُوا مَآ اَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلٰكِنَّا حُمِّلْنَآ اَوْزَارًا
مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذٰلِكَ اَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (أَخْلَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَوْعِدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَلْكِ) cârr-mecrur, (أَخْلَفْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّا) harfi istidrâk ve mahallen mansub olan ismi. (حُمِّلْنَا) fi'li muzâri, mechul ve nâibi fâili. (أَوْزَاراً) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha. (مِن زِينَةِ) cârr-mecrur, (أَوْزَاراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (قَذَفْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (اَلْقَاءَ) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَلْقَى) fi'li mâzı. (السَّامِرِيُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا أَخْلَفْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَكِنَّا حُمِّلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...حُمِّلْنَا) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...قَذَفْنَاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(أَلْقَى السَّامِرِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 88

فَاَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلاً جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هٰذَآ اِلٰهُكُمْ
وَاِلٰهُ مُوسٰى فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (عِجْلاً جَسَداً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خُوَارٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَهُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَهُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) âtıfa. (نَسِيَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci.

Cümleler:

(...أَخْرَجَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَلْقَى السَّامِرِيُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ خُوَارٌ) cümlesi, (عِجْلاً) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(...قَالُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا إِلَهُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نَسِيَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 89

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا ۙ وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (أَنَّهُ) takdîrinde. (لا) nâfiye. (يَرْجِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (عِجْلاً) e râci. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَرْجِعُ) ya müteallık. (قَوْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّهُ لا يَرْجِعُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْنَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (عِجْلاً) e râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَمْلِكُ) ye müteallık. (ضَرّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (نَفْعاً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَرَوْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْجِعُ) cümlesi, muhaffefe (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَمْلِكُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 90

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هٰرُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهٖ ۚ
وَاِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُونِى وَاَطِيعُوٓا اَمْرِى ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) câr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هَارُونُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن قَبْلُ) câr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (فُتِنتُم) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (فُتِنتُم) e müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرَّحْمَنُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا) fi'li emr ve fâili. (أَمْرِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا قَوْمِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...فُتِنتُم بِهِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبِعُونِي) cümlesi, (إن صدّقتموني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أَطِيعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 91

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا مُوسٰى ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نَبْرَحَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (نحن). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (نَبْرَحَ) nın haberi ve mansub olan (عَاكِفِينَ) ye müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَرْجِعَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (يَرْجِعَ) ya müteallık. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(...أَنْ يَرْجِعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عَاكِفِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ نَبْرَحَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 92

قَالَ يَا هٰرُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (يَا) harfi nidâ. (هَارُونُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (مَنَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (مَنَعَ) ya müteallık. (رَأَيْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (ضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا هَارُونُ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا مَنَعَكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(ضَلُّوا) cümlesi, (رَأَيْتَهُمْ) ün ikinci mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

Âyet: 93

أَلَّا تَتَّبِعَنِ ۖ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi masdar. (لا) nâfiye. (تَتَّبِعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih,

mahallen mansub. (أ) istifhâm inkâri. (ف) âtıfa. (عَصَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَلاَّ تَتَّبِعَنِ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِن) ile mahallen mecrur. (مَنَعَ) ya müteallık.

Cümle:

(عَصَيْتَ...) cümlesi, geçen âyetteki (مَا مَنَعَكَ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 94

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِيٓ إِنِّي خَشِيتُ أَن
تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَٰٓءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هَارُون) a râci. (يَا) harfi nidâ. (ابْنَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُمَّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre –fetha (ي) dan münkalib mahzuf (ا) e işârettir–. (لا) nâhiye. (تَأْخُذْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِلِحْيَتِي) cârr-mecrur, (تَأْخُذْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (بِرَأْسِي), (بِلِحْيَتِي) gibi, ona ma'tuf. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَشِيتُ) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَقُولَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أن تَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (خَشِيتُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَرَّقْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَنِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرْقُبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَوْلِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(قَالَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَا ابْنَ أُمَّ...) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لا تَأْخُذْ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي خَشِيتُ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(خَشِيتُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(فَرَّقْتَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمْ تَرْقُبْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 95

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَطْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (سَامِرِيُّ) münâda, müfred, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا خَطْبُكَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَا سَامِرِيُّ) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ اَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سَامِرِيُّ) ye râci. (بَصُرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) câr-mecrur, (بَصُرْتُ) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَبْصُرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (بِهِ) câr-mecrur, (يَبْصُرُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (قَبَضْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْضَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَثَرِ) câr-mecrur, (قَبْضَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (الرَّسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (نَبَذْتُهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) câr-mecrur, (تسويلاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (سَوَّلَتْ) fi'li mâzı. (لِي) câr-mecrur, (سَوَّلَتْ) e müteallık. (نَفْسِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...بَصُرْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمْ يَبْصُرُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَبَضْتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَبَذْتُهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ ۖ
وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ ۖ وَانْظُرْ إِلَىٰ إِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ
عَلَيْهِ عَاكِفًا ۖ لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اذْهَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَقُولَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(...أن تَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (إِنَّ) nin muahhar ismi. Mahallen mansub.

(لا) nâfiye lilcins. (مِسَاسَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. Haberi mahzuf. (وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَوْعِداً) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُخْلَفَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى إِلٰهِ) cârr-mecrur, (انْظُرْ) a müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (ظَلْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (ظَلْتَ) nin haberi ve mansub olan (عَاكِفاً) e müteallık. (لَ) kasemiyye. (نُحَرِّقَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ثُمَّ) âtıfa. (لَنَنْسِفَنَّهُ), (لَنُحَرِّقَنَّهُ) gibi, ona ma'tuf. (فِي الْيَمِّ) cârr-mecrur, (نَنْسِفَنَّ) ye müteallık. (نَسْفاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اذْهَبْ) cümlesi, (إن تكفر) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ لَكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا مِساسَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ لَكَ مَوْعِداً) cümlesi, (إِنَّ لَكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَنْ تُخْلَفَهُ) cümlesi, (مَوْعِداً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...انظُرْ) cümlesi, (اذْهَبْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...ظَلْتَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَنُحَرِّقَنَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...لَنَنسِفَنَّهُ) cümlesi, (لَنُحَرِّقَنَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ وَسِعَ كُلَّ
شَىْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (إِلٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (لا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ) mahzuf haberden bedel, mahallen merfu. (وَسِعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِلْماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِلٰهُكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...وَسِعَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ
مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا ۚ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (قصصاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَقُصُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ) cârr-mecrurlar, (نَقُصُّ) ya müteallıklar. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (سَبَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن لَّدُنَّا) cârr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذِكْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَقُصُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ سَبَقَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ آتَيْنَاكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 100

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْراً ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (أَعْرَضَ) ya müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْمِلُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وِزْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ أَعْرَضَ) cümlesi, (ذِكْراً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...أَعْرَضَ عَنْهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُ يَحْمِلُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَحْمِلُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 101

خَالِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلاً ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ), (يَحْمِلُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهِ) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (سَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir mübhem, onu temyîz açıklıyor. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf (قول) e veya (سَاءَ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حِمْلاً) in mahzuf hâline müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حِمْلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(سَاءَ لَهُمْ) cümlesi, (خَالِدِينَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub

Âyet: 102

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçen âyetteki (يَوْمَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُنفخُ) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir İsrâfil'e işâret eder. (فِي الصُّور) cârr-mecrur, (يُنفخُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (نَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُجْرِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَحْشُرُ) ye müteallık. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (زُرْقًا), (الْمُجْرِمِينَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يُنفخُ فِي الصُّور...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(نَحْشُرُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 103

يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلاَّ عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(يَتَخَافَتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِن) nâfiye. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (عَشْراً) mahzuf (ليال)'takdîrindeki zarfa muzâf, onun Îrâbını aldığı için mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يَتَخَافَتُونَ) cümlesi, (الْمُجْرِمِينَ) den ikinci hâl. Mahallen mansub.

(...لَبِثْتُمْ) cümlesi, (قَائِلِين) takdîrindeki mahzuf hâlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 104

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ اِذْ يَقُولُ اَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً اِنْ لَبِثْتُمْ اِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْثَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (طَرِيقَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) nâfiye. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (يَوْمًا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَحْنُ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِن لَبِثْتُمْ إِلَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 105

وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَسْأَلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الْجِبَالِ) cârr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَنسِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَسْفًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, (إن أجبت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَنسِفُهَا رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 106

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (يَذَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَاعاً), (يَذَرُ) nün ğâib zamirinden birinci hâl, (صَفْصَفاً) ikinci hâl, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...يَذَرُهَا) cümlesi, geçen âyetteki (يَنسِفُهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 107

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَرَى) ya müteallık. (عِوَجاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أَمْتاً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا تَرَى) cümlesi, (يَذَرُ) nün ğâib zamirinden üçüncü hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 108

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ ۖ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَّبِعُونَ) ye müteallık. (إذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (يَتَّبِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الدَّاعِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye lilcins. (عِوَجَ) ismi, mahallen mansub. (لَهُ) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (خَشَعَتِ) fi'li mâzı. (الْأَصْوَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلرَّحْمَٰنِ) cârr-mecrur, (خَشَعَتِ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (إلَّا) edâtı istisna ve hasr. (هَمْساً) mahzuf (كلاماً) takdîrindeki mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...يَتَّبِعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا عِوَجَ لَهُ) cümlesi, (الدَّاعِيَ) den hâl. Mahallen mansub.
(...خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَسْمَعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 109

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:
(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (لا) nâfiye. (تَنْفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الشَّفَاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَذِنَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَذِنَ) ye müteallık. (الرَّحْمَنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رَضِيَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الرَّحْمَنُ) ye râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (رَضِيَ) ye müteallık. (قَوْلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...لا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَضِيَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 110

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

Îrâbı:
(يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الرَّحْمَنُ) ye râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا خَلْفَ), (مَا بَيْنَ) ye ma'tuf, onun gibi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَا) nâfiye. (يُحِيطُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُحِيطُونَ) ye müteallık. (عِلْمًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحِيطُونَ) cümlesi, (أَيْدِيهِمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 111

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (عَنَتْ) fi'li mâzı. (الْوُجُوهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْحَيِّ) cârr-mecrur, (عَنَتْ) e müteallık. (الْقَيُّومِ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَابَ) fi'li mâzı. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (حَمَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ظُلْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...خَابَ مَنْ) cümlesi, (الْوُجُوهُ) den hâl. Mahallen mansub.

(...حَمَلَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 112

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, mübteda, mahallen merfu. (يَعْمَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ الصَّالِحَاتِ) cârr-mecrur, (عملاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُؤْمِنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye. (يَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ظُلْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هَضْماً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ يَعْمَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْمَلْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ مُؤْمِنٌ) cümlesi, (يَعْمَلْ) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...لَا يَخَافُ) cümlesi, mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 113

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ
لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ اَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (انزالا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قُرْآناً), (أَنْزَلْنَاهُ) nün mef'ûl zamirinden hâl, mansub. (عَرَبِيّاً) sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (صَرَّفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (صَرَّفْنَا) ye müteallık. (مِنَ الْوَعِيدِ) cârr-mecrur, mahzuf (نوعا) takdîrindeki mef'ûle veya sıfatına müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَوْ) âtıfa. (يُحْدِثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (قُرْآن) a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يُحْدِثُ) ye müteallık. (ذِكْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...صَرَّفْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُحْدِثُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 114

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۚ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ
اَنْ يُقْضٰٓى اِلَيْكَ وَحْيُهُ ۖ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِى عِلْمًا ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَعَالَى) fi'li mâzı. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. (الْمَلِكُ الْحَقُّ) sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْجَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالْقُرْآنِ مِن قَبْلِ) cârr-mecrurlar, (تَعْجَلْ) e müteallıklar. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُقْضَى) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur,

(يُقْضَى) ya müteallık. (وَحْيُ) nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أن يُقْضَى) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زِدْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نْ) harfi vikâye. (ي) birinci mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِلْماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَعَالَى اللَّهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَعْجَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...زِدْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 115

وَلَقَدْ عَهِدْنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُۥ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) harfi kasem. (قَدْ) harfi tahkık. (عَهِدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى آدَمَ مِن قَبْلُ) cârr-mecrurlar, (عَهِدْنَا) ye müteallıklar. (فَ) âtıfa. (نَسِيَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (آدَمَ) e râci. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَجِدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (عَزْماً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...عَهِدْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَسِيَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ نَجِدْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ
إِبْلِيسَ ۖ أَبَىٰ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْمَلَائِكَةِ) câr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (لِآدَمَ) câr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (سَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna. (إِبْلِيسَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اسْجُدُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سَجَدُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَبَى) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 117

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا
مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (آدَمُ) münâda, müfred, mahallen mansub. (إِنَّ هَذَا) harfi te'kîd ve ismi. (عَدُوٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكَ) câr-mecrur, (عَدُوٌّ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لِزَوْجِ) câr-mecrur, (عَدُوٌّ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (يُخْرِجَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (إِبْلِيس) e râci. (كُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْجَنَّةِ) câr-mecrur, (يُخْرِجَنَّ) ye müteallık. (فَ) sebebiyye. (تَشْقَى) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَن تَشْقَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَا يُخْرِجَنَّكُمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا آدَمُ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُخْرِجَنَّكُمَا) cümlesi, (إن عرفتما عداوته) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 118

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (تَجُوعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَجُوعَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَعْرَى) fi'li muzâri, (تَجُوعَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَلَّا تَجُوعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (إِنَّ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(أَن لا تَعْرَى) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ...) cümlesi, geçen sözün mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 119

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (تَظْمَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَظْمَأُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَضْحَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(أَنَّكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَلَّا تَجُوعَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(لا تَظْمَأُ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لا تَضْحَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 120

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَا يَبْلَىٰ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (وَسْوَسَ) fi'li mâzı. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (وَسْوَسَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَان) a râci. (يَا) harfi nidâ. (آدَمُ) münâda, müfred, mahallen mansub. (هَلْ) edâtı istifhâm. (أَدُلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى شَجَرَةِ) cârr-mecrur, (أَدُلُّ) ye müteallık. (الْخُلْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مُلْكٍ), (شَجَرَةِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَبْلَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مُلْكٍ) e râci.

Cümleler:

(...وَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَا آدَمُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ أَدُلُّكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَا يَبْلَى) cümlesi, (مُلْكٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 121

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ
عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۚ وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَكَلَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (أَكَلَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (بَدَتْ) fi'li mâzı. (لَهُمَا) cârr-mecrur, (بَدَتْ) e müteallık. (سَوْآتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (طَفِقَا) fi'li mâzı, nâkıs, şurû fiillerinden, (ا) ismi. (يَخْصِفَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نِ) un sübûtu. (ا) fâili. (عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ) cârr-mecrurlar, (يَخْصِفَانِ) ye müteallıklar. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (عَصَىٰ) fi'li mâzı. (آدَمُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (غَوَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (آدَمُ) e râci.

Cümleler:

(...أَكَلَا) cümlesi, mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...طَفِقَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْصِفَانِ) cümlesi, (طَفِقَا) nın haberi. Mahallen mansub.
(...عَصَى آدَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(غَوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 122

ثُمَّ اجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدٰى ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (اجْتَبَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هَدَى), (تَابَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...اجْتَبَاهُ رَبُّهُ) cümlesi, geçen âyetteki (عَصَى آدَمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَابَ) ve (هَدَى) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 123

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۚ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقٰى ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (اهْبِطَا) fi'li emr, (ا) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (اهْبِطَا) ya müteallık. (جَمِيعًا), (اهْبِطَا) nın fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَعْضٍ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَدُوٌّ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (يَأْتِيَنَّ) fi'li muzâri, fi'li şart, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنِّي) cârr-mecrur, (يَأْتِيَنَّ) ye müteallık. (هُدًى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (مَنِ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (هُدَايَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye. (يَضِلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili,

müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَشْقَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...اهْبِطَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ) cümlesi, (اهْبِطَا) nın fâilinden ikinci hâl. Mahallen mansub.

(فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى) cümlesi, (اهْبِطَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...مَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ) cümlesi, birinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اتَّبَعَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لَا يَضِلُّ) cümlesi, mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ لَا يَضِلُّ) isim cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(لَا يَشْقَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 124

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْ ذِكْرِي) cârr-mecrur, (أَعْرَضَ) ya müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) cevâbda vâkı. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَعِيشَةً) muahhar ismi, mansub. (ضَنْكًا) sıfat, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (نَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَحْشُرُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَعْمَى) gâib zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...مَنْ أَعْرَضَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...أَعْرَضَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ لَهُ مَعِيشَةً) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لَا يَضِلُّ) cümlesi, mahzuf (نحن) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, (إِنَّ لَهُ مَعِيشَةً) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 125

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِيٓ أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi cerr. (ما) ismi istifhâm, mahallen mecrur, (ا) i mahzuf. Cârr-mecrur, (حَشَرْتَ) ye müteallık. (حَشَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَعْمَى), (حَشَرْتَنِي) nin mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بَصِيراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...حَشَرْتَنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُ بَصِيراً...) cümlesi, (حَشَرْتَنِي) nin mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 126

قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا ۖ وَكَذَٰلِكَ
الْيَوْمَ تُنسَىٰ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakına müteallık. (أَتَتْكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (آيَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نَسِيتَهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (نسيانا) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُنسَى) ye müteallık. (تُنسَى) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَذَٰلِكَ "حشرناك حشراً") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَتَتْكَ آيَاتُنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَسِيتَهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُنسَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 127

وَكَذٰلِكَ نَجْزِى مَنْ اَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِاٰيَاتِ رَبِّهٖ ؕ
وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَشَدُّ وَاَبْقٰى ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَسْرَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْمِنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) harfi te'kîd ibtidâ. (عَذَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَبْقَى) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...نَجْزِي) cümlesi, geçen âyetteki makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَسْرَفَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يُؤْمِنْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 128

اَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُوْنِ يَمْشُوْنَ فِىْ
مَسٰكِنِهِمْ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّاُولِى النُّهٰى ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (فَ) isti'nâfiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَهْدِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, gelecek cümlenin mazmûnu olan (هلاك). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَهْدِ) ye müteallık. (كَمْ) sayı hükmünde haberiyye, istifhâmiyye, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْقُرُونِ) cârr-mecrur, (كَمْ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَمْشُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (فِي) harfi cerr. (مَسَاكِنِ) mecrur. Cerr alâmeti mukadder fetha (gayri munsarif) –kesre ârıza–. Cârr-mecrur, (يَمْشُونَ) ye

müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لِأُولِي) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (النُّهَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...يَهْدِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, (يَهْدِ) nin mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...يَمْشُونَ) cümlesi, (قَبْلَهُم) deki (هُم) den hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 129

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَأَجَلٌ مُسَمًّى ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi imtinâ kendisinde şart manası bulunduğu için. (كَلِمَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf. (سَبَقَتْ) fi'li mâzı. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (سَبَقَتْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi (الإهلاك) takdîrinde mahzuf. (لِزَاماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَجَلٌ), (كَانَ) nin ismine ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسَمًّى) sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...كَلِمَةٌ سَبَقَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَبَقَتْ مِن رَبِّكَ) cümlesi, (كَلِمَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...كَانَ "الإهلاك" لِزَاماً) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 130

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا ۚ وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) a müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (طُلُوعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الشَّمْسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غُرُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ آنَاءِ) cârr-mecrur, gelecek (سَبِّحْ) a müteallık. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (أَطْرَافَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّهَارِ), (اللَّيْلِ) gibi. (لَعَلَّكَ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَرْضَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إن سمعت ما يؤذيك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَبِّحْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

İkinci (...سَبِّحْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(لَعَلَّكَ تَرْضَى) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(تَرْضَى) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 131

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye câzime. (تَمُدَّنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَيْنَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى مَا) cârr-mecrur, (تَمُدَّنَّ) ye müteallık. (مَتَّعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (مَتَّعْنَا) ye müteallık. (أَزْوَاجًا) esah olan birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَزْوَاجًا) nin mahzuf sıfatına müteallık. (زَهْرَةَ) bedel veya ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَفْتِنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (نَفْتِنَ) ye müteallık.

(أَنْ نَفْتِنَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَتَّعْنَا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (رِزْقُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَبْقَى) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...لَا نَمُدَّنَّ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen meczum.

(...مَتَّعْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 132

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۖ لَا نَسْئَلُكَ
رِزْقًا ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ۗ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أْمُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالصَّلَاةِ) cârr-mecrur, (أْمُرْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (اصْطَبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (اصْطَبِرْ) e müteallık. (لَا) nâfiye. (نَسْأَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رِزْقًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نَرْزُقُكَ), (نَسْأَلُكَ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (الْعَاقِبَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلتَّقْوَى) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...أْمُرْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen meczum.

(...اصْطَبِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...نَسْأَلُكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ نَرْزُقُكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(نَرْزُقُكَ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(الْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 133

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ ۖ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ
مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (آيَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) harfi istifhâm. (وَ) âıtfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَيِّنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الصُّحُفِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (الْأُولَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِينَا بِآيَةٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ) cümlesi, mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. (ألم تأتهم سائر الآيات) takdîrinde.

Âyet: 134

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ
إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَىٰ ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَهْلَكْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِعَذَابٍ مِن قَبْلِ) cârr-mecrurlar, (أَهْلَكْنَا) ye müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّا أَهْلَكْنَاهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (أَرْسَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (أَرْسَلْتَ) ye müteallık.

(رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (نَتَّبِعَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (نَتَّبِعَ) ya müteallık.

(...أن نَتَّبِعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أرْسَلْتَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أن) harfi masdar ve nasb. (نَذِلَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن).

(...أن نَذِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (نَخْزَى) fi'li muzâri, (نَذِلَّ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن).

(أن نَخْزَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (أن نَذِلَّ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...ثبت إهلاكنا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أهْلَكْنَاهُم) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قالوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَوْلا أرْسَلْتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 135

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا ۚ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ
الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُتَرَبِّصٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (تَرَبَّصُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (سَ) harfi tenfis. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أصْحَابُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الصِّرَاطِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّوِيِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (اهْتَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَرَبَّصُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...سَتَعْلَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْحَابُ "هُمْ") cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اهْتَدَى) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

TÂHA SÛRESİNİN SONU

ONALTINCI CÜZÜN SONU

ONYEDİNCİ CÜZÜN BAŞI

ENBİYÂ SÛRESİ

21. Sûredir

112 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِى غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(اِقْتَرَبَ) fi'li mâzı. (لِلنَّاسِ) câr-mecrur, (اِقْتَرَبَ) ye müteallık. (حِسَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي غَفْلَةٍ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُعْرِضُونَ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِي غَفْلَةٍ...) cümlesi, (النَّاسِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 2

مَا يَاْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (يَاْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن) harfi cerr zâid. (ذِكْرٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مَن رَبٍّ) câr-mecrur, (يَاْتِي) ye müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُحْدَثٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اسْتَمَعُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَلْعَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا يَأْتِيهِم مِن ذِكْرٍ) cümlesi, geçenin ta'lîli hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَمَعُوهُ) cümlesi, (يَأْتِيهِم) in mef'ûl zamirinden (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(هُمْ يَلْعَبُونَ) cümlesi, (اسْتَمَعُوهُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَلْعَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ ۗ وَأَسَرُّوا النَّجْوَى ۖ الَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ هَلْ هَٰذَا
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۖ أَفَتَأْتُونَ السِّحْرَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(لَاهِيَةً), (يَلْعَبُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلُوبُ) ismi fâil olan (لَاهِيَةً) in fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (أَسَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (النَّجْوَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أَسَرُّوا) nun fâilinden bedel, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَلْ) edâtı istifhâm. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (تَأْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (السِّحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَسَرُّوا النَّجْوَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder kavl cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...تَأْتُونَ) cümlesi, (تخطنون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُمْ تُبْصِرُونَ) cümlesi, (تَأْتُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(تُبْصِرُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (رَبِّي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبٌّ) ye râci. (الْقَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (الْقَوْلَ) ye veya mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّي يَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (رَبِّي) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, (رَبِّي يَعْلَمُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 5

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۖ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَضْغَاثُ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحْلَامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (افْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (شَاعِرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (كَمَا) cârr-mecrur, (آيَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (أُرْسِلَ) fi'li mâzı, mechul. (الأَوَّلُونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَضْغَاثُ "هُوَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...افْتَرَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ شَاعِرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِنَا) cümlesi, (إن لم يكن كما قلنا وكان رسولاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 6

مَآ اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا ۚ اَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (آمَنَتْ) fi'li mâzı. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (قَرْيَةٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (أَهْلَكْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أ) istifhâm inkâri. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا آمَنَتْ قَبْلَهُم مِن قَرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَاهَا) cümlesi, (قَرْيَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur

(هُمْ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (آمَنَتْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَمَآ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالاً نُوحِى اِلَيْهِمْ فَسْئَلُوا
اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (رِجَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُوحِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (نُوحِي) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْأَلُوا) fi'li emr ve fâili. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الذِّكْرِ) muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum ve ismi. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُوحِي إِلَيْهِمْ) cümlesi, (رِجَالاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...اسْأَلُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. (إِن كُنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ) takdîrinde.

(كُنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, birinci cevâb ona delâlet ediyor.

Âyet: 8

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لاَ يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (جَسَداً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الطَّعَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (خَالِدِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَا جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ) cümlesi, (جَسَداً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(مَا كَانُوا خَالِدِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنجَيْنَاهُمْ وَمَن نَّشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (صَدَقْنَاهُمُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْوَعْدَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَنجَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi

mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (نَشَاء) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمُسْرِفِينَ) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...صَدَقْنَاهُم) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنجَيْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَشَاء) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, (أَنجَيْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

لَقَدْ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ ۖ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (كِتَابًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem habere müteallık. (ذِكْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَنزَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...فِيهِ ذِكْرُكُمْ) cümlesi, (كِتَابًا) in sıfatı. Mahallen mansub.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أغاب عنكم ذلك) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَاَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِينَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَمْ) sayıdan kinâye, haberiyye, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (قَصَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (قَرْيَةٍ) e râci. (ظَالِمَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنشَأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آخَرِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَصَمْنَا) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf veya kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ ظَالِمَةً) cümlesi, (قَرْيَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...أَنْشَأْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

فَلَمَّآ اَحَسُّوا بَاْسَنَآ اِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَحَسُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَأْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَرْكُضُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَحَسُّوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَرْكُضُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوٓا اِلٰى مَآ اُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْئَلُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (تَرْكُضُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (ارْجِعُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى مَا) cârr-mecrur, (ارْجِعُوا) ya müteallık. (أُتْرِفْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (أُتْرِفْتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (مَسَاكِنِ) ismi mavsule ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُسْأَلُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لا تَرْكُضُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...ارْجِعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...أُتْرِفْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(تُسْأَلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

قَالُوا يَا وَيْلَنَآ اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi tenbih ve tehassür. (وَيْلَ) münâda, mütehassir bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَا وَيْلَنَا) cümlesi, îtirâzıyye tehassür için. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنَّا ظَالِمِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 15

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوٰيهُمْ حَتّٰى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (مَا زَالَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (تِلْكَ) ismi işâret, (مَا زَالَتْ) in ismi, mahallen merfu. (دَعْوَي) haberi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حَصِيداً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَامِدِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنْ جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (دَعْوَي) ye müteallık.

Cümle:

(...مَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَاعِبِينَ), (خَلَقْنَا) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...مَا خَلَقْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا ۖ إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtina. (أَرَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَتَّخِذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهْواً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ نَتَّخِذَ) cümle, masdar te'vîlinde (أَرَدْنَا) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (اتَّخَذْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن لَدُن) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (فَاعِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَرَدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَّخَذْنَاهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا فَاعِلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (إِن كُنَّا فَاعِلِينَ لَاتَّخَذْنَاهُ) takdîrinde.

Âyet: 18

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ۚ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (نَقْذِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ) cârr-mecrurlar, (نَقْذِفُ) ye müteallıklar. (فَ) âtıfa. (يَدْمَغُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْحَقِّ) ye râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub, (الْبَاطِلِ) a râci. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücêiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (زَاهِقٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (لَكُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْوَيْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (الْوَيْلُ) ye müteallık. (مَا) masdariyye de olabilir. (تَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...نَقْذِفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْمَغُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ زَاهِقٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَكُمُ الْوَيْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Veya (مَا تَصِفُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (الْوَيْلُ) ye müteallık.

Âyet: 19

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub, mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَسْتَكْبِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (عَنْ عِبَادَتِهِ) cârr-mecrur,

(يَسْتَكْبِرُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا يَسْتَكْبِرُونَ), (لَا يَسْتَحْسِرُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَنْ عِندَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَسْتَكْبِرُونَ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(لا يَسْتَحْسِرُونَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 20

يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(يُسَبِّحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) zarf ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَا) nâfiye. (يَفْتُرُونَ), (يُسَبِّحُونَ) gibi.

Cümleler:

(يُسَبِّحُونَ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لا يَفْتُرُونَ) cümlesi, (يُسَبِّحُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 21

اَمِ اتَّخَذُوٓا اٰلِهَةً مِنَ الْاَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أم), (بَلْ) ve istifhâm (أ) anlamında. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آلِهَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûl, müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنْشِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(اتَّخَذُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يُنْشِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (آلِهَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(يُنْشِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ اٰلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَانَ اللّٰهِ

رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtinâ. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِيهِمَا) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem haberine müteallık. (آلِهَةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ), (غير) mânâsında isimdir, (آلِهَةٌ) nün sıfatı. (اللَّهُ) lafzı celâlın zammesi buna delâlet eder. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (فَسَدَتَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (فَ) isti'nâfiyye. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَبِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَرْشِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَّا) cârr-mecrur, (سُبْحَانَ) ye müteallık. (يَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَسَدَتَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَ اللَّهِ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

لاَ يُسْئَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْئَلُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يُسْأَلُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (يُسْأَلُ) ye müteallık. (يَفْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُسْأَلُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لَا يُسْأَلُ) cümlesi, isti'nâfiyye takrîr için. Îrâbda yeri yok.

(...يَفْعَلُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يُسْأَلُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُسْأَلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً ۖ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۖ هَٰذَا
ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۙ
الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أم), (بَلْ) ve istifhâm (أ) mânâsında. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آلِهَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَاتُوا) fi'li emr, câmid, (و) fâili. (بُرْهَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (ذِكْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعِيَ) zarf, mansub, mahzuf sıleye müteallık. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ذِكْرُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلِي) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha, mahzuf sıleye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) idrâbı intikâli için. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُعْرِضُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...هَاتُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَذَا ذِكْرُ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ مُعْرِضُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 25

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ

لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا۠ فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (mütekellim muazzam). (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (رَسُولٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (نُوحِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (نُوحِي) ye müteallık. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَنَا) mahzuf haberden bedel, mahallen merfu.

(...أَنَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (نُوحِي) ye müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُوحِي) cümlesi, (أَرْسَلْنَا) nin fâilinden veya (رَسُولٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(...لا إِلٰهَ إِلَّا أَنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(اعْبُدُونِ) cümlesi, (إن صدّقتموني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 26

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. (الرَّحْمٰنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb ibtâli. (عِبَادٌ) mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُكْرَمُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سُبْحَانَهُ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عِبَادٌ "هُمْ") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يَسْبِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِالْقَوْلِ) cârr-mecrur, (يَسْبِقُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (يَعْمَلُونَ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْمَلُونَ), (يَسْبِقُونَ) gibi.

Cümleler:

(...لَا يَسْبِقُونَهُ) cümlesi, geçen âyetteki mahzuf (هُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (عِبَادٌ "هُمْ") cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ ۙ اِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهٖ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الرَّحْمَنُ) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا خَلْفَ), (مَا بَيْنَ) ye ma'tuf, onun gibi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَشْفَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لِمَنِ) cârr-mecrur, (يَشْفَعُونَ) ye müteallık. (ارْتَضَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْ خَشْيَتِ) cârr-mecrur, (مُشْفِقُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُشْفِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَعْلَمُ) cümlesi, geçenin ta'lîli veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَشْفَعُونَ) ve (هُم ... مُشْفِقُونَ) cümleleri, geçen âyetteki (هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...ارْتَضَى) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ اِنِّيٓ اِلٰهٌ مِنْ دُونِهٖ فَذٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ ۭ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنِ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَقُلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلٰهٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (إِلٰهٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (جَهَنَّمَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) geçenki gibi. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَنْ يَقُلْ) cümlesi, geçen âyetteki (مُشْفِقُونَ ... هُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُلْ) cümlesi, (مَنِ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنِّي إِلٰهٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ذٰلِكَ نَجْزِيهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...نَجْزِيهِ) cümlesi, (ذٰلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(نَجْزِي الظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

اَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا ۭ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاۗءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۭ اَفَلَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu.

(كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (السَّمَاوَاتِ) ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ), (السَّمَاوَاتِ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(كَانَتَا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (رَتْقًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (فَفَتَقْنَاهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْمَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (كُلَّ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَيٍّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(لَمْ يَرَ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتَا رَتْقًا...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(فَفَتَقْنَاهُمَا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(جَعَلْنَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (أجهلوا) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا
فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (رَوَاسِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَمِيدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضَ) a râci. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (تَمِيدَ) ye müteallık.

(أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü leh. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا فِيهَا), (جَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ) gibi. (فِجَاجًا سُبُلًا) mef'ûlü bih ve bedeli, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...**جَعَلْنَا**) ve ikinci (...**جَعَلْنَا**) cümleleri, geçen âyetteki (**جَعَلْنَا**) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(**لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ**) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(**يَهْتَدُونَ**) cümlesi, (**لَعَلَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

وَجَعَلْنَا السَّمَآءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۚ وَهُمْ عَنْ اٰيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**جَعَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**السَّمَاءَ سَقْفًا**) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. (**مَحْفُوظًا**) sıfat, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**هُمْ**) mübteda, mahallen merfu. (**عَنْ آيَاتِ**) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (**مُعْرِضُونَ**) ye müteallık. (**هَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...**جَعَلْنَا**) cümlesi, 30. âyetteki (**جَعَلْنَا**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**هُمْ ... مُعْرِضُونَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَهُوَ الَّذِى خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ فِى فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**الَّذِي**) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (**خَلَقَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**اللَّيْلَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**النَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ**) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**كُلٌّ**) mübteda, merfu. (**فِي فَلَكٍ**) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (**يَسْبَحُونَ**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**هُوَ الَّذِي**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**خَلَقَ اللَّيْلَ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ**) cümlesi, mef'ûl isimlerden hâl. Mahallen mansub.

(**يَسْبَحُونَ**) cümlesi, (**كُلٌّ**) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ أَفَائِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِبَشَرٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْخُلْدَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) istifhâm inkârî. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مِتَّ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْخَالِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَا جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ مِتَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمُ الْخَالِدُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 35

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَائِقَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (نَبْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِالشَّرِّ) cârr-mecrur, (نَبْلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْخَيْرِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِتْنَةً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...نَبْلُوكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تُرْجَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَاِذَا رَاٰكَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اِنْ يَتَّخِذُونَكَ اِلَّا هُزُوًا ۘ اَهٰذَا الَّذِى يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ ۚ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَآكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi nefy. (يَتَّخِذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (هُزُواً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) harfi istifhâm. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haberi, mahallen merfu. (يَذْكُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (آلِهَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِذِكْرِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık. (الرَّحْمَنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübtedanın tevkîdi, mahallen merfu.

Cümleler:

(...رَآكَ الَّذِينَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّخِذُونَكَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا الَّذِي) cümlesi, (يقولون أهذا الذي) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (يَتَّخِذُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...يَذْكُرُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ ... كَافِرُونَ) cümlesi, (يَتَّخِذُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 37

خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ۭ سَاُرِيكُمْ اٰيَاتِى فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(خُلِقَ) fi'li mâzı, mechul. (الْإِنسَانُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عَجَلٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (سَ) harfi tenfîs. (أُرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آيَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime.

(تَسْتَعْجِلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...خُلِقَ الْاِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَأُرِيكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا تَسْتَعْجِلُونِ) cümlesi, (إن سألتم شيئاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 38

وَيَقُولُونَ مَتَى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَتَى) ismi istifhâm zamânî, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (الْوَعْدُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (..إن كُنتُمْ صَادِقِينَ بقولكم.) takdîrinde.

Âyet: 39

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtinâ. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (يَكُفُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ وُجُوهِ) cârr-mecrur, (يَكُفُّونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd

için. (عَنْ ظُهُورِهِمْ), (عَنْ وُجُوهِهِمْ) e ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنصَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (إستعجالهم العذاب والساعة) takdîrinde.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَكُفُّونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ يُنصَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُنصَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 40

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (تَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, âyetlerin siyâkından anlaşılan (القيامة) e râci. (هِم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَغْتَةً), (تَأْتِي) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (تَبْهَتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (القيامة) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَـ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (رَدَّ) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنظَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...تَأْتِيهِم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَبْهَتُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يُنظَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُنظَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 41

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قد) harfi tahkık. (اسْتُهْزِئَ) fi'li mâzı, mechul. (بِرُسُلٍ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (اسْتُهْزِئَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (حَاقَ) fi'li mâzı. (بِالَّذِينَ) cârr-mecrur, (حَاقَ) ya müteallık. (سَخِرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (سَخِرُوا) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, (حَاقَ) nın fâili, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُون) ye müteallık.

Cümleler:

(...اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(حَاقَ ... مَا كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَخِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُون) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(بِهِ يَسْتَهْزِئُون) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 42

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمٰنِ ۗ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَن) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَكْلَؤُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِاللَّيْلِ) cârr-mecrur, (يَكْلَؤُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (النَّهَارِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (يَكْلَؤُ) ye müteallık. (بَلْ) harfi idrâb. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَن ذِكْرِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُعْرِضُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَكْلَؤُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَكْلَؤُكُم) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُعْرِضُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا ۚ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ
أَنفُسِهِمْ وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:
(أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm (أ) anlamında. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (آلِهَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَمْنَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (آلِهَةٌ) e râci. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci sıfata müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نَصْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنفُسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِنَّا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُصْحَبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:
(...لَهُمْ آلِهَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَمْنَعُهُم) cümlesi, (آلِهَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(لَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ) cümlesi, (تَمْنَعُهُم) ün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يُصْحَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 44

بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۗ أَفَلَا يَرَوْنَ
أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:
(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (مَتَّعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (آبَاءَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (طَالَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (طَالَ) ye müteallık. (الْعُمُرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أن طالَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَتَّعْنا) ye müteallık.

(أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَأتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الأرْضَ) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha. (ننقُصُها), (نَأتِي الأرْضَ) gibi. (مِنْ أطرافِ) cârr-mecrur, (ننقُصُ) ya müteallık. (ها) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أنَّا نَأتِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْنَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أ) istifhâm takrîrî. (فَ) âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (الغالِبُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَتَّعْنا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَرَوْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَأتِي) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...ننقُصُها) cümlesi, (نَأتِي) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(هُم الغالِبُونَ) cümlesi, (لا يَرَوْنَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

قُلْ اِنَّمَآ اُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ ۫ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ اِذَا مَا يُنْذَرُوْنَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنَّمَا) edâtı hasr. (أنذِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بالوَحْي) cârr-mecrur, (أنذِرُ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الصُّمُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّعَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şartsız, mahallen mansub. (مَا) zâide. (يُنذَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أنذِرُكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا يَسْمَعُ الصُّمُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُنذَرُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 46

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا
إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَسَّتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَفْحَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, (نَفْحَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâil olan (وَ) ile Raf alâmeti olan (نَ) mahzuf. (يَا) harfi tenbih ve tehassür. (وَيْلَ) münâda, mütehassir bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِينَ) haberi, mansub Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı delâlet ediyor.

(وَيْلَنَا) cümlesi, îtirâziyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنَّا ظَالِمِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ
شَيْئًا ۖ وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ
وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نَضَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمَوَازِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(الْقِسْطِ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِيَوْمِ) cârr-mecrur, (نَضَعُ) ya müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تُظْلَمُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir, cümlenin mazmûnu olan (عمل) ye râci. (مِثْقَالَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَبَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ خَرْدَلٍ) cârr-mecrur, (حَبَّةٍ) in sıfatına müteallık. (أَتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili, şartın cevâbı, mahallen meczum. (بِهَا) cârr-mecrur, (أَتَيْنَا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (نَا) fâil, mahallen merfu. (حَاسِبِينَ), (كَفَى) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَضَعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ...) ve (إِنْ كَانَ مِثْقَالَ...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(أَتَيْنَا) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَفَى بِنَا حَاسِبِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (هَارُونَ) mef'ûle ma'tuf, mansub Nasb alâmeti fetha. (الْفُرْقَانَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ضِيَاءً) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. (وَ) âtıfa. (ذِكْرًا) ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرًا) a müteallık.

Cümle:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُتَّقِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (يَخْشَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, (يَخْشَوْنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ السَّاعَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُشْفِقُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَخْشَوْنَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُم مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَهَٰذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ ۚ أَفَأَنتُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (ذِكْرٌ) (مُبَارَكٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أَنزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُنكِرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...هَٰذَا ذِكْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلْنَاهُ) cümlesi, (ذِكْرٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(أَنتُمْ لَهُ مُنكِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِبْرَاهِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رُشْدَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلُ) cârr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَالِمِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا بِهِ عَالِمِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي اَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(**إِذْ**) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (**قَالَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**إِبْرَاهِيم**) e râci. (**لِأَبِي**) cârr-mecrur, (**قَالَ**) ye müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**قَوْمِ**) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**هَا**) harfi tenbih. (**ذِهِ**) ismi işâret, haber, mahallen merfu. (**التَّمَاثِيلُ**) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الَّتِي**) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (**أَنتُمْ**) mübteda, mahallen merfu. (**لَهَا**) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (**عَاكِفُونَ**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**قَالَ**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...**مَا هَذِهِ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(**أَنتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ**) cümlesi, (**الَّتِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

قَالُوا وَجَدْنَا اٰبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(**قَالُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَجَدْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**آبَاء**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**لَهَا**) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (**عَابِدِينَ**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**قَالُوا**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...**وَجَدْنَا**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 54

قَالَ لَقَدْ كُنتُمْ اَنتُمْ وَاٰبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(**قَالَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**إِبْرَاهِيم**) e râci. (**لَ**) kasemiyye. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**كُنتُمْ**) fi'li mâzı ve ismi. (**أَنتُمْ**) tevkîd, mahallen merfu. (**وَ**) âtıfa. (**آبَاءُ**), (**كُنتُمْ**) ün ismine ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (كُنتُمْ) ün mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كُنتُمْ ... فِي ضَلَالٍ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

قَالُوٓا اَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ اَمْ اَنْتَ مِنَ اللّٰعِبِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) harfi istifhâm. (جِئْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (جِئْتَ) ye müteallık. (أَمْ) istifhâm âtıfa. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ اللَّاعِبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَجِئْتَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَنتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 56

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الَّذِى فَطَرَهُنَّ
وَاَنَا عَلٰى ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (بَلْ) harfi idrâb ibtâli. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, ikinci (رَبُّ) nün sıfatı, mahallen merfu. (فَطَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى ذَٰلِكُم) cârr-mecrur, (الشَّاهِدِينَ) ye müteallık. (مِنَ الشَّاهِدِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَطَرَهُنَّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنَا عَلَى ذَلِكُم مِنَ الشَّاهِدِينَ) cümlesi, (رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَا) harfi kasem ve cerr. (اللَّهِ) lafzı celâl, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (لَ) kasemiyye. (أَكِيدَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَصْنَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تُوَلُّوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (مُدْبِرِينَ), (تُوَلُّوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَن تُوَلُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...تَاللَّهِ "أقسم") cümlesi, geçen âyetteki (رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَكِيدَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (جَعَلَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (جُذَاذاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (كَبِيراً) mahzuf (صنما) takdîrindeki müstesnânın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَرْجِعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...جَعَلَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَآ اِنَّهُ لَمِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (فَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هٰذَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِاٰلِهَةِ) cârr-mecrur, (فَعَلَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ فَعَلَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...فَعَلَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهٗٓ اِبْرٰهِيمُ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فَتًى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يَذْكُرُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (فَتًى) e râci. (يُقَالُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (يُقَالُ) ye müteallık. (اِبْرَاهِيمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَذْكُرُهُمْ) cümlesi, (فَتًى) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...يُقَالُ) cümlesi, (فَتًى) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 61

قَالُوا فَاْتُوا بِهٖ عَلٰٓى اَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِهِ عَلَى أَعْيُنِ) cârr-mecrurlar, (ائْتُوا) ye müteallıklar. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَشْهَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتُوا بِهِ) cümlesi, (إِن كَانَ هُو) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَشْهَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

قَالُوٓا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِاٰلِهَتِنَا يٰٓاِبْرٰهِيمُ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَ) harfi istifhâm. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (فَعَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِآلِهَةِ) cârr-mecrur, (فَعَلْتَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (إِبْرَاهِيمُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنتَ فَعَلْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...فَعَلْتَ هَذَا) cümlesi, (أَنتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَا إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

قَالَ بَلْ فَعَلَهُۥ كَبِيرُهُمْ هٰذَا فَسْـَٔلُوهُمْ اِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمُ) e râci. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (فَعَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (كَبِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, fâilden bedel, mahallen merfu. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْأَلُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (يَنطِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl mahzuf, (ما أنت فعلت ذلك) takdîrinde veya başka bir söz.

(...فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْأَلُوهُمْ) cümlesi, (إِن كَانُوا يَنطِقُونَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِن كَانُوا يَنطِقُونَ) cümlesi, geçen mukadder şartın tefsiri veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Cevâb cümlesi mahzuf, geçen kısım ona delâlet ediyor.

(يَنطِقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 64

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (رَجَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إلى أنفس) cârr-mecrur, (رَجَعُوا) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قالوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنتُمُ), (إِنَّ) nin isminin tevkidi, mahallen mansub. (الظَّالِمُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...رَجَعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكُمْ أَنتُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 65

ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (نُكِسُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (عَلَى رُؤُوس) cârr-mecrur, (نُكِسُوا) nün nâibi fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (يَنطِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُكِسُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قالوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَلِمْتَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Kasem ve cevâbı cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder kavl cümlesi, nâibi fâilden hâl. Mahallen mansub.
(مَا هَؤُلَاءِ يَنطِقُونَ) cümlesi, (عَلِمْتَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub. Âmili (مَا).
(يَنطِقُونَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 66

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (أ) istifhâm inkâri. (فَ) âtıfa. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَعْبُدُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَنفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شَيْئًا) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَضُرُّكُمْ), (يَنفَعُكُمْ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْبُدُونَ) cümlesi, mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
Mukadder makûlül'kavl cümlesi, (أتعرفون ذلك) takdîrinde.
(...لا يَنفَعُكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لا يَضُرُّكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(أُفٍّ) ismi fiil, fi'li muzâri, mebni. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أُفٍّ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لِمَا) cârr-mecrur, (أُفٍّ) e müteallık. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَعْبُدُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أ) istifhâm inkâri, (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ), (تَعْبُدُونَ) gibi.

Cümleler:

(...أُفٍّ لَكُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أفلا تعقلون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوٓا اٰلِهَتَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَرِّقُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (انصُرُوا) fi'li emr ve fâili. (آلِهَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (فَاعِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...حَرِّقُوهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...انصُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ فَاعِلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (إن كنتم ناصرين لها فانصروها) takdîrinde.

Âyet: 69

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (نَارُ) nekire maksûde, zamme üzere mebni. (كُونِي) fi'li emr, nâkıs, (ي) ismi. (بَرْداً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَلَاماً) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى إبْرَاهِيمَ) cârr-mecrur, (سَلَاماً) e müteallık.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كُونِي بَرْداً) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَرَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (كَيْدًا) e müteallık. (فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْأَخْسَرِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَرَادُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهُمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لُوطًا) mef'ûl zamire ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (بَارَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrurlar, (بَارَكْنَا) ye müteallıklar.

Cümleler:

(...نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَرَادُوا) veya (جَعَلْنَاهُمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَارَكْنَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَٰقَ ۖ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (إِسْحَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَعْقُوبَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَافِلَةً) hâl veya mahzuf mef'ûlü mutlak (هِبَةً) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُلًّا) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (صَالِحِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:
(...وَهَبْنَا) ve (...جَعَلْنَا) cümleleri, 70. âyetteki (أَرَادُوا) veya (جَعَلْنَاهُمُ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 73

وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَوٰةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَوٰةِ ۖ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَئِمَّةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَهْدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (يَهْدُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (فِعْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخَيْرَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِقَامَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الصَّلَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِيتَاءَ) mef'ûle ma'tuf, mansub Nasb alâmeti fetha. (الزَّكَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَنَا) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün haberi ve mansub olan (عَابِدِينَ) ye müteallık.

Cümleler:
(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, 70. âyetteki (جَعَلْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدُونَ) cümlesi, (أَئِمَّةً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...أَوْحَيْنَا) ve (كَانُوا لَنَا عَابِدِينَ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 74

وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ ۗ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (لُوطًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حُكْمًا) ikinci mef'ûl, mansub. (وَ) âtıfa. (عِلْمًا), (حُكْمًا) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْقَرْيَةِ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat,

mahallen mecrur. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (تَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْقَرْيَةِ) ye râci. (الْخَبَائِثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْمَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَوْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَاسِقِينَ), (كَانُوا) nün ikinci haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...آتَيْنَا لُوطًا "") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ تَعْمَلُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ) cümlesi, (كَانَتْ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 75

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَدْخَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (أَدْخَلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَ) harfi cerr. (الصَّالِحِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). Cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...أَدْخَلْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نُوحًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نَادَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir

(نُوحاً) a râci. (مِن قَبْلُ) câr-mecrur, (نَادَى) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (اسْتَجَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) câr-mecrur, (اسْتَجَبْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْكَرْبِ) câr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...نُوحاً "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَادَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اسْتَجَبْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 77

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا
قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَصَرْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْقَوْمِ) câr-mecrur, (نَصَرْنَا) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) câr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْمَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَوْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (أَغْرَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَجْمَعِينَ), (أَغْرَقْنَا) nin ğâib zamirinden hâl veya tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...نَصَرْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (نَجَّيْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَغْرَقْنَاهُمْ) cümlesi, (كَذَّبُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمَانِ فِى الْحَرْثِ اِذْ نَفَشَتْ فِيهِ
غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (دَاوُدَ), (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سُلَيْمَانَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (يَحْكُمَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (فِي الْحَرْثِ) cârr-mecrur, (يَحْكُمَانِ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نَفَشَتْ) fi'li mâzı. (فِيهِ) cârr-mecrur, (نَفَشَتْ) e müteallık. (غَنَمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِحُكْمِ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin haberi ve mansub olan (شَاهِدِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...دَاوُدَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْكُمَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نَفَشَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(كُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok

Âyet: 79

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمٰنَ ۚ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَسَخَّرْنَا
مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۚ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (فَهَّمْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (سُلَيْمَانَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (كُلًّا) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (حُكْمًا وَعِلْمًا) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (سَخَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَخَّرْنَا) ye müteallık. (دَاوُدَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (الْجِبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُسَبِّحْنَ) fi'li muzâri, mebni, (ن) fâili. (وَ) âtıfa. (الطَّيْرَ), (الْجِبَالَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فَاعِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...فَفَهَّمْنَاهَا) cümlesi, geçen âyetteki (يَحْكُمَانِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...آتَيْنَا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...يُسَبِّحْنَ) cümlesi, (الْجِبَالَ) den hâl. Mahallen mansub.

(كُنَّا فَاعِلِينَ) cümlesi, (سَخَّرْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur. Veya (سَخَّرْنَا) nin fâilinden (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 80

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ ۚ
فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَلَّمْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mefûlü. (صَنْعَةَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَبُوسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (لَبُوسٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُحْصِنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (لَبُوسٍ) e râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن بَأْس) cârr-mecrur, (تُحْصِنَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تُحْصِنَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (عَلَّمْنَا) ye müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (هَلْ) edâtı istifhâm. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (شَاكِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...عَلَّمْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (سَخَّرْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(أَنْتُمْ شَاكِرُونَ) cümlesi, (إن فعلنا لكم ذلك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 81

وَلِسُلَيْمٰنَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِى بِأَمْرِهٖٓ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِى بَارَكْنَا فِيهَا ۚ وَكُنَّا بِكُلِّ شَىْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِسُلَيْمَانَ) cârr-mecrur, mahzuf (سَخَّرْنَا) takdîrindeki fi'le müteallık. (الرِّيحَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَاصِفَةً), (الرِّيحَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الرِّيحَ) ya râci. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrur (تَجْرِي) ye müteallık. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (بَارَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (بَارَكْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَالِمِينَ) ye müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لِسُلَيْمَانَ "سَخَّرْنَا") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَجْرِي) cümlesi, (الرِّيحَ) dan ikinci hâl. Mahallen mansub.

(...بَارَكْنَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 82

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُۥ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذٰلِكَ ۖ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ الشَّيَاطِينِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَغُوصُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَغُوصُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْمَلُونَ), (يَغُوصُونَ) gibi, ona ma'tuf. (عَمَلًا) mef'ûlü bih veya mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دُونَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (حَافِظِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(مِنَ الشَّيَاطِينِ مَن يَغُوصُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mecrur.
(يَغُوصُونَ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 83

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَيُّوبَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نَادَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَيُّوبَ) e râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَسَّ) fi'li mâzı. (نْ) harfi vikâye. (يَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الضُّرُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنِّي...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (نَادَىٰ) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (أَرْحَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّاحِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(أَيُّوبَ "اذكر"...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نَادَىٰ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَسَّنِيَ الضُّرُّ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَنتَ أَرْحَمُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 84

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِن ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اسْتَجَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (اسْتَجَبْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (كَشَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ)

câr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (مِن ضُرٍّ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَهْلَ) ikinci mef'ûl, mansub Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِثْلَ) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَحْمَةً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِندِ) câr-mecrur, (رَحْمَةً) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ذِكْرَى), (رَحْمَةً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِلْعَابِدِينَ) câr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık.

Cümleler:

(...اسْتَجَبْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (نَادَى) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...كَشَفْنَا) ve (...آتَيْنَاهُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

Âyet: 85

وَإِسْمٰعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ۚ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِسْمَاعِيلَ) mahzuf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü bihi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِدْرِيسَ), (إِسْمَاعِيلَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ذَا), (إِسْمَاعِيلَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (الْكِفْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الصَّابِرِينَ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...إِسْمَاعِيلَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ) cümlesi, enbiyadan hâl. Mahallen mansub

Âyet: 86

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَدْخَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mefûlü. (فِي رَحْمَةِ) câr-mecrur, (أَدْخَلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَ الصَّالِحِينَ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:
(أَدْخَلْنَاهُمْ) cümlesi, (أعطيناهم ثواب الصابرين) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُم مِنَ الصَّالِحِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

وَذَا النُّونِ اِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادٰى فِى الظُّلُمَاتِ اَنْ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنْتَ سُبْحَانَكَ اِنِّى كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:
(وَ) isti'nâfiyye. (ذَا) mahzuf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (النُّون) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إذ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (ذَهَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذَا النُّون) e râci. (مُغَاضِباً), (ذَهَبَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (ظَنَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذَا النُّون) e râci. (أن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi (نَا) takdîrindeki zamir –aslı (أَنَّنَا) dir–. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نَقْدِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (نَقْدِرَ) ya müteallık.

(...أَنَّنَا لن نَقْدِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَّ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (نَادَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (ذَا النُّون) e râci. (فِي الظُّلُمَاتِ) cârr-mecrur, (نَادَى) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (أن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (أنتَ), (لا) nın mahzuf haberinin zamirinden bedel, mahallen merfu. (سُبْحَانَ) mahzuf (أسبّح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(...أَنَّهُ لا إِلٰهَ إِلَّا أنتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde münâda. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:
(...اذكر "ذَا النُّون") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَهَبَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ظَنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...لَن نَّقْدِرَ) cümlesi, muhaffefe (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نَادَى) cümlesi, (ظَنَّ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...لا إِلَهَ إِلاَّ أَنتَ) cümlesi, ikinci muhaffefe (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أسبّح "سُبْحَانَكَ") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي كُنتُ) cümlesi, geçenin ta'lîli hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 88

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَٰلِكَ نُنجِي
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اسْتَجَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) câr-mecrur, (اسْتَجَبْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْغَمِّ) câr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَذَٰلِكَ) câr-mecrur, (نجاة) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (نُنجِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اسْتَجَبْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (نَادَى) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...نُنجِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنتَ خَيْرُ
الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (زَكَرِيَّا) mahzuf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نَادَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَكَرِيَّا) ya râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تَذَرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَرْداً), (تَذَرْ) in mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْوَارِثِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...زَكَرِيَّا "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَادَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, (نَادَى) fi'linin tefsîri. Îrâbda yeri yok. Veya mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder kavl, (قَائِلاً) takdîrinde.

(...لَا تَذَرْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَنتَ خَيْرُ) cümlesi, (وارزقني وارثاً) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ ۖ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ ۚ
إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا
وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اسْتَجَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (اسْتَجَبْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (يَحْيَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَصْلَحْنَا) ye müteallık. (زَوْجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُسَارِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الْخَيْرَاتِ) cârr-mecrur, (يُسَارِعُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَدْعُونَنَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (رَغَباً) hâl veya mef'ûlü leh, mansub. (وَ) âtıfa. (رَهَباً), (رَغَباً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَنَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (خَاشِعِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...اسْتَجَبْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (نَادَى) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...وَهَبْنَا) ve (...أَصْلَحْنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا يُسَارِعُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُسَارِعُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(...يَدْعُونَنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(كَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ) cümlesi, (كَانُوا يُسَارِعُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 91

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّتِي) ismi mavsul, mahzuf (اذكر) fi'linin mef'ûlü olan, mahzuf (مريم) in sıfatı, mahallen mansub. (أَحْصَنَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (فَرْجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نَفَخْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا مِن رُوحِ) cârr-mecrurlar, (نَفَخْنَا) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (ابْنَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آيَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...الَّتِي "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْصَنَتْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَفَخْنَا) ve (...جَعَلْنَاهَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 92

إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi mahallen mansub. (أُمَّةَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُمَّةً), (أُمَّتُكُمْ) den hâl, mansub. (وَاحِدَةً) sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında

vâkı. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا رَبُّكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اعْبُدُونِ) cümlesi, (إن آمنتم بي) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 93

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۖ كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (تَقَطَّعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرَ) mansubun bi nez'ilhâfiz (فِي أَمْرِ) takdîrinde. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (رَاجِعُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...تَقَطَّعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ ۖ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَعْمَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (مِنَ الصَّالِحَاتِ) cârr-mecrur, (يَعْمَلْ) e müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُؤْمِنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (كُفْرَانَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لِسَعْيِ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَهُ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَاتِبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَن يَعْمَلْ) cümlesi, geçen âyetteki (كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ مُؤْمِنٌ) cümlesi, (يَعْمَلْ) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...لا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 95

وَحَرَامٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (حَرَامٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, (حَرَامٌ) e müteallık. (أَهْلَكْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye –zâid de denilmiştir–. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

Cümleler:

(حَرَامٌ ... أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَاهَا) cümlesi, (قَرْيَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(لَا يَرْجِعُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 96

حَتَّى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (فُتِحَتْ) fi'li mâzı, mechul. (يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ) nâibi fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) hâliyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَنسِلُونَ) ye müteallık. (حَدَبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...فُتِحَتْ يَأْجُوجُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُم مِن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(يَنسِلُونَ) cümlesi, (هُم) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 97

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَٰذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اقْتَرَبَ) fi'li mâzı. (الْوَعْدُ الْحَقُّ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ), (اقْتَرَبَ) nin cevâbında vâkı. (إِذَا) fücâiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (شَاخِصَةٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَبْصَارُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (وَيْلَ) münâda muhassar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. –Bu bildiğimiz nidâ şekli değil, bizim "eyvâh" dediğimiz gibi bir pişmanlık ifâdesidir–. (قَدْ) harfi tahkık. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي غَفْلَةٍ) cârr-mecrur, (كُنَّا) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْ هَٰذَا) cârr-mecrur, (غَفْلَةٍ) e müteallık. (بَلْ) idrâbı intikâli için. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اقْتَرَبَ الْوَعْدُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ) cümlesi, (هِيَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَا وَيْلَنَا) cümlesi, (يقولون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...قَدْ كُنَّا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا ظَالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (إِنَّ) nin ismine ma'tuf, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَعْبُدُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَصَبُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (وَارِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(إِنَّكُمْ ... حَصَبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْبُدُونَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ) cümlesi, (حَصَبُ جَهَنَّمَ) den bedel. Mahallen merfu.

Âyet: 99

لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً مَا وَرَدُوهَا ۖ وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtina. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (هَٰؤُلَاءِ) ismi, mahallen merfu. (آلِهَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (وَرَدُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً...) cümlesi, geçen hitab mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(مَا وَرَدُوهَا...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(لَهُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (زَفِيرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَسْمَعُونَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فِيهَا لا يَسْمَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا يَسْمَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 101

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا
مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:
(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَبَقَتْ) fi'li mâzı. (لَهُم مِنَّا) cârr-mecrurlar, (سَبَقَتْ) e müteallıklar. (الْحُسْنَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَنْهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُبْعَدُونَ) ye müteallık.
Cümleler:
(إِنَّ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَبَقَتْ لَهُم مِنَّا الْحُسْنَى) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أولئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 102

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:
(لَا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (حَسِيسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي مَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık. (اشْتَهَتْ) fi'li mâzı. (أَنفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.
Cümleler:
(لا يَسْمَعُونَ...) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya (مُبْعَدُونَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub. Veya (مُبْعَدُونَ) den bedel. Mahallen merfu.

(خَالِدُونَ ... هُمْ) cümlesi, (يَسْمَعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 103

لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ۖ هَٰذَا
يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يَحْزُنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْفَزَعُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَكْبَرُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (تَتَلَقَّى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَلَائِكَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لَا يَحْزُنُهُمُ الْفَزَعُ) cümlesi, 101. âyetteki (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya (خَالِدُونَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...تَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(...هَٰذَا يَوْمُكُمُ) cümlesi, (يقولون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder kavl cümlesi, (الْمَلَائِكَةُ) den hâl. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُوعَدُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 104

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَا
أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَا ۚ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَطْوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَطَيِّ) cârr-mecrur (نَطْوِي) ye veya mahzuf mef'ûlü mutlakına müteallık. (السِّجِلِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلْكُتُبِ) cârr-mecrur, (نَطْوِي) ye müteallık. (كَ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (بَدَأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَوَّلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَلْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...مَا بَدَأْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُعِيدُ) ye müteallık. (نُعِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَعْداً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (وَعْداً) e müteallık. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فَاعِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...نَطْوِي) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(نُعِيدُهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...وَعْداً "وعدنا") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا فَاعِلِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 105

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَتَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الزَّبُورِ) (مِن بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (كَتَبْنَا) ye müteallıklar. (الذِّكْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الْأَرْضَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَرِثُهَا) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (عِبَادِيَ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (الصَّالِحُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

(أَنَّ الْأَرْضَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَتَبْنَا) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...كَتَبْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَرِثُهَا عِبَادِيَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 106

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih (ذَا) ismi işâret, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (بَلَاغًا) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (بَلَاغًا) a müteallık. (عَابِدِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 107

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (رَحْمَةً) hâl veya mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e müteallık.

Cümle:

(...مَا أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (يُوحَى) ya müteallık. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (إِلٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلٰهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf

alâmetleri zammeler. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (هَلْ) edâtı istifhâm, (أسلموا) anlamında emr. (أنتم) mübteda, mahallen merfu. (مُسْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

(...أَنَّمَا إِلٰهُكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُوحَى) nın nâibi fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُوحَى إِلَيَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(هَلْ أَنتُم مُسْلِمُونَ) cümlesi, (إن جاءكم علم ذلك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 109

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۖ وَإِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ
أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum, (و) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (آذَنتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى سَوَاءٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi nefy. (أَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أ) harfi istifhâm. (قَرِيبٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْ) âtıfa. (بَعِيدٌ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili –Burada, mübtedanın mukaddem haber, haberin de muahhar mübteda olması câizdir–.

Cümleler:

(...إِنْ تَوَلَّوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...آذَنتُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنْ أَدْرِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ) cümlesi, (أَدْرِي) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(تُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 110

اِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْجَهْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْقَوْلِ) cârr-mecrur, (الْجَهْرَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَكْتُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...اِنَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

İkinci (...يَعْلَمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(تَكْتُمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

وَاِنْ اَدْرِى لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ اِلٰى حِينٍ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنْ) nâfiye. (أَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَعَلَّهُ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (فِتْنَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (فِتْنَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مَتَاعٌ), (فِتْنَةٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِلٰى حِينٍ) cârr-mecrur, (مَتَاعٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...اِنْ أَدْرِي) cümlesi, 109. âyetteki (اِنْ أَدْرِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ) cümlesi, (أَدْرِي) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 112

قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رسول) e râci. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (احْكُم) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (احْكُم) e müteallık. (وَ) âtıfa. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرَّحْمَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُسْتَعَانُ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (الْمُسْتَعَانُ) ye müteallık. (تَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) masdariyye de olur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ احْكُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...احْكُم) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّنَا الرَّحْمَنُ) cümlesi, (رَبِّ احْكُم) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(تَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Veya (مَا تَصِفُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (الْمُسْتَعَانُ) ye müteallık.

ENBİYÂ SÛRESİNİN SONU

HACC SÛRESİ

22. Sûredir
78 Âyettir
Medine de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَـٰٓأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَىْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (اتَّقُوا) fi'li emr, (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (زَلْزَلَةَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّاعَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَيْءٌ عَظِيمٌ), (إنَّ) nin haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا) nidâ cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّآ أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَـٰرَىٰ وَمَا هُم بِسُكَـٰرَىٰ وَلَـٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَذْهَلُ) ye müteallık. (تَرَوْنَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (تَذْهَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُرْضِعَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(عَمَّا) cârr-mecrur, (تَذْهَلُ) ye müteallık. (أَرْضَعَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُرْضِعَةٍ) e râci. (وَ) âtıfa. (تَضَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَمْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَمْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُكَارَى), (النَّاسَ) den hâl, mansub Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُم) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (سُكَارَى) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (عَذَابَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَدِيدٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...تَرَوْنَهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَذْهَلُ كُلُّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْضَعَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَضَعُ كُلُّ) ve (...تَرَى) cümleleri, (تَذْهَلُ كُلُّ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...مَا هُم بِسُكَارَى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ) cümlesi, (هذا كلّه هيّن) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي اللَّهِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُ) ye müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (ملتبساً) takdîrindeki mahzuf hâle müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâil, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (شَيْطَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَرِيدٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُجَادِلُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّبِعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (تَوَلَّاهُ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

(...أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كُتِبَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.

(فَ) cevâbda vâkı. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُضِلُّهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَىٰ عَذَابِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (السَّعِيرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّهُ يُضِلُّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Cümleler:

(...كُتِبَ عَلَيْهِ) cümlesi, (شَيْطَانٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن تَوَلَّاهُ) cümlesi, birinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَوَلَّاهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُضِلُّهُ) cümlesi, ikinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَهْدِيهِ) cümlesi, (يُضِلُّهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 5

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِى رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِنُبَيِّنَ لَكُمْ ۚ وَنُقِرُّ فِى الْاَرْحَامِ مَا نَشَآءُ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوٓا اَشُدَّكُمْ ۚ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ وَتَرَى الْاَرْضَ هَامِدَةً فَاِذَآ اَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَاَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (فِي رَيْبٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنَ الْبَعْثِ) cârr-mecrur, (كُنْتُمْ) e müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ تُرَابٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ) bunlar üçü de (خَلَقْنَا) ye ma'tuf, aynı yere müteallıklar. (مُخَلَّقَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (غَيْرِ) ma kabline ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُخَلَّقَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُبَيِّنَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نُبَيِّنَ) ye müteallık.

(أن نُبَيِّنَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَلَقْنَا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (نُقِرُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فِي الْأَرْحَامِ) cârr-mecrur, (نُقِرُّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَشَاءُ), (نُقِرُّ) gibi. (إلَى أجَلٍ) cârr-mecrur, (نَشَاءُ) ye müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (نُخْرِجُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (طِفْلًا), (نُخْرِجُكُمْ) ün mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl

ve cerr. (تَبْلُغُوا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَشُدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تَبْلُغُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُخْرِجُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (مِنكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُتَوَفَّى) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (وَ) âtıfa. (مِنكُم مَن يُرَدُّ), (مِنكُم مَن يُتَوَفَّى) gibi, ona ma'tuf. (إِلَى أَرْذَلِ) cârr-mecrur, (يُرَدُّ) ye müteallık. (الْعُمُرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi cerr. (كَيْ) harfi ta'lîl ve masdar. (لَا) harfi nefy. (يَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

(كَيْلَا يَعْلَمَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُرَدُّ) ye müteallık.

(مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَعْلَمَ) ye müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَامِدَةً), (الْأَرْضَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (الْمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اهْتَزَّتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضَ) a râci. (وَ) âtıfa. (رَبَتْ), (اهْتَزَّتْ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَنبَتَتْ), (اهْتَزَّتْ) gibi, ona ma'tuf. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (أَنبَتَتْ) e müteallık. (زَوْجٍ بَهِيجٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri keserler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِن كُنتُمْ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا خَلَقْنَاكُم...) cümlesi, mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok. Veya mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(خَلَقْنَاكُم...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(نُقِرُّ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(نَشَاءُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نُخْرِجُكُمْ...) cümlesi, (نُقِرُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مِنكُم مَن يُتَوَفَّى...) cümlesi, mukadder (نعمّركم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُتَوَفَّى...) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مِنكُم مَن يُرَدُّ...) cümlesi, (مِنكُم مَن يُتَوَفَّى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُرَدُّ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَى) cümlesi, (إِنَّا خَلَقْنَاكُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنزَلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اهْتَزَّتْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...رَبَتْ) ve (...أَنبَتَتْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 6

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمَوْتَىٰ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(...أَنَّهُ يُحْيِي) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَىٰ كُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ الْحَقُّ) cümlesi, birinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُحْيِي الْمَوْتَىٰ) cümlesi, ikinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (أَنَّ السَّاعَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (آتِيَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِيهَا) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık.

(...أَنَّ السَّاعَةَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَبْعَثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الْقُبُورِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...لا رَيْبَ فِيهَا) cümlesi, (أَنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya (آتِيَةٌ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَبْعَثُ) cümlesi, ikinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي اللَّهِ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُ) ye müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (ملتبساً) takdîrindeki mahzuf hâle müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (هُدًى), (عِلْمٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (كِتَابٍ), (عِلْمٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُنِيرٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مِنَ النَّاسِ مَنْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُجَادِلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

ثَانِيَ عِطْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ لَهُ فِي الدُّنْيَا
خِزْيٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(ثَانِيَ), (يُجَادِلُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِطْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُضِلَّ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُضِلَّ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أن يُضِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ثَانِيَ عِطْفِهِ) ye veya geçen âyetteki (يُجَادِلُ) ye müteallık.

(لَهُ فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (خِزْيٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (نُذِيقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَرِيقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نُذِيقُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِمَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzi. (يَدَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِ) harfi cerr zâid. (ظَلَّامٍ), (أَنَّ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (لِلْعَبِيدِ) cârr-mecrur, (ظَلَّامٍ) e müteallık.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِمَا قَدَّمَتْ) cümlesinin mahalline ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ) cümlesi, (قائلين له) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...قَدَّمَتْ يَدَاكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْسَ بِظَلَّامٍ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ۚ فَاِنْ اَصَابَهٗ
خَيْرٌ اطْمَاَنَّ بِهٖ ۚ وَاِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةُ انْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِهٖ ۚ
خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةَ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنَ النَّاسِ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلٰى حَرْفٍ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) âtıfa, tefrî'iyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَصَابَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (خَيْرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اطْمَأَنَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِهِ) câr-mecrur, (اطْمَأَنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ), (إِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ) gibi. (انقلب) fi'li mâzı, şartın cevâbı, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلٰى وَجْهِهِ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَسِرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الدُّنْيَا) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةَ) mef'ûle ma'tuf, mansub Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْبُدُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَصَابَهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اطْمَأَنَّ بِهِ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ) cümlesi, (إِنْ أَصَابَهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(انقلب عَلٰى وَجْهِهِ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(خَسِرَ الدُّنْيَا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya müste'nef. Îrâbda yeri yok. Veya geçen cümleden bedel. Îrâbda yeri yok.
(ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَضُرُّهُ وَمَا لاَ يَنْفَعُهُ ۚ ذٰلِكَ
هُوَ الضَّلاَلُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir geçen âyetteki (مَنْ) e âid. (مِن دُون) cârr-mecrur, (يَدْعُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَضُرُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَا لَا يَنْفَعُهُ), (مَا لَا يَضُرُّهُ) gibi, ona ma'tuf. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَدْعُوا...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَضُرُّهُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَنْفَعُهُ...) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ۚ لَبِئْسَ الْمَوْلٰى
وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir bir önceki âyetteki (مَنْ) e âid. (لَ) harf ibtidâ. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ضَرُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَقْرَبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن نَفْع) cârr-mecrur, (أَقْرَبُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi ibtidâ ve te'kîd. (بِئْسَ) fi'li

mâzı, câmid. (الْمَوْلَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi ibtidâ ve te'kîd. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْعَشِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَدْعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ "إلهه") cümlesi, (يَدْعُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...ضَرُّهُ أَقْرَبُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...بِئْسَ الْمَوْلَى) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(بِئْسَ الْعَشِيرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُدْخِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (جَنَّاتٍ), (يُدْخِلُ) nün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ), (إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ) gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُدْخِلُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُرِيدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَآءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أن) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve cezm. (يَنصُرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أن لَن يَنصُرَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَظُنُّ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (يَنصُرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (لْ) emir lâmı, câzime. (يَمْدُدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ) cârr-mecrurlar, (يَمْدُدْ) e müteallıklar. (ثُمَّ) âtıfa. (لِيَقْطَعْ), (لْيَمْدُدْ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa. (لْيَنظُرْ), (لِيَقْطَعْ) gibi, ona ma'tuf. (هَلْ) edâtı istifhâm. (يُذْهِبَنَّ) fi'li muzâri, mebni. (نْ) harfi te'kîd. (كَيْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَغِيظُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...مَنْ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يَظُنُّ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَظُنُّ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...لَنْ يَنصُرَهُ اللَّهُ) cümlesi, muhaffefe (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لْيَمْدُدْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لِيَقْطَعْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...لْيَنظُرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ) cümlesi, (يَنظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

(يَغِيظُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِى مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) câr-mecrur, (هادِيًا) takdîrindeki mahzuf hâle müteallık. (أَنْزَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (آيَاتٍ), (أَنْزَلْنَا) nin mef'ûlü (هُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (بَيِّنَاتٍ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

(...أَنَّ اللَّهَ يَهْدِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (الأمر) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُرِيدُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارٰى
وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ اَشْرَكُوا ۗ اِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ هَادُوا), (الَّذِينَ آمَنُوا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (الصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَى), (وَالْمَجُوسَ), (إِنَّ) nin ismine ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmeti birininki (ي), birininki mukadder, birininki açık fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ أَشْرَكُوا), (الَّذِينَ آمَنُوا) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَفْصِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَفْصِلُ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) geçenki gibi. (عَلَى كُلِّ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هَادُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَشْرَكُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ ۖ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۗ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَسْجُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) câr-mecrur, (يَسْجُدُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) câr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

(...أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (مَنْ فِي الْأَرْضِ), (مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ) fâile ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) lar âtıfalar. (مِنَ النَّاسِ) câr-mecrur, (كَثِيرٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَثِيرٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) câr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُهِنِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Mahzuf müstetir zamir mef'ûlü bih (مَنْ) e âid. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (لَهُ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık.

(مِن) harfi cerr zâid. (مُكْرِمٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَفْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْجُدُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ) cümlesi, (كَثِيرٌ) un sıfatı. Mahallen merfu.

(...مَن يُهِنِ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَهُ مِن مُكْرِمٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

هَٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ
لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ ۖ يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَانِ) ismi işâret, mübteda, merfu. Raf alâmeti (ا). (خَصْمَانِ) haberi, merfu. Raf alâmeti (ا). (اخْتَصَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي رَبِّهِمْ) cârr-mecrur, (اخْتَصَمُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, tefrî'ıyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قُطِّعَتْ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قُطِّعَتْ) a müteallık. (ثِيَابٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن نَّارٍ) cârr-mecrur, (ثِيَابٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (يُصَبُّ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, (يُصَبُّ) ye müteallık. (رُؤُوسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَمِيمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...هَٰذَانِ خَصْمَانِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اخْتَصَمُوا) cümlesi, (خَصْمَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُصَبُّ ... الْحَمِيمُ) cümlesi, (لَهُمْ) deki (هُمْ) den hâl. Mahallen mansub. Veya mübteda (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(يُصْهَرُ) fi'li muzâri, merfu, mechul. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُصْهَرُ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (فِي بُطُونِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْجُلُودُ) nâibi fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ) cümlesi, (الْحَمِيمُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 21

وَلَهُمْ مَقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَقَامِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ حَدِيدٍ) cârr-mecrur, mübtedanın mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...لَهُمْ مَقَامِعُ) cümlesi, 19. âyetteki (الْحَمِيمُ ... يُصَبُّ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(كُلَّمَا), (حين) mânasında zarf, mansub. (أَرَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَخْرُجُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (مِنْهَا مِنْ غَمٍّ) cârr-mecrurlar, (يَخْرُجُوا) ya müteallıklar.

(...أَنْ يَخْرُجُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَادُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub

(أُعِيدُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur (أُعِيدُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَرِيقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَرَادُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أُعِيدُوا فِيهَا) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ذُوقُوا) cümlesi, (تقل لهم الملائكة) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 23

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُدْخِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (جَنَّاتٍ), (يُدْخِلُ) nün ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحَلَّوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُحَلَّوْنَ) ye müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَسَاوِرَ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (مِن ذَهَبٍ) cârr-mecrur, (أَسَاوِرَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لُؤْلُؤًا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لِبَاسُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (حَرِيرٌ) un mahzuf hâline müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُدْخِلُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...يُحَلَّوْنَ فِيهَا) cümlesi, (الَّذِينَ) den veya (جَنَّاتٍ) den hâl. Mahallen mansub.
(لِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 24

وَهُدُوٓا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۚ وَهُدُوٓا إِلَىٰ صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (هُدُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى الطَّيِّبِ) cârr-mecrur, (هُدُوا) ye müteallık. (مِنَ الْقَوْلِ) cârr-mecrur, (الطَّيِّبِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (هُدُوا إِلَى صِرَاطِ), (هُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ) gibi, ona ma'tuf. (الْحَمِيدِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:
(...هُدُوا) cümlesi, geçen âyetteki (يُحَلَّوْنَ فِيهَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...هُدُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ ۚ وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:
(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (يَصُدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْمَسْجِدِ) mecrura ma'tuf, mecrur. (الْحَرَامِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (الَّذِي) ismi mavsul, ikinci sıfat, mahallen mecrur. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (سَوَاءً), (النَّاسِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَاكِفُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, (الْعَاكِفُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْبَادِ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda. (يُرِدْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili,

müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يُرِدْ) e müteallık. (بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ) cârr-mecrurlar, mahzuf hâle müteallıklar. (نُذِقْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ عَذَابٍ) cârr-mecrur, (نُذِقْ) a müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَصُدُّونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يُرِدْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...نُذِقْهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرٰهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا
وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (بَوَّأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِإِبْرَاهِيمَ) cârr-mecrur, (بَوَّأْنَا) ye müteallık. (مَكَانَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبَيْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أن) harfi tefsîr. (لَا) nâhiye, câzime. (تُشْرِكْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِي) cârr-mecrur, (تُشْرِكْ) e müteallık. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (طَهِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْتِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلطَّائِفِينَ) cârr-mecrur, (طَهِّرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (الْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ) mecrura ma'tuflar, mecrurlar. (السُّجُودِ) bedel, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...بَوَّأْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَا تُشْرِكْ بِي) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...طَهِّرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالاً وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ
يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَذِّنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamır (أنت). (فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ) cârr-mecrurlar, (أَذِّنْ) e müteallıklar. (يَأْتُوا) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) hazfi. (و) fâili. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رِجَالاً), (يَأْتُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (ركبانًا) takdîrindeki mahzuf hâle müteallık. (ضَامِرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَأْتِينَ) fi'li muzâri, mebni, (ن) fâili. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (يَأْتِينَ) ye müteallık. (فَجٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمِيقٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَذِّنْ) cümlesi, geçen âyetteki (طَهِّرْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتُوكَ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِينَ) cümlesi, (ضَامِرٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 28

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ
عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا
الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَشْهَدُوا) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَنَافِعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (مَنَافِعَ) nın mahzuf sıfatına müteallık.

(...أن يَشْهَدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (يَأْتُوكَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَذْكُرُوا اسْمَ), (يَشْهَدُوا مَنَافِعَ) ye ma'tuf, onun gibi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أن يَذْكُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(فِي أَيَّامٍ) cârr-mecrur, (يَذْكُرُوا) ye müteallık. (مَعْلُومَاتٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (يَذْكُرُوا) ye müteallık. (رَزَقَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِن بَهِيمَةِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الْأَنْعَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَطْعِمُوا) fi'li emr ve fâili. (الْبَائِسَ الْفَقِيرَ) mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...رَزَقَهُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُوا) cümlesi, (إن صحّ الأكل) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...أَطْعِمُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 29

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَقْضُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (تَفَثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لْيُوفُوا نُذُورَهُمْ), (لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لْيَطَّوَّفُوا), (لْيَقْضُوا) gibi, ona ma'tuf. (بِالْبَيْتِ) cârr-mecrur, (يَطَّوَّفُوا) ye müteallık. (الْعَتِيقِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَقْضُوا) cümlesi, geçen âyetteki (أَطْعِمُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...يُوفُوا) ve (...يَطَّوَّفُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

Âyet: 30

ذٰلِكَ ۖ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللّٰهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۗ
وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ ۖ فَاجْتَنِبُوا
الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, (الأمر) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُعَظِّمْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (حُرُمَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, habere müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (أُحِلَّتْ) fi'li mâzı, mechul. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (أُحِلَّتْ) e müteallık. (الْأَنْعَامُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (يُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُتْلَى) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اجْتَنِبُوا) fi'li emr ve fâili. (الرِّجْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْأَوْثَانِ) cârr-mecrur, (الرِّجْسَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (اجْتَنِبُوا قَوْلَ), (اجْتَنِبُوا الرِّجْسَ) gibi, ona ma'tuf. (الزُّورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يُعَظِّمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُعَظِّمْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ خَيْرٌ لَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(أُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُتْلَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اجْتَنِبُوا) cümlesi, (إن أردتم الخير) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

İkinci (...اجْتَنِبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 31

حُنَفَاءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَكَأَنَّمَا
خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ
فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(حُنَفَاءَ) geçen âyetteki (اجْتَنِبُوا) nun fâiliden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (حُنَفَاءَ) ye müteallık. (غَيْرَ) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُشْرِكِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (بِهِ) cârr-mecrur, (مُشْرِكِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُشْرِكْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُشْرِكْ) e müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (كَأَنَّمَا) harfi teşbih ve (مَا) masdariyye veya (كَأَنَّمَا) edâtı hasr. (خَرَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (خَرَّ) ya müteallık.

(مَا خَرَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَأَنَّ) nin ismi. Mahallen mansub. Veya masdar değil.

(فَ) âtıfa. (تَخْطَفُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (الطَّيْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) âtıfa. (تَهْوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَهْوِي) ye müteallık. (الرِّيحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي مَكَانٍ) cârr-mecrur, (تَهْوِي) ye müteallık. (سَحِيقٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَنْ يُشْرِكْ...) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ يُعَظِّمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكْ بِاللَّهِ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(كَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(تَخْطَفُهُ الطَّيْرُ...) cümlesi, (كَأَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu. Veya mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, (كَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ) cümlesi, (تَخْطَفُهُ الطَّيْرُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 32

ذٰلِكَ ۖ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret, (الأمر) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُعَظِّمْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (شَعَائِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنْ تَقْوَى) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْقُلُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يُعَظِّمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُعَظِّمْ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّهَا مِن تَقْوَى) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 33

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى
الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مَنَافِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَىٰ أَجَلٍ) cârr-mecrur, (مَنَافِعُ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (مَحِلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى الْبَيْتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْعَتِيقِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا
رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۗ فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ
أَسْلِمُوا ۗ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) nin mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَنْسَكًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَذْكُرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وا) fâili. (اسْمَ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلٰى مَا) cârr-mecrur, (يَذْكُرُوا) ye müteallık.

(...أَنْ يَذْكُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(رَزَقَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِن بَهِيمَةِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الْأَنْعَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (إِلٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلٰهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, fi'li emr ve fâili olan (أَسْلِمُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بَشِّرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُخْبِتِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَزَقَهُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِلٰهُكُمْ إِلٰهٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْلِمُوا) cümlesi, (إن طلبتم رضاه) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(بَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 35

اَلَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلٰى مَآ
اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِى الصَّلٰوةِ ۙ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُخْبِتِينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, (وَجِلَتْ) e müteallık. (ذُكِرَ) fi'li mâzı, mechul. (اللّٰهُ) lafzı celâl, nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَجِلَتْ) fi'li mâzı. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa (الصَّابِرِينَ), (الْمُخْبِتِينَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَلٰى مَا) cârr-mecrur, (الصَّابِرِينَ) ye müteallık. (أَصَابَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (وَ) âtıfa. (الْمُقِيمِي), (الْمُخْبِتِينَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الصَّلَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُنْفِقُونَ) ye müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

Cümleler:

Şart ve cevâbı cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذُكِرَ اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُنفِقُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۖ
فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافَّ ۚ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا
لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الْبُدْنَ) mahzuf (جَعَلْنَا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (مِن شَعَائِرِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَكُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (خَيْرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (اسْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (اذْكُرُوا) ye müteallık. (صَوَافَّ), (عَلَيْهَا) nin (هَا) sinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (وَجَبَتْ) fi'li mâzı. (جُنُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَطْعِمُوا) fi'li emr ve fâili. (الْقَانِعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْمُعْتَرَّ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (تسخيرًا) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (سَخَّرْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (سَخَّرْنَا) ye müteallık. (لَعَلَّكُمْ)

harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...الْبُدْنَ "جَعَلْنَا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ) cümlesi, (جَعَلْنَاهَا) nin mef'ûl zamiri (هَا) den hâl. Mahallen mansub.

(...اذْكُرُوا) cümlesi, (إن نحرتموها) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...وَجَبَتْ جُنُوبُهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كُلُوا) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَطْعِمُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرْنَاهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ
مِنْكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا
هَدَاكُمْ ۗ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَنَالَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لُحُومُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (دِمَاءُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk, mühmele. (يَنَالُهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (التَّقْوَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (تسخيرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (سَخَّرَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُكَبِّرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (عَلَىٰ مَا) cârr-mecrur, (تُكَبِّرُوا) ya müteallık –Burada (مَا) ismi mavsul olduğuna

göredir. (مَا) masdariyye olursa, masdar cümlesi mahallen mecrur olur, tealluk aynıdır–.

(...أَنْ تُكَبِّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سَخَّرَ) ya müteallık.

(هَدَاكُمْ), (سَخَّرَهَا) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (بَشِّرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَنْ يَنَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَنَالُهُ التَّقْوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرَهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَدَاكُمْ) cümlesi, (مَا) ismi mavsul ise (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...بَشِّرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا ۙ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُدَافِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَنِ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يُدَافِعُ) ya müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللَّهَ) geçenki gibi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ), (يُدَافِعُ) gibi. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha. (خَوَّانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَفُورٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُدَافِعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُحِبُّ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(**أُذِنَ**) fi'li mâzı, mechul. (**لِلَّذِينَ**) cârr-mecrur, mahzuf (**الجهاد**) takdîrindeki nâibi fâile müteallık. (**يُقَاتَلُونَ**) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**وَ**) nâibi fâili. (**بِ**) harfi cerr sebebiyye. (**أَنَّهُمْ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**ظُلِمُوا**) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili.

(...**أَنَّهُمْ ظُلِمُوا**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**أُذِنَ**) ye müteallık.

(**وَ**) âtıfa. (**إِنَّ اللَّهَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**عَلَىٰ نَصْرِ**) cârr-mecrur, (**إِنَّ**) nin haberi ve merfu olan (**قَدِيرٌ**) a müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**لَ**) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...**أُذِنَ لِلَّذِينَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**يُقَاتَلُونَ**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**ظُلِمُوا**) cümlesi, (**أَنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(**إِنَّ اللَّهَ** ... **لَقَدِيرٌ**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(**الَّذِينَ**) ismi mavsul, (**هُمْ**) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, mahallen merfu. (**أُخْرِجُوا**) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (**مِن دِيَار**) cârr-mecrur, (**أُخْرِجُوا**) ye müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**بِغَيْرِ**) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (**حَقٍّ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**إِلَّا**)

edâtı istisna. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أن يَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(رَبُّنَا اللَّهُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi imtina livucûdin. (دَفْعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (النَّاسَ), (دَفْعُ) nun mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضَ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (دَفْعُ) ya müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (هُدِّمَتْ) fi'li mâzı, mechul. (صَوَامِعُ) nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (بِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ), (صَوَامِعُ) ya ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (يُذْكَرُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُذْكَرُ) ye müteallık. (اسْمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَثِيراً) mahzuf (ذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (يَنصُرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَنصُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (قَوِيٌّ عَزِيزٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الَّذِينَ أُخْرِجُوا "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُخْرِجُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُدِّمَتْ صَوَامِعُ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ) cümlesi, (مَسَاجِدُ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...يَنصُرَنَّ اللَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَنصُرُهُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

اَلَّذِينَ اِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِى الْاَرْضِ اَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا

الزَّكٰوةَ وَاَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ ۗ وَلِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (إن) harfi şart, câzim. (مَكَّنَّاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فِي الْأَرْضِ) câr-mecrur, (مَكَّنَّا) ye müteallık. (أَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili, şartın cevâbı, mahallen meczum. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الزَّكَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَمَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْمَعْرُوفِ) câr-mecrur, (أَمَرُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (نَهَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنِ الْمُنْكَرِ) câr-mecrur, (نَهَوْا) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَاقِبَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأُمُورِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...الَّذِينَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إن مَكَّنَّاهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَقَامُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آتَوُا), (...أَمَرُوا) ve (...نَهَوْا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(لِلّٰهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إن) harfi şart, câzim. (يُكَذِّبُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبَتْ) fi'li mâzı. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَادٌ وَثَمُودُ) fâile ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يُكَذِّبُوكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 43

وَقَوْمُ اِبْرٰهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَوْمُ) geçen âyetteki fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (قَوْمُ) geçen fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 44

وَاَصْحَابُ مَدْيَنَ ۚ وَكُذِّبَ مُوسٰى فَاَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثُمَّ اَخَذْتُهُمْ ۚ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَصْحَابُ) geçen fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَدْيَنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr almeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (كُذِّبَ) fi'li mâzı, mechul. (مُوسَى) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) âtıfa. (أَمْلَيْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَمْلَيْتُ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (أَخَذْتُهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (نَكِيرِ) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(كُذِّبَ مُوسَى) cümlesi, 42. âyetteki (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...أَمْلَيْتُ) cümlesi, 42. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذْتُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ نَكِيرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

فَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى
عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَشِيدٍ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَأَيِّنْ) sayıdan kinâye bir ismidir, mübteda, mahallen merfu. (مِن قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, bu kelimenin temyîzidir. (أَهْلَكْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (خَاوِيَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى عُرُوشِ) cârr-mecrur, (خَاوِيَةٌ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa, (بِئْرٍ), (قَرْيَةٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُعَطَّلَةٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَصْرٍ), (قَرْيَةٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَشِيدٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كَأَيِّنْ مِن قَرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَاهَا) cümlesi, (كَأَيِّنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هِيَ ظَالِمَةٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...هِيَ خَاوِيَةٌ) cümlesi, (أَهْلَكْنَاهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 46

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا
أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۖ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَٰكِن
تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (فَ) isti'nâfiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسِيرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسِيرُوا) ye müteallık. (فَ) sebebiyye. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf mukaddem haberine müteallık. (قُلُوبٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَن تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَسِيرُوا) nun cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَعْقِلُونَ) ye müteallık. (أَوْ) âtıfa. (آذَانٌ), (تَكُونَ) nin ismine ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَسْمَعُونَ بِهَا), (يَعْقِلُونَ بِهَا) gibi. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve ismi zamîri şân. (لَا) nâfiye. (تَعْمَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(الْأَبْصَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لٰكِن) harfi istidrâk, mühmele. (تَعْمَى الْقُلُوبُ), (تَعْمَى الْأَبْصَارُ) gibi. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (فِي الصُّدُور) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

Cümleler:

(...يَسِيرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قُلُوبٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...يَسْمَعُونَ) cümlesi, (آذَانٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...إِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ) cümlesi, isti'nâf ta'lil mânasında. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَعْمَى الْقُلُوبُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ وَعْدَهُ ۚ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَسْتَعْجِلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِالْعَذَابِ) cârr-mecrur, (يَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya îtirâzıyye. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُخْلِفَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَعْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ يَوْمًا) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَأَلْفِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (سَنَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (تَعُدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil.

(مَا تَعُدُّونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَلْفِ سَنَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...يَسْتَعْجِلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ يُخْلِفَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ يَوْمًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَمْلَيْتُ لَهَا وَهِىَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ اَخَذْتُهَا ۚ وَاِلَىَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَأَيِّنْ) sayıdan kinâye bir isimdir, mübteda, mahallen merfu. (مِن قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, bu kelimenin temyîzidir. (أَمْلَيْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهَا) cârr-mecrur, (أَمْلَيْتُ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثُمَّ) âtıfa. (أَخَذْتُهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu.

Cümleler:

(كَأَيِّنْ مِن قَرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَمْلَيْتُ لَهَا) cümlesi, (كَأَيِّنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هِيَ ظَالِمَةٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...أَخَذْتُهَا) cümlesi, (أَمْلَيْتُ لَهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(إِلَيَّ الْمَصِيرُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 49

قُلْ يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّمَا اَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۚ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (نَذِيرٌ) a müteallık. (مُبِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

فَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, tefrî'ıyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رِزْقٌ) mübtedaya ma'tuf, (كَرِيمٌ) sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetteki (أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (سَعَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي آيَاتِ) cârr-mecrur, (سَعَوْا) a müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُعَاجِزِينَ), (سَعَوْا) ın fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ سَعَوْا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَعَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ ۖ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (رَسُولٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyin te'kîdi. (نَبِيٍّ), (رَسُولٍ) e ma'tuf, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تَمَنَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Nebi ve rasûle râci. (أَلْقَى) fi'li mâzı. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي أُمْنِيَّتِهِ) cârr-mecrur, (أَلْقَى) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (يَنسَخُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُلْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme –veya (مَا) masdariyye. Cümle masdar te'vîlinde mef'ûlü bih, mahallen mansub–. (ثُمَّ) âtıfa. (يُحْكِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler

Cümleler:

(...مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şart ve cevâbı cümlesi, (نَبِيٍّ) in sıfatı. Mahallen mecrur. Veya (نَبِيٍّ) veya (رَسُولٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(...تَمَنَّى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَلْقَى الشَّيْطَانُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَنسَخُ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُلْقِي الشَّيْطَانُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْكِمُ اللَّهُ) cümlesi, (يَنسَخُ اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) cümlesi, isti'nâf îtirâzî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْعَلَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(أَنْ يَجْعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُحْكِمُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُلْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme –veya (مَا) masdariyye. Cümle masdar te'vîlinde mef'ûlü bih, mahallen mansub–. (فِتْنَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (فِتْنَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْقَاسِيَةِ) ismi mavsule ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُلُوبُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd. (الظَّالِمِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَ) harfi te'kîd. (فِي شِقَاقٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُلْقِي الشَّيْطَانُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ) cümlesi, isti'nâf îtirâzî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوا
بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا
إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu.

(...أَنْ يَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(أُوتُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (الْحَقُّ) ya veya mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّهُ الْحَقُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (يُؤْمِنُوا), (يَعْلَمَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (تُخْبِتَ) fi'li muzâri, (يُؤْمِنُوا) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, (تُخْبِتَ) ye müteallık. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَنْ يَعْلَمَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(...أَنْ تُخْبِتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (هَادِ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ لَهَادِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ
السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (لَا يَزَالُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (لَا يَزَالُ) nün ismi, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي مِرْيَةٍ) cârr-mecrur, (لَا يَزَالُ) nün mahzuf haberine müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (مِرْيَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَأْتِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (السَّاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَغْتَةً), (السَّاعَةُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَأْتِيَهُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (لَا يَزَالُ) nün mahzuf haberine müteallık.

(أَوْ) âtıfa. (يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ), (تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ) gibi, ona ma'tuf. (يَوْمٍ عَقِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

İkinci (أَنْ يَأْتِيَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...لا يَزَالُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ ۚ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ ۚ فَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِى جَنّٰتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(الْمُلْكُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) cümleden ıvaz, muzâfun ileyh. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَحْكُمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, tefrî'ıyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (فِي جَنَّاتِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf haberine müteallık. (النَّعِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya lafzı celâlden hâl. Mahallen mansub.

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا فَاُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide vâkıatın fi şibhi cevâb. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُهِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyetteki (الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (هَاجَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي سَبِيلِ) câr-mecrur, (هَاجَرُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (قُتِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أَوْ) âtıfa. (مَاتُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) kasemiyye. (يَرْزُقَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رِزْقًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَسَنًا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّازِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...الَّذِينَ هَاجَرُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَاجَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُتِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَاتُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi cevâbiyle birlikte (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللَّهَ لَهُوَ) cümlesi, ta'lîliyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَيْرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلاً يَرْضَوْنَهُ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (يُدْخِلَنَّ) fi'li muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُدْخَلاً) mef'ûlü bih veya mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَرْضَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (عَلِيمٌ حَلِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يُدْخِلَنَّهُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya geçen âyetteki kasem ve cevâbından bedel.

(...يَرْضَوْنَهُ) cümlesi, (مُدْخَلاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...إِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

ذَٰلِكَ ۚ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ), (الأمر) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (عَاقَبَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِمِثْلِ) cârr-mecrur, (عَاقَبَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عُوقِبَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (عُوقِبَ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (بُغِيَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, nâibi fâili. (لَ) kasemiyye. (يَنصُرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatulâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (عَفُوٌّ غَفُورٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...ذَٰلِكَ "الأمر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ عَاقَبَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَاقَبَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عُوقِبَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...بُغِيَ عَلَيْهِ) cümlesi, (عَاقَبَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَنصُرَنَّهُ اللَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem ve cevâbı cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُولِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي النَّهَارِ) cârr-mecrur, (يُولِجُ) ye müteallık.

(...أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ), (يُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (سَمِيعٌ بَصِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُولِجُ اللَّيْلَ) cümlesi, (أَنَّ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يُولِجُ النَّهَارَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 62

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَا) ismi mavsul, (أَنَّ) nin ismi mahallen mansub. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْبَاطِلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنَّ مَا يَدْعُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme (الْكَبِيرُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(ذٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ...) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîlinin te'kîdi için. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْحَقُّ...) cümlesi, (أَنَّ) in haberi. Mahallen merfu.

(يَدْعُونَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْبَاطِلُ...) cümlesi, ikinci (أَنَّ) in haberi. Mahallen merfu.

(هُوَ الْعَلِيُّ...) cümlesi, üçüncü (أَنَّ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 63

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَتُصْبِحُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (تُصْبِحُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُخْضَرَّةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَطِيفٌ خَبِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَلَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, (أَنَّ) in haberi. Mahallen merfu.

(...تُصْبِحُ الْأَرْضُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ
الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْغَنِيُّ) cümlesi, (إِنَّ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 65

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي
فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ ؕ وَيُمْسِكُ السَّمَآءَ اَنْ تَقَعَ عَلَى الْاَرْضِ
اِلَّا بِاِذْنِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم) 63. âyetin başı gibi.

(...أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْفُلْكَ), (مَا) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الْفُلْكَ) ye râci. (فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِ) cârr-mecrurlar, (تَجْرِي) ye müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (يُمْسِكُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقَعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (السَّمَاءَ) ye râci.

(...أَنْ تَقَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub. (عَلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَقَعَ) ya müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna, müferrağ. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (تَقَعَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِالنَّاسِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberleri olan (رَؤُوفٌ رَحِيمٌ) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَخَّرَ) cümlesi, (أَنَّ) in haberi. Mahallen merfu.

(...تَجْرِي) cümlesi, (الْفُلْكَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يُمْسِكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُوفٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ۗ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (أَحْيَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (ثُمَّ) âtıfa. (يُمِيتُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (ثُمَّ) âtıfa. (يُحْيِيكُمْ), (يُمِيتُكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّ الْإِنْسَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَفُورٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْيَاكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُمِيتُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِيكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي
الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(لِكُلِّ) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) nin mahzuf mukaddem ikinci mef'ûlüne müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَنسَكًا) birinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (نَاسِكُو) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (يُنَازِعُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi, mahzuf (و) fâili. (نَّ) harfi te'kîd (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الْأَمْرِ) cârr-mecrur, (يُنَازِعُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (ادْعُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, (ادْعُ) ya müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (عَلَىٰ هُدًى) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُمْ نَاسِكُوهُ) cümlesi, (مَنسَكًا) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...لَا يُنَازِعُنَّكَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. (إن ناقشوك في أمر الشريعة) takdîrinde.
(...ادْعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(...إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَادَلُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهُ

(أَعْلَمُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِن جَادَلُوكَ) cümlesi, geçen âyetteki mukadder şart cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُل) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اللَّهُ أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

اَللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَحْكُمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيمَا) cârr-mecrur, (يَحْكُمُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَخْتَلِفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَحْكُمُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 70

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ؕ اِنَّ
ذٰلِكَ فِى كِتَابٍ ؕ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(...أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمْ) in iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ ذَٰلِكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (إِنَّ ذَٰلِكَ) geçenki gibi. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (يَسِيرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(...تَعْلَمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ ۗ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَعْبُدُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُنَزِّلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلْ) e müteallık. (سُلْطَانًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, geçen (مَا) ya ma'tuf, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُم) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin muahhar ismi ve merfu olan (عِلْمٌ) e müteallık. (وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَّصِيرٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...يَعْبُدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُنَزِّلْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِى وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ ۖ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا ۗ قُلْ اَفَاُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذٰلِكُمُ ۗ اَلنَّارُ ۗ وَعَدَهَا اللّٰهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيِّنَاتٍ) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَعْرِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي وُجُوهِ) cârr-mecrur, (تَعْرِفُ) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمُنْكَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَكَادُونَ) fi'li muzâri, fi'li mukarebe, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) ismi. (يَسْطُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَسْطُونَ) ye müteallık. (يَتْلُونَ), (يَسْطُونَ) gibi. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتْلُونَ) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (أُنَبِّئُكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِشَرٍّ) cârr-mecrur, (أُنَبِّئُ) ye müteallık. (مِن ذٰلِكُمُ) cârr-mecrur, (شَرٍّ) e müteallık. (النَّارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَعَدَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمَصِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَعْرِفُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْطُونَ) cümlesi, (يَكَادُونَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...يَتْلُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَفَأُنَبِّئُكُم) cümlesi, (أوخاطبكم) takdîrindeki mukadder makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.
(...النَّارُ وَعَدَهَا) cümlesi, (شَرٌّ) in tefsîri veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...وَعَدَهَا) cümlesi, (النَّارُ) nün haberi. Mahallen merfu.
İkinci (...كَفَرُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ ۖ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (ضُرِبَ) fi'li mâzı, mechul. (مَثَلٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) râbitatüssebeb. (اسْتَمِعُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (اسْتَمِعُوا) ya müteallık. (إنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (تَدْعُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَخْلُقُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ذُبَابًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (لَو) harfi imtinâ. (اجْتَمَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (اجْتَمَعُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (إن) harfi şart, câzim. (يَسْلُبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الذُّبَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يَسْتَنْقِذُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَسْتَنْقِذُوا) ye müteallık. (ضَعُفَ) fi'li mâzı. (الطَّالِبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْمَطْلُوبُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّاسُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ضُرِبَ مَثَلٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَمِعُوا) cümlesi, (إن أردتم العبرة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...تَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَن يَخْلُقُوا) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اجْتَمَعُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لو) in cevâbı mahzuf, (لَن يَخْلُقُوا ذُبَاباً) takdîrinde.
(...إن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ) cümlesi, (إنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَسْتَنقِذُوهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ضَعُفَ الطَّالِبُ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya takrîrî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (قَدَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَقَّ) masdar (قَدْر) ye muzâf, mef'ûlü mutlak nâibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْر) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّ اللَّه) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (قويٌّ عزيزٌ), (إنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَا قَدَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّ اللَّهَ لقويٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَصْطَفِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ الْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (يَصْطَفِي) ye müteallık. (رُسُلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(وَ) âtıfa. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (يَصْطَفِي) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (سَمِيعٌ بَصِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَصْطَفِي) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَصْطَفِي) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya takrîrî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَاِلَى اللّٰهِ
تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (خَلْفَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُ) ya müteallık. (الأُمُورُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُرْجَعُ الأُمُورُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

يَـٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ
وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۚ ﴿٧٧﴾ ﴿سجده﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübtedanın sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ارْكَعُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (افْعَلُوا) fi'li emr ve fâili. (الْخَيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُفْلِحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ارْكَعُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اسْجُدُوا) ve (...اعْبُدُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 78

وَجَاهِدُوا فِي اللّٰهِ حَقَّ جِهَادِهٖ ۭ هُوَ اجْتَبٰىكُمْ وَمَا جَعَلَ
عَلَيْكُمْ فِي الدِّيْنِ مِنْ حَرَجٍ ۭ مِلَّةَ اَبِيْكُمْ اِبْرٰهِيْمَ ۭ هُوَ
سَمّٰىكُمُ الْمُسْلِمِيْنَ مِنْ قَبْلُ وَفِيْ هٰذَا لِيَكُوْنَ الرَّسُوْلُ
شَهِيْدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُوْنُوْا شُهَدَاۗءَ عَلَى النَّاسِ ۚ فَاَقِيْمُوا
الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوْا بِاللّٰهِ ۭ هُوَ مَوْلٰىكُمْ ۚ
فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيْرُ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَاهِدُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي) harfi cerr. (اللّٰهِ) lafzı celâl, (في إقامة دين) takdîrindeki mahzuf muzâfların muzâfun ileyhi, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (جَاهِدُوا) ye müteallık. (حَقَّ) masdara muzâf, mef'ûlü mutlak nâibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جِهَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اجْتَبَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (حَرَجٍ) birinci mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub. (مِلَّةَ) mahzuf (اتبعوا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. (أبي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr almeti (ي) (esmâü hamseden).

(كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِبْرَاهِيمَ) atfı beyân, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (سَمَّاكُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمُسْلِمِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِن قَبْلُ) cârr-mecrur, (سَمَّي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (فِي هَٰذَا) cârr-mecrur, (سَمَّي) ye müteallık. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرَّسُولُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَهِيداً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (شَهِيداً) e müteallık.

(...أَنْ يَكُونَ الرَّسُولُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (سَمَّي) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, (يَكُونَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (شُهَدَاءَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى النَّاسِ) cârr-mecrur, (شُهَدَاءَ) ye müteallık.

(...أَنْ تَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتُوا الزَّكَاةَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) ye ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (اعْتَصِمُوا) fi'li emr ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (اعْتَصِمُوا) ye müteallık. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مَوْلَاكُمْ) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمَوْلَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (نِعْمَ النَّصِيرُ), (نِعْمَ الْمَوْلَى) ye ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...جَاهِدُوا) cümlesi, geçen âyetteki (ارْكَعُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ اجْتَبَاكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْتَبَاكُمْ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا جَعَلَ) cümlesi, (هُوَ اجْتَبَاكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مِلَّةَ أَبِيكُمْ "اتّبعوا") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ سَمَّاكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَمَّاكُمْ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَقِيمُوا) cümlesi, (إن كنتم أهلاً لهذه التسمية) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...آتُوا) ve (...اعْتَصِمُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

(...هُوَ مَوْلَاكُمْ) cümlesi, lafzı celâlden hâl. Mahallen mansub.

(...نِعْمَ الْمَوْلَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نِعْمَ النَّصِيرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

HACC SÛRESİNİN SONU

ONYEDİNCİ CÜZÜN SONU

ONSEKİZİNCİ CÜZ

MÜ'MİNUN SÛRESİ

23. Sûredir
118 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:
(قَدْ) harfi tahkık. (أَفْلَحَ) fi'li mâzı. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:
(قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَلَّذِينَ هُمْ فِى صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:
(الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي صَلَاةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَاشِعُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:
(هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ) geçen âyetin îrâbıyla aynı.

Cümle:
(هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen merfu. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لِلزَّكَاةِ) câr-mecrur, haber ve merfu olan (فَاعِلُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) 2. âyetin îrâbıyla aynı.

Cümle:

(هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (عَلَىٰ أَزْوَاجِ) câr-mecrur, (حَافِظُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (أَزْوَاجِ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أَيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (غَيْرُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَلُومِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنِ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (ابْتَغٰى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (وَرَاءَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ابْتَغٰى) ya müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl veya ikinci mübteda. (الْعَادُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَنِ ابْتَغٰى) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّهُمْ غَيْرُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ابْتَغٰى وَرَاءَ) cümlesi, (مَنِ) in haberi. Mahallen merfu.

(أُولٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(هُمُ الْعَادُونَ) cümlesi, (أُولٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen merfu. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لِأَمَانَاتِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (رَاعُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَهْدِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen merfu. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلٰى صَلَوَاتِهِمْ) cârr-mecrur ve muzâfun ileyh, (يُحَافِظُونَ) ye müteallık. (يُحَافِظُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُمْ عَلٰى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُحَافِظُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl veya ikinci mübteda. (الْوَارِثُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْوَارِثُونَ) nin sıfatı, mahallen merfu. (يَرِثُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْفِرْدَوْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَرِثُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, fâil veya mef'ûlden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْإِنسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن سُلَالَةٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (سُلَالَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye veya 1. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (نُطْفَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي قَرَارٍ) câr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (مَكِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (النُّطفةَ عَلَقَةً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (خَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً), (خَلَقْنَا النُّطفةَ عَلَقَةً) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa. (خَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَاماً), (خَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa. (كَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْماً), (خَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَاماً) gibi, ona ma'tuf. (ثُمَّ) âtıfa. (أَنْشَأْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (خَلْقاً), (أَنْشَأْنَاهُ) nün mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آخَرَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (تَبَارَكَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَحْسَنُ) fâilden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخَالِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...خَلَقْنَا النُّطفةَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَا الْعَلَقَةَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَا الْمُضْغَةَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَسَوْنَا الْعِظَامَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْشَأْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَبَارَكَ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf veya isti'nâfiyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

ثُمَّ اِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (مَيِّتُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(إِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنْشَأْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) nun sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. (تُبْعَثُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ ۖ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (طَرَائِقَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) hâliyye veya âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنِ الْخَلْقِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (غَافِلِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ) cümlesi, (خَلَقْنَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنَّا
عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ السَّمَاءِ) câr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِقَدَرٍ) câr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَسْكَنَّاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْأَرْضِ) câr-mecrur, (أَسْكَنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَىٰ ذَهَابٍ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَادِرُونَ) ye müteallık. (بِهِ) câr-mecrur, (ذَهَابٍ) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:
(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَسْكَنَّاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا ... لَقَادِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ ۖ لَكُمْ فِيهَا
فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (أَنْشَأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ بِهِ) câr-mecrurlar, (أَنْشَأْنَا) ye müteallıklar. (جَنَّاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِنْ نَخِيلٍ) câr-mecrur, (جَنَّاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْنَابٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَكُمْ فِيهَا) câr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مِنْهَا) câr-mecrur, (تَأْكُلُونَ) ye müteallık. (تَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...**أَنشَأْنَا**) cümlesi, geçen âyetteki (**أَسْكَنَّاهُ**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...**لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ**) cümlesi, (**جَنَّاتٍ**) in sıfatı veya (**جَنَّاتٍ**) den hâl. Mahallen mansub.

(**تَأْكُلُونَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 20

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**شَجَرَةً**) mahzuf (**أَنشَأْنَا**) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**تَخْرُجُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**شَجَرَةً**) e râci. (**مِن طور**) cârr-mecrur, (**تَخْرُجُ**) ye müteallık. (**سَيْنَاء**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (**تَنبُتُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**شَجَرَةً**) e râci. (**بِالدُّهْنِ**) cârr-mecrur, (**تَنبُتُ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**صِبْغٍ**), (**الدُّهْنِ**) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**لِلْآكِلِينَ**) cârr-mecrur, (**صِبْغٍ**) a müteallık.

Cümleler:

(...**شَجَرَةً** "**أَنشَأْنَا**") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...**تَخْرُجُ**) cümlesi, (**شَجَرَةً**) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...**تَنبُتُ**) cümlesi, (**تَخْرُجُ**) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 21

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**إِنَّ**) harfi te'kîd ve nasb. (**لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ**) cârr-mecrurlar, (**إِنَّ**) nin mahzuf mukaddem haberine müteallıklar. (**لَ**) harfi te'kîd. (**عِبْرَةً**), (**إِنَّ**) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**نُسقِيكُم**) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim muazzam). (**مِمَّا**) cârr-mecrur, (**نُسقِي**) ye müteallık. (**فِي بُطُونِ**) cârr-mecrur, (**مَا**) nın mahzuf sılesine müteallık. (**هَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**لَكُمْ فِيهَا**) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere

müteallıklar. (مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (تَأْكُلُونَ) ye müteallık. (تَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ لَكُمْ ... لَعِبْرَةً) cümlesi, 17. âyetteki mukadder kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُسْقِيكُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ...) ve (مِنْهَا تَأْكُلُونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 22

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ) cârr-mecrurlar, (تُحْمَلُونَ) ye müteallıklar. (تُحْمَلُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili.

Cümle:

(عَلَيْهَا ... تُحْمَلُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (نُسْقِيكُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِه فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهٗ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا نُوحاً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحاً) a râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اعْبُدُوا) fi'li emr, (وَ) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلَهٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (غَيْرُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَكُم مِنْ إِلَهٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَتَّقُونَ) cümlesi, (أعصيتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

فَقَالَ الْمَلَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ
مَلَائِكَةً ۖ مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الْمَلَأُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (هَٰذَا) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (هُوَ) a râci. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَتَفَضَّلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (هُوَ) a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَتَفَضَّلَ) ye müteallık.

(أَن يَتَفَضَّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (شَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَنزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَلَائِكَةً) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَٰذَا فِي آبَاءِ) cârr-mecrur, (سَمِعْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَوَّلِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُرِيدُ) cümlesi, (بَشَرٌ) den hâl. Mahallen mansub.
(...لَوْ شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...أَنزَلَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَا سَمِعْنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (رَجُلٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جِنَّةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (تَرَبَّصُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَرَبَّصُوا) ya müteallık. (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (حِينٍ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (تَرَبَّصُوا) ya müteallık.

Cümleler:

(...إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...بِهِ جِنَّةٌ) cümlesi, (رَجُلٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...تَرَبَّصُوا) cümlesi, (إن أردتم معرفة حقيقته) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 26

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُوَ) a râci. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub –harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (انصُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdarîyye. (كَذَّبُو) fi'li mâzı ve fâili. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(مَا كَذَّبُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (انصُرْ) a müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ انصُرْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...انصُرْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

فَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِ أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا فَإِذَا جَآءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۙ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۚ وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (أَنِ) harfi tefsîr. (اصْنَعِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْفُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِأَعْيُنِ) cârr-mecrur, (اصْنَعِ) a müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (وَحْيِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (فَارَ) fi'li mâzı. (التَّنُّورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اسْلُكْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهَا مِن كُلٍّ) cârr-mecrurlar, (اسْلُكْ) e müteallıklar. (زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri (ي) lar. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (سَبَقَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (سَبَقَ) ya müteallık. (الْقَوْلُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye. (تُخَاطِبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نِ) harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تُخَاطِبْ) e müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُغْرَقُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اصْنَعِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ أَمْرُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فَارَ التَّنُّورُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...اسْلُكْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُخَاطِبْنِي) cümlesi, (اسْلُكْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُم مُغْرَقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (اسْتَوَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْتَ) fâilin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الْفُلْكِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَيْتَ) ye müteallık. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (نَجَّانَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (نَجَّانَا) ye müteallık. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اسْتَوَيْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قُلِ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَجَّانَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub – harfi nidâ mahzuf–. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْزِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن)

harfi vikâye. Mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُنْزَلاً) mef'ûlü bih veya mimli masdar olursa mef'ûlü mutlak, mansub. (مُبَارَكاً) sıfatı, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) hâliyye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنْزِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُل) cümlesi, geçen âyetteki (قُل) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنزِلْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَنتَ خَيْرُ) cümlesi, (أَنزِلْنِي) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 30

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (إِن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (إِنَّهُ) takdîrinde. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَ) harfi te'kîd, fârika. (مُبْتَلِينَ) haber, mansub Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِن كُنَّا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنَّا لَمُبْتَلِينَ) cümlesi, muhaffefe (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَنشَأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أَنشَأْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَرْنًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آخَرِينَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَنشَأْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (إِن كُنَّا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ
مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِمْ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رَسُولًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) câr-mecrur, (رَسُولًا) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أَنِ) harfi tefsîr veya masdar. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (لَكُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلَٰهٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (غَيْرُ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (أَنْشَأْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Veya cümle masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (أَرْسَلْنَا) ye müteallık.

(...مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَتَّقُونَ) cümlesi, inzar için. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ
وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۙ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ ۙ
يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الْمَلَأُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ قَوْمِ) câr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâil. (وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِلِقَاءِ) câr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَتْرَفْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْحَيَاةِ) câr-mecrur, (أَتْرَفْنَا) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مَا)

nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رسول) e râci. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يَأْكُلُ) ye müteallık. (تَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur (تَأْكُلُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَشْرَبُ), (يَأْكُلُ) gibi. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يَشْرَبُ) ye müteallık. (تَشْرَبُونَ), (تَأْكُلُونَ) gibi.

Cümleler:

(...قَالَ الْمَلَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) ve (...أَتْرَفْنَاهُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...مَا هَذَا إِلاَّ بَشَرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَأْكُلُ) cümlesi, (بَشَرٌ) undan hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْكُلُونَ مِنْهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَشْرَبُ) cümlesi, (يَأْكُلُ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(تَشْرَبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَلَئِنْ اَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَطَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (بَشَرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِثْلَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذًا) harfi cevâb ve cezâ. (لَ) harfi kasem ve te'kîd. (خَاسِرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...إِنْ أَطَعْتُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا هَذَا إِلاَّ بَشَرٌ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 35

اَيَعِدُكُمْ اَنَّكُمْ اِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا اَنَّكُمْ

مُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübi. (يَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رسول) e râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi.

(...أَنَّكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعِدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbı mahzuf. (مِتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُرَاباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عِظَاماً) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُخْرَجُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

İkinci (...أَنَّكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde birinci (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...يَعِدُكُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...مِتُّمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كُنتُمْ تُرَاباً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 36

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(هَيْهَاتَ), (بعد) anlamında ismi fiil, mâzı. İkinci (هَيْهَاتَ) birincinin tevkidir. (لِ) harfi cerr. (مَا) ismi mavsul veya masdariyye, ismi mavsul olduğuna göre cârr-mecrur, (هَيْهَاتَ) nin manasına müteallık. Masdar te'vîli olduğuna göre yine mahallen mecrur, (هَيْهَاتَ) nin manasına müteallık. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümle:

(هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ

بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (حَيَاةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (نَحْيَا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مَبْعُوثِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan merur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنْ هِيَ إِلاَّ حَيَاتُنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...نَمُوتُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (حَيَاتُنَا) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(...نَحْيَا) ve (مَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Onun gibiler.

Âyet: 38

إِنْ هُوَ إِلاَّ رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (رَجُلٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, gelecek habere müteallık. (بِ) harfi cerr zâid (مُؤْمِنِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنْ هُوَ إِلاَّ رَجُلٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...افْتَرَى) cümlesi, (رَجُلٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(مَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 39

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:
Îrabı ve cümleleri 26. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 40

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:
(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (عَنْ) harfi cerr. (مَا) zâide. (قَلِيلٍ) cârr-mecrur, (نَادِمِينَ) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (يُصْبِحُنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, cemi müzekker te'kîd (نَ) u bitiştiği için cemi (و) ı ile Raf alâmeti olan (ن) mahzuf, mahzuf (و) ismi. (نَادِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُصْبِحُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 41

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً فَبُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:
(فَ) isti'nâfiyye. (أَخَذَتْهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الصَّيْحَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (أَخَذَتْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (غُثَاءً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (بُعْداً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْقَوْمِ) cârr-mecrur, (بُعْداً) e müteallık. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:
(...أَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...بُعْداً "ابعدوا") cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder kavl cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا اٰخَرِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَنْشَأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (أَنْشَأْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُرُونًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آخَرِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَنْشَأْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَسْتَاْخِرُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (تَسْبِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أُمَّةٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (أَجَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَسْتَأْخِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (قُرُونًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

(مَا يَسْتَأْخِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 44

ثُمَّ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ۜ كُلَّمَا جَاۤءَ اُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ
فَاَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ اَحَادِيثَ ۚ فَبُعْدًا
لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (رُسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَتْرَا), (رُسُلَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُلَّمَا) terkîbun zarfiyy, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أُمَّةً) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(رَسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَتْبَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْضَ) birinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (أَحَادِيثَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (بُعْداً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (بُعْداً) e müteallık. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, 42. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...كَذَّبُوهُ) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَتْبَعْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...بُعْداً "ابعدوا") cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder kavl cümlesi, (جَعَلْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 45

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (أَخَا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَارُونَ) bedel veya atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سُلْطَانٍ مُبِينٍ) mecrura ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْماً عَالِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(إِلَى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَلَئِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَالِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا قَوْماً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

فَقَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَٰبِدُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm teaccübî. (نُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لِبَشَرَيْنِ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنُ) ye müteallık. (مِثْلِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (قَوْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَنَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَابِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُؤْمِنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(قَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 48

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ ٱلْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَذَّبُوهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْمُهْلَكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...كَذَّبُوهُمَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâil. (مُوسَى الْكِتَابَ) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri birinde mukadder fetha diğerinde zâhir fetha. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهٗٓ اٰيَةً وَّاٰوَيْنٰهُمَآ اِلٰى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَّمَعِينٍ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (ابْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (أُمَّ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آيَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آوَيْنَاهُمَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى رَبْوَةٍ) cârr-mecrur, (آوَيْنَا) ye müteallık. (ذَاتِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَرَارٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَعِينٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آوَيْنَاهُمَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

يٰٓاَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۭ اِنِّىْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ۭ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الرُّسُلُ), (أيُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنَ الطَّيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اعْمَلُوا) fi'li emr ve fâili. (صَالِحاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (إنِّ) nin haberi olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا الرُّسُلُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اعْمَلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إنِّي بِمَا عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَإِنَّ هٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إنَّ) harfi te'kîd. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) mübteda, mahallen merfu. (أُمَّةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُمَّةً) hâl, (وَاحِدَةً) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (أنَا) mübteda, (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...إنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (كُلُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أنَا رَبُّكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اتَّقُونِ) cümlesi, (تنبّهوا) takdîrindeki mukadder müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (تَقَطَّعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زُبُراً), (تَقَطَّعُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (حِزْبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (فَرِحُونَ) ye müteallık. (لَدَيْ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...تَقَطَّعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok. Veya (تَقَطَّعُوا) nun fâilinden hâl veya (زُبُراً) ın sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 54

فَذَرْهُمْ فِى غَمْرَتِهِمْ حَتّٰى حِينٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذَرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي غَمْرَةِ) cârr-mecrur, (ذَرْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى حِينٍ) cârr-mecrur, (ذَرْ) e müteallık.

Cümle:

(...ذَرْهُمْ) cümlesi, (إن يفرحوا بما لديهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 55

اَيَحْسَبُونَ اَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (يَحْسَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّمَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نُمِدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (نُمِدُّ) ye müteallık. (مِن مَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (بَنِينَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(...أَنَّمَا نُمِدُّهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:
(...يَحْسَبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نُمِدُّهُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

نُسَارِعُ لَهُمْ فِى الْخَيْرَاتِ ۚ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:
(نُسَارِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ) cârr-mecrurlar, (نُسَارِعُ) ya müteallıklar. (بَلْ) harfi idrâb. (لا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...نُسَارِعُ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لا يَشْعُرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

اِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:
(إنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِنْ خَشْيَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُشْفِقُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:
(...إنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُم مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِم مُشْفِقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَالَّذِينَ هُمْ بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, birincisine ma'tuf, mahallen mansub. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(هُم بِآيَاتِ رَبِّهِم يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (هُم) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, birincisine ma'tuf, mahallen mansub. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (يُشْرِكُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُم بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُشْرِكُونَ) cümlesi, (هُم) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 60

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, birincisine ma'tuf, mahallen mansub. (يُؤْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آتَوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (قُلُوبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَجِلَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (رَاجِعُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde hâl cümlesinin temyîzi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يُؤْتُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آتَوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ) cümlesi, (آتَوا) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 61

أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُسَارِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الْخَيْرَاتِ) cârr-mecrur, (يُسَارِعُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (سَابِقُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ) cümlesi, 57. âyetin başındaki (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُسَارِعُونَ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ لَهَا سَابِقُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 62

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (نُكَلِّفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (نَفْسًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وُسْعَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَدَيْ) zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كِتَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَنْطِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (كِتَابٌ) e râci. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَنْطِقُ) ya müteallık. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَا نُكَلِّفُ) cümlesi, 57. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَدَيْنَا كِتَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْطِقُ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(هُمْ لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 63

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِى غَمْرَةٍ مِنْ هٰذَا وَلَهُمْ اَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (قُلُوبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي غَمْرَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْ هَذَا) cârr-mecrur, (غَمْرَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَعْمَالٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (أَعْمَالٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَامِلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ أَعْمَالٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَهَا عَامِلُونَ) cümlesi, (لَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 64

حَتّٰٓى اِذَآ اَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ اِذَا هُمْ يَجْئَرُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَخَذْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُتْرَفِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْعَذَابِ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (إِذَا) fücêiyye, (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَجْأَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَخَذْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ يَجْأَرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَجْأَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 65

لَا تَجْئَرُوا الْيَوْمَ اِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنْصَرُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (تَجْأَرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اَلْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْأَرُوا) ye müteallık. (إِنَّكُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَّا) cârr-mecrur, (تُنصَرُونَ) ye müteallık. (لا) nâfiye. (تُنصَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(لا تَجْأَرُوا...) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(إِنَّكُم مِنَّا لا تُنصَرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لا تُنصَرُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 66

قَدْ كَانَتْ اٰيَاتِى تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (آيَاتِي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (آيَاتِ) ye râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَى أَعْقَابِ) cârr-mecrur, (تَنكِصُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَنكِصُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَى...) cümlesi, yardımsızlığın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(تُتْلَى عَلَيْكُمْ) cümlesi, (كَانَتْ) in haberi. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ ... تَنكِصُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 67

مُسْتَكْبِرِينَ بِهٖ سَامِرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(مُسْتَكْبِرِينَ), (تَنكِصُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (بِهِ) cârr-mecrur, (مُسْتَكْبِرِينَ) ye müteallık. (سَامِراً), (مُسْتَكْبِرِينَ) nin zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَهْجُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(تَهْجُرُونَ) cümlesi, (تَنكِصُونَ) nin fâilinden veya (سَامِراً) ın zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 68

اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ اَمْ جَآءَهُمْ مَا لَمْ يَاْتِ اٰبَآءَهُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَدَّبَّرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْقَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm anlamında. (جَاءَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nın hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (آبَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَوَّلِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَدَّبَّرُوا) cümlesi, (أجهلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُم مَا لَمْ يَأْتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَأْتِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm anlamında. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْرِفُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (رَسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُنكِرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ يَعْرِفُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَهُ مُنكِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm anlamında. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جِنَّةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (جَاءَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْحَقِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (كَارِهُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بِهِ جِنَّةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(جَاءَهُم بِالْحَقِّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 71

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ ۚ بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (لَوْ) harfi imtina. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَهْوَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (فَسَدَتِ) fi'li mâzı. (السَّمَاوَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (فِيهِنَّ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (أَتَيْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِذِكْر) cârr-mecrur, (أَتَيْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَن ذِكْر) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُعْرِضُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...اتَّبَعَ الْحَقُّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ) cümlesi, (لو) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَيْنَاهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ عَن ذِكْرِهِم مُعْرِضُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

أَمْ تَسْئَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm anlamında. (تَسْأَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (خَرْجًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) ta'lîliyye. (خَرَاجُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّازِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تَسْأَلُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(خَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَيْرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَدْعُو) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَىٰ صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (تَدْعُو) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَدْعُوهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 74

وَاِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (بِالْاٰخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (عَنِ الصِّرَاطِ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin haberi ve merfu olan (نَاكِبُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(...اِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (رَحِمْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (كَشَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (مِنْ ضُرٍّ) cârr-mecrur, (هُمْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (لَجُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي طُغْيَانِ) cârr-mecrur, (يَعْمَهُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْمَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...رَحِمْنَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَشَفْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَجُّوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَهُونَ) cümlesi, (لَجُّوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 76

وَلَقَدْ اَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَخَذْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْعَذَابِ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اسْتَكَانُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (اسْتَكَانُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَتَضَرَّعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَخَذْنَاهُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا اسْتَكَانُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا يَتَضَرَّعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

حَتَّىٰٓ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (فَتَحْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (فَتَحْنَا) ye müteallık. (بَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَا) mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (عَذَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَدِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) fücêiyye, (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُبْلِسُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...فَتَحْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَهُوَ الَّذِىٓ أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْـِٔدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (أَنْشَأَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (أَنْشَأَ) ye müteallık. (السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) mef'ûlü bih ve ma'tufları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قَلِيلاً) mahzuf (شكرا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) kılleti te'kîdi için. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْشَأَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَشْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

وَهُوَ الَّذِى ذَرَاَكُمْ فِى الْاَرْضِ وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (ذَرَأَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (ذَرَأَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُحْشَرُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَرَأَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

وَهُوَ الَّذِى يُحْيِ وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۖ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) âtıfa. (يُمِيتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (اخْتِلَافُ) muahhar

mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّيْلُ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (النَّهَارِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَ) istifhâm takrîri. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُمِيتُ) ve (...لَهُ اخْتِلَافُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul veya masdariyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الْأَوَّلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ الْأَوَّلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Veya (...مَا قَالَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 82

قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَ) istifhâm inkâri. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مِتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı ve ismi. (تُرَابًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عِظَامًا) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) istifhâmiyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَبْعُوثُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مِتْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كُنَّا تُرَابًا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) cümlesi, (إِذَا) yi te'kîd için isti'nâf veya tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا هٰذَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ
اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (وُعِدْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (نَحْنُ) nâibi fâilin te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (آبَاءُ) te'kîde ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) ismi zarfî, zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (وُعِدْنَا) ye müteallık. (إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَسَاطِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...وُعِدْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ هَاذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

قُلْ لِمَنِ الْاَرْضُ وَمَنْ فِيهَآ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِ) harfi cerr. (مَن) ismi istifhâm, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْأَرْضُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, mübtedaya ma'tuf, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لِمَنِ الْأَرْضُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, (فأخبروني لمن هي) takdîrinde.

(كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 85

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۚ قُلْ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (الْأَرْضُ) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâm takrîrî. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...سَيَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(الْأَرْضُ "...لِلّٰهِ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (أغفلتم) takdîrindeki makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 86

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ), (رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ) ye ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ رَبُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...رَبُّ الْعَرْشِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 87

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ ۚ قُلْ اَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

Îrâbı ve cümleleri 85. âyetle aynı.

Âyet: 88

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَن) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (بِيَدِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَلَكُوتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُجِيرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُجَارُ) fi'li muzâri, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُجَارُ) ya müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...بِيَدِهِ مَلَكُوتُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ يُجِيرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu. Veya (بِيَدِهِ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(...يُجِيرُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا يُجَارُ عَلَيْهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(كُنتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (فأخبروني بذلك) takdîrinde.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 89

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنَّى) ismi

istifhâm, nâibi fâilden hâl, mahallen mansub. (تُسْحَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...سَيَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لِلَّهِ "الملكوت") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنَّى تُسْحَرُونَ) cümlesi, (إن كنتم تعلمون هذا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 90

بَلْ اَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb ve ibtidâ. (أَتَيْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (أَتَيْنَا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَاذِبُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَتَيْنَاهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 91

مَا اتَّخَذَ اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ اِلٰهٍ اِذًا لَذَهَبَ كُلُّ اِلٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (اتَّخَذَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلَدٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلٰهٍ), (كَانَ) nin ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (ذَهَبَ) fi'li mâzı. (كُلُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلٰهٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (ذَهَبَ) ye müteallık. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُ) e râci. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (عَلَا) fi'li mâzı. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (عَلَا) ye müteallık. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَّا) cârr-mecrur, (سُبْحَانَ) ye müteallık. (يَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا اتَّخَذَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَهَبَ كُلُّ إِلٰهٍ) cümlesi, (لو كان معه آلهة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَلَا بَعْضُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye duâ manasında. Îrâbda yeri yok.

(يَصِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(عَالِمِ) lafzı celâlden bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (تَعَالٰى) fi'li mâzi. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالٰى) ye müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تَعَالٰى) cümlesi, (عَالِمِ الْغَيْبِ) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبِّ) mahzuf harfi nidânın münâdası, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zâide. (تُرِيَنِّي) fi'li muzâri, fi'li şart, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (ي) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl,

mahallen mansub. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِمَّا تُرِيَنِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) mahzuf harfi nidânın münâdası, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukader fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) geçen âyetteki şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye. (تَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الْقَوْمِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...رَبِّ) cümlesi, îtirâzıyye duâyı te'kid için. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَجْعَلْنِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 95

وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نُرِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (كَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (مَا) ikinci mef'ûl, mahallen mansub.

(أَنْ نُرِيَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرُونَ) ye müteallık.

(نَعِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (قَادِرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(إِنَّا ... لَقَادِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَعِدُهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(ادْفَعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالَّتِي) cârr-mecrur, (ادْفَعْ) a müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّيِّئَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (يَصِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَصِفُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...ادْفَعْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ أَحْسَنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ أَعْلَمُ) cümlesi. isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبِّ) mahzuf harfi nidânın münâdası, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعُوذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ) cârr-mecrurlar, (أَعُوذُ) ye müteallıklar. (الشَّيَاطِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye duâyı te'kid için. Îrâbda yeri yok.

(...أَعُوذُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 98

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَعُوذُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِكَ) cârr-mecrur, (أَعُوذُ) ye müteallık. (رَبِّ) mahzuf harfi nidânın münâdası, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَحْضُرُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يَحْضُرُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِنْ) ile mahallen mecrur. (أَعُوذُ) ye müteallık.

Cümle:

(...أَعُوذُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَعُوذُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 99

حَتّٰٓى اِذَا جَآءَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَحَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَوْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَحَدَ) e râci. (رَبِّ) mahzuf harfi nidânın münâdası, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ارْجِعُونِ) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Şart ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(رَبِّ...) nidâ cümlesi, îtirâzıyye duâyı te'kid için. Îrâbda yeri yok.

(ارْجِعُونِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 100

لَعَلِّٓى اَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّآ ۖ اِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ
قَآئِلُهَا ۖ وَمِنْ وَرَآئِهِمْ بَرْزَخٌ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(لَعَلِّي) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْمَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (صَالِحاً) mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيمَا) cârr-mecrur, (صَالِحاً) a müteallık. (تَرَكْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (كَلَّا) harfi red'ı ve zecr. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَلِمَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (قَائِلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (مِن وَرَائِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَرْزَخٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (بَرْزَخٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (يُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...لَعَلِّي أَعْمَلُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْمَلُ صَالِحاً) cümlesi, (لَعَلِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَرَكْتُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهَا كَلِمَةٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ قَائِلُهَا) cümlesi, (كَلِمَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(مِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ) cümlesi, (هُوَ) zamirinden hâl. Mahallen mansub. Veya (إِنَّهَا كَلِمَةٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُبْعَثُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 101

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نُفِخَ) fi'li mâzı, mechul. (فِي الصُّورِ) nâibi fâil, mahallen merfu. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (أَنسَابَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَتَسَاءلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نُفِخَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إذا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا أنسَابَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا يَتَسَاءلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 102

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, tefrî'ıyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (ثَقُلَتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (مَوَازِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, geçen âyetteki (إذا) ve cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(أولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 103

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (خَفَّتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (مَوَازِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (خَسِرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(مَن خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(أولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...خَسِرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 104

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(تَلْفَحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (وُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (كَالِحُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ) cümlesi, (خَالِدُونَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(هُمْ فِيهَا كَالِحُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 105

اَلَمْ تَكُنْ اٰيَاتِى تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî veya takrîrî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (آيَاتِي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (آيَاتِي) ye râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (كُنْتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُكَذِّبُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَمْ تَكُنْ آيَاتِي...) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(تُتْلَى...) cümlesi, (تَكُنْ) ün haberi. Mahallen mansub
(كُنْتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (كُنْتُم) ün haberi. Mahallen mansub

Âyet: 106

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَلَبَتْ) fi'li mâzı. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (غَلَبَتْ) e müteallık. (شِقْوَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ضَالِّينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.

(غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كُنَّا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 107

رَبَّنَآ اَخْرِجْنَا مِنْهَا فَاِنْ عُدْنَا فَاِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخْرِجْنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (أَخْرِجْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (عُدْنَا) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَالِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...رَبَّنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْرِجْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ عُدْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا ظَالِمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 108

قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) ye râci. (اخْسَئُوا) fi'li emr ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (اخْسَئُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye. (تُكَلِّمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâil. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اخْسَؤُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لا تُكَلِّمُونِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 109

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi zamîri şân. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فَرِيقٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عِبَادِي) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (ارْحَمْ), (اغْفِرْ) gibi, ona ma'tuf. (نا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) îtirâzıyye veya hâliyye. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّاحِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فَرِيقٌ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...رَبَّنَا آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آمَنَّا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اغْفِرْ) cümlesi, (إن تقبل إيماننا) veya (إن تحسبنا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...ارْحَمْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...أَنْتَ خَيْرُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya (ارْحَمْنَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 110

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ

مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اتَّخَذْتُمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, (و) işbâ' için. (سِخْرِيًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (أَنسَوْكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (ذِكْرِي) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَن أَنسَوْكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (اتَّخَذْتُم) e müteallık.

(وَ) âtıfa. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَضْحَكُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil.

(...أَن كُنتُم) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...اتَّخَذْتُمُوهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (يَقُولُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(تَضْحَكُونَ) cümlesi, (كُنتُم) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 111

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جَزَيْتُهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...مَا صَبَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَزَيْتُ) ye müteallık.

(أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْفَائِزُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

(أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (جَزَيْتُ) nün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنِّي جَزَيْتُهُمُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...جَزَيْتُهُمُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 112

قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِى الْاَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كَمْ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (لَبِثْتُمْ) e müteallık. (عَدَدَ) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَبِثْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 113

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسْئَلِ الْعَآدِّينَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَبِثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (يَوْماً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَبِثْنَا) ye müteallık. (أَوْ) âtıfa. (بَعْضَ) zarfa ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْأَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْعَادِّينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَبِثْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اسْأَلْ) cümlesi, (إِن شئت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 114

قَالَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلاَّ قَلِيلاً لَوْ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِنْ) nâfiye. (لَبِثْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلاً) mahzuf (لبثًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَوْ) harfi imtina. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen

mansub olan ismi. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنَّكُمْ كُنتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِن لَبِثْتُمْ إِلاَّ قَلِيلاً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَوْ "ثبت" أَنَّكُمْ) cümlesi, kavl masebesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (لعلمتم قلّة لبثكم) takdîrinde.

(كُنتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 115

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (حَسِبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (خَلَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَبَثًا) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبْتُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَا) nâfiye.

(...أَنَّكُمْ إِلَيْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...حَسِبْتُمْ) cümlesi, (أغفلتم) veya (أتجاهلتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا تُرْجَعُونَ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 116

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۖ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (تَعَالَى) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَلِكُ الْحَقُّ) sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (هُوَ), (لا) nın haberindeki zamirden bedel, mahallen merfu. (رَبُّ), (هُوَ) den bedel, merfu. (الْعَرْشِ الْكَرِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...تَعَالَى اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, lafzı celâlden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 117

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَدْعُ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَهًا آخَرَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لا) nâfiye lilcins. (بُرْهَانَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُ بِهِ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (حِسَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُفْلِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَنْ يَدْعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُ مَعَ اللَّهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(لَا بُرْهَانَ لَهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 118

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبِّ) mahzuf harfi nidânın münâdası, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (ارْحَمْ), (اغْفِرْ) gibi. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّاحِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اغْفِرْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ارْحَمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) cümlesi, makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Veya (ارْحَمْ) ın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

MÜ'MİNUN SÛRESİNİN SONU

NÛR SÛRESİ

24. Sûredir
64 Âyettir
Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

سُورَةٌ اَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَاَنْزَلْنَا فِيهَآ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**سُورَةٌ**), (**هذه**) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**أَنْزَلْنَاهَا**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**و**) âtıfa. (**فَرَضْنَاهَا**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**و**) âtıfa. (**أَنْزَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**أَنْزَلْنَا**) ye müteallık. (**آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ**) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler (cemi' müennes sâlimler). (**لَعَلَّكُمْ**) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (**تَذَكَّرُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**سُورَةٌ** "**هذه**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**أَنْزَلْنَاهَا**) cümlesi, (**سُورَةٌ**) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...**فَرَضْنَاهَا**) ve (...**أَنْزَلْنَا فِيهَا**) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.
(**لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(**تَذَكَّرُونَ**) cümlesi, (**لَعَلَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

اَلزَّانِيَةُ وَالزَّانِى فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَاْخُذْكُمْ بِهِمَا رَاْفَةٌ فِى دِينِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(الزَّانِيَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الزَّانِي) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) zâide, haberde vâkı. (اجْلِدُوا) fi'li emr ve fâili. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَاحِدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (وَاحِدٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مِئَةَ) fi'lin masdarına muzâf, mef'ûlü mutlak hükmünde, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَأْخُذْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِمَا) cârr-mecrur, (تَأْخُذْ) e müteallık. (رَأْفَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي دِينِ) cârr-mecrur, (تَأْخُذْ) e müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa (الْيَوْمِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْآخِرِ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَشْهَدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (طَائِفَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (طَائِفَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(الزَّانِيَةُ "حكم ، في ما يتلي عليكم") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(اجْلِدُوا...) cümlesi, (إن كنتم تؤمنون بالله) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. Veya (الزَّانِيَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(لا تَأْخُذْكُم بهما رَأفَةٌ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(كُنتُمْ...) cümlesi, mukadder şart cümlesinin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(يَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ) cümlesi, (اجْلِدُوا) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 3

اَلزَّانِى لَا يَنْكِحُ اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً ۖ وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَآ
اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(الزَّانِي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَا) nâfiye. (يَنكِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الزَّانِي) ye râci. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (زَانِيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa.

(مُشْرِكَةً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الزَّانِيَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَنْكِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (زَانٍ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَوْ) âtıfa. (مُشْرِكٌ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (حُرِّمَ) fi'li mâzı, mechul. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, nâibi fâil, mahallen merfu. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (حُرِّمَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...الزَّانِي لَا يَنْكِحُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَنْكِحُ) cümlesi, (الزَّانِي) nin haberi. Mahallen merfu.

(...الزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ) cümlesi, (الزَّانِيَةُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...حُرِّمَ ذَٰلِكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ
فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَرْمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْمُحْصَنَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (ثُمَّ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِأَرْبَعَةِ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (شُهَدَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) zâide, haberde vâkı. (اجْلِدُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (ثَمَانِينَ) masdardan vekil olarak mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti (ي). (جَلْدَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye. (تَقْبَلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَقْبَلُوا) ye müteallık. (شَهَادَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبَدًا) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (أُولَٰئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْفَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...الَّذِينَ يَرْمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَأْتُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اجْلِدُوهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لا تَقْبَلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisnâ. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَابُوا) ye müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَابُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَصْلَحُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, (غفر لهم) takdîrindeki mukadderin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَرْمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili. (أَزْوَاجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَكُنْ) ün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (شُهَدَاءُ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna. (أَنفُسُ), (شُهَدَاءُ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide. (شَهَادَةُ)

mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحَدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَرْبَعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَهَادَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (شَهَادَاتٍ) e müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (شَهَادَاتٍ) in mef'ûlü. Mahallen mansub. (إِنَّ) nin aslı, (أَنَّ) dir. Harfi te'kîdden dolayı (إِنَّ) olmuştur.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يَرْمُونَ) cümlesi, 4. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاء) cümlesi, (لَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(...شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْخَامِسَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَعْنَتَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

(إِن) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (أَحَدٌ) e râci. (مِنَ الْكَاذِبِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...الْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ) cümlesi, geçen âyetteki (شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ona ediyor.

Âyet: 8

وَيَدْرَؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ
إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَدْرَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (يَدْرَأُ) ye müteallık. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَشْهَدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir zevceye râci. (أَرْبَعَ) mef'ûlü mutlak vekili, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تَشْهَدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَدْرَأُ) nün fâili. Mahallen merfu.

(شَهَادَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تَشْهَدَ) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الْكَاذِبِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (شَهَادَاتٍ) in mef'ûlü. Mahallen mansub. (إِنَّ) nin aslı, (أَنَّ) dir, harfi te'kîdden dolayı (إِنَّ) olmuştur.

Cümle:

(...يَدْرَأُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْخَامِسَةَ), geçen âyetteki (أَرْبَعَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ غَضَبَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (الْخَامِسَةَ) den bedel. Mahallen mansub.

(إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir zevce râci. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ona ediyor.

Âyet: 10

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtinâ livucûdin. (فَضْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi vucûben mahzuf, (موجود) takdîrinde. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (فَضْلُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (تَوَّابٌ حَكِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (فَضْلُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...لَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ) cümlesi, 4. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (لهلكتم) takdîrinde.

Âyet: 11

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُو بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ ۖ
بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ۚ
وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (جَاءُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْإِفْكِ) cârr-mecrur, (جَاءُوا) ye müteallık. (عُصْبَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (عُصْبَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (لَا) nâhiye. (تَحْسَبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شَرًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (شَرًّا) ın mahzuf sıfatına müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ لِكُلِّ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (امْرِئٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (امْرِئٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مَا) masdarîyye. (اكْتَسَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (امْرِئٍ) e râci. (مِنَ الْإِثْمِ) cârr-mecrur, (اكْتَسَبَ) ye müteallık.

(...مَا اكْتَسَبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كِبْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلَّى) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاؤُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَحْسَبُوهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) cümlesi, geçeni te'kîd için isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُم مَا اكْتَسَبَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...الَّذِي تَوَلَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَوَلَّى كِبْرَهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُ عَذَابٌ) cümlesi, (الَّذِي) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

لَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِاَنْفُسِهِمْ
خَيْرًا ۙ وَقَالُوا هٰذَآ اِفْكٌ مُبِينٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(لَوْلَا) harfi tevbîh ve tahdîd. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (ظَنَّ) ye müteallık. (سَمِعْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, (وَ) işbâ' için. (ظَنَّ) fi'li mâzı. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (وَ). (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِأَنْفُسِ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (خَيْراً) a müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِفْكٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...سَمِعْتُمُوهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...هَذَا إِفْكٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 13

لَوْلَا جَآءُو عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَآءِ
فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(لَوْلَا) harfi tevbîh ve tendîm. (جَاؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ) cârr-mecrurlar, (جَاؤُوا) ye müteallıklar. (شُهَدَاءَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (فَ) âtıfa. (إِذْ) zarf, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِالشُّهَدَاءِ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (فَ), (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكَاذِبُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمُ) zamîri fasl. (الْكَاذِبُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...جَاؤُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَأْتُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı hükmünde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtinâ livucûd. (فَضْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (فَضْلُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (رَحْمَةُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (مَسَّكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (فِي مَا) cârr-mecrur, (مَسَّ) ye müteallık. (أَفَضْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (أَفَضْتُمْ) e müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...فَضْلُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَسَّكُمْ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَفَضْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

اِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِاَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِاَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ
بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا ۖ وَهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تَلَقَّوْنَ) fi'li muzâri –aslı (تَلَقَّيُونَ)– merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) mef'ûl, mahallen mansub. (بِأَلْسِنَةِ) cârr-mecrur, (تَلَقَّوْنَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِأَفْوَاهِ) cârr-mecrur, (تَقُولُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُم) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, (عِلْمٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (عِلْمٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (تَحْسَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (هَيِّنًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Haber ve merfu olan (عَظِيمٌ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَلَقَّوْنَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَقُولُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَحْسَبُونَهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(هُوَ عِندَ اللّٰهِ عَظِيمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 16

وَلَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَآ اَنْ نَتَكَلَّمَ بِهٰذَا ۖ
سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi tevbih ve tahdîd. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (سَمِعْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, (و) zâide işbâ' için. (قُلْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (يَكُونُ) fi'li muzâri, tam, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَنَا) cârr-mecrur, (يَكُونُ) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (نَتَكَلَّمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن).

(...أن نَتَكَلَّمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَكُونُ) nün fâili. Mahallen merfu.

(بِهَذَا) cârr-mecrur, (نَتَكَلَّمَ) ye müteallık. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بُهْتَانٌ عَظِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...سَمِعْتُمُوهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قُلْتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يَكُونُ لَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سُبْحَانَكَ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا بُهْتَانٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(يَعِظُكُمُ اللَّهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَعُودُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أن تَعُودُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü leh. Mahallen mansub.

(لِمِثْلِ) cârr-mecrur, (تَعُودُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إن) harfi şart, câzim. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَعِظُكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إن كُنتُم مُؤْمِنِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli onu tefsîr ediyor.

Âyet: 18

وَيُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa (يُبَيِّنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatûllâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يُبَيِّنُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ اَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِى الَّذِينَ اٰمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ۙ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَشِيعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَاحِشَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَشِيعَ) ya müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أن تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (عَذَابٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) a râci. (وَ) âtıfa. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُحِبُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اللَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(أَنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(لا تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

وَلَوْلاَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاَنَّ اللّٰهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 10. âyetle aynı oraya bakınız.

Âyet: 21

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَاِنَّهُ يَاْمُرُ بِالْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلاَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكٰى مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ اَبَدًا وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُزَكِّى مَنْ يَشَآءُ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (خُطُوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَّبِعْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ) geçenki gibi. (فَ) cevâbda vâkı veya ta'lîliyye. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَأْمُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَانُ) a râci. (بِالْفَحْشَاءِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُنْكَرِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtinâ livucûd. (فَضْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (فَضْلُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةُ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (زَكَى) fi'li mâzı. (مِنكُم) cârr-mecrur, (زَكَى) ye müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (اللَّهَ) lafzı celâl, ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُزَكِّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

Nidâ ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَتَّبِعُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَتَّبِعْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّبِعْ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

Şartın cevâbı mahzuf, (فقد غوي) takdîrinde.

(...إِنَّهُ يَأْمُرُ) cümlesi, nehyin veya şartın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْمُرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَوْلا فَضْلُ اللَّهِ) cümlesi, (لا تَتَّبِعُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا زَكَى) cümlesi, (لَوْلا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّ اللَّهَ) cümlesi, (لَوْلا فَضْلُ اللَّهِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُزَكِّي مَن يَشَاءُ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ سَمِيعٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (يَأْتَلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أُولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (الْفَضْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْكُمْ) câr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (السَّعَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُؤْتُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أُولِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَنْ يُؤْتُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (فِي) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. (يَأْتَلِ) ye müteallık.

(الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ) mecrura ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri (ي) lar. (فِي سَبِيلِ) câr-mecrur, (الْمُهَاجِرِينَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَعْفُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لْيَصْفَحُوا), (لْيَعْفُوا) gibi, ona ma'tuf. (أَلَا) edâtı tenbih ve tahdîd. (تُحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَغْفِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. (لَكُمْ) câr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık.

(...أَنْ يَغْفِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَا يَأْتَلِ أُولُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْفُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَصْفَحُوا) cümlesi, ilk veya geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُحِبُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ غَفُورٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَرْمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ) mef'ûlü bih ve

sıfatları, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler (cemi' müennes sâlimler). (لُعِنُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (لُعِنُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لُعِنُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 24

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ اَلْسِنَتُهُمْ وَاَيْدِيهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَشْهَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَشْهَدُ) ye müteallık. (أَلْسِنَةُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَيْدِي) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَرْجُلُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَا) cârr-mecrur, (تَشْهَدُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 25

يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللّٰهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ اَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. (إِذِ) muzâfun ileyh, mecrur. (يُوَفِّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (دِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَقَّ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُبِينُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يُوَفِّيهِم) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

اَلْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ ۚ وَالطَّيِّبَاتُ
لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ۖ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(الْخَبِيثَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْخَبِيثِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الْخَبِيثُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (لِلْخَبِيثَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ), (الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ) gibiler, ona ma'tuflar. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مُبَرَّءُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (مِمَّا) cârr-mecrur, (مُبَرَّءُونَ) ye müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (رِزْقٌ) ma'tuf, (كَرِيمٌ) sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(الْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ), (الطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ) ve (الطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (أُولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَدْخُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (بُيُوتًا) mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بُيُوتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (تَسْتَأْنِسُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نْ) un düşmesi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (تُسَلِّمُوا), (تَسْتَأْنِسُوا) gibi, ona ma'tuf. (عَلَىٰ أَهْلِ) cârr-mecrur, (تُسَلِّمُوا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَسْتَأْنِسُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَدْخُلُوا) ye müteallık.

(...أَنْ تُسَلِّمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(ذَٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, habere müteallık. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَدْخُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (أنزل عليكم هذا) takdîrindeki mukadderin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ
لَكُمْ ۖ وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ ۚ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَجِدُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَجِدُوا) ye müteallık. (أَحَدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَدْخُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (يُؤْذَنَ) fi'li muzâri, mechul, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, nâibi fâil.

(أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَدْخُلُوا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (ارْجِعُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (ارْجِعُوا) fi'li emr ve fâili. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَزْكَىٰ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَزْكَىٰ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ تَجِدُوا) cümlesi, geçen âyetteki (لَا تَدْخُلُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَدْخُلُوهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...قِيلَ لَكُمُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ارْجِعُوا) cümlesi, (قِيلَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.

İkinci (...ارْجِعُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا
مَتَاعٌ لَكُمْ ۟ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَدْخُلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بُيُوتاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن تَدْخُلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (جُنَاحٌ) a müteallık.

(غَيْرَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَسْكُونَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَتَاعٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (مَتَاعٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) a râci. (مَا) masdariyye. (تُبْدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu (و) fâili.

(مَا تُبْدُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (مَا) masdariyye. (تَكْتُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا تَكْتُمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(فِيهَا مَتَاعٌ...) cümlesi, (بُيُوتاً) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(اللّٰهُ يَعْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُ...) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ اَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۟
ذٰلِكَ اَزْكٰى لَهُمْ ۟ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (يَغُضُّوا) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْ أَبْصَارِ) cârr-mecrur, (يَغُضُّوا) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَحْفَظُوا), (يَغُضُّوا) gibi, ona ma'tuf. (فُرُوجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَزْكَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَزْكَى) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (خَبِيرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, habere müteallık. (يَصْنَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok. (إن تقل لهم) takdîrinde. غضّوا)

(...يَحْفَظُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ أَزْكَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَصْنَعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى
جُيُوبِهِنَّ ۖ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ اَوْ اٰبَائِهِنَّ اَوْ اٰبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اَبْنَائِهِنَّ اَوْ اَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِى
اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِى اَخَوَاتِهِنَّ اَوْ نِسَائِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ
اَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ اُولِى الْاِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ
لَمْ يَظْهَرُوا عَلٰى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ ۖ وَلَا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ

مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ
الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلْمُؤْمِنَاتِ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (يَغْضُضْنَ) fi'li muzâri, mebni, (ن) fâili, talebin cevâbı, mahallen meczum. (مِنْ أَبْصَارِ) cârr-mecrur, (يَغْضُضْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَحْفَظْنَ), (يَغْضُضْنَ) ye ma'tuf, onun gibi. (فُرُوجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye veya nâhiye. (يُبْدِينَ) geçen fiillere ma'tuf, mahallen meczum veya (لا) nâhiye olduğuna göre (لا) ile meczum, (ن) fâili. (زِينَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (ظَهَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (ظَهَرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَضْرِبْنَ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum, (ن) fâil. (بِخُمُرِ) cârr-mecrur, (يَضْرِبْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى جُيُوبِ) cârr-mecrur, (يَضْرِبْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ) geçenki gibi. (إِلَّا) edâtı istisna. (لِبُعُولَةِ) cârr-mecrur, mahzuf müstesnanın mahzuf haberine veya sıfatına müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (آبَائِهِنَّ), (بُعُولَتِهِنَّ) gibi, ona ma'tuf. (أَوْ) âtıfa. (آبَاءِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بُعُولَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ), (آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ) gibi. (أَوْ) âtıfa. (إِخْوَانِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (بَنِي) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِخْوَانِهِنَّ) geçenki gibi. (أَوْ) âtıfa. (بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ), (بَنِي إِخْوَانِهِنَّ) gibi. (أَوْ) âtıfa. (نِسَاءِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (مَلَكَتْ) fi'li muzâri, mebni. (أَيْمَانُ) fâili, merfu. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (التَّابِعِينَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (غَيْرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُولِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (الْإِرْبَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الرِّجَالِ) cârr-mecrur, (التَّابِعِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (أَوْ) âtıfa. (الطِّفْلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَظْهَرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cerr alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى عَوْرَاتِ) cârr-mecrur, (يَظْهَرُوا) ya müteallık. (النِّسَاءِ) muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye veya nâhiye. (يَضْرِبْنَ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum. (بِأَرْجُلِ) cârr-mecrur, (يَضْرِبْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُعْلَمَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu.

(مَا تُبْدُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَضْرِبْنَ) ye müteallık.

(يُخْفِينَ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) fâili. (مِن زِينَةِ) cârr-mecrur, (يُخْفِينَ) ye veya mahzuf hâle müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (تُوبُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تُوبُوا) ya müteallık. (جَمِيعًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْمُؤْمِنُونَ), (أَيُّ) den bedel, merfu. Raf alâmeti (و). (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُفْلِحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُل) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْضُضْنَ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok. (إن تقل لهن اغضضن) takdîrinde.

(...يَحْفَظْنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يُبْدِينَ) cümlesi, geçen cümleye veya ondan öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَهَرَ مِنْهَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَضْرِبْنَ) cümlesi, mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

İkinci (...لا يُبْدِينَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَظْهَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَضْرِبْنَ) cümlesi, (يَضْرِبْنَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يُخْفِينَ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تُوبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

وَاَنْكِحُوا الْاَيَامٰى مِنْكُمْ وَالصّٰلِحِيْنَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَاِمَائِكُمْ ۭ اِنْ يَّكُوْنُوْا فُقَرَاۗءَ يُغْنِهِمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ۭ
وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَنْكِحُوا) fi'li emr ve fâili. (الْأَيَامَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (الْأَيَامَى) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الصَّالِحِينَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (الصَّالِحِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِمَاءِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (فُقَرَاءَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُغْنِ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِمِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ فَضْلِ) cârr-mecrur, (يُغْنِ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَنْكِحُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكُونُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يُغْنِهِمُ اللَّهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ وَاسِعٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîlî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ نِكَاحًا حَتّٰى يُغْنِيَهُمُ اللّٰهُ
مِنْ فَضْلِهٖ ۭ وَالَّذِيْنَ يَبْتَغُوْنَ الْكِتٰبَ مِمَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ
فَكَاتِبُوْهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيْهِمْ خَيْرًا ۠ وَّاٰتُوْهُمْ مِّنْ مَّالِ اللّٰهِ
الَّذِيْٓ اٰتٰىكُمْ ۭ وَلَا تُكْرِهُوْا فَتَيٰتِكُمْ عَلَي الْبِغَاۗءِ اِنْ اَرَدْنَ

تَحَصُّنًا لِتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ
فَإِنَّ اللّٰهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَسْتَعْفِفِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn – kesre ârıza–. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَجِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نِكَاحًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُغْنِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَسْتَعْفِفِ) e müteallık.

(مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (يُغْنِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَبْتَغُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يَبْتَغُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أَيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide, haberde vâkı. (كَاتِبُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنْ) harfi şart, câzim. (عَلِمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (خَيْرًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتُوهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن مَالِ) cârr-mecrur, (آتُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, (مَالِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (آتَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُكْرِهُوا) fi'li muzâri, meczum ve fâili. (فَتَيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الْبِغَاءِ) cârr-mecrur, (تُكْرِهُوا) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَدْنَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum, (ن) fâili. (تَحَصُّنًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَبْتَغُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أَنْ تَبْتَغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُكْرِهُوا) ye müteallık.

(عَرَضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُكْرِه) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (هُنَّ) mef'ûlü bih,

mahallen mansub. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberleri olan (غَفُورٌ رَحِيمٌ) e müteallık. (إِكْرَاهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَجِدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ يَبْتَغُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْتَغُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَاتِبُوهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...عَلِمْتُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...آتُوهُم) cümlesi, (كَاتِبُوهُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...آتَاكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا تُكْرِهُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَدْنَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...مَن يُكْرِههُنَّ) cümlesi, (لا تُكْرِهُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُكْرِههُنَّ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللَّهَ ... غَفُورٌ) cümlesi, (مَن يُكْرِههُنَّ فإنّه يحاسب) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ
خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَثَلًا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (مَثَلًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (خَلَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَوْا) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَوْعِظَةً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (مَوْعِظَةً) a müteallık.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ مَثَلُ نُورِهٖ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا
مِصْبَاحٌ ؕ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ ؕ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ
دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبٰرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ ۙ
يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ؕ نُورٌ عَلٰى نُورٍ ؕ
يَهْدِى اللّٰهُ لِنُورِهٖ مَنْ يَشَآءُ ؕ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ
لِلنَّاسِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ۙ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ نُورُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمِشْكَاةٍ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مِصْبَاحٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمِصْبَاحُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي زُجَاجَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الزُّجَاجَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَأَنَّهَا) harfi teşbih ve ismi. (كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (يُوقَدُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (كَوْكَبٌ) e râci. (مِن شَجَرَةٍ) cârr-mecrur, (يُوقَدُ) ye müteallık. (مُبَارَكَةٍ زَيْتُونِةٍ شَرْقِيَّةٍ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لَا) zâide, nefyi te'kîd için. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (غَرْبِيَّةٍ) mâ kabline ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَكَادُ) fi'li muzâri, fi'li mukârebe. (زَيْتُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُضِيءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (زَيْتُ) e râci. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَمْسَسْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَارٌ)

fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُورٌ), (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى نُورٍ) cârr-mecrur, (نُورٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِنُورِهِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye mütallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (يَضْرِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يَضْرِبُ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...فِيهَا مِصْبَاحٌ) cümlesi, (مِشْكَاةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ) cümlesi, (مِصْبَاحٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ) cümlesi, (زُجَاجَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...يُوقَدُ) cümlesi, (الْمِصْبَاحُ) nün ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...يَكَادُ زَيْتُهَا) cümlesi, (شَجَرَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...يُضِيءُ) cümlesi, (يَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(...لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ) cümlesi, (يُضِيءُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...نُورٌ "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye geçeni te'kîd için. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَضْرِبُ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye veya (يَهْدِي اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ
يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فِي بُيُوتٍ) cârr-mecrur, (يُسَبِّحُ) ya müteallık. (أَذِنَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve masdar. (تُرْفَعَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (بُيُوتٍ) e râci.

(...أَنْ تُرْفَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (أَذِنَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يُذْكَرَ) fi'li muzâri, mechul, mansuba ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُذْكَرَ) ya müteallık. (اسْمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُذْكَرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(يُسَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili mahzuf, (الْمُؤْمِنُونَ) takdîrinde. (لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ) cârr-mecrurlar, (يُسَبِّحُ) ya müteallıklar. (وَ) âtıfa. (الْآصَالِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَذِنَ اللَّهُ) cümlesi, (بُيُوتٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...يُسَبِّحُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(رِجَالٌ), (يُسَبِّحُ) takdîrindeki mahzuf fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye. (تُلْهِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تِجَارَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (بَيْعٌ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْ ذِكْرِ) cârr-mecrur, (تُلْهِي) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِقَامِ), (ذِكْرِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الصَّلَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِيتَاءِ الزَّكَاةِ), (إِقَامِ الصَّلَاةِ) gibi, ona ma'tuf. (يَخَافُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (يَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَتَقَلَّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ)

câr-mecrur, (تَتَقَلَّبُ) ye müteallık. (الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ) fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ) cümlesi, (رِجَالٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...يَخَافُونَ) cümlesi, (رِجَالٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu. Veya (تُلْهِيهِمْ) in mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ) cümlesi, (يَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 38

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ
وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) birinci mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنْ يَجْزِيَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَخَافُونَ) ye müteallık.

(أَحْسَنَ) ikinci mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَا) masdariyye. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...مَا عَمِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (يَزِيدَ) fi'li muzâri, (يَجْزِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ فَضْلِ) câr-mecrur, (يَزِيدَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَزِيدَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (أَنْ يَجْزِيَهُمُ اللَّهُ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَرْزُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَرْزُقُ) gibi. (بِغَيْرِ) câr-mecrur, (يَرْزُقُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (حِسَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَرْزُقُ) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْزُقُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَالَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَعْمَٰلُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ ٱلظَّمْـَٔانُ
مَآءً ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَهُۥ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَوَجَدَ ٱللَّهَ عِندَهُۥ
فَوَفَّىٰهُ حِسَابَهُۥ ۗ وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَعْمَالُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَسَرَابٍ) cârr-mecrur, (أَعْمَالُ) ye müteallık. (بِقِيعَةٍ) cârr-mecrur, (سَرَابٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَحْسَبُهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (الظَّمْآنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَاءً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الظَّمْآنُ) ye râci. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (الظَّمْآنُ) ye râci. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (شَيْئاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) harfi atf. (وَجَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الظَّمْآنُ) ye râci. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجَدَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (وَفَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (حِسَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (اللَّهُ سَرِيعُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ) cümlesi, (سَرَابٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...جَاءَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَمْ يَجِدْهُ شَيْئاً) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...وَجَدَ اللَّهَ) cümlesi, mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وَفَّاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ سَرِيعُ) cümlesi, îtirâzıyye veya ta'lîl hükmünde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (كَظُلُمَاتٍ), (كَسَرَابٍ) e ma'tuf, (أَعْمَالُ) ye müteallık. (فِي بَحْرٍ) cârr-mecrur, (ظُلُمَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (لُجِّيٍّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَغْشَاهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (مَوْجٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَوْقِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَوْجٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَوْقِهِ سَحَابٌ), (مِن فَوْقِهِ مَوْجٌ) gibi. (ظُلُمَاتٌ), (هي) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf habere müteallık. (بَعْضٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir kâfire râci. (يَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكَدْ) fi'li muzâri, fi'li mukârebe, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir kâfire râci. (يَرَا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir kâfire râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجْعَلِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نُورٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(يَغْشَاهُ مَوْجٌ) cümlesi, (بَحْرٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(مِن فَوْقِهِ مَوْجٌ) cümlesi, birinci (مَوْجٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(مِن فَوْقِهِ سَحَابٌ) cümlesi, ikinci (مَوْجٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...ظُلُمَاتٌ "هي") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ) cümlesi, (ظُلُمَاتٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...أَخْرَجَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَرَاهَا) cümlesi, (يَكَدْ) in haberi. Mahallen mansub.
(...مَنْ لَمْ يَجْعَلِ) cümlesi, (ظُلُمَاتٌ "هي") cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(مَا لَهُ مِنْ نُورٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 41

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ ۖ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُسَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (يُسَبِّحُ) ya müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu.

(...أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الطَّيْرُ) fâil, (مَنْ) e ma'tuf. Raf alâmeti zamme. (صَافَّاتٍ), (الطَّيْرُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (صَلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَسْبِيحَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَلَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُسَبِّحُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كُلٌّ قَدْ عَلِمَ) cümlesi, (مَنْ) den hâl. Mahallen mansub.
(...اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.
(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لِلَّهِ مُلْكُ) ve (إِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ) cümleleri, geçen âyetteki (اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 43

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِى سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلٰلِهٖ ۚ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهٖ مَنْ يَشَآءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَآءُ ۖ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهٖ يَذْهَبُ بِالْاَبْصَارِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُزْجِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (سَحَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(ثُمَّ) âtıfa. (يُؤَلِّفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (يَجْعَلُهُ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. (رُكَاماً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْوَدْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَخْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْوَدْقَ) ya râci. (مِنْ خِلَالِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُنْزِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ) cârr-mecrurlar, (يُنْزِلُ) ye müteallıklar. (فِيهَا) cârr-mecrur, (جِبَالٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مِن بَرَدٍ) cârr-mecrur, (يُنْزِلُ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (يُصِيبُ), (يُنْزِلُ) gibi, ona ma'tuf. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُصِيبُ) ya müteallık. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُنْزِلُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَصْرِفُ), (يُصِيبُ) gibi, ona ma'tuf. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَن مَن) cârr-mecrur, (يَصْرِفُ) ye müteallık. (يَشَاءُ) geçenki gibi. (يَكَادُ) fi'li muzâri, fi'li mukârebe, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَنَا) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بَرْقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَذْهَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (سَنَا) ya râci. (بِالْأَبْصَارِ) cârr-mecrur, (يَذْهَبُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...أَلَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُزْجِي) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُؤَلِّفُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يَجْعَلُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...تَرَى) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْرُجُ) cümlesi, (الْوَدْقَ) dan hâl. Mahallen mansub.
(...يُنْزِلُ) cümlesi, (تَرَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُصِيبُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَصْرِفُهُ) cümlesi, (يُصِيبُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَكَادُ) cümlesi, (الْوَدْقَ) dan hâl. Mahallen mansub.
(...يَذْهَبُ) cümlesi, (يَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 44

يُقَلِّبُ اللّٰهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً
لِّاُولِى الْاَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(يُقَلِّبُ) fi'li muzâri, merfu. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّ)

harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (عِبْرَةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِأُولِي) cârr-mecrur, (عِبْرَةً) e müteallık. (الْأَبْصَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُقَلِّبُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَاللّٰهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِنْ مَآءٍ ۚ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى بَطْنِهٖ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰى رِجْلَيْنِ ۚ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلٰٓى اَرْبَعٍ ۭ يَخْلُقُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَابَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن مَاء) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (فَ) âtıfa, tefrî'ıyye. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَمْشِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (عَلَى بَطْنِ) cârr-mecrur, (يَمْشِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم مَن يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ), (مِنْهُم مَن يَمْشِي عَلَى بَطْنِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم مَن يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ), (مِنْهُم مَن يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ) gibi, ona ma'tuf. (يَخْلُقُ اللَّهُ) fi'li muzâri ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اللَّهُ خَلَقَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...مِنْهُم مَن يَمْشِي) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَمْشِي) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...مِنْهُم مَن يَمْشِي) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَمْشِي) cümlesi, ikinci (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Üçüncü (...مِنْهُم مَن يَمْشِي) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Üçüncü (...يَمْشِي) cümlesi, üçüncü (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْلُقُ اللَّهُ) cümlesi, geçeni te'kîd için isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ ۚ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (إِلَىٰ صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (يَشَاءُ) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ يَهْدِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِي) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۚ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بِالرَّسُولِ), (بِاللَّهِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَطَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (ثُمَّ) âtıfa. (يَتَوَلَّى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَرِيقٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti

zamme. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَتَوَلَّى) ye müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, (مَا) nın ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (الْمُؤْمِنِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَطَعْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يَتَوَلَّى فَرِيقٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ) cümlesi, (فَرِيقٌ) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 48

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُم مُعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (دُعُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (دُعُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَحْكُمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَحْكُمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (دُعُوا) ye müteallık.

(إِذَا) fücâiyye. (فَرِيقٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (مُعْرِضُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...دُعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَرِيقٌ مِنْهُم مُعْرِضُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحَقُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَأْتُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (مُذْعِنِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ) cümlesi, şart ve cevâb cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

أَفِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۚ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkârî. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm anlamında. (ارْتَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْ) geçenki gibi. (يَخَافُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَحِيفَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَحِيفَ) ye müteallık.

(...أَنْ يَحِيفَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَخَافُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (رَسُولُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) idrâbı intikâlî. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الظَّالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ارْتَابُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَخَافُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ اِذَا دُعُوٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ اَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۟ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(**إِنَّمَا**) edâtı hasr. (**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs. (**قَوْلَ**) mukaddem haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**الْمُؤْمِنِينَ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (**دُعُوا**) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili. (**إِلَى اللَّهِ**) cârr-mecrur, (**دُعُوا**) ya müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**رَسُولِ**) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**يَحْكُمَ**) fi'li muzâri, gizli (**أَنْ**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(...**أَنْ يَحْكُمَ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**دُعُوا**) ye müteallık.

(**بَيْنَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أَنْ**) harfi masdar ve nasb. (**يَقُولُوا**) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili.

(...**أَنْ يَقُولُوا**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**كَانَ**) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(**سَمِعْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَ**) âtıfa. (**أَطَعْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**أُولَئِكَ**) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (**هُمُ**) zamîri fasl. (**الْمُفْلِحُونَ**) haber, merfu. Raf alâmeti (**و**).

Cümleler:

(...**كَانَ قَوْلَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**دُعُوا**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(**إِذَا**) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...**سَمِعْنَا**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...**أَطَعْنَا**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(**أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُطِعِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَخْشَ) fi'li muzâri, fi'li şarta ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَتَّقْهِ) fi'li muzâri, şarta ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِ) sekte için kesre ve sükûnu câizdir. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْفَائِزُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَن يُطِعِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُطِعِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَخْشَ) ve (...يَتَّقْهِ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 53

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ ۖ قُلْ لَا تُقْسِمُوا ۚ طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ ۖ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَقْسَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (أَقْسَمُوا) ye müteallık. (جَهْدَ) mef'ûlü mutlak veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَمَرْتَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَ) kasemiyye. (يَخْرُجُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâil olan (و) mahzuf. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَا) nâhiye. (تُقْسِمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler – Bunlar haber ve sıfatı da olabilir, haber veya mübteda mahzufdur–. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (خَبِيرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-

mecrur, habere müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقْسَمُوا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَمَرْتَهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya kasemin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْرُجُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تُقْسِمُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ ۖ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا ۚ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَطِيعُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا) fi'li emr ve fâili. (الرَّسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوا) fi'li muzâri, tercîhan fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) masdariyye. (حُمِّلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (الرَّسُولُ) e râci.

(...مَا حُمِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) masdariyye. (حُمِّلْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili.

(...مَا حُمِّلْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُطِيعُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَهْتَدُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (عَلَى الرَّسُولِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْبَلاَغُ الْمُبِينُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَطِيعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (...أَطِيعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...تَوَلَّوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder şartın cevâbı (فلا ضرر عليه) takdîrinde.

(...عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ) cümlesi, mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok. Veya şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...عَلَيْكُم مَا حُمِّلْتُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...تُطِيعُوهُ) cümlesi, (تَوَلَّوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَهْتَدُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلاَّ الْبَلاَغُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (تُطِيعُوهُ) nün ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِى الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِى ارْتَضٰى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ
بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنًا ۟ يَعْبُدُونَنِى لَا يُشْرِكُونَ بِى شَيْـًٔا ۟ وَمَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَعَدَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَ) kasemiyye. (يَسْتَخْلِفَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَّ) harfi te'kîd. (هُم)

mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسْتَخْلِفَنَّ) ye müteallık. (كَ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (اسْتَخْلَفَ) fi'li mâzi. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...مَا اسْتَخْلَفَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَسْتَخْلِفَنَّ) ye veya mahzuf mef'ûlü mutlakına müteallık.

(مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَيُمَكِّنَنَّ), (يَسْتَخْلِفَنَّ) gibi, ona ma'tuf. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يُمَكِّنَنَّ) ye müteallık. (دِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, (دِينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (ارْتَضَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (ارْتَضَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لَيُبَدِّلَنَّهُم), (لَيَسْتَخْلِفَنَّهُم) gibi, ona ma'tuf. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يُبَدِّلَنَّ) ye müteallık. (خَوْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْنًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (نَ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يُشْرِكُونَ), (يَعْبُدُونَ) gibi. (بِي) cârr-mecrur, (يُشْرِكُونَ) ye müteallık. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْفَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ).

Cümleler:

(...وَعَدَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَخْلِفَنَّهُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُمَكِّنَنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ارْتَضَى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَدِّلَنَّهُم) cümlesi, (يَسْتَخْلِفَنَّهُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْبُدُونَنِي) cümlesi, (يُبَدِّلَنَّهُم) ün mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(...لَا يُشْرِكُونَ) cümlesi, (يَعْبُدُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...مَن كَفَرَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرَ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 56

وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتُوا الزَّكَاةَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا الرَّسُولَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi, ona ma'tuf. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُرْحَمُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...أَقِيمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتُوا) ve (...أَطِيعُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تُرْحَمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 57

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَأْوٰيهُمُ النَّارُ ۖ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (تَحْسَبَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مُعْجِزِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (مُعْجِزِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid, zemm için. (الْمَصِيرُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. Mezmûm olan mahzuf.

Cümleler:

(...لَا تَحْسَبَنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَأْوَاهُمُ النَّارُ...) cümlesi, (بل هم مقهورون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۚ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ
الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ
الْعِشَاءِ ۚ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ
بَعْدَهُنَّ ۚ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ل) emir lâmı. (يَسْتَأْذِنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أيْمَانُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَبْلُغُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْحُلُمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (ثَلَاثَ) mef'ûlü mutlak veya zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرَّاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (يَسْتَأْذِنْ) e müteallık. (صَلَاةِ الْفَجْرِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَضَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ثِيَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الظَّهِيرَةِ) cârr-mecrur, (تَضَعُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَسْتَأْذِنْ) ye müteallık. (صَلَاةِ الْعِشَاءِ), (صَلَاةِ الْفَجْرِ) gibi. (ثَلَاثُ), (هي) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَوْرَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (عَوْرَاتٍ) in mahzuf

sıfatına müteallık. (لَيْسَ) fi'li mâzi, nâkıs. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (طَوَّافُونَ), (هُمْ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (طَوَّافُونَ) ye müteallık. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تبيينًا) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُبَيِّنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَبْلُغُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ثَلَاثُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَيْسَ عَلَيْكُمْ ... جُنَاحٌ) cümlesi, (ثَلَاثُ) nün sıfatı. Mahallen merfu. Veya (عَوْرَاتٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur

(...ثَلَاثُ "هِيَ") cümlesi, nidâ mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...طَوَّافُونَ "هُمْ") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ) cümlesi, geçen cümleden bedel. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَيِّنُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, îtirâzıyye veya ta'lîl hükmünde isti'nâf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 59

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۗ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَلَغَ) fi'li mâzı. (الْأَطْفَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنكُمُ) cârr-mecrur, (الْأَطْفَالُ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (الْحُلُمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَسْتَأْذِنُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (اسْتَأْذَنَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...مَا اسْتَأْذَنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf mef'ûle müteallık.

(كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِذَا بَلَغَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَسْتَأْذِنكُمُ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَلَغَ الْأَطْفَالُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَسْتَأْذِنُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَيِّنُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, îtirâzıyye veya ta'lîl hükmünde isti'nâf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 60

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ
عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ ۖ
وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْقَوَاعِدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ النِّسَاءِ) cârr-mecrur, beyâniyye mahzuf hâle müteallık. (اللَّاتِي) sıfat, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, mebni, (ن) fâili. (نِكَاحًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) haberde vâkı. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَضَعْنَ) fi'li muzâri, mebni, mahallen mansub, (ن) fâili.

(ثِيَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَيْرَ), (يَضَعْنَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُتَبَرِّجَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِزِينَةٍ) cârr-mecrur, (مُتَبَرِّجَاتٍ) e müteallık.

(...أن يَضَعْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (جُنَاحٌ) a müteallık.

(وَ) âtıfa. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَسْتَعْفِفْنَ) fi'li muzâri, mebni, mahallen mansub, (نَ) fâili.

(...أن يَسْتَعْفِفْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu.

(خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(الْقَوَاعِدُ ... لَيْسَ عَلَيْهِنَّ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَرْجُونَ) cümlesi, (اللَّاتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ) cümlesi, (الْقَوَاعِدُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(خَيْرٌ لَهُنَّ "الاستعفاف") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ سَمِيعٌ) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّلَا عَلَى
الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَّلَا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ اَنْ تَاْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ اَوْ
بُيُوتِ اٰبَآئِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اُمَّهَاتِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اِخْوَانِكُمْ اَوْ
بُيُوتِ اَخَوَاتِكُمْ اَوْ بُيُوتِ اَعْمَامِكُمْ اَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ اَوْ
بُيُوتِ اَخْوَالِكُمْ اَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ اَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهٗٓ اَوْ
صَدِيقِكُمْ ۭ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَاْكُلُوا جَمِيعًا اَوْ اَشْتَاتًا ۭ فَاِذَا
دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُبٰرَكَةً

طَيِّبَةً ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَى الْأَعْمَى) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (حَرَجٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ), (عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ), (لَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لَا عَلَى أَنْفُسِ), (لَا عَلَى الْمَرِيضِ) gibi, ona ma'tuf. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَأْكُلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ تَأْكُلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (حَرَجٌ) e müteallık.

(مِنْ بُيُوتِ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكْتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ) bunlar da (أَوْ) ile (مِنْ بُيُوتِكُمْ) e ma'tuf, Îrâbları ve teallukları aynı. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَأْكُلُوا) geçenki gibi.

(أَنْ تَأْكُلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(جَمِيعاً), (تَأْكُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (أَشْتَاتاً) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (دَخَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بُيُوتاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (سَلِّمُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَى أَنْفُسِ) cârr-mecrur, (سَلِّمُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَحِيَّةً) mef'ûlü mutlakı, (تسليماً) nin murâdifi. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (تَحِيَّةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُبَارَكَةً طَيِّبَةً) hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تبييناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُبَيِّنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَلَكْتُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) cümlesi, müekkid isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...دَخَلْتُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...سَلَّمُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُبَيِّنُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîlî. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا
مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ فَإِذَا
اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ
لَهُمُ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edatı hasr. (الْمُؤْمِنُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (الَّذِينَ) ismi mavsul, haberi, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَىٰ أَمْرٍ) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (جَامِعٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَذْهَبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (يَسْتَأْذِنُوهُ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَسْتَأْذِنُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (لَمْ يَذْهَبُوا) ye müteallık.
(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَسْتَأْذِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُولَٰئِكَ) ismi

işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haberi, mahallen merfu. (يُؤْمِنُونَ), (يَسْتَأْذِنُونَ) gibi. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (اسْتَأْذَنُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِبَعْضِ) cârr-mecrur, (اسْتَأْذَنُوا) ye müteallık. (شَأْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (ائْذَنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِمَنْ) cârr-mecrur, (ائْذَنْ) e müteallık. (شِئْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (شِئْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمُ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...لَمْ يَذْهَبُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْتَأْذِنُونَكَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَأْذَنُوكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ائْذَنْ) cümlesi, ikinci (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...شِئْتَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَغْفِرْ) cümlesi, (ائْذَنْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ۚ قَدْ يَعْلَمُ
اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ
عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(لا) nâhiye, câzime. (تَجْعَلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un düşmesi. (و) fâili. (دُعَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرَّسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَدُعَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (بَعْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضاً), (دُعَاءَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْ) harfi tahkık. (يَعْلَمُ اللَّهُ) fi'li muzâri ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَتَسَلَّلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لِوَاذاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emri lâmı. (يَحْذَرِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يُخَالِفُونَ), (يَتَسَلَّلُونَ) gibi. (عَنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (يُخَالِفُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تُصِيبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِتْنَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْذَرِ) in mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أَوْ) âtıfa. (يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ), (تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ) gibi, ona ma'tuf. (أَلِيمٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَن يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...لا تَجْعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَسَلَّلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لْيَحْذَرِ) cümlesi, (إِنَّ يَعْلَمِ اللَّهُ أَفعالكم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُخَالِفُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

اَلَآ اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ قَدْ يَعْلَمُ مَآ اَنْتُمْ
عَلَيْهِ ؕ وَيَوْمَ يُرْجَعُوْنَ اِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا ؕ وَاللّٰهُ
بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(أَلَا) edâtı tenbih. (إِنَّ) harfi te'kîd. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَا) ismi mavsul, (إِنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَدْ) harfi tahkık. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) mef'ûlü bih, (مَا) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُرْجَعُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُرْجَعُونَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُهُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَدْ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُمْ عَلَيْهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُرْجَعُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُنَبِّئُهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...عَمِلُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

NÛR SÛRESİNİN SONU

FURKÂN SÛRESİ

25. Sûredir
77 Âyettir
Mekke de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

تَبَارَكَ الَّذِى نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(تَبَارَكَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (نَزَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْفُرْقَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلٰى عَبْدِ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (نَذِيراً) a müteallık.

(...أن يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَزَّلَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...تَبَارَكَ الَّذِي) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَّلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَلَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ
فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, geçenkinden bedel, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti

zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتَّخِذْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَلَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُن) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شَرِيكٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْمُلْكِ) cârr-mecrur, (شَرِيكٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (قَدَّرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (تَقْدِيراً) mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَتَّخِذْ...), (لَمْ يَكُن لَهُ شَرِيكٌ...) ve (خَلَقَ...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(قَدَّرَهُ...) cümlesi, (خَلَقَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آلِهَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (يَخْلُقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُخْلَقُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (لَا يَمْلِكُونَ), (لَا يَخْلُقُونَ) gibi, ona ma'tuf. (لِأَنفُسِ) cârr-mecrur, (يَمْلِكُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ضَرًّا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (نَفْعًا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا يَمْلِكُونَ), (لَا يَخْلُقُونَ) gibi, ona ma'tuf. (مَوْتًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa.

(لَا) nefyi te'kîd için. (حَيَاةً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَلَا نُشُوراً), (وَلَا حَيَاةً) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَخْلُقُونَ) cümlesi, (آلِهَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...هُمْ يُخْلَقُونَ) cümlesi, hâl veya geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يُخْلَقُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(لا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرّاً وَلا يَمْلِكُونَ مَوْتاً) ve (لا يَخْلُقُونَ) cümleleri, (لا يَخْلُقُونَ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 4

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِنْ هَٰذَآ إِلَّآ إِفْكٌ ٱفْتَرَىٰهُ وَأَعَانَهُۥ عَلَيْهِ
قَوْمٌ ءَاخَرُونَ ۖ فَقَدْ جَآءُو ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi nefy. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (إِفْكٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (افْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رسول) e râci. (وَ) âtıfa. (أَعَانَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَعَانَ) ye müteallık. (قَوْمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (آخَرُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و). (فَ) âtıfa. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ظُلْماً وَزُوراً) mef'ûlü bih veya nez'ilhâfız olarak mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...افْتَرَاهُ) cümlesi, (إِفْكٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(أَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...قَدْ جَاؤُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَقَالُوٓا اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَّاَصِيلاً ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَسَاطِيرُ) mahzuf (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (اكْتَتَبَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رسول) e râci. (فَ) âtıfa. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (تُمْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أَسَاطِيرُ) ye râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُمْلَى) ye müteallık. (بُكْرَةً وَأَصِيلاً) zarf ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَسَاطِيرُ "هو") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اكْتَتَبَهَا) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...هِيَ تُمْلَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub. Veya geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...تُمْلَى) cümlesi, (هِيَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذِى يَعْلَمُ السِّرَّ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ؕ اِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنْزَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (السِّرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Allâh'a râci. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَنزَلَهُ الَّذِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, (أخّر عقوبته ولم يعاجلكم) takdîrindeki mukadder cümlenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ غَفُوراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَقَالُوا مَالِ هٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي
الْأَسْوَاقِ ۙ لَوْلَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُۥ نَذِيرًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لِهَٰذَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الرَّسُولِ) ismi işâretten bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الرَّسُولِ) e râci. (الطَّعَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَمْشِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الرَّسُولِ) e râci. (فِي الْأَسْوَاقِ) cârr-mecrur, (يَمْشِي) ye müteallık. (لَوْلَا) harfi tahdîd ve takrî'. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (مَلَكٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) sebebiyye. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (مَلَكٌ) e râci. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَذِيراً), (يَكُونَ) nin isminden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أن يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لولا أنزل) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا لِهَٰذَا الرَّسُولِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَأْكُلُ) cümlesi, (الرَّسُولِ) den hâl. Mahallen mansub.
(...يَمْشِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

اَوْ يُلْقٰى اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُوْنُ لَهٗ جَنَّةٌ يَّاْكُلُ مِنْهَا ۭ وَقَالَ الظّٰلِمُوْنَ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (يُلْقَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُلْقَى) ya müteallık. (كَنْزٌ) nâibi fâil, merfu. (أَوْ) âtıfa. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (جَنَّةٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رسول) e râci. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يَأْكُلُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الظَّالِمُونَ) fâili, merfu. Raf alâmeti (و). (إِنْ) harfi nefy. (تَتَّبِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (رَجُلًا مَسْحُوراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يُلْقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ) ve (تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ...) cümleleri, geçen âyetteki (أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(يَأْكُلُ...) cümlesi, (جَنَّةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(قَالَ الظَّالِمُونَ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَتَّبِعُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 9

اُنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوْا لَكَ الْاَمْثَالَ فَضَلُّوْا فَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَبِيْلًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (ضَرَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (ضَرَبُوا) ya müteallık. (الْأَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (ضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (سَبِيلاً) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(انظُرْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ضَرَبُوا...) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.

(...ضَلُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...لا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 10

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَٰلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(تَبَارَكَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (إِن) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (جَعَلَ) fi'li mâzı, şartın cevâbı, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (خَيْرًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (خَيْرًا) a müteallık. (جَنَّاتٍ), (خَيْرًا) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (يَجْعَل) fi'li muzâri, şartın cevâbına ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَكَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (قُصُورًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَبَارَكَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِن شَاءَ جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...يَجْعَل) cümlesi, (جَعَلَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(بَلْ) idrâb intikâli. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالسَّاعَةِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِمَن) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بِالسَّاعَةِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (سَعِيرًا) mef'ûlü bih, âmili (أَعْتَدْنَا).

Cümleler:

(...كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...كَذَّبَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَتْهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (سَعِيراً) a râci. (مِن مَكَانٍ) cârr-mecrur, (رَأَتْ) e müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَمِعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهَا) cârr-mecrur, (سَمِعُوا) ye müteallık. (تَغَيُّظاً وَزَفِيراً) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...رَأَتْهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سَمِعُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَإِذَآ أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أُلْقُوا) fi'li mâzı, mechul, (و) nâibi fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, zarf ve mansub olan (مَكَاناً) den hâl olan mahzufe müteallık. (ضَيِّقاً) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُقَرَّنِينَ), (أُلْقُوا) nun nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (دَعَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (هُنَالِكَ) ismi işâret, zarfî, mahallen mansub. (ثُبُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أُلْقُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...دَعَوْا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (تَدْعُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُبُوراً وَاحِداً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (ثُبُوراً كَثِيراً), (ثُبُوراً وَاحِداً) gibi.

Cümleler:

(...لا تَدْعُوا) cümlesi, (تقول لهم الملائكة) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...ادْعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 15

قُلْ اَذٰلِكَ خَيْرٌ اَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِى وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ كَانَتْ لَهُمْ جَزَآءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifhâm takrîrî. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْ) harfi atf. (جَنَّةُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخُلْدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, (جَنَّةُ) nün sıfatı, mahallen merfu. (وُعِدَ) fi'li mâzı, mechul. (الْمُتَّقُونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (جَنَّةُ) ye râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (جَزَاءً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (مَصِيراً) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَذٰلِكَ خَيْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...وُعِدَ الْمُتَّقُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَآءُونَ خَالِدِينَ ۚ كَانَ عَلٰى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(لَهُمْ فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَشَاؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu.

(وَ) fâili. (خَالِدِينَ), (يَشَاؤُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَا) ya veya (وَعْداً) e râci. (عَلَى رَبِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (وَعْداً) e müteallık (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَسْؤُولاً) haberin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاؤُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَشَاؤُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْداً...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ ءَأَنتُمْ
أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَعْبُدُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (أ) harfi istifhâm. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَضْلَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (عِبَادِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (عِبَادِي) nin sıfatı, mahallen mansub. (أَمْ), (بَلْ) ve istifhâm anlamında. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (ضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, 15. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, (يَحْشُرُهُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَأَنتُمْ أَضْلَلْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَضْلَلْتُمْ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...هُمْ ضَلُّوا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...ضَلُّوا) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, vucuben müstetir zamir tenâzu yoluyla (أن نَتَّخِذْ) cümlesi olan müevvel masdara râci. (يَنْبَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَنَا) cârr-mecrur, (يَنْبَغِي) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (نَتَّخِذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَوْلِيَاءَ) birinci mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub.

(...أن نَتَّخِذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَنْبَغِي) nin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrâk. (مَتَّعْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (آبَاءَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّىٰ) harfi ğâye ve cerr. (نَسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الذِّكْرَ) mef'ûlü bih, mansub.

(...أن نَسُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَتَّعْتَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْماً بُوراً) haber ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أن كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَكَ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ يَنْبَغِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَنْبَغِي) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...مَتَّعْتَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 19

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ ۙ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا ۚ وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبُوكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (تَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (صَرْفًا) temyîz veya mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (نَصْرًا) mansuba ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَظْلِمْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (نُذِقْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَابًا كَبِيرًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...كَذَّبُوكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَظْلِم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَظْلِم) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...نُذِقْهُ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۗ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۗ أَتَصْبِرُونَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (إِنَّهُمْ)

harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (يَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الطَّعَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَمْشُونَ), (يَأْكُلُونَ) gibi, ona ma'tuf. (فِي الْأَسْوَاقِ) cârr-mecrur, (يَمْشُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْضَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَعْضٍ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (فِتْنَةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (أَ) harfi istifhâm. (تَصْبِرُونَ), (يَأْكُلُونَ) gibi. (وَ) hâliyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَصِيراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ) cümlesi, (الْمُرْسَلِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَأْكُلُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَمْشُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَصْبِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ رَبُّكَ بَصِيراً) cümlesi, (تَصْبِرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

ONSEKİNCİ CÜZÜN SONU

ONDOKUZUNCU CÜZÜN BAŞI

Âyet: 21

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا ۗ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِقَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (الْمَلَائِكَةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) âtıfa. (نَرَىٰ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (قد) harfi tahkık. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي أَنْفُسِ) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَتَوْ) fi'li mâzı ve fâili. (عُتُوّاً كَبِيراً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَرْجُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَرَىٰ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَتَوْ) cümlesi, (اسْتَكْبَرُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْمَلَائِكَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye lilcins. (بُشْرَى) ismi, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (لِلْمُجْرِمِينَ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (حِجْراً مَحْجُوراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَرَوْنَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لا بُشْرَى) cümlesi, (يقولون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (الْمَلَائِكَةَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...حِجْراً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 23

وَقَدِمْنَآ اِلٰى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَدِمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى مَا) cârr-mecrur, (قَدِمْنَا) ye müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ عَمَلٍ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (هَبَاءً مَنْثُوراً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَدِمْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

اَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَاَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَصْحَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسْتَقَرّاً)

temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَحْسَنُ مَقِيلاً), (خَيْرٌ مُسْتَقَرّاً) gibi, ona ma'tuf.

Cümle:

(أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَآءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلٰٓئِكَةُ تَنْزِيلاً ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَشَقَّقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاء) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْغَمَام) cârr-mecrur, (تَشَقَّقُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (نُزِّلَ) fi'li mâzı, mechul. (الْمَلَائِكَةُ) nâibi fâili, merfu. (تَنْزِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَشَقَّقُ السَّمَاء) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 26

اَلْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمٰنِ ؕ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ عَسِيْرًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(الْمُلْكُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْحَقُّ) haber veya sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, habere müteallık. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (يَوْم) ye râci. (يَوْماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, haberin sıfatı ve mansub olan (عَسِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يَوْماً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُولُ يَالَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْ) 25. âyetin başı gibi, (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الظَّالِمُ) ye râci. (يَا) harfi tenbih. (لَيْتَ) harfi temenni. (نْ) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (اتَّخَذْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرَّسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعَضُّ الظَّالِمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, (الظَّالِمُ) den hâl. Mahallen mansub.

(...لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اتَّخَذْتُ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

يَا وَيْلَتٰى لَيْتَنِى لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلاً ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يَا) edâtı nidâ ve tehassür. (وَيْلَتَى) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ى) dan çevrilme (ا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْتَ) harfi temenni. (نْ) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَتَّخِذْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (فُلَانًا خَلِيلاً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَا وَيْلَتَى) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْتَنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ أَتَّخِذْ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

لَقَدْ اَضَلَّنِى عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ اِذْ جَآءَنِى ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْاِنْسَانِ خَذُولاً ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فُلَاناً) a râci. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنِ الذِّكْرِ) cârr-mecrur, (أَضَلَّ) ye müteallık. (بَعْدَ) zarf, mansub. (إِذْ) ismi zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَاءَ) fi'li mâzı. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'tan gelen hükme râci. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الشَّيْطَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْإِنسَانِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (خَذُولاً) e müteallık.

Cümleler:

(...أَضَلَّنِي) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَنِي) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ اِنَّ قَوْمِى اتَّخَذُوا هٰذَا الْقُرْاٰنَ مَهْجُوراً ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الرَّسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَا) harfi nidâ. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (قَوْمِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, birinci mef'ûl, mahallen mansub. (الْقُرْآنَ), (ذَا) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَهْجُوراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ الرَّسُولُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفٰى
بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (جعلاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نبيٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَدُوًّا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْمُجْرِمِينَ) cârr-mecrur, (عَدُوّاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفى) fi'li mâzı. (بِـ) harfi cerr zâid. (رَبِّ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَادِياً وَنَصِيراً), (رَبِّ) den hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفى بِرَبِّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْاٰنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ۚ
كَذٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (نُزِّلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (نُزِّلَ) ye müteallık. (الْقُرْآنُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (جُمْلَةً وَاحِدَةً) hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تثبيتاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُثَبِّتَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِهِ) cârr-mecrur, (نُثَبِّتَ) ye müteallık.

(...أَنْ نُثَبِّتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نُزِّلَ) ye müteallık.

(فُؤَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَتَّلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَرْتِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَذَلِكَ "أنزلناه") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَتَّلْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَأْتُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِمَثَلٍ) cârr-mecrur, (يَأْتُونَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (جِئْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (جِئْنَا) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (أَحْسَنَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (تَفْسِيراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لا يَأْتُونَكَ) cümlesi, geçen âyetteki (كَذَلِكَ "أنزلناه") cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْنَاكَ) cümlesi (يَأْتُونَكَ) nin mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 34

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُحْشَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili. (عَلَى وُجُوهِ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (يُحْشَرُونَ) ye müteallık. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen

merfu. (شَرٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَكَاناً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَضَلُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَبِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...الَّذِينَ يُحْشَرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْشَرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ شَرٌّ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى الْكِتَابَ) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri birincisinki mukadder, ikincisinki açık fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخَا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَارُونَ) âtfı beyân veya bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَزِيراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا مَعَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اذْهَبَا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى الْقَوْمِ) câr-mecrur, (اذْهَبَا) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) câr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (دَمَّرْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَدْمِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (جَعَلْنَا مَعَهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اذْهَبَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...دَمَّرْنَاهُمْ) cümlesi, (فذهبا إليهم فكذبوهما) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ اَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ
اٰيَةً ۟ وَاَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِينَ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَوْمَ) mahzuf (أَغْرَقْنَا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَمَّا), (حين) mânâsında zarf, mahallen mansub. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الرُّسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَغْرَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (عَذَاباً أَلِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَوْمَ نُوحٍ "أَغْرَقْنَا") cümlesi, bir önceki âyetteki (آتَيْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَغْرَقْنَاهُمْ) cümlesi, tefsîriyye veya (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَعَادًا وَثَمُودَا وَاَصْحٰبَ الرَّسِّ ۙ وَقُرُونًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَاداً) mahzuf (أهلكنا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ثَمُودَ وَأَصْحَابَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (الرَّسِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قُرُوناً) mef'ûllere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَثِيراً) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...عاداً "أهلكنا") cümlesi, geçen âyetteki (أَعْتَدْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ ۖ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلًّا) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ضَرَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (ضَرَبْنَا) ye müteallık. (الْأَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُلًّا) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَبَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (تَتْبِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كُلًّا "أنذرنا") cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ضَرَبْنَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَبَّرْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ ۚ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا ۚ بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَتَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى الْقَرْيَةِ) cârr-mecrur, (أَتَوْا) e müteallık. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (أُمْطِرَتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْقَرْيَةِ) ye râci. (مَطَرَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّوْءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَ) harfi istifhâm. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُونُوا) fi'li muzâri,

nâkıs ve ismi, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَا) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نُشُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَتَوْا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُمْطِرَتْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَكُونُوا يَرَوْنَهَا) cümlesi, (أيمرّون فلم يكونوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا لَا يَرْجُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَرْجُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 41

وَإِذَا رَأَوْكَ إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا ۖ أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِنْ) nâfiye. (يَتَّخِذُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (هُزُواً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) harfi istifhâm. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (بَعَثَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَسُولًا) mahzuf mef'ûlden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَأَوْكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِن يَتَّخِذُونَكَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَٰذَا الَّذِي) cümlesi, (يقولون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (يَتَّخِذُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...بَعَثَ اللَّهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

اِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا لَوْلَآ اَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۭ وَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ حِيْنَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ اَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(**إِنْ**) harfi te'kîd, muhaffefe ve ismi mahzuf (**إِنَّهُ**) takdîrinde. (**كَادَ**) fi'li mâzı, fi'li tekârub. İsmi, müstetir zamir (**رَسُول**) e râci. (**لَ**) harfi te'kîd, fârika. (**يُضِلُّ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**رَسُول**) e râci. (**نَا**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**عَنْ آلِهَةِ**) cârr-mecrur, (**يُضِلُّ**) ye müteallık. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**لَوْلَا**) harfi tahdîd. (**أن**) harfi masdar. (**صَبَرْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**عَلَيْهَا**) cârr-mecrur, (**صَبَرْنَا**) ye müteallık.

(...**أن صَبَرْنَا**) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi vucûben mahzuf, (**موجود**) takdîrinde.

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**سَوْفَ**) harfi tenfîs. (**يَعْلَمُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (**حِينَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**يَرَوْنَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (**الْعَذَابَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**مَنْ**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**أَضَلُّ**) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**سَبِيلًا**) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**كَادَ لَيُضِلُّنَا**) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...**يُضِلُّنَا**) cümlesi, (**كَادَ**) nin haberi. Mahallen mansub.

("**موجود**" **صَبَرْنَا**) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(**لَوْلَا**) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...**يَعْلَمُونَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**يَرَوْنَ**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...**مَنْ أَضَلُّ**) cümlesi, mef'ûlü bih. Mahallen mansub. Veya (**يَعْلَمُونَ**) nin iki mef'ûlü yerinde.

Âyet: 43

اَرَءَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهٗ هَوٰىهُ ۭ اَفَاَنْتَ تَكُوْنُ عَلَيْهِ وَكِيْلًا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(**أَ**) harfi istifhâm. (**رَأَيْتَ**) fi'li mâzı ve fâili. (**مَنْ**) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**اتَّخَذَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**مَنْ**) e âid. (**إِلٰهَ**) ikinci mef'ûl,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَوَي) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa veya zâide. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (وَكِيلاً) e müteallık.

Cümleler:

(...رَأَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أنتَ تَكُونُ) cümlesi, (رَأَيْتَ) nin ikinci mef'ûlü bihi. Mahallen mansub.
(...تَكُونُ) cümlesi, (أنتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 44

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) ve soru anlamında. (تَحْسَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَحْسَبُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(أَوْ) âtıfa. (يَعْقِلُونَ), (يَسْمَعُونَ) gibi, ona ma'tuf. (إِنْ) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَالْأَنْعَامِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (هُمْ أَضَلُّ) mübteda ve haber. (سَبِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...تَحْسَبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْمَعُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَعْقِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ أَضَلُّ سَبِيلاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

اَلَمْ تَرَ اِلٰى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ ۚ وَلَوْ شَآءَ لَجَعَلَهٗ سَاكِنًا ۚ ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيْلًا ۙ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (اِلٰى رَبِّ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (مَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (الظِّلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (شَاءَ), (مَدَّ) gibi. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (جَعَلَ), (مَدَّ) gibi. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (سَاكِنًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الشَّمْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (دَلِيلًا) e müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَدَّ) cümlesi, (رَبِّ) den bedel. Mahallen mecrur.

(...شَاءَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(جَعَلَهُ سَاكِنًا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (مَدَّ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 46

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضًا يَّسِيْرًا ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (قَبَضْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (اِلَيْنَا) cârr-mecrur, (قَبَضْنَا) ye müteallık. (قَبْضًا يَسِيرًا) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...قَبَضْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 47

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (اللَّيْلَ لِبَاساً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (النَّوْمَ سُبَاتاً) mef'ûllere ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) geçenki gibi. (النَّهَارَ نُشُوراً) mef'ûlleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...جَعَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (أَرْسَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الرِّيَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بُشْراً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (رَحْمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (مَاءً طَهُوراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَآ اَنْعَامًا
وَاَنَاسِيَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُحْيِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِهِ) cârr-mecrur, (نُحْيِيَ) ye müteallık. (بِ) sebebiyye. (بَلْدَةً مَيْتًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (نُسْقِيَ), (نُحْيِيَ) ye ma'tuf, onun gibi. (هُ) ikinci mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ نُحْيِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) ye müteallık.

(...أَنْ نُسْقِيَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(مِمَّا) cârr-mecrur, (نُسْقِيَ) ye müteallık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. mef'ûlü mahzuf (ما) ya âid. (أَنْعَامًا), (نُسْقِيَ) nin birinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنَاسِيَّ كَثِيرًا) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, (ما) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا ۟ فَاَبَىٰٓ اَكْثَرُ النَّاسِ
اِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَرَّفْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mansub. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَذَّكَّرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أَنْ يَذَّكَّرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (صَرَّفْنَا) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (أَبَى) fi'li mâzı. (أَكْثَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كُفُورًا) mef'ûl veya müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...صَرَّفْنَاهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَبَى أَكْثَرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِى كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (شِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (قَرْيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَذِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...شِئْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَعَثْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تُطِعِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (جَاهِدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (جَاهِدْ) e müteallık. (جِهَاداً كَبِيراً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لا تُطِعِ) cümlesi, (إن أرسلناك إلي الناس كافة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...جَاهِدْهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 53

وَهُوَ الَّذِى مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ ۖ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (مَرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْبَحْرَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَذْبٌ فُرَاتٌ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِلْحٌ) haber, (أُجَاجٌ) sıfat veya ikinci haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَرْزَخاً) birinci mefûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (حِجْراً مَحْجُوراً) mefûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا عَذْبٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(هَذَا مِلْحٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

وَهُوَ الَّذِى خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا ۗ
وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (مِنَ الْمَاءِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (بَشَراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (جَعَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (نَسَباً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (صِهْراً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدِيراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ رَبُّكَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لاَ يَنفَعُهُمْ وَلاَ يَضُرُّهُمْ ۗ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلٰى رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mef'ûl ve mahallen mansub olan ismi mavsul (مَا) dan hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (لَا) nâfiye. (يَنفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (هُوَ) ya âid. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا يَضُرُّهُمْ), (لَا يَنفَعُهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الْكَافِرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى رَبِّهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (ظَهِيرًا) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(يَعْبُدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَنفَعُهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَضُرُّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ الْكَافِرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...مَا أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلٰى رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) nâfiye. (أَسْأَلُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَجْرٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَجْرٍ) ikinci mef'ûl, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna, (لكن) mânasında. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna mahallen mansub. (شَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَتَّخِذَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

(...أَنْ يَتَّخِذَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (شَاءَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(إِلَى رَبِّهِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَسْأَلُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...شَاءَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لاَ يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۚ وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَوَكَّلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى الْحَيِّ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) âtıfa. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, (متلبّساً) takdîrindeki mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (هِ) fâil, mahallen merfu. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, hâl ve mansub olan (خَبِيراً) a müteallık. (عِبَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...تَوَكَّلْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَمُوتُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَبِّحْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَى بِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

اَلَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۛ اَلرَّحْمٰنُ فَسْئَلْ بِهٖ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(**اَلَّذِي**) ismi mavsul, mahzuf (**هو**) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (**خَلَقَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**اَلَّذِي**) ye âid. (**السَّمَاوَاتِ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**الْأَرْضَ**) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**مَا**) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (**بَيْنَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُمَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**فِي سِتَّةِ**) cârr-mecrur, (**خَلَقَ**) ya müteallık. (**أَيَّامٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**ثُمَّ**) âtıfa. (**اسْتَوَى**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**اَلَّذِي**) ye âid. (**عَلَى الْعَرْشِ**) cârr-mecrur, (**اسْتَوَى**) ye müteallık. (**الرَّحْمَنُ**), (**اسْتَوَى**) nin fâilinden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (**فَ**) mukadder şartın cevâbında vâkı. (**اسْأَلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**بِهِ**) cârr-mecrur, (**اسْأَلْ**) e müteallık. (**خَبِيراً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(**اَلَّذِي خَلَقَ ... الرَّحْمَنُ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**خَلَقَ...**) cümlesi, (**اَلَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**اسْتَوَى...**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**اسْأَلْ...**) cümlesi, (**إن شئت تحقيق**) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen mansub.

Âyet: 60

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمٰنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمٰنُ اَنَسْجُدُ لِمَا تَاْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٠﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**قِيلَ**) fi'li mâzı, mechul. (**لَهُمُ**) cârr-mecrur, (**قِيلَ**) ye müteallık.

(اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (لِلرَّحْمَنِ) cârr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) işbâ için. (مَا) ismi istihâm, mübteda, mahallen merfu. (الرَّحْمَنُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أ) istifhâm inkâri. (نَسْجُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لِمَا) cârr-mecrur, (نَسْجُدُ) ye müteallık. (تَأْمُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (زَادَهُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (قِيلَ) nin masdarı olan (قولا) e râci. (نُفُوراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اسْجُدُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا الرَّحْمَنُ) cümlesi, (ما السجود) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَنَسْجُدُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْمُرُنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...زَادَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(تَبَارَكَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (بُرُوجاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ فِيهَا سِرَاجاً) geçen cümle gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (قَمَراً مُنِيراً) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تَبَارَكَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...جَعَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

وَهُوَ الَّذِى جَعَلَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يَذَّكَّرَ اَوْ اَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) birinci mef'ûl ve ma'tufu, (خِلْفَةً) ikinci mef'ûl, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (خِلْفَةً) e müteallık. (أَرَادَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَذَّكَّرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

(...أَنْ يَذَّكَّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَادَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub. (أَوْ) âtıfa. (أَرَادَ) geçenki gibi. (شُكُورًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَادَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَرَادَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (عِبَادُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi gelecek 75. âyetin başı. (الرَّحْمٰنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (عِبَادُ) nün sıfatı veya haberi, mahallen merfu. (يَمْشُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَمْشُونَ) ye müteallık. (هَوْنًا) mahzuf (مشياً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (خَاطَبَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْجَاهِلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَلَامًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...عِبَادُ الرَّحْمَنِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَمْشُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenki âyettekine ma'tuf, mahallen merfu. (يَبِيتُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) ismi. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (سُجَّداً) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قِيَاماً) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...يَبِيتُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ ۖ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۖ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اصْرِفْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنَّا) cârr-mecrur, (اصْرِفْ) e müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَذَابَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (عَذَابَ) ye râci. (غَرَاماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اصْرِفْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ عَذَابَهَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ غَرَاماً) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 66

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَاءَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (جَهَنَّمَ) e râci. (مُسْتَقَرّاً وَمُقَاماً) temyîz ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنَّهَا سَاءَتْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَاءَتْ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyettekilere ma'tuf, mahallen merfu. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَنْفَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُسْرِفُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لَمْ يَقْتُرُوا), (لَمْ يُسْرِفُوا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (أَنْفَقُوا) nun masdarı (انفاقا) a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, haber ve mansub olan (قَوَاماً) e müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَنْفَقُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَمْ يُسْرِفُوا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَقْتُرُوا) ve (كَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَاماً) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 68

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ
الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenkilere ma'tuf, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَٰهًا آخَرَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَا يَدْعُونَ), (لَا يَقْتُلُونَ) gibi, ona ma'tuf. (النَّفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّتِي) ismi mavsul, (النَّفْسَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (حَرَّمَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (يَقْتُلُونَ) nin fâilinden hâl olan (متلبّسين) takdîrindeki mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا يَزْنُونَ), (لَا يَدْعُونَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) îtirâzıyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَفْعَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَلْقَ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أَثَامًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَا يَدْعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يَقْتُلُونَ) ve (...لَا يَزْنُونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...حَرَّمَ اللَّهُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَفْعَلْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَفْعَلْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَلْقَ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(يُضَاعَفْ) fi'li muzâri, (يَلْقَ) dan bedel, mechul, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, (يُضَاعَفْ) a müteallık. (الْعَذَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَخْلُدْ), (يُضَاعَفْ) a ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَخْلُدْ) e müteallık. (مُهَاناً), (يَخْلُدْ) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يُضَاعَفْ) cümlesi, geçen âyetteki (يَلْقَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْلُدْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلاً صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (تَابَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (آمَنَ), (تَابَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (تَابَ) gibi, ona ma'tuf. (عَمَلاً صَالِحاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُبَدِّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَسَنَاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (اللَّهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar –Bu âyetin (مَنْ) den itibaren olan îrâblarından bu kısmı tercih edilmiştir–.

Cümleler:

(...مَنْ تَابَ) cümlesi, müstesna. Mahallen mansub.

(...تَابَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنَ) ve (...عَمِلَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...أُولَئِكَ يُبَدِّلُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُبَدِّلُ اللَّهُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَانَ اللَّهُ غَفُوراً) cümlesi, isti'nâf ta'lîl manasında. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (تَابَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (تَابَ) gibi, ona ma'tuf. (صَالِحًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَتُوبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (يَتُوبُ) ye müteallık. (مَتَابًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ تَابَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ يَفْعَلْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَابَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...عَمِلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...إِنَّهُ يَتُوبُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَتُوبُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 72

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen ilk mavsula ma'tuf, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْهَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الزُّورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّغْوِ) cârr-mecrur, (مَرُّوا) ya müteallık. (مَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (كِرَامًا), (مَرُّوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَا يَشْهَدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَرُّوا بِاللَّغْوِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...مَرُّوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَالَّذِينَ اِذَا ذُكِّرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen ilk mavsula ma'tuf, mahallen merfu. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ذُكِّرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (ذُكِّرُوا) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr almeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَخِرُّوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (يَخِرُّوا) ya müteallık. (صُمًّا وَعُمْيَانًا), (يَخِرُّوا) nun fâilinden hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...مَرُّوا بِاللَّغْوِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَخِرُّوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ اِمَامًا ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçen ilk mavsula ma'tuf, mahallen merfu. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَبْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنْ أَزْوَاجِ) cârr-mecrur, (هَبْ) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ذُرِّيَّاتِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُرَّةَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَعْيُنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (إِمَامًا) e müteallık.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هَبْ لَنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اجْعَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (الْغُرْفَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ب) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...مَا صَبَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُجْزَوْنَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يُلَقَّوْنَ), (يُجْزَوْنَ) gibi, ona ma'tuf. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُلَقَّوْنَ) ye müteallık. (تَحِيَّةً وَسَلَامًا) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ) cümlesi, 63. âyetteki (عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُلَقَّوْنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 76

خَالِدِينَ فِيهَا ۚ حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ), (يُجْزَوْنَ) nin nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (حَسُنَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْغُرْفَةُ) ye râci. (مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) temyîz ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا) cümlesi, (الْغُرْفَةُ) den (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 77

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ۚ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ
فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) nâfiye. (يَعْبَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (يَعْبَأُ) ye müteallık. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْلَا) harfi imtina livucûd. (دُعَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi vucûben mahzuf, (موجود) takdîrinde. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir mukadder (الْعَذَاب) e râci. (لِزَاماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

("موجود" لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلَا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...كَذَّبْتُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(سَوْفَ يَكُونُ لِزَاماً) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

FURKÂN SÛRESİNİN SONU

ŞUARÂ SÛRESİ

26. Sûredir
227 Âyettir
Mekke de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

طٰسٓمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(طسم) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ الْمُبِينِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(تِلْكَ آيَاتُ...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ اَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(لَعَلَّكَ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (بَاخِعٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسَ) haberin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَلاَّ يَكُونُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِن) ile mahallen mecrur. (بَاخِعٌ) a müteallık.

Cümle:

(...لَعَلَّكَ بَاخِعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

اِنْ نَشَاْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَآءِ اٰيَةً فَظَلَّتْ اَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِيْنَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(اِنْ) harfi şart, câzim. (نَشَاْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نُنَزِّلْ) fi'li muzâri, cevâb, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâilleri, müstetir zamirler (نحن). (عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrurlar, (نُنَزِّلْ) e müteallıklar. (آيَةً) mef'ûlü bih, mansub. (فَ) âtıfa. (ظَلَّتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَعْنَاقُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (خَاضِعِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...نَشَأْ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...نُنَزِّلْ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ) cümlesi, geçen veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَمَا يَاْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمٰنِ مُحْدَثٍ اِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ) harfi cerr zâid. (ذِكْرٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِنَ الرَّحْمَنِ) cârr-mecrur (يَأْتِي) ye müteallık. (مُحْدَثٍ), (ذِكْرٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَنْهُ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مُعْرِضِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَا يَأْتِيهِمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ) cümlesi, ğâib mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 6

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنبَٰٓؤُا مَا كَانُوا بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنبَاء) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَهْزِئُون) ye müteallık. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...كَذَّبُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِيهِمْ) cümlesi, (إن يكذبوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُون) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَهْزِئُون) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 7

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى ٱلْأَرْضِ كَمْ أَنۢبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm takrîrî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (إِلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَرَوْا) a müteallık. (كَمْ) adedden kinâye, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أَنبَتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَنبَتْنَا) ye müteallık. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (زَوْجٍ كَرِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...يَرَوْا) cümlesi, (أجحدوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنبَتْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (الْأَرْضِ) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَكْثَرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُؤْمِنِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya (يَرَوْا) ın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 9

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) mahzuf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (نَادَى) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَنِ) tefsîriyye. (ائْتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...نَادَى رَبُّكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ائْتِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

قَوْمَ فِرْعَوْنَ ۜ اَلَا يَتَّقُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(قَوْمَ) geçenkinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أَلَا) edâtı arz veyâ (أَ) istifhâm teaccübî, (لَا) nâfiye. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümle:

(يَتَّقُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

قَالَ رَبِّ اِنِّيٓ اَخَافُ اَنْ يُكَذِّبُونِ ۜ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُكَذِّبُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (نَ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يُكَذِّبُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَخَافُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye, duâiyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَافُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَاَرْسِلْ اِلٰى هٰرُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَضِيقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (صَدْرِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا)

nâfiye. (يَنطَلِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِسَانِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَرْسِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إلَى هَارُونَ) cârr-mecrur, (أَرْسِلْ) e müteallık.

Cümleler:

(...يَضِيقُ صَدْرِي) cümlesi, geçen âyetteki (أَخَافُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...لا يَنطَلِقُ لِسَانِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(أَرْسِلْ إلَى هَارُونَ) cümlesi, (إن أصبح رسولاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 14

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَهُمْ عَلَيَّ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (ذَنْبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أن) harfi masdar ve nasb. (يَقْتُلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يَقْتُلُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَخَافُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...لَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَافُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبٌّ) e râci. (كَلَّا) harfi red'ı ve zecr. (فَ) âtıfa. (اذْهَبَا) fi'li emr, (ا) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (متلبّسين) takdîrindeki hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, haber ve merfu olan (مُسْتَمِعُونَ) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Mukadder makûlül'kavl cümlesine harfi reda' delâlet ediyor. (ارتدع عن الخوف) takdîrinde.

(...اذْهَبَا) cümlesi, mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِنَّا مَعَكُم مُسْتَمِعُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَآ إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ائْتِيَا) fi'li emr, (ا) fâili. (فِرْعَوْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (قُولَا) fi'li emr, (ا) fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَسُولُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ائْتِيَا) cümlesi, geçen âyetteki (اذْهَبَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...قُولَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنَّا رَسُولُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 17

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi tefsîr. (أَرْسِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümle:

(...أَرْسِلْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (أ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نُرَبِّ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِينَا) cârr-mecrur, (نُرَبِّ) ye müteallık. (وَلِيداً) hıtab zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَبِثْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (فِينَا) cârr-mecrur, (لَبِثْتَ) ye müteallık. (مِنْ عُمُرِ) cârr-mecrur, zarf ve mansub olan (سِنِينَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُرَبِّكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَبِثْتَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فَعَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (فَعْلَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (فَعَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...فَعَلْتَ) cümlesi, geçen âyetteki (نُرَبِّكَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

İkinci (...فَعَلْتَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ) cümlesi, (فَعَلْتَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 20

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (فَعَلْتُهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِذاً) harfi cevâb. (وَ) hâliyye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الضَّالِّينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...فَعَلْتُهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَنَا مِنَ الضَّالِّينَ) cümlesi, (فَعَلْتُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 21

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (فَرَرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (فَرَرْتُ) ye müteallık. (لَمَّا), (حين) mânâsında zarf, mahallen mansub. (خِفْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (وَهَبَ) fi'li mâzı. (لِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حُكْمًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (مِنَ الْمُرْسَلِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...فَرَرْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (فَعَلْتُهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...خِفْتُكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli delâlet ediyor.

(وَهَبَ لِي رَبِّي) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...جَعَلَنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 22

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (نِعْمَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَمُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (تَمُنُّ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (عَبَّدْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

(...أَنْ عَبَّدْتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde atfı beyân. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...تِلْكَ نِعْمَةٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki (فَعَلْتُهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub. Veya kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تَمُنُّهَا) cümlesi, (نِعْمَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 23

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ فِرْعَوْنُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا رَبُّ الْعَالَمِينَ) cümlesi, (هل ثمة إله غيري) takdîrindeki mukadder makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 24

قَالَ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبُّ), (هو) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mecrura ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إن) harfi şart, câzim. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مُوقِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّ "هو") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إن كُنتُم مُوقِنِينَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (فآمنوا به وحده) takdîrinde.

Âyet: 25

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ اَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلَا) edâtı arz teaccübî. (تَسْتَمِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَسْتَمِعُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبُّ), (هو) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (آبَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَوَّلِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبُّكُمْ "هو") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 27

قَالَ اِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِى اُرْسِلَ اِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَسُولَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (أُرْسِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (رَسُولَ) e râci. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أُرْسِلَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (مَجْنُونٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ رَسُولَكُمُ ... لَمَجْنُونٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

Îrâbı ve cümleleri 24. âyetle aynı oraya bakınız.

Cümle:

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 29

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ اِلٰهًا غَيْرِى لَاَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (لَ) kasemiyye. (إن) harfi şart, câzim. (اتَّخَذْتَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (إلٰهاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرِي) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (أَجْعَلَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْمَسْجُونِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إن اتَّخَذْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَجْعَلَنَّكَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 30

قَالَ اَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَىْءٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (أ) harfi istifhâm. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (جِئْتُكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (جِئْتُ) ye müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْ جِئْتُكَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, geçen kısım ona delâlet ediyor.

Âyet: 31

قَالَ فَأْتِ بِهِۦٓ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتِ بِهِ) cümlesi, (إن كنت صادقاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِن كُنتَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَلْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (عَصَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücêiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (ثُعْبَانٌ مُبِينٌ) haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَلْقَى عَصَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ ثُعْبَانٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَنَزَعَ يَدَهُۥ فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَزَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (يَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا)

fücêiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (بَيْضَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاظِرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci habere müteallık.

Cümleler:

(...نَزَعَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ بَيْضَاءُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُۥٓ إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنُ) e râci. (لِلْمَلَإِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (سَاحِرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلِيمٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 35

يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِۦ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُخْرِجَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ أَرْضِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُخْرِجَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(بِسِحْرِ) cârr-mecrur, (يُخْرِجَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَاذَا) ismi istifhâm, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تَأْمُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يُرِيدُ) cümlesi, (سَاحِرٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu. Veya (سَاحِرٌ) dan hâl. Mahallen mansub.

(تَأْمُرُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 36

قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَٱبْعَثْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(**قالُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**أَرْجِ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**هِ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**وَ**) âtıfa. (**أَخَا**) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (**ا**) (esmâü hamseden). (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**ابْعَثْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**فِي الْمَدَائِنِ**) cârr-mecrur, (**ابْعَثْ**) e müteallık. (**حَاشِرِينَ**) mukadder (**يأتون**) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (**ي**).

Cümleler:

(...**قالُوا**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...**أَرْجِهِ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...**ابْعَثْ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 37

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(**يَأْتُوا**) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**كَ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**بِكُلِّ**) cârr-mecrur, (**يَأْتُوا**) ye müteallık. (**سَحَّارٍ عَلِيمٍ**) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...**يَأْتُوكَ**) cümlesi, mukadder şartın (**ف**) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

فَجُمِعَ ٱلسَّحَرَةُ لِمِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**جُمِعَ**) fi'li mâzı, mechul. (**السَّحَرَةُ**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لِمِيقَاتِ**) cârr-mecrur, (**جُمِعَ**) ya müteallık. (**يَوْمٍ مَعْلُومٍ**) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(**جُمِعَ السَّحَرَةُ**) cümlesi, (**فبعث الحاشرين**) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لِلنَّاسِ) câr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (هَلْ) harfi istifhâm. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُجْتَمِعُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

Âyet: 40

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ اِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(لَعَلَّنَا) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (نَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (السَّحَرَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِنْ) harfi şart, câzim. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (هُمُ) zamîri fasl. (الْغَالِبِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...نَتَّبِعُ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 41

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ اَئِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) mânasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ السَّحَرَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِفِرْعَوْنَ) câr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (أ) harfi istifhâm. (اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَنَا) câr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (أَجْرًا), (اِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِنْ) harfi şart, câzim. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi,

fi'li şart, mahallen meczum. (نَحْنُ) zamîri fasl. (الْغَالِبِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَاءَ السَّحَرَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ لَنَا لَأَجْراً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 42

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (نَعَمْ) harfi cevâb. (وَ) âtıfa. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكُمْ إِذاً لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ) cümlesi, mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 43

قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنتُم مُلْقُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَلْقُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (مُلْقُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ لَهُم مُوسَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَنتُم مُلْقُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَلْقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (حِبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عِصِيَّهُمْ), (حِبَالَهُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِعِزَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَالِبُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَلْقَوْا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ "أقسم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(نَحْنُ الْغَالِبُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَلْقَى) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَصَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücêiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (تَلْقَفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَأْفِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَلْقَى مُوسَى) ve (...هِيَ تَلْقَفُ) cümleleri, geçen âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...تَلْقَفُ) cümlesi, (هِيَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَأْفِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أُلْقِيَ) fi'li mâzı, mechul. (السَّحَرَةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَاجِدِينَ) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أُلْقِيَ السَّحَرَةُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, (السَّحَرَةُ) den (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 48

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) geçen âyetteki (رَبِّ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (هَارُونَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Âyet: 49

قَالَ آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي
عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ ۚ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۖ لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ
وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (آمَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (آمَنتُمْ) e müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (آذَنَ) fi'li mâzı. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (آذَنَ) ye müteallık.

(...أَنْ آذَنَ لَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَبِيرُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (عَلَّمَكُمُ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (السِّحْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَ) kasemiyye. (أُقَطِّعَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَرْجُلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ خِلَافٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لَأُصَلِّبَنَّكُمْ), (لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَ) gibi, ona ma'tuf. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنتُمْ لَهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَلَّمَكُمُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, (آمَنتُمْ لَهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أُقَطِّعَنَّ) cümlesi, (لَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesinden atfı beyân. Îrâbda yeri yok.

(...أُصَلِّبَنَّكُمْ) cümlesi, geçen cümleden atfı nusuk. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

قَالُوا لَا ضَيْرَ ۖ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâfiye lilcins. (ضَيْرَ) ismi, mahallen mansub. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَى رَبٍّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُنقَلِبُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا ضَيْرَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا
أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَطْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أن) harfi masdar ve nasb. (يَغْفِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَنَا) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أن يَغْفِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub veya mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (نَطْمَعُ) ya müteallık.
(خَطَايَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَوَّلَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(...أن كُنَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. (يَغْفِرَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّا نَطْمَعُ) cümlesi, ta'lîliyye veya geçen âyetteki ta'lîliyye cümlesinden bedel. Îrâbda yeri yok.
(...نَطْمَعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى مُوسَى) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (أَنْ) tefsîriyye. (أَسْرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعِبَادِي) cârr-mecrur, (أَسْرِ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُتَّبَعُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسْرِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكُم مُتَّبَعُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:
(فَ) isti'nâfiyye. (أَرْسَلَ) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْمَدَائِنِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلَ) ye müteallık. (حَاشِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:
(...أَرْسَلَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:
(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (شِرْذِمَةٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَلِيلُونَ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:
(...إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ) cümlesi, (أرسل يقول) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder kavl cümlesi, (فِرْعَوْنُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَنَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (غَائِظُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:
(إِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 56

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (جَمِيعٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَاذِرُونَ) sıfat veya ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(...إِنَّا لَجَمِيعٌ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 57

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَخْرَجْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عُيُونٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أَخْرَجْنَاهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُنُوزٍ) ma kabline ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَقَامٍ كَرِيمٍ) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 59

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mukadder mübtedanın (إخراجنا) takdîrindeki mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (أَوْرَثْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَنِي) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كَذٰلِكَ "إخراجنا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْرَثْنَاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

فَأَتْبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَتْبَعُوهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مُشْرِقِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَوْرَثْنَاهَا) cümlesi, (فاجتمعوا) takdîrindeki mukadder müste'nef cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) mânâsında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تَرَاءى) fi'li mâzı. (الْجَمْعَانِ) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (قَالَ) fi'li mâzı. (أَصْحَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُوسَىٰ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مُدْرَكُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...تَرَاءى الْجَمْعَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ أَصْحَابُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَمُدْرَكُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 62

قَالَ كَلَّا ۖ إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَىٰ) ya râci. (كَلَّا) harfi reda' ve zecr. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَعِيَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبِّي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ)

harfi tenfîs. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ مَعِيَ رَبِّي) cümlesi, (كلاّ لن يدركونا) takdîrindeki mukadder makûlül'kavlin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(سَيَهْدِين) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 63

فَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ ۖ فَانفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى مُوسَى) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (أَنِ) harfi tefsîr. (اضْرِب) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَصَي) cârr-mecrur, (اضْرِب) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْبَحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (انفَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْبَحْرَ) a râci. (فَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (كُلُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِرْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَالطَّوْدِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اضْرِب) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...انفَلَقَ) cümlesi, (فضرب فانفلق) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ كُلُّ فِرْقٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَزْلَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (ثَمَّ) zarf, fetha üzere mebni, mahallen mansub, (أَزْلَفْنَا) ye müteallık. (الْآخَرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَزْلَفْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنجَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَىٰ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَنجَيْنَا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَغْرَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْآخَرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَغْرَقْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (أَكْثَرُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 69

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرٰهِيمَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اتْلُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, (اتْلُ) ye müteallık. (نَبَأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümle:

(...اتْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (لِأَبِيهِ) câr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَوْمِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi istifhâm, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 71

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَصْنَاماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (نَظَلُّ) fi'li muzâri, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (نحن). (لَهَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَاكِفِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نَعْبُدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 72

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (هَلْ) edâtı istifhâm. (يَسْمَعُونَكُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (تَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْمَعُونَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَدْعُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 73

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (يَنْفَعُونَكُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أَوْ) âtıfa. (يَضُرُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَنْفَعُونَكُمْ) ve (...يَضُرُّونَ) cümleleri, geçen âyetteki (يَسْمَعُونَكُمْ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 74

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (آبَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (فعلاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...وَجَدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder makûlül'kavl cümlesi, (لم نجدها كذلك) takdîrinde.

(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (وَجَدْنَا) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 75

قَالَ اَفَرَاَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إبْرَاهِيم) e râci. (أ) edâtı istifhâm. (فَ) âtıfa. (رَأَيْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتُم) cümlesi, (أتأمّلتم) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمُ الْاَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(أَنْتُمْ) geçen fi'lin fâilin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (آبَاءُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَقْدَمُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Âyet: 77

فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّيٓ اِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَدُوٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِي) cârr-mecrur, haberin mahzuf sıfatına müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (رَبَّ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...إِنَّهُمْ عَدُوٌّ) cümlesi, geçen kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, (رَبَّ) nin sıfatı, mahallen mansub. (خَلَقَ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...خَلَقَنِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ يَهْدِينِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِينِ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 79

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِي) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُطْعِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (وَ) âtıfa. (يَسْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...هُوَ يُطْعِمُنِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُطْعِمُنِي) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَسْقِينِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 80

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَرِضْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَشْفِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci.

Cümleler:

(...مَرِضْتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُوَ يَشْفِينِ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَشْفِينِ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 81

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul, ilk geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (يُمِيتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (ثُمَّ) âtıfa. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid.

Cümleler:

(...يُمِيتُنِي) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُحْيِينِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِي) ilk geçene ma'tuf, mahallen mansub. (أَطْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَغْفِرَ) fi'li

muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لِي) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık.

(أن يَغْفِرَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (أَطْمَعُ) ya müteallık.

(خَطِيئَتِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(أَطْمَعُ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَبْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (حُكْمًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَلْحِقْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِالصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, (أَلْحِقْ) a müteallık.

Cümleler:

(رَبِّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَبْ لِي...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَلْحِقْنِي...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (لِسَانَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صِدْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الْآخِرِينَ) cârr-mecrur, (صِدْقٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(اجْعَلْ...) cümlesi, geçen âyetteki (هَبْ لِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اجْعَلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن وَرَثَةِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (جَنَّةِ النَّعِيمِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...اجْعَلْنِي) cümlesi, bir önceki âyetteki (هَبْ لِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِأَبِي) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (أبي) e râci. (مِنَ الضَّالِّينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...اغْفِرْ) cümlesi, 83. âyetteki (هَبْ لِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 87

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُخْزِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümle:

(...لَا تُخْزِنِي) cümlesi, 83. âyetteki (هَبْ لِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 88

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçen âyetteki (يَوْمَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (يَنْفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَالٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (بَنُونَ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و) (cemi' müzekkere mülhak).

Cümle:

(...لَا يَنْفَعُ مَالٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 89

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (أَتَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِقَلْبٍ) cârr-mecrur, (أَتَى) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (سَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أَتَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (أُزْلِفَتِ) fi'li mâzı, mechul. (الْجَنَّةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (أُزْلِفَتِ) e müteallık.

Cümle:

(...أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بُرِّزَتِ) fi'li mâzı, mechul. (الْجَحِيمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْغَاوِينَ) cârr-mecrur, (بُرِّزَتِ) ye müteallık.

Cümle:

(...بُرِّزَتِ الْجَحِيمُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 92

وَقِيلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (أَيْنَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَيْنَ مَا كُنتُمْ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(كُنتُمْ تَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 93

مِن دُونِ اللَّهِ ۖ هَلْ يَنصُرُونَكُمْ اَوْ يَنتَصِرُونَ ۖ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(مِن دُونِ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (مَا) ye âid olan mahzuf mef'ûl zamîri (هُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَلْ) istifhâm inkârî. (يَنصُرُونَكُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أَوْ) âtıfa. (يَنتَصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil.

Cümleler:

(يَنصُرُونَكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَنتَصِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُنَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كُبْكِبُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (كُبْكِبُوا) ye müteallık. (هُمْ) nâibi fâilin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (الْغَاوُونَ) nâibi fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(...كُبْكِبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جُنُودُ) geçen âyetteki, nâibi fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِبْلِيسَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (أَجْمَعُونَ) geçen ma'tufların tevkîdi, merfu. Raf alâmeti (و).

Âyet: 96

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَخْتَصِمُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ) cümlesi, (قَالُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 97

تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(تَاللَّهِ) harfi kasem ve cerr. (اللَّهِ) lafzı celâl, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Câr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (إن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, (إنَّهُ) takdîrinde. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي ضَلَالٍ) câr-mecrur, (كُنَّا) nin mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَاللَّهِ "أقسم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نُسَوِّي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِرَبِّ) câr-mecrur, (نُسَوِّي) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...نُسَوِّيكُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 99

وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (أَضَلَّنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْمُجْرِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(مَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَنَا) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (شَافِعِينَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümle:

(مَا لَنَا مِن شَافِعِينَ) cümlesi, 97. âyetteki (كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (صَدِيقٍ حَمِيمٍ) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 102

﴿فَلَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi temenni. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَنَا) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem haberine müteallık. (كَرَّةً) muahhar ismi, mansub. (فَ) sebebiyye. (نَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ لَنَا كَرَّةً) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf, (لو رجوعنا حاصل) takdîrinde.

(...أَن نَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümle:

(حاصل لو رجوعنا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 103

﴿اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۖ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 67. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 104

﴿وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 68. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 105

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ) fi'li mâzı. (قَوْمُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...كَذَّبَتْ قَوْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 106

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ نُوحٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (أَخُو) fâil, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نُوحٌ) atfı beyân, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلَا) edâtı arz ve tenbîh. (تَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أَلَا تَتَّقُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 107

اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kid ve mahallen mansub olan ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (رَسُولٌ) e müteallık. (أَمِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُو) fi'li emr ve fâili. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...اتَّقُوا) cümlesi, (إِن صدّقتموني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(أَطِيعُونِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 109

وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۚ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَسْأَلُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَسْأَلُ) ye müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَجْرٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنْ) nâfiye. (أَجْرِيَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى رَبِّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَا أَسْأَلُكُمْ) cümlesi, 106. âyetteki (أَلَا تَتَّقُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 110

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ۚ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 108. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 111

قَالُوٓا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْذَلُونَ ۚ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) harfi istifhâm. (نُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَكَ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (اتَّبَعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْأَرْذَلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنُؤْمِنُ لَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 112

قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوح) a râci. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye veya istifhâmiyye. (عِلْمِي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا عِلْمِي) cümlesi, (أهم كذلك) takdîrindeki mukadder makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 113

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (حِسَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى رَبِّي) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْ) harfi imtina. (تَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَى رَبِّي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ تَشْعُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 114

وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا), (ليس) gibi. (أَنَا) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (طَارِدِ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(مَا أَنَا بِطَارِدِ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 115

اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (نَذِيرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd veya kasem. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَنْتَهِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nida. (نُوحُ) münâda, müfred, mahallen mansub. (لَ) kasemiyye. (تَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, mebni, (ن) harfi te'kîd. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمَرْجُومِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَنْتَهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَا نُوحُ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَكُونَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 117

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوح) a râci. (رَبِّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (قَوْمِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبُونِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 118

فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (افْتَحْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنِي) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَهُمْ), (بَيْنِي) gibi, ona ma'tuf. (فَتْحًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَجِّ) fi'li emir, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf. mahallen mansub. (مَعِي) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, mahzuf sıleden (مَنْ) e âid olan zamirden hâl olan mahzufe müteallık.

Cümleler:

(...**افْتَحْ**) cümlesi, geçen âyetteki makûlül'kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...**نَجِّنِي**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 119

فَـانْـجَـيْـنَـاهُ وَمَـنْ مَـعَهُ فِـى الْـفُـلْـكِ الْـمَـشْـحُـونِ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**أَنْجَيْنَاهُ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**وَ**) âtıfa. (**مَنْ**) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (**مَعَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**فِي الْفُلْكِ**) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (**الْمَشْحُونِ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...**أَنْجَيْنَاهُ**) cümlesi, 117. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 120

ثُـمَّ اَغْـرَقْـنَـا بَـعْـدُ الْـبَـاقِـينَ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(**ثُمَّ**) âtıfa. (**أَغْرَقْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بَعْدُ**) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mansub, (**أَغْرَقْنَا**) ye müteallık. (**الْبَاقِينَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (**ي**).

Cümle:

(...**أَغْرَقْنَا**) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 121

اِنَّ فِـى ذٰلِـكَ لَاٰيَـةً وَمَـا كَـانَ اَكْـثَـرُهُـمْ مُـؤْمِـنِـينَ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 67. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 122

وَاِنَّ رَبَّـكَ لَـهُـوَ الْـعَـزِيـزُ الـرَّحِـيـمُ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 68. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 123

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 105. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 124

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ هُودٌ اَلاَ تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 106. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 125

اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 107. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 126

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 108. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 127

وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِىَ اِلاَّ عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 109. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 128

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ ءَايَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (تَبْنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (تَبْنُونَ) ye müteallık. (رِيعٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَعْبَثُونَ), (تَبْنُونَ) gibi.

Cümleler:

(...تَبْنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْبَثُونَ) cümlesi, (تَبْنُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 129

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَتَّخِذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَصَانِعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَخْلُدُونَ), (تَتَّخِذُونَ) gibi.

Cümleler:

(...تَتَّخِذُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.

(تَخْلُدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 130

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَطَشْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بَطَشْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (جَبَّارِينَ), (بَطَشْتُمْ) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...بَطَشْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (...بَطَشْتُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 131

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٣١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 104. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 132

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمَدَّكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَمَدَّ) ye müteallık. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اتَّقُوا الَّذِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen meczum.

(...أَمَدَّكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 133

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:

(أَمَدَّكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِأَنْعَامٍ) cârr-mecrur, (أَمَدَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بَنِينَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(أَمَدَّكُم) cümlesi, geçen âyetteki (أَمَدَّكُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 134

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 135

إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَخَافُ) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...إِنِّي أَخَافُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَافُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 136

قَالُوا سَوَآءٌ عَلَيْنَآ أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَوَاءٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (سَوَاءٌ) e müteallık. (أ) harfi tesviye, masdar ifâdeli. (وَعَظْتَ) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَوَعَظْتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu. (أَمْ) harfi atf, (أ) ye muâdil. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْوَاعِظِينَ) cârr-mecrur, (تَكُنْ) ün mahzuf haberine müteallık.

(...لَمْ تَكُنْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَوَاءٌ "وعظك") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 137

إِنْ هَٰذَآ إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (خُلُقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...إِنْ هَذَا إِلاَّ خُلُقُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 138

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (ب) harfi cerr zâid. (مُعَذَّبِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 139

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَهْلَكْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ) burasının îrâbı ve cümleleri 67. âyetle aynı, oraya bakınız.

Cümleler:

(...كَذَّبُوهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 140

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 68. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 141

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 105. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 142

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوهُمْ صَالِحٌ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 106. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 143

اِنِّى لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ ﴿١٤٣﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 107. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 144

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٤٤﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 108. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 145

وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 109. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 146

أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَٰهُنَا آمِنِينَ ﴿١٤٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (تُتْرَكُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (فِي مَا) cârr-mecrur, (تُتْرَكُونَ) ye müteallık. (هَا) harfi tenbîh. (هُنَا) ismi işâret, zarfı mekân, mahallen mansub, mahzuf sıleye müteallık. (آمِنِينَ) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...تُتْرَكُونَ) cümlesi, geçen kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 147

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

Îrâbı:

(فِي جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (تُتْرَكُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عُيُونٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 148

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (زُرُوعٍ وَنَخْلٍ) geçen âyetteki (جَنَّاتٍ) e ma'tuflar, mecrurlar. (طَلْعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَضِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(طَلْعُهَا هَضِيمٌ) cümlesi, (نَخْلٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 149

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ ﴿١٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَنْحِتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ الْجِبَالِ) cârr-mecrur, (تَنْحِتُونَ) ye müteallık. (بُيُوتًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَارِهِينَ), (تَنْحِتُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:
(...**تَنْحِتُونَ**) cümlesi, 146. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 150

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٥٠﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 108. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 151

وَلَا تُطِيعُوٓا اَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾

Îrâbı:
(**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâhiye câzime. (**تُطِيعُوا**) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**أَمْرَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**الْمُسْرِفِينَ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**).

Cümle:
(...**لا تُطِيعُوا**) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 152

اَلَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

Îrâbı:
(**الَّذِينَ**) ismi mavsul, (**الْمُسْرِفِينَ**) nin sıfatı, mahallen mecrur. (**يُفْسِدُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**فِي الْأَرْضِ**) cârr-mecrur, (**يُفْسِدُونَ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâfiye. (**يُصْلِحُونَ**), (**يُفْسِدُونَ**) gibi.

Cümleler:
(...**يُفْسِدُونَ**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**لا يُصْلِحُونَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 153

قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 154

مَآ اَنْتَ اِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا ۚ فَاْتِ بِاٰيَةٍ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٥٤﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ مِثْلُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (إِن) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(مَا أَنتَ إِلاَّ بَشَرٌ...) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok. Veya geçen âyetteki (أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) cümlesinden bedel.

(...ائْتِ) cümlesi, (إن كنت صادقاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 155

قَالَ هٰذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صَالِح) a râci. (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (نَاقَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شِرْبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere

müteallık. (شِرْبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمٍ مَعْلُومٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هَذِهِ نَاقَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَهَا شِرْبٌ) cümlesi, (نَاقَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...لَكُمْ شِرْبُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 156

وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَمَسُّوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (هَا) mef'ûlü, mahallen mansub. (بِسُوءٍ) cârr-mecrur, (تَمَسُّوا) ye müteallık. (فَ) sebebiyye. (يَأْخُذَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَابُ) fâil, merfu. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

(أَنْ يَأْخُذَكُمْ عَذَابُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَمَسُّوا) nün cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümle:

(...لَا تَمَسُّوهَا) cümlesi, (لا تزاحموها في وقت شربها) takdîrindeki kavl mesabesindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 157

فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَٰدِمِينَ ﴿١٥٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (عَقَرُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَادِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...عَقَرُوهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَصْبَحُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 158

فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ؕ اِنَّ فِی ذٰلِكَ لَاٰیَةً ؕ وَمَا كَانَ
اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِیْنَ ﴿۱۵۸﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ) burasının îrâbı ve cümleleri 67. âyetle aynı, oraya bakınız.

Cümleler:

(...أَخَذَهُمُ الْعَذَابُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 159

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ ﴿۱۵۹﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 68. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 160

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوْطِ ِۨالْمُرْسَلِیْنَ ﴿۱۶۰﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 105. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 161

اِذْ قَالَ لَهُمْ اَخُوْهُمْ لُوْطٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿۱۶۱﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 106. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 162

اِنِّیْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِیْنٌ ﴿۱۶۲﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 107. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 163

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 108. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 164

وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 109. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 165

اَتَاْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (تَأْتُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الذُّكْرَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (الذُّكْرَانَ) nin mahzuf hâline müteallık.

Cümle:

(...تَأْتُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 166

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ
بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَذَرُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (خَلَقَ) fi'li mâzı. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ أَزْوَاجِ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (بَلْ) idrâb intikâlî. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَادُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...تَذَرُونَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنتُمْ قَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 167

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 116. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 168

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (لُوط) a râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لِعَمَلِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْقَالِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنِّي لِعَمَلِكُم مِنَ الْقَالِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 169

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَجِّ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أَهْلِي) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِمَّا) cârr-mecrur, (نَجِّ) ye müteallık. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...نَجِّنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 170

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (نَجَّيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...نَجَّيْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 171

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (عَجُوزاً) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْغابِرِينَ) cârr-mecrur, (عَجُوزاً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Âyet: 172

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٧٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (دَمَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْآخَرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...دَمَّرْنَا) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 173

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمْطَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (أَمْطَرْنَا) ye müteallık. (مَطَراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَطَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنْذَرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَمْطَرْنَا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(سَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 174

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 67. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 175

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 68. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 176

كَذَّبَ أَصْحَابُ لْئَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 105. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 177

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 106. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 178

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 107. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 179

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُونِ ﴿١٧٩﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 108. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 180

وَمَآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 109. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 181

اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾

Îrâbı:
(**أَوْفُوا**) fi'li emr ve fâili. (**الْكَيْلَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâhiye, câzime. (**تَكُونُوا**) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) ismi. (**مِنَ الْمُخْسِرِينَ**) cârr-mecrur, (**تَكُونُوا**) nün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:
(...**أَوْفُوا**) cümlesi, isti'nâf beyâni veya kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...**لا تَكُونُوا**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 182

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾

Îrâbı:
(**وَ**) âtıfa. (**زِنُوا**) fi'li emr ve fâili. (**بِالْقِسْطَاسِ**) cârr-mecrur, fâilden hâl olan (**متلبّسين**) takdîrindeki hâle müteallık. (**الْمُسْتَقِيمِ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:
(...زِنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 183

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَبْخَسُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (النَّاسَ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَشْيَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْثَوْا) fi'li emr ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَعْثَوْا) e müteallık. (مُفْسِدِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:
(...لا تَبْخَسُوا) ve (...لا تَعْثَوْا) cümleleri, bir önceki âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 184

وَاتَّقُوا الَّذِى خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (الَّذِي) ismi mavsul, (اللَّه) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mahallen mansub. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (الْجِبِلَّةَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَوَّلِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:
(...اتَّقُوا) cümlesi, 181. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 185

قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 153. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 186

وَمَآ اَنْتَ اِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا وَاِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بَشَرٌ مِثْلُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) muhaffefe, mühmele –(إِنَّ) fiil cümlesinde amel yapmaz–. (نَظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd, fârika. (مِنَ الْكَاذِبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...مَا أَنتَ إِلاَّ بَشَرٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok. Veya geçen âyetteki (أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) cümlesinden bedel.

(إِن نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 187

فَاَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَآءِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَسْقِطْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أَسْقِطْ) a müteallık. (كِسَفاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (كِسَفاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...أَسْقِطْ) cümlesi, (إِن كُنتَ صادقاً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 188

قَالَ رَبِّيٓ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شُعَيْب) e râci. (رَبِّي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّي أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 189

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَخَذَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (عَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمِ الظُّلَّةِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (عَذَابُ) ye râci. (عَذَابَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(كَذَّبُوهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذَهُمْ عَذَابُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 190

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 67. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 191

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 68. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 192

وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَنزِيلُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:
(إِنَّهُ لَتَنزِيلُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 193

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

Îrâbı:
(نَزَلَ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, fâil ve merfu olan (الرُّوحُ) nun mahzuf (متلبّساً) takdîrindeki hâline müteallık. (الْأَمِينُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:
(نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ...) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 194

عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

Îrâbı:
(عَلَىٰ قَلْبِ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (نَزَلَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُنذِرِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنْ تَكُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (نَزَلَ) ye müteallık.

Âyet: 195

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

Îrâbı:

(بِلِسَانٍ) cârr-mecrur, (الْمُنْذِرِينَ) ye müteallık. (عَرَبِيٍّ مُبِينٍ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 196

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي زُبُرِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(إِنَّهُ لَفِي زُبُرِ...) cümlesi, 192. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 197

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةً أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (آيَةً) e müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَعْلَمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يَعْلَمَهُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَكُنْ) ün muahhar ismi. Mahallen merfu.

(عُلَمَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَنِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif).

Cümle:

(لَمْ يَكُنْ...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 198

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (نَزَّلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى بَعْضِ) cârr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (الْأَعْجَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...لَوْ نَزَّلْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (لَمْ يَكُنْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 199

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَرَأَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (بَعْضِ) a râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (قَرَأَ) ye müteallık. (مَا) harfi nefy. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مُؤْمِنِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قَرَأَهُ عَلَيْهِمْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 200

كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾

Îrâbı:

(كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (سلوكاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (سَلَكْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (سَلَكْنَا) ye müteallık. (الْمُجْرِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...سَلَكْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 201

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَرَوُا) fi'li muzâri, gizli

(أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْعَذَابَ الْأَلِيمَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنْ يَرَوُا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(...لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الْمُجْرِمِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 202

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, geçen âyetteki (يَرَوُا) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الْعَذَاب) ye râci. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَغْتَةً), (يَأْتِيَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنْ يَأْتِيَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(هُمْ لا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 203

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, (يَأْتِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَلْ) edâtı istifhâm. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (مُنظَرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

(...أَنْ يَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 204

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (بِعَذَابِ) câr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(يَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, (أيغفلون عن حالهم من طلب الإنظار) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 205

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (فَ) isti'nâfiyye. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَتَّعْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (سِنِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...رَأَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَّعْنَاهُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (لم يغن عنهم تمتّعهم) takdîrinde.

Âyet: 206

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...جَاءَهُمْ مَا كَانُوا) cümlesi, geçen âyetteki (مَتَّعْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُوعَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 207

مَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمَتَّعُوْنَ ﴿٢٠٧﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi istifhâm inkârî ve nefy, fi'li mâzı olan (أَغْنَى) nin mef'ûlü, mahallen mansub. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَغْنَى) ye müteallık. (مَا كَانُوا يُمَتَّعُوْنَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...أَغْنَى) cümlesi, 205. âyetteki (رَأَيْتَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَانُوا يُمَتَّعُوْنَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُمَتَّعُوْنَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 208

وَمَآ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا لَهَا مُنْذِرُوْنَ ﴿٢٠٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن) harfi cerr zâid. (قَرْيَةٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُنْذِرُوْنَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَا أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَهَا مُنْذِرُوْنَ) cümlesi, (قَرْيَةٍ) den hâl veya sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 209

ذِكْرٰى وَمَا كُنَّا ظَالِمِيْنَ ﴿٢٠٩﴾

Îrâbı:

(ذِكْرَى) mahzuf (هذه) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِيْنَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(مَا كُنَّا ظَالِمِيْنَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 210

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (تَنَزَّلَتْ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَنَزَّلَتْ) e müteallık. (الشَّيَاطِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(مَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 211

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَنْبَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'ın kitâbına râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَنْبَغِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا يَنْبَغِي) ve (مَا يَسْتَطِيعُونَ) cümleleri, geçen âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 212

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٢١٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَنِ السَّمْعِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مَعْزُولُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 213

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَدْعُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلٰهًا آخَرَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) sebebiyye. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُعَذَّبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(...أَنْ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَا تَدْعُ) nün cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümle:

(...لَا تَدْعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 214

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْذِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَشِيرَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَقْرَبِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَنْذِرْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 215

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اخْفِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (جَنَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِمَنِ) cârr-mecrur, (اخْفِضْ) a müteallık. (اتَّبَعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık.

Cümleler:

(...اخْفِضْ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَكَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 216

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

İrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (عَصَوْكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بَرِيءٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (بَرِيءٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنْ عَصَوْكَ) cümlesi, 213. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَقُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنِّي بَرِيءٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 217

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾

İrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَوَكَّلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى الْعَزِيزِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (الرَّحِيمِ) ikinci mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تَوَكَّلْ) cümlesi, 214. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 218

الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

İrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...يَرَاكَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَقُومُ) cümlesi, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Âyet: 219

وَتَقَلُّبَكَ فِى السَّاجِدِينَ ﴿٢١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَقَلُّبَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي السَّاجِدِينَ) cârr-mecrur, (تَقَلُّبَ) ye müteallık.

Âyet: 220

اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 221

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلٰى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (أُنَبِّئُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلٰى مَن) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَنَزَّلُ) ye müteallık. (الشَّيَاطِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَنَزَّلُ) cümlesi, (أُنَبِّئُ) nün ikinci ve üçüncü mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 222

تَنَزَّلُ عَلٰى كُلِّ اَفَّاكٍ اَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

Îrâbı:

(تَنَزَّلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الشَّيَاطِين) a râci. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (تَنَزَّلُ) ye müteallık. (أَفَّاكٍ أَثِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...تَنَزَّلُ) cümlesi, geçen âyetteki (تَنَزَّلُ) cümlesinden bedel. Mahallen mansub.

Âyet: 223

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾

Îrâbı:

(يُلْقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (السَّمْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَاذِبُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يُلْقُونَ) cümlesi, (الشَّيَاطِينُ) den hâl. Mahallen mansub. Veya (كُلِّ أَفَّاكٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(أَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf . Onun gibi.

Âyet: 224

وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الشُّعَرَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَتَّبِعُهُمُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (الْغَاوُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ) cümlesi, (الشُّعَرَاءُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 225

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَهِيمُونَ) ye müteallık. (وَادٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّهُمْ فِي كُلِّ يَهِيمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَهِيمُونَ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 226

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَفْعَلُونَ), (يَقُولُونَ) gibi.

(...أَنَّهُمْ يَقُولُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لا يَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 227

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا ۗ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ذَكَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَثِيراً) mahzuf (ذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (انْتَصَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَعْدِ) câr-mecrur, (انْتَصَرُوا) ya müteallık. (مَا) masdariyye. (ظُلِمُوا) fi'li mâzı ve nâibi fâili.

(...مَا ظُلِمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَيَّ) ismi istifhâm, mef'ûlü mutlaka muzâf, onun hükmünü aldı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُنْقَلَبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَنْقَلِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا), (...ذَكَرُوا) ve (...انْتَصَرُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...سَيَعْلَمُ الَّذِينَ) cümlesi, 224. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...ظَلَمُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَنْقَلِبُونَ) cümlesi, (يَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

ŞUARÂ SÛRESİNİN SONU

NEML SÛRESİ

27. Sûredir

93 âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

طٰسٓ ۚ تِلْكَ اٰيَاتُ الْقُرْاٰنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**طس**) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok. (**تِلْكَ**) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (**آيَاتُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْقُرْآنِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**كِتَابٍ مُبِينٍ**) mecrura ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...**تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

هُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ ۙ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**هُدًى**) geçen âyetteki mübtedanın ikinci haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**وَ**) âtıfa. (**بُشْرَى**) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**لِلْمُؤْمِنِينَ**) cârr-mecrur, (**بُشْرَى**) ya müteallık.

Âyet: 3

اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (يُقِيمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ), (يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُوقِنُونَ) ye müteallık. (هُمْ) tevkîd, mahallen merfu. (يُوقِنُونَ), (يُقِيمُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يُقِيمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْتُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (يُقِيمُونَ) ve (يُؤْتُونَ) nin fâillerinden hâl. Mahallen mansub.

(يُوقِنُونَ) cümlesi, birinci (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (زَيَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (زَيَّنَّا) ye müteallık. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَعْمَهُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ ... زَيَّنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...زَيَّنَّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ يَعْمَهُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(يَعْمَهُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سُوءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (الْأَخْسَرُونَ) ye müteallık. (هُمُ) tevkîd, mahallen merfu.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ سُوءُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تُلَقَّى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت). (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن لَدُنْ) cârr-mecrur, (تُلَقَّى) ya müteallık. (حَكِيمٍ عَلِيمٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...إِنَّكَ لَتُلَقَّى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُلَقَّى) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ۖ سَآتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِأَهْلِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آنَسْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَ) harfi tenfîs. (آتِيكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنْهَا بِخَبَرٍ) cârr-mecrurlar, (آتِي) ye müteallıklar. (أَوْ) âtıfa. (آتِيكُم بِشِهَابٍ), (آتِيكُم مِنْهَا) gibi, ona ma'tuf. (قَبَسٍ) mecrurdan bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَصْطَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِذْ قَالَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنِّي آنَسْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آنَسْتُ نَاراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...سَآتِيكُم) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...آتِيكُم) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(تَصْطَلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِيَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ۜ
وَسُبْحَانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (نُودِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (أن) harfi tefsîr. (بُورِكَ) fi'li mâzı, mechûl. (مَنْ) nâibi fâil, mahallen merfu. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (حَوْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf sıleye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (سُبْحَانَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَبِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَاءَهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نُودِيَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...بُورِكَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا اللَّهُ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

وَأَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۖ يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَلْقِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَصَي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَآهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (تَهْتَزُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (عَصَي) ya râci. (كَأَنَّهَا) harfi teşbih ve ismi. (جَانٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مُدْبِراً), (وَلَّى) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُعَقِّبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, mukadder zamme üzere mebni. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ), (يُعَقِّبْ) gibi. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَدَيَّ) zarf, mahallen mansub. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُرْسَلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَلْقِ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَآهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَهْتَزُّ) cümlesi, (رَآهَا) nin mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub

(...كَأَنَّهَا جَانٌّ) cümlesi, (تَهْتَزُّ) nün fâilinden veya (رَآهَا) nin mef'ûlünden ikinci hâl. Mahallen mansub

(...وَلَّى) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُعَقِّبْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...لَا تَخَفْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي لَا يَخَافُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (ظَلَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ثُمَّ) âtıfa. (بَدَّلَ), (ظَلَمَ) gibi, ona ma'tuf. (حُسْنًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُوءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) ta'lîliyye. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...ظَلَمَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...بَدَّلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي غَفُورٌ) cümlesi, (فاغفر له) takdîrindeki mukadderin veya mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَاَدْخِلْ يَدَكَ فِى جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ فِى تِسْعِ اٰيَاتٍ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهٖ ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَدْخِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي جَيْبِ) cârr-mecrur, (أَدْخِلْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَخْرُجْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (يَدَ) ye râci. (بَيْضَاءَ), (تَخْرُجْ) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ غَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci hâle müteallık. (سُوءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي تِسْعِ) cârr-mecrur, üçüncü bir mahzuf hâle müteallık. (آيَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (اذهب) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (قَوْمِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَاسِقِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَدْخِلْ) cümlesi, bir önceki âyetteki (لا تَخَفْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَخْرُجْ) cümlesi, (إن تدخل يدك) takdîrindeki şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

فَلَمَّا جَاۗءَتْهُمْ اٰيٰتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (آيَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُبْصِرَةً), (آيَاتُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (سِحْرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَاءتْهُمْ آيَاتُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَحَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) câr-mecrur, (جَحَدُوا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (اسْتَيْقَنَتْهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (أَنْفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظُلْمًا وَعُلُوًّا) hâl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) isti'nâfiyye. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُفْسِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَحَدُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ) cümlesi, (جَحَدُوا) nün fâilinden (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub

(...انْظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انْظُرْ) mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 15

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا ۚ وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (عِلْمًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(الَّذِي) sıfat, mahallen mecrur. (فَضَّلَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَلَى كَثِيرٍ) cârr-mecrur, (فَضَّلَنَا) ye müteallık. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (كَثِيرٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُؤْمِنِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَا) cümlesi, (فعملا بما أعطيناهما) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...فَضَّلَنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَوَرِثَ سُلَيْمٰنُ دَاوٗدَ وَقَالَ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَاُوْتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ۭ اِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَرِثَ) fi'li mâzı. (سُلَيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَاوُودَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانُ) a râci. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (عُلِّمْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مَنطِقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الطَّيْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (أُوتِيَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْفَضْلُ الْمُبِينُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...وَرِثَ سُلَيْمَانُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عُلِّمْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتِينَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْفَضْلُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالطَّيْرِ
فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حُشِرَ) fi'li mâzı, mechul. (لِسُلَيْمَانَ) cârr-mecrur, (حُشِرَ) ya müteallık. (جُنُودُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, (جُنُودُ) nün mahzuf hâline müteallık. (وَ) âtıfa. (الْاِنْسِ وَالطَّيْرِ) mecrura ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُوزَعُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili.

Cümleler:

(...حُشِرَ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يُوزَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُوزَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

حَتّٰٓى اِذَآ اَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِ ۙ قَالَتْ نَمْلَةٌ يٰٓاَيُّهَا
النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسٰكِنَكُمْ ۚ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُودُهُ ۙ
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَتَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى وَادِي) cârr-mecrur, (أَتَوْا) e müteallık. (النَّمْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. (قَالَتْ) fi'li mâzı. (نَمْلَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّمْلُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مَسَاكِنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَحْطِمَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سُلَيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (جُنُودُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ)

hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَتَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَتْ نَمْلَةٌ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ادْخُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 19

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ
نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَبَسَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (ضَاحِكًا), (تَبَسَّمَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَوْلِ) cârr-mecrur, (ضَاحِكًا) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْزِعْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَشْكُرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ أَشْكُرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَوْزِعْ) in ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (أَنْعَمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَى وَالِدَيَّ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْتَ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَعْمَلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (صَالِحًا) mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ أَعْمَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تَرْضَاهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (أَدْخِلْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِرَحْمَةِ) cârr-mecrur, (ملتبساً) takdîrindeki hâle müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي عِبَادِ) cârr-mecrur, (أَدْخِلْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الصَّالِحِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تَبَسَّمَ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَتْ نَمْلَةٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَوْزِعْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْعَمْتَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَرْضَاهُ) cümlesi, (صَالِحاً) ın sıfatı. Mahallen mansub.
(...أَدْخِلْنِي) cümlesi, (أَوْزِعْنِي) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَآ أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ
مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَفَقَّدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (الطَّيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لِيَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (أَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الْهُدْهُدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْ), (بَلْ) mânasında. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الْهُدْهُدَ) e râci. (مِنَ الْغَائِبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...تَفَقَّدَ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا لِيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَا أَرَى) cümlesi, (لِيَ) nin (ي) sinden hâl. Mahallen mansub.
(كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَاذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِّي
بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (أُعَذِّبَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَذَاباً شَدِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أَوْ) âtıfa. (لَأَذْبَحَنَّهُ), (لَأُعَذِّبَنَّهُ) gibi, ona ma'tuf. (أَوْ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (يَأْتِيَنِّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (هُدْهُدَ) e râci. (بِسُلْطَانٍ) cârr-mecrur, (ملتبساً) takdîrindeki hâle müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أُعَذِّبَنَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَذْبَحَنَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِيَنِّي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ
مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَكَثَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُدْهُدَ) e râci. (غَيْرَ) mahzuf (مكثاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعِيدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُدْهُدَ) e râci. (أَحَطتُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَحَطتُ) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُحِطْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (تُحِطْ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جِئْتُكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن سَبَإٍ) cârr-mecrur, (جِئْتُ) ye müteallık. (بِنَبَإٍ) cârr-mecrur, mahzuf (ملتبساً) takdîrindeki hâle müteallık. (يَقِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَكَثَ) cümlesi, (فجاء الهدهد) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَحَطتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَمْ تُحِطْ بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جِئْتُكَ) cümlesi, (أَحَطتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 23

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِن كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (وَجَدتُ) fi'li mâzı ve fâili. (امْرَأَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (امْرَأَةً) e râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (أُوتِيَتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (امْرَأَةً) e râci. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (أُوتِيَتْ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَرْشٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنِّي وَجَدتُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...وَجَدتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَمْلِكُهُمْ) cümlesi, (امْرَأَةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...أُوتِيَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf veya (تَمْلِكُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...لَهَا عَرْشٌ) cümlesi, (تَمْلِكُهُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 24

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَجَدتُّهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (قَوْمَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَسْجُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلشَّمْسِ) cârr-mecrur, (يَسْجُدُونَ) ye müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (الشَّمْسِ) nin mahzuf hâline müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (زَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (زَيَّنَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (صَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَانُ) a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنِ السَّبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدَّ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...وَجَدتُّهَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْجُدُونَ) cümlesi, (وَجَدتُّ) nün mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(...زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...صَدَّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(هُمْ لَا يَهْتَدُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(لَا يَهْتَدُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (يَسْجُدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (يَسْجُدُوا) ye müteallık.

(...أَلَّا يَسْجُدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَعْمَالَ) den bedel. Mahallen mansub.

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (يُخْرِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْخَبْءَ) mef'ûlü bih, mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (الْخَبْءَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُخْفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا تُعْلِنُونَ), (مَا تُخْفُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...يُخْرِجُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُخْفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mahzuf.

(تُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mahzuf.

Âyet: 26

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلَٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ) mahzuf (موجود) takdîrindeki haberin müstekin zamirinden bedel, mahallen merfu. (رَبُّ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. (الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

قَالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَان) a râci. (سَ) harfi tenfîs. (نَنْظُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَ) harfi istifhâm. (صَدَقْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْ) istifhâma muâdil. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْكَاذِبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...سَنَنْظُرُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...صَدَقْتَ) cümlesi, (نَنْظُرُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كُنتَ مِنَ الكَاذِبِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 28

اِذْهَبْ بِكِتَابِى هٰذَا فَاَلْقِهْ اِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(اذْهَب) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِكِتَابِي) cârr-mecrur, (اذْهَب) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbîh. (ذَا) ismi işâret, bedel, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَلْقِهْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَلْقِ) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (تَوَلَّ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلَّ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi istifhâm, mübteda, (ذَا) ismi işâret, haberi, mahallen merfular veya (مَاذَا) ikisi bir ismi istifhâm, (يَرْجِعُونَ) nin mef'ûlü, mahallen mansub. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اذْهَب) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقِهْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...انظُرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (انظُرْ) ün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 29

قَالَتْ يَا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنِّى اُلْقِىَ اِلَىَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (امْرَأَةٌ) e râci. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (المَلَأُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُلْقِيَ) fi'li mâzı, mechul. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (أُلْقِيَ) ye müteallık. (كِتَابٌ كَرِيمٌ) nâibi fâili ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي أُلْقِيَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٰنَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِن سُلَيْمَانَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُ بِسْمِ), (إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ) gibi, ona ma'tuf. (اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ بِسْمِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...بِسْمِ اللَّهِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (تَعْلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (تَعْلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُسْلِمِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَلَّا تَعْلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (أطلب) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. Veya mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

(أطلب عدم العلوّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...ائْتُونِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَؤُا أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا حَتّٰى تَشْهَدُونِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (امْرَأَةُ) e râci. (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (المَلَأُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (أفْتُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي أمْرِي) cârr-mecrur, (أفْتُوا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (كُنتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَاطِعَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أمْراً) mansubun bi nez'ilhâfıd. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَشْهَدُوا) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أنْ تَشْهَدُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَاطِعَةً) a müteallık.

Cümleler:

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أفْتُونِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كُنتُ قَاطِعَةً) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

قَالُوا نَحْنُ أُولُوا قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ
فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أُولُوا) haber, merfu. Raf alâmeti (و) (cemi' müzekkere mülhak). (قُوَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُولُوا بَأْسٍ), (أُولُوا قُوَّةٍ) gibi, ona ma'tuf. (شَدِيدٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَيْكِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (انظُرِي) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, (ذَا) ismi işâret, haber, mahallen merfular. (تَأْمُرِينَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ي) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ أُولُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...الْأَمْرُ إِلَيْكِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...انظُري) cümlesi, (إن عزمت علي أمر) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَأمُرِينَ) cümlesi, (انظُري) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 34

قَالَتْ اِنَّ الْمُلُوكَ اِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً اَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوٓا اَعِزَّةَ اَهْلِهَآ اَذِلَّةً ۚ وَكَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:
(قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (امْرَأَةٌ) e râci. (إنَّ الْمُلُوكَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (إذَا) gelecek zaman zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قَرْيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أفسَدُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أعِزَّةَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أهْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أذِلَّةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (فعلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّ الْمُلُوكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إذَا) ve cevâbı cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أفسَدُوهَا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (هؤلاء) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.
(هؤلاء يَفْعَلُونَ) isim cümlesi, (إنَّ الْمُلُوكَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 35

وَاِنِّى مُرْسِلَةٌ اِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (إنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُرْسِلَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ) cârr-mecrurlar, (مُرْسِلَةٌ) e müteallıklar. (فَ) âtıfa.

(نَاظِرَةٌ), (إِنِّي) nin haberine ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَرْجِعُ) ya müteallık. (الْمُرْسَلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...إِنِّي مُرْسِلَةٌ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ الْمُلُوكَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ) cümlesi, (نَاظِرَةٌ) ün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 36

فَلَمَّا جَآءَ سُلَيْمٰنَ قَالَ اَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ ۖ فَمَآ اٰتٰىنِيَ اللّٰهُ
خَيْرٌ مِّمَّآ اٰتٰىكُمْ ۚ بَلْ اَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (سُلَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Belkıs'ın gönderdiği elçiye râci. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (أ) istifhâm inkârî, tevbîhi. (تُمِدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِمَالٍ) cârr-mecrur, (تُمِدُّونَ) ye müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آتَى) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, habere müteallık. (آتَاكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (أنتُم) mübteda, mahallen merfu. (بِهَدِيَّتِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَفْرَحُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...جَاءَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تُمِدُّونَنِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا آتَانِيَ اللَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَانِيَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آتَاكُم) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أنتُم بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(تَفْرَحُونَ) cümlesi, (أَنتُم) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا
وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(ارْجِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (ارْجِعْ) a müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَ) kasemiyye. (نَأْتِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِجُنُودٍ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (لا) nâfiye lilcins. (قِبَلَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُم بِهَا) cârr-mecrurlar, (لا) nın mahzuf haberine müteallıklar. (وَ) âtıfa. (لَنُخْرِجَنَّهُمْ), (لَنَأْتِيَنَّهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (أُخْرِجَ) ye müteallık. (أَذِلَّةً), (نُخْرِجَنَّهُم) ün mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (صَاغِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...ارْجِعْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, (إن لم يأتوني مسلمين) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...نَأْتِيَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لا قِبَلَ لَهُم) cümlesi, (جُنُودٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...نُخْرِجَنَّهُم) cümlesi, (نَأْتِيَنَّهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ صَاغِرُونَ) cümlesi, müekkid hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 38

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَؤُا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ
يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَان) a râci. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْمَلَأُ) bedel, merfu. Raf alâmeti

zamme. (أيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بعَرْشِ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُسْلِمِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أن يَأْتُونِي) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَيُّكُمْ يَأْتِينِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِينِي) cümlesi, (أيُّ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ اَنَا اٰتِيكَ بِهٖ قَبْلَ اَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ ۚ وَاِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ اَمِينٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (عِفْرِيتٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, (عِفْرِيتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (آتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِهِ) cârr-mecrur, (آتِي) ye müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَقُومَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِن مَقَامِ) cârr-mecrur, (تَقُومَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أن تَقُومَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) hâliyye. (إنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَوِيٌّ) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (أَمِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ عِفْرِيتٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا آتِيكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(آتِيكَ بِهِ) cümlesi, (أَنَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 40

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ
يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ ۚ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَٰذَا مِنْ
فَضْلِ رَبِّي ۖ لِيَبْلُوَنِي ءَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ ۖ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا
يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِلْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (عِلْمٌ) e müteallık. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (آتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أَنَا). (بِهِ) cârr-mecrur, (آتِي) ye müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَرْتَدَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يَرْتَدَّ) ye müteallık. (طَرْفُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَرْتَدَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَآهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَان) a râci. (مُسْتَقِرًّا), (عَرْش) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَان) a râci. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْلُوَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ يَبْلُوَنِي) cümle, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (فَضْلِ) ye müteallık.
(أ) harfi istifhâm. (أَشْكُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَمْ) harfi atf, hemzeye muâdil. (أَكْفُرُ), (أَشْكُرُ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. (شَكَرَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَشْكُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (يَشْكُرُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ كَفَرَ), (مَنْ شَكَرَ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (رَبِّي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَنِيٌّ كَرِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عِنْدَهُ عِلْمٌ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَنَا آتِيكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(آتِيكَ بِهِ) cümlesi, (أنا) nin haberi. Mahallen merfu.
(...رَآهُ مُسْتَقِرّاً) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...هَذَا مِن فَضْلِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَشْكُرُ) cümlesi, (يَبْلُوَنِي) nin (ي) sinden bedel. Mahallen mansub.
(...أَكْفُرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...مَنْ شَكَرَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...شَكَرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّمَا يَشْكُرُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَنْ كَفَرَ) cümlesi, (مَنْ شَكَرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 41

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ
الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (نَكِّرُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهَا) cârr-mecrur, (نَكِّرُوا) ya müteallık. (عَرْشَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَنْظُرْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أ) harfi istifhâm. (تَهْتَدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (هي) Belkıs'a râci. (أَمْ) âtıfa hemzenin muâdili. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir Belkıs'a râci. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (يَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَكِّرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَنْظُرْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَهْتَدِي) cümlesi, (نَنْظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...تَكُونُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(لَا يَهْتَدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهٰكَذَا عَرْشُكِ ۖ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ ۚ
وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Belkıs'a râci. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (أ) harfi istifhâm. (هَا) harfi tenbih. (كَذَا) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. Burada (كَ), (مثل) manasında isim de olur, (مثل هَذَا) gibi. (عَرْشُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Belkıs'a râci. (كَأَنَّهُ) harfi istidrâk ve ismi –veya (كَ) harfi teşbih ve cerr. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi–. (هُوَ) haberi, mahallen merfu.

(...أَنَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَالَتْ) e müteallık.

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (أُوتِينَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُوتِينَا) ye müteallık. (هَا)

muzâfun ileyh, mahallen mecur. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُسْلِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَاءَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قِيلَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...هَكَذَا عَرْشُكِ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَأَنَّهُ هُوَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُوتِينَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا مُسْلِمِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 43

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (صَدَّهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Belkıs'a râci. (تَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Belkıs'a râci. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَتْ) geçenki gibi. (مِن قَوْمٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (كَافِرِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...صَدَّهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ تَعْبُدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْبُدُ) cümlesi, (كَانَتْ) in haberi. Mahallen mansub.

(...إِنَّهَا كَانَتْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ مِن قَوْمٍ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 44

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ ۖ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ
عَن سَاقَيْهَا ۚ قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِّن قَوَارِيرَ ۗ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي
ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهَا) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (ادْخُلِي) fi'li emr ve fâili. (الصَّرْحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Belkıs'a râci. (حَسِبَتْهُ), (رَأَتْهُ) gibi. (لُجَّةً) ikinci mef'ûlü, mansub. (وَ) âtıfa. (كَشَفَتْ), (حَسِبَتْ) gibi, ona ma'tuf. (عَن سَاقَيْ) cârr-mecrur, (كَشَفَتْ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُلَيْمَانَ) a râci. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (صَرْحٌ مُمَرَّدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِن قَوَارِيرَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci sıfata müteallık. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Belkıs'a râci. (رَبِّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَلَمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَفْسِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَسْلَمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُلَيْمَانَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (أَسْلَمْتُ) ye müteallık. (رَبِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ادْخُلِي) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(...رَأَتْهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...حَسِبَتْهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَشَفَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ صَرْحٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي ظَلَمْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...ظَلَمْتُ نَفْسِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَسْلَمْتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 45

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَآ إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَىٰ ثَمُودَ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَالِحًا) atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنِ) harfi tefsîr. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِذَا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فَرِيقَانِ) haber, merfu. Raf alâmeti (ا). (يَخْتَصِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُمْ فَرِيقَانِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَخْتَصِمُونَ) cümlesi, (فَرِيقَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 46

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۖ لَوْلَا
تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صالح) a râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِمَ) harfi cerr ve ismi istifhâm, mahallen mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (بِالسَّيِّئَةِ) câr-mecrur, (تَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَسَنَةِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cerr alâmeti kesre. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (تَسْتَغْفِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُرْحَمُونَ) fi'li muzâri, merfu, mechul. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَسْتَغْفِرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُرْحَمُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ ۚ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اطَّيَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِكَ) cârr-mecrur, (اطَّيَّرْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بِمَنْ) cârr-mecrur, (اطَّيَّرْنَا) ye müteallık. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صالح) a râci. (طَائِرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ اللَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (تُفْتَنُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اطَّيَّرْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنْتُمْ قَوْمٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(تُفْتَنُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَكَانَ فِى الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ
وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِي الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (تِسْعَةُ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَهْطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُفْسِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يُفْسِدُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُصْلِحُونَ), (يُفْسِدُونَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(كَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُفْسِدُونَ) cümlesi, (تِسْعَةُ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(لا يُصْلِحُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 49

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللّٰهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَاَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ
مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ اَهْلِهِ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تَقَاسَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تَقَاسَمُوا) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (نُبَيِّتَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (لَنَقُولَنَّ), (لَنُبَيِّتَنَّ) gibi, ona ma'tuf. (لِوَلِيِّ) cârr-mecrur, (نَقُولَنَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (شَهِدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَهْلِكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَهْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (صَادِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَقَاسَمُوا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَنُبَيِّتَنَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَنَقُولَنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا شَهِدْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّا لَصَادِقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf veya (شَهِدْنَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 50

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَكَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَكْراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَكَرْنَا مَكْراً), (مَكَرُوا مَكْراً) gibi, ona ma'tuf. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَكَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَكَرْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ ۖ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَكْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (دَمَّرْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (قَوْمَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْمَعِينَ) tevkîd, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (عَاقِبَةُ) ye müteallık. Veya (عَاقِبَةُ) den bedel. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...انظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...دَمَّرْنَاهُمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بُيُوتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَاوِيَةً), (بُيُوتُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (خَاوِيَةً) e müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَةً) e müteallık. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تِلْكَ بُيُوتُهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 53

وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنجَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَنجَيْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَتَّقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 54

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لُوطاً), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (لُوط) a râci. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkârî. (تَأْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْفَاحِشَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لُوطاً "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَأْتُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَنتُمْ تُبْصِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تُبْصِرُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 55

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَأْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الرِّجَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَهْوَةً), (تَأْتُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (النِّسَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَجْهَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...تَأْتُونَ الرِّجَالَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَنتُمْ قَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَجْهَلُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

ONDOKUZUNCU CÜZÜN SONU

YİRMİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 56

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَخْرِجُوْٓا اٰلَ لُوْطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ ۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (جَوَابَ) mukaddem haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أن) harfi masdar. (قالوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...أن قالوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar ismi. Mahallen merfu.

(أَخْرِجُوا) fi'li emr ve fâili. (آلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن قَرْيَةِ) cârr-mecrur, (أَخْرِجُوا) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُنَاسٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَتَطَهَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا كَانَ جَوَابَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْرِجُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُمْ أُنَاسٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَتَطَهَّرُونَ) cümlesi, (أُنَاسٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 57

فَاَنْجَيْنٰهُ وَاَهْلَهٗٓ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۖ قَدَّرْنٰهَا مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَنجَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِلَّا) edâtı istisna. (امْرَأَةَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدَّرْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْغَابِرِينَ) cârr-mecrur, (قَدَّرْنَا) ya müteallık.

Cümleler:

(...أَنجَيْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدَّرْنَاهَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمْطَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم) câr-mecrur, (أَمْطَرْنَا) ya müteallık. (مَطَراً) mef'ûlü bih veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَطَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُنذَرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَمْطَرْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...سَاءَ مَطَرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ۗ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى عِبَادِ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (اصْطَفَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أ) harfi istifhâm. (اللَّهُ خَيْرٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أم) âtıfa hemzeye muâdil. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...سَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid mahzuf.
(...يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۚ فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ ۚ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا ۗ أَإِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ۗ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(أم), (بَلْ) ve istifhâm mânasında. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu, haberi mahzuf. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لَكُم مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrurlar, (أَنْزَلَ) ye müteallıklar. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَنْبَتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَنْبَتْنَا) ye müteallık. (حَدَائِقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَاتَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَهْجَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُنْبِتُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (شَجَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تُنْبِتُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(أ) istifhâm inkâri. (إِلٰهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُمْ) mübteda, (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْدِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ خَلَقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْبَتْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ لَكُمْ) cümlesi, (حَدَائِقَ) nın sıfatı. Mahallen mansub.

(...أَإِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ قَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْدِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 61

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا
رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ ۚ بَلْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(أم), (بَلْ) ve istifhâm mânasında. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu, haberi mahzuf. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْأَرْضَ قَرَاراً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَاراً), (جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَاراً) gibi, ona ma'tuf. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (لَهَا) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (رَوَاسِيَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (الْبَحْرَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (حَاجِزاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâm inkârî. (إِلَهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ جَعَلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ الْأَرْضَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَاراً...), (جَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ...) ve (جَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزاً...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(أَإِلَهٌ مَعَ اللَّهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَكْثَرُهُمْ لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 62

اَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوٓءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ الْاَرْضِ ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ۗ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(أم), (بَلْ) ve istifhâm mânasında. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu, haberi mahzuf. (يُجِيبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْمُضْطَرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub, (يُجِيبُ) ye müteallık. (دَعَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْمُضْطَرَّ) ya râci. (وَ) âtıfa. (يَكْشِفُ السُّوءَ), (يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (يَجْعَلُكُمْ), (يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ) gibi, ona ma'tuf. (خُلَفَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أ) istifhâm inkâri. (إِلَٰهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَلِيلًا) mahzuf (تذكراً) takdîrindeki mukaddem mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) kılleti te'kîd için. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ يُجِيبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُجِيبُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...دَعَاهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَكْشِفُ) ve (...يَجْعَلُكُمْ) cümleleri, (يُجِيبُ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

اَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖ ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ تَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۗ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(أم), (بَلْ) ve istifhâm mânasında. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu, haberi mahzuf. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي ظُلُمَاتِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَنْ) geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (يُرْسِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الرِّيَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بُشْرًا), (الرِّيَاحَ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (رَحْمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkâri. (إِلَٰهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَعَالَىٰ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالَىٰ) ye müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ يَهْدِيكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِيكُمْ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُرْسِلُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعَالَى اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

أَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(أم), (بَلْ) ve istifhâm mânasında. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu, haberi mahzuf. (يَبْدَأُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْخَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. (ثُمَّ) âtıfa. (يُعِيدُهُ), (يَبْدَأُ الْخَلْقَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَنْ يَرْزُقُكُم), (مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ) gibi, ona ma'tuf. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-

mecrur, (يَرْزُقُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أ) istifhâm inkârî. (إِلَهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَاتُوا) fi'li emr ve fâili. (بُرْهَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْدَأُ الْخَلْقَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُعِيدُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْزُقُكُم) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَإِلَهٌ مَعَ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 65

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الْغَيْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۭ وَمَا يَشْعُرُوْنَ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَن) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْغَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَيَّانَ) zarf, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (يُبْعَثُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(يُبْعَثُونَ) cümlesi, (يَشْعُرُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 66

بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ ۜ بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِنْهَا ۜ
بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli, (هَلْ) anlamında soru da olur. (ادَّارَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (عِلْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (ادَّارَكَ) ye müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (شَكٍّ) in mahzuf sıfatına müteallık. (بَلْ هُمْ) geçenki gibi. (مِنْهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَمُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُم مِنْهَا عَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا ءَاِذَا كُنَّا تُرَابًا وَاٰبَآؤُنَآ اَئِنَّا
لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkârî. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf olan cevâbına müteallık. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُرَاباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آبَاءُ), (كُنَّا) nin ismine ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkârî. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مُخْرَجُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كُنَّا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِنَّا لَمُخْرَجُونَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbının tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۙ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ
اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (وُعِدْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَحْنُ) nâibi fâilin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (آبَاءُ) nâibi fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (وُعِدْنَا) ye müteallık. (إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَسَاطِيرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...وُعِدْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ هَذَا إِلاَّ أَسَاطِيرُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

قُلْ سِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سِيرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (سِيرُوا) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (انظُرُوا) fi'li emr ve fâili. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُجْرِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سِيرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...انظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انظُرُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 70

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَحْزَنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَحْزَنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (فِي ضَيْقٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (يَمْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا يَمْكُرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ضَيْقٍ) a müteallık.

Cümleler:

(...لَا تَحْزَنْ) ve (...لَا تَكُنْ) cümleleri, geçen âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 71

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَتَىٰ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (الْوَعْدُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُنْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 72

قُلْ عَسَىٰ اَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِى تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَسَى) fi'li mâzı, tâm. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi mahzuf, zâmiri şân. (رَدِفَ) fi'li mâzı. (لَكُم) cârr-mecrur, (رَدِفَ) ye müteallık. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَسْتَعْجِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى أنْ يَكُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...رَدِفَ لَكُم بَعْضُ) cümlesi, (يَكُونَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(تَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 73

وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (ذُو) haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (فَضْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى النَّاس) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إنَّ رَبَّكَ لَذُو) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لٰكِنَّ أكْثَرَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَشْكُرُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 74

وَاِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُكِنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (صُدُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (يُعْلِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

وَمَا مِنْ غَآئِبَةٍ فِى السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اِلاَّ فِى كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr, zâid. (غَائِبَةٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (غَائِبَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (فِي كِتَابٍ) cârr-mecrur, (غَائِبَةٍ) in mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...مَا مِنْ غَائِبَةٍ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَقُصُّ عَلٰى بَنِىٓ اِسْرَآئِيلَ اَكْثَرَ الَّذِى هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (الْقُرْآنَ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُصُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْقُرْآنَ) e râci. (عَلَى بَنِي) cârr-mecrur, (يَقُصُّ) ya müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أَكْثَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُصُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 77

وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (هُدًى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةٌ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (رَحْمَةٌ) e müteallık.

Cümle:

(...إِنَّهُ لَهُدًى) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقْضِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقْضِي) ye müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِحُكْمِ) cârr-mecrur, (يَقْضِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْضِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 79

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۖ اِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (تَوَكَّلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى الْحَقِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْمُبِينِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَوَكَّلْ) cümlesi, (إن أردت الفوز) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

اِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتٰى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ اِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (تُسْمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمَوْتَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (لَا تُسْمِعُ الصُّمَّ), (لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى) gibi, ona ma'tuf. (الدُّعَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf olan cevâbına müteallık. (وَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مُدْبِرِينَ) müekkid hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ) cümlesi, isti'nâf (تَوَكَّلْ) in ikinci ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تُسْمِعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
İkinci (...لَا تُسْمِعُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...وَلَّوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 81

وَمَآ اَنْتَ بِهَادِى الْعُمْىِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۭ اِنْ تُسْمِعُ اِلَّا مَنْ يُّؤْمِنُ بِاٰيٰتِنَا فَهُمْ مُّسْلِمُوْنَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنْتَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (هَادِي), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (الْعُمْيِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَنْ ضَلَالَةِ) cârr-mecrur, (هَادِي) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) nâfiye. (تُسْمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُسْلِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَا أَنْتَ بِهَادِي) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْمِنُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُم مُسْلِمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ اَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ الْاَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ ۙ اَنَّ النَّاسَ كَانُوْا بِاٰيٰتِنَا لَا يُوْقِنُوْنَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (وَقَعَ) fi'li mâzı. (الْقَوْلُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (وَقَعَ) ya müteallık. (أَخْرَجْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (دَابَّةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجْنَا) ye müteallık. (تُكَلِّمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahalle mansub. Fâili, müstetir zamir (دَابَّةً) e râci. (أَنَّ النَّاسَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِآيَاتِ) cârr-

mecrur, (كَانُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يُوقِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّ النَّاسَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (تُكَلِّمُ) ye müteallık.

Cümleler:

(وَقَعَ الْقَوْلُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أَخْرَجْنَا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تُكَلِّمُهُمْ) cümlesi, (دَابَّةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(كَانُوا...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَا يُوقِنُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 83

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَحْشُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْ كُلِّ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (فَوْجًا) den hâl olan mahzufe müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (يُكَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يُكَذِّبُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُوزَعُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(يَوْمَ "اذكر"...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(نَحْشُرُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يُكَذِّبُ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يُوزَعُونَ) cümlesi, (نَحْشُرُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُوزَعُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 84

حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُو قَالَ أَكَذَّبْتُم بِـَٔايَـٰتِى وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أ) istifhâm takrîri. (كَذَّبْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِي) cârr-mecrur, (كَذَّبْتُم) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُحِيطُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (تُحِيطُوا) ye müteallık. (عِلْماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْ), (بَلْ) mânasında. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, (ذَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...جَاؤُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبْتُم) cümlesi, makûlül'kavl veya hâl. Mahallen mansub.

(...لَمْ تُحِيطُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 85

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَقَعَ) fi'li mâzı. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (وَقَعَ) ya müteallık. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَنطِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا ظَلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (وَقَعَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...وَقَعَ الْقَوْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لا يَنطِقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا يَنطِقُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 86

اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا الَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۭ
اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّا جَعَلْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَسْكُنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَسْكُنُوا) ye müteallık.

(...أَنْ يَسْكُنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلْنَا) ye müteallık. (جَعَلْنَا) nin ikinci mef'ûlü mahzuf, (مظلماً) takdîrinde.

(وَ) âtıfa. (النَّهَارَ مُبْصِراً) mef'ûllere ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müetallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 87

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّوْرِ فَفَزِعَ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى
الْاَرْضِ اِلَّا مَنْ شَاۗءَ اللّٰهُ ۭ وَكُلٌّ اَتَوْهُ دٰخِرِيْنَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُنفَخُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الصُّورِ) cârr-mecrur, nâibi fâili. (فَـ) âtıfa. (فُزِعَ) fi'li mâzı. (مَن) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَن فِي الْأَرْضِ), (مَن فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَن) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (شَاءَ) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Muzâfun ileyh mahzuf, (هُمْ) takdîrinde. (أَتَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (دَاخِرِينَ), (أَتَوْا) in fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنفَخُ فِي الصُّورِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...فُزِعَ مَن) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...شَاءَ) cümlesi, üçüncü (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كُلٌّ أَتَوْهُ) cümlesi, (فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) dan hâl. Mahallen mansub.
(...أَتَوْهُ) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 88

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ۚ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْجِبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَحْسَبُهَا) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (جَامِدَةً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (تَمُرُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الجِبَال) e râci. (مَرَّ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّحَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (صُنْعَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (أَتْقَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen

mansub olan ismi. (خَبِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, habere müteallık. (تَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, geçen âyetteki (يُنفَخُ فِي الصُّورِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَحْسَبُهَا) cümlesi, (تَرَى) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...هِيَ تَمُرُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...صُنْعَ "صنعت") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَتْقَنَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ خَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۚ وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ اٰمِنُونَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (جَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْحَسَنَةِ) cârr-mecrur, (متلبّساً) takdîrindeki hâle müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خَيْرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) hâliyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِن فَزَعٍ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (آمِنُونَ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Mürakka olan bu kelime (آمِنُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَن جَاء) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...جَاء بِالْحَسَنَةِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُ خَيْرٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(هُم ... آمِنُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 90

وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِى النَّارِ ۖ هَلْ تُجْزَوْنَ
اِلاَّ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (جَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالسَّيِّئَةِ) cârr-mecrur, (متلبّساً) takdîrindeki hâle müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (كُبَّتْ) fi'li mâzı, mechul. (وُجُوهُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (كُبَّتْ) e müteallık. (هَلْ) harfi istifhâm nefy için. (تُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, (تُجْزَوْنَ) nin mef'ûlü. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ جَاءَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(كُبَّتْ وُجُوهُهُمْ) cümlesi, mahzuf mübteda (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu. İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...هَلْ تُجْزَوْنَ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder kavl cümlesi, (وُجُوهُهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 91

اِنَّمَآ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِى حَرَّمَهَا وَلَهُ
كُلُّ شَىْءٍ ۖ وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(اِنَّمَا) edâtı hasr. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَعْبُدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ أَعْبُدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُمِرْتُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْبَلْدَةِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, (ذِهِ) nin sıfatı, mahallen mansub. (حَرَّمَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) îtirâzıyye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُمِرْتُ) fi'li mâzı ve nâibi fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(...أَنْ أَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde ikinci (أُمِرْتُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...أُمِرْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (قُل لهم: إنّما) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...حَرَّمَهَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ كُلُّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أُمِرْتُ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 92

وَأَنْ أَتْلُوَا الْقُرْآنَ ۚ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَتْلُوَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ أَتْلُوَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنْ أَكُونَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(فَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (اهْتَدَى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَهْتَدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (يَهْتَدِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَن ضَلَّ), (مَن اهْتَدَى) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْمُنْذِرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...مَنِ اهْتَدَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اهْتَدَى) cümlesi, (مَنِ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّمَا يَهْتَدِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَنْ ضَلَّ) cümlesi, (مَنِ اهْتَدَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ضَلَّ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 93

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَيُرِيكُمْ اٰيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (سَ) harfi tenfîs. (يُرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللّٰه) a râci. (آيَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَعْرِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr zâid. (غَافِلٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَمَّا) cârr-mecrur, (غَافِلٍ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ), (تَعْرِفُونَ) gibi.

Cümleler:
(...قُلْ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...سَيُرِيكُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْرِفُونَهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

NEML SÛRESİNİN SONU

KASAS SÛRESİ

28. Sûredir
88 âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

طٰسٓمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(طسم) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ الْمُبِينِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...تِلْكَ آيَاتُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

نَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَإِ مُوسٰى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(نَتْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ مِن نَبَإِ) cârr-mecrurlar, (نَتْلُوا) ye müteallıklar. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (فِرْعَوْنَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (نَتْلُوا) ye müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تِلْكَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya geçen âyetteki (نَتْلُوا) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 4

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِرْعَوْنَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَا) fi'li mâzı. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (عَلَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (أَهْلَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شِيَعًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسْتَضْعِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (طَائِفَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (طَائِفَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يُذَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (أَبْنَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَسْتَحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (نِسَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci. (مِنَ الْمُفْسِدِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine râci.

Cümleler:

(...إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...عَلَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...جَعَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَسْتَضْعِفُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (جَعَلَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...يُذَبِّحُ) cümlesi, geçen cümleden bedel. Onun gibi.

(...يَسْتَحْيِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

وَنُرِيدُ اَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِى الْاَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَمُنَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن).

(...أَنْ نَمُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (نَمُنَّ) ye müteallık. (اسْتُضْعِفُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (اسْتُضْعِفُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (نَجْعَلَهُمْ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَئِمَّةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَجْعَلَهُمُ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الْوَارِثِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَنْ نَجْعَلَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

İkinci (...أَنْ نَجْعَلَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde birincisine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...نُرِيدُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتُضْعِفُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِى الْاَرْضِ وَنُرِىَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا
مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نُمَكِّنَ) geçen âyetteki (نَمُنَّ) ye ma'tuf, onun gibi. (لَهُمْ فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrurlar, (نُمَكِّنَ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (نُرِي) de geçen âyetteki (نَمُنَّ) ye ma'tuf, onun gibi. (فِرْعَوْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ نُمَكِّنَ) ve (...أَنْ نُرِي) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen âyetteki (أَنْ نَمُنَّ) masdar cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(وَ) âtıfa. (هَامَانَ وَجُنُودَ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُم) cârr-mecrur, gelecek (يَحْذَرُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, (ثُرِي) nin ikinci mef'ûlü, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَحْذَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(كَانُوا يَحْذَرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَحْذَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 7

وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّ مُوسَىٰٓ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِى الْيَمِّ وَلَا تَخَافِى وَلَا تَحْزَنِى ۖ إِنَّا رَآدُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى أُمِّ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (أَنْ) tefsîriyye. (أَرْضِعِيهِ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (خِفْتِ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (خِفْتِ) ye müteallık. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (أَلْقِيهِ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْيَمِّ) cârr-mecrur, (أَلْقِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَافِي) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لَا تَحْزَنِي), (لَا تَخَافِي) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَادُّوا) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَيْكِ) cârr-mecrur, (رَادُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَاعِلُوا), (إِنَّ) nin haberine ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْمُرْسَلِينَ) cârr-mecrur, (جَاعِلُوا) nun mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık.

Cümleler:

(...أَوْحَيْنَا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَرْضِعِيهِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...خِفْتِ عَلَيْهِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَلْقِيهِ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَخَافِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَحْزَنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا رَادُّوهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

فَالْتَقَطَهُ اٰلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۗ اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (الْتَقَطَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (آلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub (عَدُوًّا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (حَزَنًا) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (الْتَقَطَ) ye müteallık.
(إِنَّ فِرْعَوْنَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (وَ) âtıfa. (هَامَانَ وَجُنُودَ), (إِنَّ) nin ismine ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (خَاطِئِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:
(...الْتَقَطَهُ آلُ) cümlesi, (فوضعته) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ فِرْعَوْنَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا خَاطِئِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

وَقَالَتِ امْرَاَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِى وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ ۖ عَسٰٓى اَنْ يَنْفَعَنَآ اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (قَالَتِ) fi'li mâzı. (امْرَأَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (قُرَّتُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَيْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (لِي)

cârr-mecrur, haberin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكَ) cârr-mecrur, haberin mahzuf sıfatına müteallık. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقْتُلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَسَى) fi'li mâzı, tam. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَنْفَعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ يَنْفَعَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

(أَوْ) âtıfa. (نَتَّخِذَ) fi'li muzâri, ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (وَلَداً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ نَتَّخِذَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَتِ امْرَأَةُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُرَّتُ "هُوَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَا تَقْتُلُوهُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى أَن يَنفَعَنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسٰى فَارِغًا ۖ إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ
لَوْلَآ أَنْ رَبَطْنَا عَلٰى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَصْبَحَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فُؤَادُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُمِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَارِغاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) muhaffefe, harfi te'kîd ve nasb. İsmi mahzuf, aslı (إِنَّهَا) zamir (أُمِّ) ye râci. (كَادَتْ) fi'li mukârebe. İsmi, müstetir zamir (أُمِّ) ye râci. (لَ) harfi te'kîd, fârika. (تُبْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أُمِّ) ye râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُبْدِي) ye müteallık. (لَوْلَا) harfi imtinâ. (أَنْ) harfi masdar. (رَبَطْنَا) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنْ رَبَطْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde.

(عَلَى قَلْبِ) cârr-mecrur, (رَبَطْنَا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أَمِّ) ye râci. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

(...أَنْ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَبَطْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(...أَصْبَحَ فُؤَادُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَادَتْ لَتُبْدِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُبْدِي بِهِ) cümlesi, (كَادَتْ) in haberi. Mahallen mansub.

("موجود" لَوْلَا رَبَطْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلَا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 11

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ ۖ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هِيَ), (أُمِّ) ye râci. (لِأُخْتِ) cârr-mecrur, (قَالَتْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُصِّيهِ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (بَصُرَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أُخْتِ) ye râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (بَصُرَتْ) e müteallık. (عَنْ جُنُبٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَتْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُصِّيهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...بَصُرَتْ) cümlesi, mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى
اَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حَرَّمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (الْمَرَاضِعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أُخْتِ) ye râci. (هَلْ) edâtı istifhâm. (أَدُلُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَى أَهْلِ) cârr-mecrur, (أَدُلُّ) ye müteallık. (بَيْتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَكْفُلُونَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَكْفُلُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (نَاصِحُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...حَرَّمْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...هَلْ أَدُلُّكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَكْفُلُونَهُ) cümlesi, (بَيْتٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(هُمْ لَهُ نَاصِحُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 13

فَرَدَدْنَاهُ اِلٰى اُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ اَنَّ
وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (رَدَدْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى أُمِّ) cârr-mecrur, (رَدَدْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَيْ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَقَرَّ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. –(كَيْ) harfi masdar olarak doğrudan nasb de olur–. Nasb alâmeti fetha. (عَيْنُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...كَيْ أَنْ تَقَرَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَدَدْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَحْزَنَ) fi'li muzâri, ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أُمِّ) ye râci. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أُمِّ) ye râci.

(أَنْ لَا تَحْزَنَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(أَنْ تَعْلَمَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(أَنَّ وَعْدَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr almeti kesre. (حَقٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَدَدْنَاهُ) cümlesi, (فَأَجِيبت فجاءت بأمّه) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَاسْتَوٰٓى اٰتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۭ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَلَغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (أَشُدَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اسْتَوَى), (بَلَغَ) gibi, ona ma'tuf. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حُكْمًا وَعِلْمًا) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) îtirâzıyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...بَلَغَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَوَى) cümlesi, (بَلَغَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْزِي) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ
يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي
مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (دَخَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (الْمَدِينَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَىٰ حِينِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (غَفْلَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (غَفْلَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (وَجَدَ), (دَخَلَ) gibi, ona ma'tuf. (فِيهَا) cârr-mecrur, (وَجَدَ) ye müteallık. (رَجُلَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (يَقْتَتِلَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مِن شِيعَتِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هَذَا مِنْ عَدُوِّهِ), (هَذَا مِن شِيعَتِهِ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa. (اسْتَغَاثَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الَّذِي) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (مِن شِيعَتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الَّذِي) cârr-mecrur, (اسْتَغَاثَ) ye müteallık. (مِنْ عَدُوِّهِ), (مِن شِيعَتِهِ) gibi. (فَ) âtıfa. (وَكَزَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) âtıfa. (قَضَى) fi'li mâzı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (قَضَى) ya müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (هَذَا مِنْ عَمَلِ), (هَذَا مِن شِيعَتِ) gibi. (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ) haberler ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...دَخَلَ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وَجَدَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْتَتِلانِ) cümlesi, (رَجُلَيْنِ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(...هَذَا مِن شِيعَتِهِ) cümlesi, (يَقْتَتِلانِ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...هَذَا مِنْ عَدُوِّهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اسْتَغَاثَهُ) cümlesi, (وَجَدَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...وَكَزَهُ مُوسَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَضَى عَلَيْهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا مِنْ عَمَلِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ عَدُوٌّ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَلَمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَفْسِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (غَفَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (غَفَرَ) ya müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (الْغَفُورُ الرَّحِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي ظَلَمْتُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمْتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اغْفِرْ) cümlesi, (إن كنت مذنباً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...غَفَرَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

قَالَ رَبِّ بِمَآ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (أَنْعَمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (أَنْعَمْتَ) ye müteallık.

(...مَا أَنْعَمْتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (اعصمني) takdîrindeki fi'le müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (أَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (أنا). (ظَهِيراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْمُجْرِمِينَ) cârr-mecrur (ظَهِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...بِمَا أَنْعَمْتَ "اعصمني") cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ أَكُونَ ظَهِيراً) cümlesi, (إن تعصمني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 18

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ۚ قَالَ لَهُ مُوسَىٰٓ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَصْبَحَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (فِي الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (خَائِفاً) e müteallık. (يَتَرَقَّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (فَ) âtıfa. (إِذْ) fücâiyye. (الَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (اسْتَنْصَرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِالْأَمْسِ) cârr-mecrur, (اسْتَنْصَرَ) ya

müteallık. (يَسْتَصْرِخُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (غَوِيٌّ مُبِينٌ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَصْبَحَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَرَقَّبُ) cümlesi, (أَصْبَحَ) nın ikinci haberi veya (خَائِفاً) den hâl veya bedel. Mahallen mansub.

(...الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَنْصَرَهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَصْرِخُهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قَالَ لَهُ مُوسَى) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ لَغَوِيٌّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

فَلَمَّآ اَنْ اَرَادَ اَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِى هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا ۙ قَالَ يَا
مُوسٰٓى اَتُرِيدُ اَنْ تَقْتُلَنِى كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْاَمْسِ ۚ اِنْ
تُرِيدُ اِلَّآ اَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِى الْاَرْضِ وَمَا تُرِيدُ اَنْ تَكُونَ
مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَنْ) harfi masdar zâid. (أَرَادَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَبْطِشَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (يَبْطِشَ) ya müteallık.

(...أَنْ يَبْطِشَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَرَادَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَدُوٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمَا) cârr-mecrur, (عَدُوٌّ) e müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir kıbtîye veya isrâiliyye râci. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni. (أ) istifhâm inkârî. (تُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقْتُلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(...أنْ تَقْتُلَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (تُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (قَتَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (نَفْساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْأَمْسِ) cârr-mecrur, (قَتَلْتَ) ye müteallık.

(...مَا قَتَلْتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (قتلا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(إنْ) nâfiye. (تُرِيدُ) geçenki gibi. (إلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنت). (جَبَّاراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (جَبَّاراً) a müteallık.

(...أنْ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تُرِيدُ) geçenki gibi. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَ) geçenki gibi. (مِنَ الْمُصْلِحِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(...أنْ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...أرَادَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هُوَ عَدُوٌّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تُرِيدُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إنْ تُرِيدُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا تُرِيدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ
يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَ) fi'li mâzı. (رَجُلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أقصَى) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (الْمَدِينَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَسْعَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir

zamir (رَجُلٌ) e râci. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَجُلٌ) e râci. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni. (إِنَّ الْمَلَأَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَأْتَمِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِكَ) cârr-mecrur, (يَأْتَمِرُونَ) ye müteallık. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَقْتُلُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنْ يَقْتُلُوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَأْتَمِرُونَ) ye müteallık.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اخْرُجْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَكَ) cârr-mecrur, (اخْرُجْ) e müteallık. (مِنَ النَّاصِحِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَ رَجُلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْعَى) cümlesi, (رَجُلٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ الْمَلَأَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتَمِرُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اخْرُجْ) cümlesi, (إن أردت السلامة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (خَرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَرَجَ) ye müteallık. (خَائِفًا), (خَرَجَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَرَقَّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَجِّ) fi'li emr, duâ. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (نَجِّ) ye müteallık. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...خَرَجَ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَرَقَّبُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) cümlesi, îtirâzıyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.

(...نَجِّنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 22

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّيٓ اَنْ يَهْدِيَنِي سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تَوَجَّهَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (تِلْقَاءَ) zarfı mekan, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَوَجَّهَ) ye müteallık. (مَدْيَنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (عَسَى) fi'li mâzı, nâkıs. (رَبِّي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَهْدِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَوَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أن يَهْدِيَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَجَّهَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى رَبِّي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 23

وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ ۖ وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۚ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ۖ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (وَرَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَدْيَنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَجَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (وَجَدَ) ye müteallık. (أُمَّةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (أُمَّةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَسْقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (وَجَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (وَجَدَ) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (امْرَأَتَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (تَذُودَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَطْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَتَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâfiye. (نَسْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُصْدِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرِّعَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَبُو) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْخٌ كَبِيرٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنْ يُصْدِرَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَسْقِي) ye müteallık.

Cümleler:

(وَرَدَ مَاءَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَجَدَ...) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَسْقُونَ...) cümlesi, (أُمَّةً) in sıfatı veya (أُمَّةً) den hâl. Mahallen mansub.

İkinci (وَجَدَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَذُودَانِ...) cümlesi, (امْرَأَتَيْنِ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(قَالَ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(مَا خَطْبُكُمَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَتَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لا نَسْقِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَبُونَا شَيْخٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 24

فَسَقٰى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلّٰٓى اِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ اِنِّى لِمَآ
اَنْزَلْتَ اِلَىَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (سَقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (لَهُمَا) cârr-mecrur, (سَقَى) ya mtüeallık. (ثُمَّ) âtıfa. (تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ), (سَقَى لَهُمَا) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لِمَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (فَقِيرٌ) e müteallık. (أَنْزَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili (إِلَيَّ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْتَ) ye müteallık. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık.

Cümleler:

(...سَقَى) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَتَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَوَلَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي ... فَقِيرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنْزَلْتَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

فَجَآءَتْهُ اِحْدٰىهُمَا تَمْشِى عَلَى اسْتِحْيَآءٍ قَالَتْ اِنَّ اَبِى
يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ اَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَآءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ
الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَاءتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (إِحْدَي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَمْشِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (إِحْدَي) ye râci. (عَلَى اسْتِحْيَاء) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِحْدَي) ye râci. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أَبِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أَبِي) ye râci. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أَبِي) ye râci. (أَجْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يَجْزِيَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَدْعُوا) ya müteallık.

(مَا) masdariyye. (سَقَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَنَا) cârr-mecrur, (سَقَيْتَ) ye müteallık.

(...مَا سَقَيْتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (وَ) âtıfa. (قَصَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (قَصَّ) ya müteallık. (الْقَصَصَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَبِي) ye râci. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أَنت). (نَجَوْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (نَجَوْتَ) ye müteallık. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...فَجَاءتْهُ إِحْدَاهُمَا) cümlesi, (فرجعنا فأخبرنا) takdîrindeki mukadder müste'nef cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَمْشِي) cümlesi, (جَاءتْ) in fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَدْعُوكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...جَاءَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَصَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَخَفْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَجَوْتَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

قَالَتْ اِحْدٰيهُمَا يٰٓاَبَتِ اسْتَاْجِرْهُ ۖ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَاْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْاَمِينُ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(**قَالَتْ**) fi'li mâzı. (**إِحْدَي**) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**هُمَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**يَا**) harfi nidâ. (**أَبَتِ**) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (**تِ**) mütekellim (**ي**) sından çevrilen (**ي**) dan ıvaz. (**اسْتَأْجِرْهُ**) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**إِنَّ خَيْرَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**مَنِ**) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**اسْتَأْجَرْتَ**) fi'li mâzı ve fâili. (**الْقَوِيُّ الْأَمِينُ**), (**إِنَّ**) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**قَالَتْ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...**اسْتَأْجِرْهُ**) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...**إِنَّ خَيْرَ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...**اسْتَأْجَرْتَ**) cümlesi, (**مَنِ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

قَالَ اِنِّيٓ اُرِيدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلٰٓى اَنْ تَاْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ ۖ فَاِنْ اَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ ۚ وَمَآ اُرِيدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ ۖ سَتَجِدُنِيٓ اِنْ شَآءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(**قَالَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**أَبِ**) Şuaybe râci. (**إِنِّي**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**أُرِيدُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنا**). (**أَنْ**) harfi masdar ve nasb. (**أُنْكِحَ**) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**كَ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (**أنا**).

(...**أَنْ أُنْكِحَكَ**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**أُرِيدُ**) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(**إِحْدَى**) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (**ابْنَتَيَّ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**). (**هَاتَيْنِ**) ismi işâret, atfı beyân, mahallen mecrur. (**عَلَى**) harfi cerr. (**أَنْ**) harfi masdar ve nasb. (**تَأْجُرَ**) fi'li muzâri, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (نْ) harfi vikâye, (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(...أنْ تَأْجُرَنِي) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (مستأجراً) takdîrindeki hâle müteallık.

(ثَمَانِيَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حِجَجٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (إنْ) harfi şart, câzim. (أَتْمَمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَشْراً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha –Temyîzi mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor–. (أَتْمَمْتَ) ye müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (مِنْ عِندِ) cârr-mecrur, mukadder mübtedanın mahzuf haberine müteallık, (التمام) takdîrinde. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أُرِيدُ) geçenki gibi. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (أَشُقَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَشُقَّ) ya müteallık.

(...أنْ أَشُقَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(سَ) harfi tenfîs. (تَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أُرِيدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُرِيدُ) cümlesi, (إِنِّي) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَتْمَمْتَ) cümlesi, (إِنِّي أُرِيدُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...مِنْ عِندِكَ "التمام") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَا أُرِيدُ) cümlesi, (أَتْمَمْتَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...سَتَجِدُنِي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...إِن شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 28

قَالَ ذٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بَيْنِي) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf habere müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكَ), (بَيْنِي) ye ma'tuf, onun gibi. (أَيَّمَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mansub. (مَا) zâide. (الْأَجَلَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (قَضَيْتُ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (عُدْوَانَ) ismi, mahallen mansub. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (عُدْوَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (وَكِيلٌ) e müteallık. (نَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكَ بَيْنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَضَيْتُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَا عُدْوَانَ عَلَيَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اللّٰهُ ... وَكِيلٌ) cümlesi, (قَضَيْتُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَقُولُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

فَلَمَّا قَضٰى مُوسَى الْاَجَلَ وَسَارَ بِاَهْلِهٖٓ اٰنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ
نَارًا ۚ قَالَ لِاَهْلِهِ امْكُثُوٓا اِنِّٓي اٰنَسْتُ نَارًا لَعَلِّٓي اٰتِيكُمْ
مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَضَى) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْأَجَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَارَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (بِأَهْلِ) cârr-mecrur, (سَارَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آنَسَ) fi'li mâzı. (مِن جَانِبِ) cârr-mecrur, (آنَسَ) ye müteallık. (الطُّورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ لِأَهْلِهِ), (سَارَ بِأَهْلِهِ) gibi. (امْكُثُوا) fi'li emr ve fâili. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آنَسْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلِّي) harfi teraccî ve mahallen mansub

olan ismi. (آتِيكُم) fi'li muzâri ile mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنْهَا بِخَبَرٍ) cârr-mecrurlar, (آتِي) ye müteallıklar. (أَوْ) âtıfa. (جَذْوَةٍ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (جَذْوَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَصْطَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَضَى مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سَارَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...آنَسَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...امْكُثُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي آنَسْتُ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...آنَسْتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَعَلِّي آتِيكُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok. Veya (آنَسْتُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تَصْطَلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

فَلَمَّآ اَتٰيهَا نُودِىَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْاَيْمَنِ فِى الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ
مِنَ الشَّجَرَةِ اَنْ يَا مُوسٰٓى اِنِّٓى اَنَا اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أَتَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (نُودِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مِن شَاطِئِ) cârr-mecrur, (نُودِيَ) ye müteallık. (الْوَادِي الْأَيْمَنِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فِي الْبُقْعَةِ) cârr-mecrur, (نُودِيَ) ye müteallık. (الْمُبَارَكَةِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الشَّجَرَةِ) cârr-mecrur, (مِن شَاطِئِ) den bedel-bedeli iştimâl, îrâbı aynı. (أَن) harfi tefsîr. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(رَبُّ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...أَتَاهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...نُودِيَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَا مُوسَى) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي أَنَا اللَّهُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا اللَّهُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۖ يَا مُوسَىٰ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ ۖ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi tefsîr. (أَلْقِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَصَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَآهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (تَهْتَزُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (كَأَنَّهَا) harfi teşbih ve ismi. (جَانٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (مُدْبِراً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُعَقِّبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred, mukadder zamme üzere mebni. (أَقْبِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَ الْآمِنِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...أَلْقِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَآهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَهْتَزُّ) cümlesi, (رَآهَا) nin mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.

(...كَأَنَّهَا جَانٌّ) cümlesi, (تَهْتَزُّ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...وَلَّى) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُعَقِّبْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَا مُوسَى) nidâ cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...أَقْبِلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَخَفْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

اُسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ
إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(اسْلُكْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي جَيْبِ) cârr-mecrur, (اسْلُكْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَخْرُجْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (يَدَ) ye râci. (بَيْضَاءَ), (تَخْرُجْ) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ غَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (سُوءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اضْمُمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (اضْمُمْ) e müteallık. (جَنَاحَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الرَّهْبِ) cârr-mecrur, (اضْمُمْ) e müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (ذَانِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بُرْهَانَانِ) haber, merfu. Raf alâmeti (ا). (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, haberin mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, haberin (مرسلا) takdîrindeki sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مَلَإِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْمًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَاسِقِينَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(اسْلُكْ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(تَخْرُجْ...) cümlesi, (إن تسلك يدك) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اضْمُمْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ذَانِكَ بُرْهَانَانِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا قَوْماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْساً فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مُوسَى) ya râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَتَلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (نَفْساً) in mahzuf hâline müteallık. (فَ) âtıfa. (أَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَقْتُلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يَقْتُلُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَخَافُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...رَبِّ) cümlesi, îtirâzıyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي قَتَلْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَتَلْتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَخَافُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 34

وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَاناً فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءاً
يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَخِي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَارُونُ) atfı beyân, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَفْصَحُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنِّي) cârr-mecrur, (أَفْصَحُ) ya müteallık. (لِسَاناً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَرْسِلْ) fi'li emr, duâ. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen

mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعِيَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أرْسِلْ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ردْءاً), (أرْسِلْ) in mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُصَدِّقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (هَارُون) e râci. (إنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يُكَذِّبُو) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أنْ يُكَذِّبُون) cümlesi, masdar te'vîlinde (أخَافُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...أخِي هَارُونُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أرْسِلْهُ) cümlesi, (إن تشأ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُصَدِّقُنِي) cümlesi, (أخِي) den hâl. Mahallen mansub.

(...إنِّي أخَافُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أخَافُ) cümlesi, (إنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ
إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا ۚ أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (سَ) harfi tenfîs. (نَشُدُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَضُدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بأخِي) cârr-mecrur, (نَشُدُّ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَجْعَلُ), (نَشُدُّ) gibi, ona ma'tuf. (لَكُمَا) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (سُلْطَاناً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَصِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إلَيْكُمَا) cârr-mecrur, (يَصِلُونَ) ye müteallık. (بآيَاتِ) cârr-mecrur, (اذهبا) takdîrindeki fi'le müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أنْتُمَا) mübteda, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَنِ) ismi mavsul, mübtedaya ma'tuf, mahallen merfu. (اتَّبَعَكُمَا) fi'li mâzı

ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (الغالِبُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَنَشُدُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَجْعَلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...لا يَصِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...اذهبا بآياتِنا") cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(أنتُما ... الغالِبُونَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَكُما) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فَلَمَّا جَآءَهُمْ مُوسَىٰ بِـَٔايَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَٰذَآ إِلَّا
سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِىٓ ءَابَآئِنَا ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِآيَاتٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيِّنَاتٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (سِحْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُفْتَرًى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَذَا) cârr-mecrur, (سَمِعْنَا) ye müteallık. (فِي آبَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَوَّلِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَاءَهُم مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا هَذَا إلاَّ سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا سَمِعْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 37

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّىٓ أَعْلَمُ بِمَن جَآءَ بِٱلْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِۦ وَمَن

تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۖ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظّٰلِمُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (رَبِّي) mübteda, mahallen merfu. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَنْ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْهُدَى) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُفْلِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(قَالَ مُوسَى...) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(رَبِّي أَعْلَمُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(جَاءَ بِالْهُدَى...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ...) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 38

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰٓاَيُّهَا الْمَلَاُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرِيْ ۚ
فَاَوْقِدْ لِيْ يٰهَامٰنُ عَلَى الطِّيْنِ فَاجْعَلْ لِّيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْٓ
اَطَّلِعُ اِلٰٓى اِلٰهِ مُوْسٰى ۙ وَاِنِّيْ لَاَظُنُّهٗ مِنَ الْكٰذِبِيْنَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (فِرْعَوْنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْمَلَأُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (عَلِمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (إِلٰهٍ) in mahzuf (مخصوص) takdîrindeki sıfatına müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلٰهٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (غَيْرِي) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (أَوْقِدْ) fi'li

emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (أَوْقِدْ) e müteallık. (يَا) harfi nidâ. (هَامَانُ) münâda, müfred, mahallen mansub. (عَلَى الطِّينِ) cârr-mecrur, (أَوْقِدْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (اجْعَلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (صَرْحاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلِّي) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (أَطَّلِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِلَى إِلٰهِ) cârr-mecrur, (أَطَّلِعُ) ya müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) îtirâzıyye. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (أَظُنُّهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْكَاذِبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا عَلِمْتُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْقِدْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا هَامَانُ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْعَلْ) cümlesi, (أَوْقِدْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَلِّي أَطَّلِعُ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَطَّلِعُ) cümlesi, (لَعَلِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنِّي لَأَظُنُّهُ) cümlesi, îtirâzıyye veya (مَا عَلِمْتُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَظُنُّهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا
أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرَ) fi'li mâzı. (هُوَ) fâil, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (جُنُودُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرَ) ya müteallık. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (ظَنُّوا) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يُرْجَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...اسْتَكْبَرَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يُرْجَعُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 40

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جُنُودَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نَبَذْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْيَمِّ) cârr-mecrur, (نَبَذْنَا) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (انْظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَخَذْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (ظَنُّوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَبَذْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...انْظُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَاقِبَةُ) cümlesi, (انْظُرْ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 41

وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنْصَرُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûl. (أَئِمَّةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُنْصَرُونَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti

kesre. (لَا) nâfiye. (يُنصَرُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...جَعَلْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (نَبَذْنَاهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُونَ) cümlesi, (أَئِمَّةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(لَا يُنصَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 42

وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُم مِّنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَتْبَعْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي هَٰذِهِ) câr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (لَعْنَةً) den hâl olan mahzufe müteallık. (الدُّنْيَا) ismi işâretten bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَقْبُوحِينَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الْمَقْبُوحِينَ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...أَتْبَعْنَاهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُم مِنَ الْمَقْبُوحِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) câr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (مَا) masdariyye. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْقُرُونَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...مَا أَهْلَكْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(الْأُولَى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بَصَائِرَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (بَصَائِرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (هُدًى) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةً) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 44

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَآ اِلٰى مُوسَى الْاَمْرَ
وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِجَانِبِ) cârr-mecrur, (كُنْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْغَرْبِيِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub, (كُنْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (قَضَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى مُوسَى) cârr-mecrur, (قَضَيْنَا) ye müteallık. (الْأَمْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ), (مَا كُنْتَ بِجَانِبِ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...مَا كُنْتَ بِجَانِبِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَضَيْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَلٰكِنَّآ اَنْشَاْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا
فِٓى اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لٰكِنَّا) harfi istidrâk ve ismi. (أَنْشَأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قُرُونًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (تَطَاوَلَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur,

(تَطاوَلَ) ye müteallık. (الْعُمُرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ثاوِياً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي أَهْلِ) cârr-mecrur, (ثاوِياً) e müteallık. (مَدْيَنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (تَتْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَتْلُوا) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّا) harfi istidrâk ve ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُرْسِلِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَكِنَّا أَنْشَأْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْشَأْنَا) cümlesi, (لَكِنَّا) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَطاوَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(مَا كُنتَ ثاوِياً) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَتْلُوا) cümlesi, (ثاوِياً) in zamirinden hâl veya (كُنتَ) nin ikinci haberi. Mahallen mansub.

(...لَكِنَّا كُنَّا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنَّا مُرْسِلِينَ) cümlesi, (لَكِنَّا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَٰكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا كُنتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا) 44. âyetin başı gibi. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (رَحْمَةً) mahzuf (أرسلناك) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü lieclihi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُنذِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تُنذِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أرسلناك) takdîrindeki fi'le müteallık.

(مَا) nâfiye. (أَتَاهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِن) harfi cerr zâid. (نَذِيرٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أتَي) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا كُنتَ بِجَانِبِ) cümlesi, geçen âyetteki (مَا كُنتَ ثَاوِياً) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَادَيْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...رَحْمَةً "أرسلناك") cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا أَتَاهُم) cümlesi, (قَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَلَوْلَآ اَنْ تُصيبَهُمْ مُصيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْديهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَآ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُولاً فَنَتَّبِعَ اٰيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtina livucûdi ğayrihi. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُصِيبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُصِيبَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) ismi mavsul, mahallen mecrur. Cârr-mecrur (تُصِيبَ) ye müteallık. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, (تُصِيبَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أَنْ تُصِيبَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde.

(...أَنْ يَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (أَرْسَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (أَرْسَلْتَ) ye müteallık. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (نَتَّبِعَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, (نَتَّبِعَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(...أَنْ نَتَّبِعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَوْلَا أَرْسَلْتَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...لَوْلا "الإصابة") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلا) nin cevâbı mahzuf, (ما أرسلنا رسولاً) takdîrinde.

(...قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَوْلا أَرْسَلْتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَآ اُوتِيَ مِثْلَ مَآ
اُوتِيَ مُوسٰى ؕ اَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَآ اُوتِيَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ ۚ
قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا ۫ وَقَالُوٓا اِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلا) harfi tahdîd. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir Rasûlullâh'a râci. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechul. (مُوسَى) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكْفُرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرُوا) ya müteallık. (أُوتِيَ مُوسَى) geçenki gibi. (مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (أُوتِيَ) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سِحْرَانِ), (هما) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (تَظَاهَرَا) fi'li mâzı, (ا) fâili. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُلٍّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَافِرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...جَاءَهُمُ الْحَقُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, geçen isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْلا أُوتِيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُوتِيَ مُوسَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَكْفُرُوا) cümlesi, (أصدقوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...أُوتِيَ مُوسَى) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...سِحْرَانِ "هما") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تَظَاهَرَا) cümlesi, (سِحْرَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
Üçüncü (...قَالُوا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 49

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَى مِنْهُمَا أَتَّبِعْهُ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِكِتَابٍ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (أَهْدَى) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (أَهْدَى) ye müteallık. (أَتَّبِعْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fî'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ائْتُوا) cümlesi, (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هُوَ أَهْدَى) cümlesi, (كِتَابٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(...أَتَّبِعْهُ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 50

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسْتَجِيبُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, (إِنْ) veya (لَمْ) meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (يَسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (اعْلَمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّمَا) edâtı hasr. (يَتَّبِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وا) fâili. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَضَلُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَضَلُّ) ye müteallık. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هَوَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هُدًى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (هُدًى) in mahzuf sıfatına müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَمْ يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اعْلَمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَتَّبِعُونَ) cümlesi, (اعْلَمْ) in mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...مَنْ أَضَلُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (وَصَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (وَصَّلْنَا) ye müteallık. (الْقَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...قَدْ وَصَّلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 52

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهٖ هُمْ بِهٖ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آتَيْنَاهُمُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûl. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (بِهِ) cârr-mecrur, muzâri ve merfu olan (يُؤْمِنُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 53

وَاِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ قَالُوٓا اٰمَنَّا بِهٖٓ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَآ
اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهٖ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (يُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir Kur'âna râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يُتْلَى) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مِن رَبِّ) câr-mecrur, mahzuf ikinci habere müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِن قَبْلِ) câr-mecrur, haber ve mansub olan (مُسْلِمِينَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يُتْلَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا بِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إنَّهُ الْحَقُّ مِن رَبِّنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّا كُنَّا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْتَوْنَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (أجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَّتَيْنِ) masdardan vekîl, mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti (ي). (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) masdariyye. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...مَا صَبَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُؤْتَوْنَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَدْرَؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْحَسَنَةِ) câr-mecrur, (يَدْرَؤُونَ) ye müteallık. (السَّيِّئَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) câr-mecrur, (يُنفِقُونَ) ye müteallık. (رَزَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

Cümleler:

(...أولَئِكَ يُؤْتَوْنَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْتَوْنَ) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَدْرَؤُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُنفِقُونَ) cümlesi, (يُؤْتَوْنَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 55

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (سَمِعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّغْوَ) mef'ûlü bih, mansub. (أَعْرَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (أَعْرَضُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَنَا) cârr-mecrur, mahzuf mukadder habere müteallık. (أَعْمَالُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَعْمَالُكُمْ), (أَعْمَالُنَا) gibi. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (نَبْتَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الْجَاهِلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...سَمِعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَعْرَضُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَنَا أَعْمَالُنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...لَا نَبْتَغِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (تَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَحْبَبْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (اللَّهَ) lafzı celâl, ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci.

(مَنْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْمُهْتَدِينَ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّكَ لا تَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَهْدِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَحْبَبْتَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّ اللَّهَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَهْدِي) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, (يَهْدِي) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya (يَهْدِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 57

وَقَالُوٓا اِنْ نَتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا ۭ اَوَلَمْ
نُمَكِّنْ لَّهُمْ حَرَمًا اٰمِنًا يُّجْبٰٓى اِلَيْهِ ثَمَرٰتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا
مِّنْ لَّدُنَّا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (نَتَّبِعِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الْهُدَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نُتَخَطَّفْ) fi'li muzâri, mechul, cevâb, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Nâibi fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنْ أَرْضِ) cârr-mecrur, (نُتَخَطَّفْ) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm inkârî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نُمَكِّنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (نُمَكِّنْ) e müteallık. (حَرَماً آمِناً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يُجْبَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يُجْبَى) ye müteallık. (ثَمَرَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلِّ شَيْءٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (رِزْقاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن لَدُن) cârr-mecrur, (رِزْقاً) a veya mahzuf sıfatına müteallık. (نَا) muzâfun

ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (أَكْثَرَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِن نَّتَّبِعِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نُتَخَطَّفْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ نُمَكِّن) cümlesi, (أَتركناهم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُجْبَى إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ) cümlesi, (حَرَماً) in ikinci sıfatı veya (حَرَماً) den hâl. Mahallen mansub.

(...لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ) cümlesi, mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا ۚ فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ
لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ اِلَّا قَلِيلاً ۖ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَمْ) sayıdan kinâye haberiyye, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (بَطِرَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَرْيَةٍ) e râci. (مَعِيشَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَسَاكِنُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُسْكَنْ) fi'li muzâri, mechûl, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَسَاكِنُ) ye râci. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تُسْكَنْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (قَلِيلاً) mahzuf müstesnanın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَحْنُ) ismin tevkîdi, mahallen merfu. (الْوَارِثِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَطِرَتْ) cümlesi, (قَرْيَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...تِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تُسْكَنْ مِن بَعْدِهِمْ) cümlesi, (مَسَاكِنُهُمْ) den hâl. Mahallen mansub. Veya (تِلْكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 59

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى حَتّٰى يَبْعَثَ فِى اُمِّهَا رَسُولاً
يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِى الْقُرٰٓى اِلاَّ
وَاَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُهْلِكَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَبْعَثَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (فِي أُمِّ) cârr-mecrur, (يَبْعَثَ) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.
(...أَنْ يَبْعَثَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مُهْلِكَ) ye müteallık.
(يَتْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَسُولاً) e râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتْلُوا) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُهْلِكِي) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (وَ) hâliyye. (أَهْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظَالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:
(...مَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَتْلُوا) cümlesi, (رَسُولاً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...مَا كُنَّا مُهْلِكِي) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَهْلُهَا ظَالِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 60

وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أُوتِيتُم) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, mahzuf temyîze müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (مَتَاعُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (زِينَةُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf sıleye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (أَبْقَى) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أُوتِيتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَاعُ الْحَيَاةِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أغفلتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَن مَّتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (وَعَدْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَعْداً حَسَناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (لَاقِي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمَن) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مَتَّعْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَتَاعَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr

alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُحْضَرِينَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الْمُحْضَرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ وَعَدْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَعَدْنَاهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ لَاقِيهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَّعْنَاهُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُنَادِيهِمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّه) a râci. (فَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّه) a râci. (أَيْنَ) ismi istifham, zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شُرَكَائِيَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَزْعُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَادِيهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَيْنَ شُرَكَائِيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ تَزْعُمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَزْعُمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 63

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا ۚ أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۖ تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ ۖ مَا كَانُوا

إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (حَقَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِم) câr-mecrur, (حَقَّ) ya müteallık. (الْقَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (أُولَاءِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (أَغْوَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَغْوَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (غَوَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili.

(...مَا غَوَيْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَغْوَيْنَاهُمْ) e müteallık.

(تَبَرَّأْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) câr-mecrur, (تَبَرَّأْنَا) ye müteallık. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (إِيَّانَا) mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَّنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...هَؤُلَاءِ الَّذِينَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَغْوَيْنَا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَغْوَيْنَاهُمْ) cümlesi, (هَؤُلَاءِ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَبَرَّأْنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْبُدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 64

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ
وَرَأَوُا الْعَذَابَ ۚ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (شُرَكَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (دَعَوْهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسْتَجِيبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَهُمْ) câr-

mecrur, (يَسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَأَوُا) fi'li mâzı ve faili. (الْعَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. (لَوْ) harfi imtina. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَهْتَدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ادْعُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...دَعَوْهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَوُا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ثبت اهتداؤهم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (ما رأوا العذاب في الآخرة) takdîrinde.

(كَانُوا يَهْتَدُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَهْتَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 65

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَآ أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ) 62. âyetin başı gibi. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, (ذَا) ismi işâret, haberi, mebniler, mahallen merfular. (أَجَبْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْمُرْسَلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُنَادِيهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَجَبْتُمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 66

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنبَآءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَآءَلُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (عَمِيَتْ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (عَمِيَتْ) e müteallık. (الْأَنبَاء) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَتَسَاءلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(عَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنبَاء) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لا يَتَسَاءلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَتَسَاءلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (آمَنَ), (تَابَ) ye ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (تَابَ) ye ma'tuf, onun gibi. (صَالِحاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (عَسَى) fi'li mâzı, tâm. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ الْمُفْلِحِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(...أَنْ يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...مَنْ تَابَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَابَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَ) ve (...عَمِلَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...عَسَى أَنْ يَكُونَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 68

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَخْلُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَخْلُقُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَخْتَارُ) habere ma'tuf, merfu. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (الْخِيَرَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (تَعَالَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تَعَالَى) ye müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...رَبُّكَ يَخْلُقُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) cümlesi, (رَبُّ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْتَارُ) cümlesi, (يَخْلُقُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعَالَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُكِنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (صُدُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (يُعْلِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...رَبُّكَ يَعْلَمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (رَبُّ) nün haberi. Mahallen merfu.

(تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

وَهُوَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۖ لَهُ الْحَمْدُ فِى الْاُولٰى وَالْاٰخِرَةِ ۖ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اللّٰهُ) lafzatullâh, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ), (لَا) nın mahzuf haberindeki zamirden bedel, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحَمْدُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْأُولَى) cârr-mecrur, (الْحَمْدُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَهُ الْحُكْمُ), (لَهُ الْحَمْدُ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. (تُرْجَعُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:
(...هُوَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, (هُوَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُ الْحَمْدُ) cümlesi, (هُوَ) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu.
(...لَهُ الْحُكْمُ) ve (تُرْجَعُونَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 71

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِضِيَآءٍ ۖ اَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:
(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Bu fi'lin birinci mef'ûlü, müstetir zamir (هُوَ) takdîrinde (اللَّيْلَ) râci. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَعَلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (اللَّيْلَ سَرْمَداً) birinci ve ikinci mefûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (سَرْمَداً) e

veya (جَعَلَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (إِلَهٌ غَيْرُ) haber ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَأْتِيكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِضِيَاءٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (أَ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِن جَعَلَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, istifhâm cümlesi tefsir ediyor.

(...مَنْ إِلَهٌ) cümlesi, (رَأَيْتُمْ) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...يَأْتِيكُم) cümlesi, (إِلَهٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(لا تَسْمَعُونَ) cümlesi, (أصممتم آذانكم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 72

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۭ اَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı. (تَسْكُنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَسْكُنُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(...تَسْكُنُونَ) cümlesi, (لَيْلٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 73

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِن رَحْمَةِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı olan (جَعَلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَكُمُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) birinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri

fethalar. (لَ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَسْكُنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَسْكُنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِ), (لِتَسْكُنُوا فِيهِ) gibi, ona ma'tuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تَسْكُنُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık.

(أَنْ تَبْتَغُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(جَعَلَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّكُمْ ترزقون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 74

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 62. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 75

وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَزَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (نَزَعْنَا) ye müteallık. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَهِيداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هَاتُوا) fi'li emr ve fâili. (بُرْهَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (عَلِمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الْحَقَّ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَلِمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَزَعْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (يُنَادِيهِمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قُلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...هَاتُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...عَلِمُوا) cümlesi, (قُلْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...ضَلَّ عَنْهُم مَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(كَانُوا يَفْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 76

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ ۖ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ ۖ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ قَارُونَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (قَارُونَ) a râci. (مِن قَوْمِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) âtıfa. (بَغَى) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (بَغَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْكُنُوزِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَفَاتِحَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (تَنُوءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَفَاتِحَ) ya râci. (بِالْعُصْبَةِ) cârr-mecrur, (تَنُوءُ) ye müteallık. (أُولِي) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (الْقُوَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (قَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تَفْرَحْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti

zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الْفَرِحِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّ قَارُونَ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَى...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(بَغَى عَلَيْهِمْ...) ve (آتَيْنَاهُ...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ...) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(إِذْ قَالَ "اذكر"...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قَالَ لَهُ قَوْمُهُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَا تَفْرَحْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنَّ اللَّهَ...) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ) cümlesi, üçüncü (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 77

وَابْتَغِ فِيمَآ اٰتٰىكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ
مِنَ الدُّنْيَا وَاَحْسِنْ كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ
الْفَسَادَ فِى الْاَرْضِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ابْتَغِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيمَا) cârr-mecrur, (ابْتَغِ) ye müteallık. (آتَاكَ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الدَّارَ الْآخِرَةَ) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَنْسَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَصِيبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (تَنْسَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَحْسِنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (أَحْسَنَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَحْسَنَ) ye müteallık.

(مَا أَحْسَنَ اللَّهُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (إحساناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَا تَبْغِ), (لَا تَنْسَ) gibi. (الْفَسَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَبْغِ) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan

ismi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الْمُفْسِدِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ابْتَغِ), (...لَا تَنسَ), (...أَحْسِن) ve (...لَا تَبْغِ) cümleleri, geçen âyetteki (لَا تَفْرَحْ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(...آتَاكَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 78

قَالَ إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلْمٍ عِندِىٓ ۚ أَوَ لَمْ يَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ
قَدْ أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِ مِنَ ٱلْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً
وَأَكْثَرُ جَمْعًا ۚ وَلَا يُسْـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَارُون) a râci. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أُوتِيتُهُ) fi'li mâzı, mechûl, nâibi fâili ve mef'ûlü. (عَلَى عِلْمٍ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (عِنْدِي) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkârî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (قَارُون) a râci. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (أَهْلَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَهْلَكَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْقُرُونِ) cârr-mecrur, (أَهْلَكَ) ye müteallık.

(...أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمْ) in iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (أَشَدُّ) ye müteallık. (قُوَّةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَكْثَرُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَمْعًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (لَا) nâfiye. (يُسْأَلُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَن ذُنُوبِ) cârr-mecrur, (يُسْأَلُ) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecru. (الْمُجْرِمُونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتِيتُهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمْ يَعْلَمْ) cümlesi, (أجهل) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ أَهْلَكَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ أَشَدُّ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا يُسْأَلُ عَن ذُنُوبِهِم الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ ۙ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (خَرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَارُون) a râci. (عَلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (خَرَجَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي زِينَةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يَا) edâtı tenbih. (لَيْتَ) harfi temenni ve nasb. (لَنَا) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem haberine müteallık. (مِثْلَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (قَارُونُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ذُو) haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (حَظٍّ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...خَرَجَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُرِيدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْتَ لَنَا مِثْلَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُوتِيَ قَارُونُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ لَذُو) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ
آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۚ وَلَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâili, mahallen merfu. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَيْلَ) zecr kelimesi, (الزمكم اللّه) takdîrindeki fiil ve fâilin mef'ûlü, mansub. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَوَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَنْ) cârr-mecrur, habere müteallık. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ), (آمَنَ) gibi, ona ma'tuf. (صَالِحاً) mahzuf (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (لا) nâfiye. (يُلَقَّي) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الصَّابِرُونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ الَّذِينَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...وَيْلَكُمْ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يُلَقَّاهَا إِلاَّ الصَّابِرُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (خَسَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (خَسَفْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بِدَارِ) cârr-mecrur, (خَسَفْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) ta'lîliyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (فِئَةٍ), (كَانَ) nin ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (يَنصُرُونَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (قَارُونَ) a râci. (مِنَ الْمُنتَصِرِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...خَسَفْنَا) cümlesi, mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ لَهُ مِن فِئَةٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَنصُرُونَهُ) cümlesi, (فِئَةٍ) in sıfatı. Mahallen mansub veya merfu. Veya (كَانَ) nin haberi veya (فِئَةٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(مَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ) cümlesi, (مَا كَانَ لَهُ مِن فِئَةٍ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ
يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ ۖ لَوْلَا أَن مَّنَّ
اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۖ وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَصْبَحَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الَّذِينَ) ismi mavsul, ismi, mahallen merfu. (تَمَنَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مَكَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْأَمْسِ) cârr-mecrur, (تَمَنَّوْا) e müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَيْ) ismi fiil, fi'li muzâri (أعجب) mânasında. (كَأَنَّ) harfi teşbih ve nasb. (اللَّهَ) lafzı celâl, ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَن) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقْدِرُ), (يَبْسُطُ) gibi, ona ma'tuf. (لَوْلَا) harfi imtinâ. (أَنْ) harfi masdar veya tefsîr. (مَنَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (مَنَّ) ye müteallık.

(...أَنْ مَنَّ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde. Veya tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(لَ) harfi te'kîd, (لَوْلا) nin cevâbında vâkı. (خَسَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِنا) cârr-mecrur, (خَسَفَ) ye müteallık. (وَيْ) ismi fiil, fi'li muzâri (أعجب) mânasında. (كَأَنَّهُ) harfi teşbih ve ismi. (لا) nâfiye. (يُفْلِحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَصْبَحَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَمَنَّوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (أَصْبَحَ) nın haberi. Mahallen mansub.
(...وَيْكَأَنَّ اللَّهَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يَبْسُطُ الرِّزْقَ) cümlesi, (كَأَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقْدِرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَوْلا أَنْ مَنَّ اللَّهُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...خَسَفَ بِنا) cümlesi, (لَوْلا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...وَيْكَأَنَّهُ لا يُفْلِحُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(لا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) cümlesi, ikinci (كَأَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 83

تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْاَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۟ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الدَّارُ الْآخِرَةُ) bedel ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَجْعَلُهَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (نَجْعَلُ) ye müteallık. (لا) nâfiye. (يُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عُلُوّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (عُلُوّاً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (فَساداً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْعَاقِبَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَجْعَلُهَا) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا يُرِيدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۚ وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (جَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (بِالْحَسَنَةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خَيْرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ), (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye. (يُجْزَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...مَنْ جَاءَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ بِالْحَسَنَةِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (...مَنْ جَاءَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يُجْزَى الَّذِينَ) cümlesi, (فله مثلها لأنه) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 85

اِنَّ الَّذِى فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَرَآدُّكَ اِلٰى مَعَادٍ ۭ قُلْ رَّبِّىٓ
اَعْلَمُ مَنْ جَاۗءَ بِالْهُدٰى وَمَنْ هُوَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(**إِنَّ الَّذِي**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**فَرَضَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**عَلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**فَرَضَ**) ya müteallık. (**الْقُرْآنَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لَ**) harfi te'kîd. (**رَادُّ**), (**إِنَّ**) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur –mef'ûlüne muzâfdır–. (**إِلَى مَعَادٍ**) cârr-mecrur, (**رَادُّ**) ye müteallık. (**قُلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**رَبِّي**) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**ي**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أَعْلَمُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مَنْ**) ismi mavsul, (**أَعْلَمُ**) nün mef'ûlü, mahallen mansub. (**جَاءَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**مَنْ**) e âid. (**بِالْهُدَى**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**مَنْ**) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**فِي ضَلَالٍ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**مُبِينٍ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**إِنَّ الَّذِي**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**فَرَضَ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...**قُلْ**) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...**رَبِّي أَعْلَمُ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...**جَاءَ**) cümlesi, (**مَنْ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...**هُوَ فِي ضَلَالٍ**) cümlesi, ikinci (**مَنْ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

وَمَا كُنْتَ تَرْجُوْٓا اَنْ يُّلْقٰٓى اِلَيْكَ الْكِتٰبُ اِلَّا رَحْمَةً
مِّنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ ظَهِيْرًا لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye veya âtıfa. (**مَا**) nâfiye. (**كُنْتَ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**تَرْجُوا**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**أَنْ**) harfi masdar ve nasb. (**يُلْقَى**) fi'li muzâri, mechûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (**إِلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**يُلْقَى**) ya müteallık. (**الْكِتَابُ**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنْ يُلْقَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرْجُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(إِلاَّ) edâtı istisna, (لكن) mânâsında. (رَحْمَةً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mef'ûlü leh. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (رَحْمَةً) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, te'kîd (نَ) u geldiği için mebni, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (أنت). (ظَهِيراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِّلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (ظَهِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...مَا كُنتَ تَرْجُوا) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَرْجُوا) cümlesi, (كُنتَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...لا تَكُونَنَّ) cümlesi, mukadder (إذا ألقي إليك الكتاب) cümlesindeki (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

وَلاَ يَصُدُّنَّكَ عَنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ بَعْدَ اِذْ اُنْزِلَتْ اِلَيْكَ وَادْعُ
اِلٰى رَبِّكَ وَلاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (يَصُدُّنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نَ) nu bitiştiği için mebni, fâil olan (و) hazfolundu, mahallen meczum. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْ آيَاتِ) cârr-mecrur, (يَصُدُّنَّ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَصُدُّنَّ) ye müteallık. (إِذْ) zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُنزِلَتْ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (آيَاتِ) e râci. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أُنزِلَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (ادْعُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (ادْعُ) ya müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, te'kîd (نَ) u geldiği için mebni, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...لا يَصُدُّنَّكَ) cümlesi, geçen âyetteki (لا تَكُونَنَّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُنزِلَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ادْعُ) ve (...لا تَكُونَنَّ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 88

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۘ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۭ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهٗ ۭ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَدْعُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِلٰهًا آخَرَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لا) nâfiye lilcins. (اِلٰهَ) ismi, mansub. (اِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın mahzuf haberindeki zamîrden bedel, mahallen merfu. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَالِكٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِلاَّ) edâtı istisna. (وَجْهَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحُكْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (اِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. (تُرْجَعُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لا تَدْعُ) cümlesi, geçen âyetteki (لا تَكُونَنَّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا اِلٰهَ اِلاَّ هُوَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ) cümlesi, geçen nehyin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ الْحُكْمُ) cümlesi, ikinci ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

KASAS SÛRESİNİN SONU

ANKEBÛT SÛRESİ

29. Sûredir
69 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu
Başından 11. âyete kadar Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

الٓمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

(الم) hurufu mukattaadan. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ يُتْرَكُوٓا اَنْ يَقُولُوٓا اٰمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (حَسِبَ) fi'li mâzı. (النَّاسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يُتْرَكُوا) fi'li muzâri, mechûl, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أنْ يُتْرَكُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(أنْ يَقُولُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. (يُتْرَكُوا) ye müteallık.

(آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يُفْتَنُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(حَسِبَ النَّاسُ...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هُمْ لا يُفْتَنُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لا يُفْتَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (فَتَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (يَعْلَمَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (صَدَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (يَعْلَمَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْكَاذِبِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...فَتَنَّا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...يَعْلَمَنَّ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında istifhâm tevbîhi. (حَسِبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (السَّيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَسْبِقُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) ismi mavsul, fâili, mahallen merfu. (يَحْكُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(...أَنْ يَسْبِقُونَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...حَسِبَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْمَلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَحْكُمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 5

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ؕ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَن) e âid. (يَرْجُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (لِقَاء) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أجَلَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd. (آتٍ), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَن كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يَرْجُوا) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَرْجُوا) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...إنَّ أجَلَ اللَّهِ) cümlesi, (فليستعدّ له) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ
عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (جَاهَدَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يُجَاهِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لِنَفْسِ) cârr-mecrur, (يُجَاهِدُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (غَنِيٌّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنِ الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (غَنِيٌّ) e müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ جَاهَدَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاهَدَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّمَا يُجَاهِدُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَ) kasemiyye. (نُكَفِّرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (نُكَفِّرَنَّ) ya müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَنَجْزِيَنَّ), (لَنُكَفِّرَنَّ) gibi, ona ma'tuf. (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (أَحْسَنَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُكَفِّرَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نَجْزِيَنَّهُمْ) cümlesi, ikinci mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen merfu.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 8

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۭ وَاِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي
مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۭ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَصَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْاِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِوَالِدَيْ) cârr-mecrur, (وَصَّيْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حُسْنًا) ikinci mef'ûl veya mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَاهَدَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُشْرِكَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بي) cârr-mecrur, (تُشْرِكَ) ye müteallık.

(...أَنْ تُشْرِكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَاهَدَاكَ) ye müteallık.

(مَا) ismi masvul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكَ بِهِ) cârr-mecrurlar, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallıklar. (عِلْمٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تُطِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَيَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أُنَبِّئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِمَا) cârr-mecrur, (أُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وا) fâili.

Cümleler:

(...وَصَّيْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ جَاهَدَاكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تُطِعْهُمَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْبِّئُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 9

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِى الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَ) kasemiyye. (نُدْخِلَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, (نُدْخِلَنَّ) ye müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نُدْخِلَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ فَاِذَآ اُوذِىَ فِى اللّٰهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللّٰهِ ۖ وَلَئِنْ جَآءَ نَصْرٌ مِّنْ رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ اِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۖ اَوَ لَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِمَا فِى صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-

mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أُوذِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي اللَّهِ) cârr-mecrur, (أُوذِيَ) ye müteallık. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِتْنَةَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَعَذَابِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (نَصْرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّكَ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni. Raf alâmeti olan (ن) ile fâil olan (و), te'kîd (ن) u gelince hazfolundu. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) harfi istifhâm. (وَ) isti'nâfiyye. (لَيْسَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِ) harfi cerr, zâid. (أَعْلَمَ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمَ) ye müteallık. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُوذِيَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جَعَلَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ جَاءَ نَصْرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كُنَّا مَعَكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَوَ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ) burasının îrâbı ve cümleleri 3. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 12

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (سَبِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı, câzime. (نَحْمِلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (خَطَايَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (مَا), (ليس) gibi. (هُم) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (حَامِلِينَ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (مِنْ خَطَايَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ), (حَامِلِينَ) nin mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَاذِبُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ الَّذِينَ) cümlesi, bir önceki âyetteki isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبِعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لْنَحْمِلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...مَا هُم بِحَامِلِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَلَيَحْمِلُنَّ اَثْقَالَهُمْ وَاَثْقَالاً مَعَ اَثْقَالِهِمْ ۖ وَلَيُسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (يَحْمِلُنَّ) fi'li muzâri, mebni. Raf alâmeti olan (ن) ile fâil olan (و), te'kîd (ن) u gelince hazfolundu. (أَثْقَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَثْقَالاً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَثْقَالِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (يُسْأَلُنَّ) fi'li muzâri, mechul, mebni. Raf alâmeti olan (ن) ile fâil olan (و), te'kîd (ن) u gelince hazfolundu. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَّا) cârr-mecrur, (يُسْأَلُنَّ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَحْمِلُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُسْأَلُنَّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَفْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 14

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَلَبِثَ فِيهِمْ اَلْفَ سَنَةٍ اِلَّا خَمْسِينَ عَامًا ۗ فَاَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (نُوحاً) mef'ûlü bih, mansub. (إِلَى قَوْمِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (لَبِثَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحٍ) a râci. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, (لَبِثَ) ye müteallık. (أَلْفَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَنَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلاَّ) edâtı istisna. (خَمْسِينَ)

müstesna, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَاماً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَخَذَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الطُّوفَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَبِثَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ) cümlesi, (فكذّبوه) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ ظَالِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 15

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَنْجَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَصْحَابَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّفِينَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (آيَةً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...أَنْجَيْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ۖ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِبْرَاهِيمَ), (نُوحاً) a ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (ذَٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a

müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اتَّقُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 17

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا ۚ إِنَّ
الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا
عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۖ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْثَانًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَخْلُقُونَ), (تَعْبُدُونَ) gibi, ona ma'tuf. (إِفْكًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ) geçenki gibi. (لَا) nâfiye. (يَمْلِكُونَ), (تَعْبُدُونَ) gibi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رِزْقًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ابْتَغُوا) fi'li emr ve fâili. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Ma kabline müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اعْبُدُوهُ) fi'li emr, fâil ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اشْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (اشْكُرُوا) ye müteallık. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...تَعْبُدُونَ) cümlesi, ikinci ta'lîl veya kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تَخْلُقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ) cümlesi, ta'lîlin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...تَعْبُدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَمْلِكُونَ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...ابْتَغُوا) cümlesi, (إن احتجتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...اعْبُدُوهُ) ve (...اشْكُرُوا لَهُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.
(تُرْجَعُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ۖ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ
إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إن) harfi şart, câzim. (تُكَذِّبُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. (أُمَمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (عَلَى الرَّسُولِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إن تُكَذِّبُوا) cümlesi, bir önceki âyetteki (اعْبُدُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...قَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ) cümlesi, (إن تُكَذِّبُوا فلا يضرّني) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...مَا عَلَى الرَّسُولِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ
إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) nun hazfi. (و) fâili. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (يُبْدِئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil,

merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) isti'nâfiyye. (يُعِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (ذٰلِكَ) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, haberi ve merfu olan (يَسِيرٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُبْدِئُ اللَّهُ) cümlesi, (يَرَوْا) ın mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...يُعِيدُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (سِيرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (سِيرُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (انظُرُوا) fi'li emr ve fâili. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (بَدَأَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْخَلْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُنْشِئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سِيرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...انظُرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...بَدَأَ الْخَلْقَ) cümlesi, (انظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...اللَّهُ يُنْشِئُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُنْشِئُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(يُعَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يُعَذِّبُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَرْحَمُ), (يُعَذِّبُ) gibi, ona ma'tuf. (مَنْ يَشَاءُ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechul ve merfu olan (تُقْلَبُونَ) ye müteallık. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...يُعَذِّبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْحَمُ) ve (تُقْلَبُونَ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ ۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنتُم) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُعْجِزِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (فِي السَّمَاءِ), (فِي الْأَرْضِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (نَصِيرٍ), (وَلِيٍّ) e ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...مَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا لَكُم ... مِن وَلِيٍّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ وَلِقَآئِهِۦٓ أُو۟لَـٰٓئِكَ يَئِسُوا۟ مِن

رَحْمَتِى وَأُولَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِقَاءِ), (آيَاتِ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَئِسُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن رَحْمَتِي) cârr-mecrur, (يَئِسُوا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَذَابٌ) e müteallık. (أَلِيمٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَٰئِكَ يَئِسُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَئِسُوا) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, ikinci (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ اِلَّآ اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ فَاَنْجٰيهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (جَوَابَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنْ قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(اقْتُلُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (أَوْ) âtıfa. (حَرِّقُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَنْجَاهُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (أَنْجَا) ye müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) muahhar ismi, mansub. Nasb

alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اقْتُلُوهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...حَرِّقُوهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(أَنْجَاهُ اللَّهُ) cümlesi, (فَأَنْجَاهُ) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 25

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا ۖ مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۖ وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمُ) e râci. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (اتَّخَذْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْثَانًا مَوَدَّةَ) birinci mef'ûl ve mef'ûlü lieclih, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (بَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (مَوَدَّةَ) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَكْفُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَلْعَنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَأْوَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (نَاصِرِينَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذْتُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَكْفُرُ بَعْضُكُم), (...يَلْعَنُ بَعْضُكُم), (مَأْوَاكُمُ النَّارُ) ve (وَمَا لَكُم مِن نَاصِرِينَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 26

فَآمَنَ لَهُ لُوطٌ ۘ وَقَالَ اِنِّى مُهَاجِرٌ اِلٰى رَبِّى ۖ اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (آمَنَ) fi'li mâzı. (لَهُ) câr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (لُوطٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُهَاجِرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى رَبِّي) câr-mecrur, (مُهَاجِرٌ) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...آمَنَ لَهُ لُوطٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي مُهَاجِرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

وَوَهَبْنَا لَهُ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَاٰتَيْنَاهُ اَجْرَهُ فِى الدُّنْيَا ۚ وَاِنَّهُ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَهَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) câr-mecrur, (وَهَبْنَا) ye müteallık. (إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي ذُرِّيَّةِ) câr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) birinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(أَجْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الدُّنْيَا) câr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي الْآخِرَةِ) câr-mecrur, (الصَّالِحِينَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الصَّالِحِينَ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...وَهَبْنَا) cümlesi, bir önceki âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) ve (...آتَيْنَاهُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ) cümlesi, (آتَيْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لُوطًا), (نُوحًا) a ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (لُوط) a râci. (لِقَوْمِ) câr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَأْتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْفَاحِشَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (سَبَقَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (بِهَا) câr-mecrur, (متلبّسين) takdîrindeki hâle müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ), (سَبَقَ) nın fâili, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِنَ الْعَالَمِينَ) câr-mecrur, (أَحَدٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ) cümlesi, (الْفَاحِشَةَ) den veya fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 29

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنكَرَ ۖ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَأْتُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الرِّجَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (تَقْطَعُونَ السَّبِيلَ), (تَأْتُونَ الرِّجَالَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (تَأْتُونَ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (فِي نَادِيكُمُ) cârr-mecrur, (تَأْتُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُنكَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (جَوَابَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنْ قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(ائْتِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَذَابِ) cârr-mecrur, (ائْتِ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنَ الصَّادِقِينَ) cârr-mecrur, (كُنتَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ) cümlesinden bedel. Mahallen mansub.

(...تَأْتُونَ الرِّجَالَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَقْطَعُونَ) ve (تَأْتُونَ ... الْمُنكَرَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

(...مَا كَانَ جَوَابَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ائْتِنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 30

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُوَ) a râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (انْصُرْ) fi'li emr. (نْ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (انْصُرْ) a müteallık. (الْمُفْسِدِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...انْصُرْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو
أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَتْ) fi'li mâzı. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِبْرَاهِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْبُشْرَى) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُهْلِكُوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (أَهْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْقَرْيَةِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أَهْلَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَاءَتْ رُسُلُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا مُهْلِكُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا ظَالِمِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا ۚ قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِيهَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (لُوطًا) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَنْ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (نُنَجِّيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) âtıfa. (أَهْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (امْرَأَةَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (امْرَأَةَ) ye râci. (مِنَ الْغَابِرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ فِيهَا لُوطًا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...نَحْنُ أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَنُنَجِّيَنَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۖ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا

امْرَاَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أن) zâide te'kîd için. (جَاءَتْ) fi'li mâzı. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لُوطاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سِيءَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (لُوط) a râci. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (سِيءَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ضَاقَ) fi'li mâzı. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (ضَاقَ) ya müteallık. (ذَرْعاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (لا تَحْزَنْ), (لا تَخَفْ) gibi, ona ma'tuf. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُنَجُّوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَأَهْلَكَ إِلاَّ امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(جَاءَتْ رُسُلُنَا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(سِيءَ بِهِمْ...) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(ضَاقَ بِهِمْ...) ve (قَالُوا...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(لا تَخَفْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لا تَحْزَنْ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(إِنَّا مُنَجُّوكَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

اِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُنزِلُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (عَلَى أَهْلِ) cârr-mecrur, habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْقَرْيَةِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رِجْزاً) ismi fâil, (مُنزِلُونَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (رِجْزاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (بِمَا) cârr-mecrur,

(مُنزِلُونَ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْسُقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّا مُنزِلُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَفْسُقُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَفْسُقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 35

وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَآ اٰيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قد) harfi tahkık. (تَرَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (تَرَكْنَا) ye müteallık. (آيَةً بَيِّنَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (يَعْقِلُونَ) ye müteallık. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تَرَكْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 36

وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۙ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِلَى مَدْيَنَ) cârr-mecrur, (أرسلنا) takdîrindeki fi'le müteallık. (أَخَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شُعَيْباً) atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شُعَيْب) e râci. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ارْجُوا) fi'li emr ve fâili. (الْيَوْمَ الْآخِرَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَعْثَوْا) fi'li

muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَعْثَوْا) e müteallık. (مُفْسِدِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(شُعَيْباً ... "أرسلنا") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اعْبُدُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ارْجُوا) ve (...لا تَعْثَوْا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 37

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَخَذَتْهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الرَّجْفَةُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أَصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي دَارِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (جَاثِمِينَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَذَّبُوهُ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَصْبَحُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَعَادًا وَثَمُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (عَاداً), (أهلكنا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ثَمُودَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (قَدْ) harfi tahkık. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir sözün gelişinden anlaşılan (اهلاكا) e râci. (لَكُم مِن مَسَاكِنِ) cârr-mecrurlar, (تَبَيَّنَ) ye müteallıklar. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (زَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (زَيَّنَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (صَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَانُ) a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(عَنِ السَّبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدَّ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُسْتَبْصِرِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(..."أَهْلَكْنَا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

("تَبَيَّنَ "اهلاكا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...صَدَّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 39

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ
فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ) geçen âyetteki (عَاداً) e ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (اسْتَكْبَرُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (سَابِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...جَاءَهُم مُوسَى) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَكْبَرُوا) ve (مَا كَانُوا سَابِقِينَ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 40

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِۦ فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُم مَّنْ
أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا
وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كُلًّا) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخَذْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِذَنبِهِ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (بِ) sebebiyye. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, takrîıyye. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (حَاصِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم مَنْ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (أَخَذَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الصَّيْحَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ), (مِنْهُم مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِباً) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم مَنْ أَغْرَقْنَا), (مِنْهُم مَنْ أَرْسَلْنَا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِ) harfi cuhud ve cerr. (يَظْلِمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci.

(أَنْ يَظْلِمَهُمْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَنفُسَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَخَذْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُم مَنْ أَرْسَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُم مَنْ أَخَذَتْهُ), (...مِنْهُم مَنْ خَسَفْنَا) ve (...مِنْهُم مَنْ أَغْرَقْنَا) cümleleri, (مِنْهُم مَنْ أَرْسَلْنَا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...خَسَفْنَا) cümlesi, üçüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَغْرَقْنَا) cümlesi, dördüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا كَانَ اللَّهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 41

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ

اِتَّخَذَتْ بَيْتًا ۜ وَاِنَّ اَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ ۘ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْلِيَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, (مَثَلُ) nün mahzuf haberine müteallık. (الْعَنكَبُوتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اتَّخَذَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْعَنكَبُوتِ) e râci. (بَيْتًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أَوْهَنَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْبُيُوتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd. (بَيْتُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu Raf alâmeti zamme. (الْعَنكَبُوتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَثَلُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّخَذَتْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (الْعَنكَبُوتِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْ كَانُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (ما عبدوا الأصنام) takdîrinde.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 42

اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ ۜ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّه) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَدْعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ)

câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ), (يَدْعُونَ) nin mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا يَدْعُونَ) cümlesi, (يَعْلَمُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۚ وَمَا يَعْقِلُهَآ اِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْأَمْثَالُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَضْرِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِلنَّاسِ) câr-mecrur, (نَضْرِبُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَعْقِلُهَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْعَالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 44

خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۭ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) câr-mecrur, (إِنَّ)

nin mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...خَلَقَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

اُتْلُ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ۖ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ ۗ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(اُتْلُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُوحِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَا) ye âid. (إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrurlar, (أُوحِيَ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (أَقِمِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ الصَّلَاةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (تَنْهَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الصَّلَاةَ) e râci. (عَنِ الْفَحْشَاءِ) cârr-mecrur, (تَنْهَى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُنْكَرِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd ibtidâî. (ذِكْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَصْنَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اُتْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُوحِيَ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَقِمِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...ذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ) ve (...اللَّهُ يَعْلَمُ) cümleleri, (إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(تَصْنَعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

YİRMİNCİ CÜZÜN SONU

YİRMİBİRİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 46

وَلَا تُجَادِلُوٓا۟ أَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ مِنْهُمْ وَقُولُوٓا۟ ءَامَنَّا بِٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمْ وَٰحِدٌ وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تُجَادِلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِالَّتِي) cârr-mecrur, (تُجَادِلُوا) ye müteallık. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (قُولُوا) fi'li emr ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أُنزِلَ إِلَيْكُمْ), (أُنزِلَ إِلَيْنَا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (إِلَٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa, (إِلَٰهُكُمْ), (إِلَٰهُنَا) gibi, ona ma'tuf. (وَاحِدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُسْلِمُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَا تُجَادِلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ أَحْسَنُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُولُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُنزِلَ إِلَيْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُنزِلَ إِلَيْكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمْ وَاحِدٌ) ve (نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) cümleleri, (آمَنَّا) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 47

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتَابَ ۚ فَالَّذِيْنَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُوْنَ بِهٖ ۚ وَمِنْ هٰٓؤُلَآءِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِهٖ ۭ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا الْكٰفِرُوْنَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (انزالاً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آتَيْنَاهُمُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنْ هَؤُلَاءِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) itirâzıyye veya hâliyye. (مَا) nâfiye. (يَجْحَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَجْحَدُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْكَافِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ بِهِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ) cümlesi, (الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُ بِهِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَجْحَدُ ... الْكَافِرُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 48

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوْا مِنْ قَبْلِهٖ مِنْ كِتٰبٍ وَّلَا تَخُطُّهٗ بِيَمِيْنِكَ

إِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَتْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (تَتْلُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (كِتَابٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَخُطُّهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِيَمِينِ) cârr-mecrur, (تَخُطُّ) ya müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذًا) harfi cevâb. (لَ) harfi te'kîd cevâbda vâkı. (ارْتَابَ) fi'li mâzı. (الْمُبْطِلُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...مَا كُنتَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَتْلُوا) cümlesi, (كُنتَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...لا تَخُطُّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(ارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ) cümlesi, mukadder (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ۚ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, (بَيِّنَاتٌ) e müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أوتُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَجْحَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَجْحَدُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الظَّالِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...هُوَ آيَاتٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا يَجْحَدُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَقَالُوا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَاتٌ مِنْ رَبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ ؕ وَاِنَّمَآ اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (آيَاتٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْآيَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (نَذِيرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 51

اَوَ لَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّآ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَّذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكْفِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنَّا أَنْزَلْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَكْفِ) nin fâili. Mahallen merfu.

(عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُتْلَى) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْكِتَابَ) e râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يُتْلَى) ye müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere

müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (رَحْمَةً), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ذِكْرَى) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَمْ يَكْفِهِمْ) cümlesi, (أقصّرت الآية المنزلة) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُتْلَى) cümlesi, (الْكِتَابَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 52

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۖ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللَّهِ) lafzı celâl, fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (بَيْنِي) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكُمْ), (بَيْنِي) gibi, ona ma'tuf. (شَهِيداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَى بِاللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (كَفَى بِاللَّهِ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 53

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۚ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ ۚ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَسْتَعْجِلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِالْعَذَابِ) cârr-mecrur, (يَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi imtinâ. (أَجَلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُسَمًّى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (جَاءَهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (يَأْتِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَّ) harfi te'kîd. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الْعَذَابُ) e râci. (بَغْتَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يَسْتَعْجِلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
("موجود" لَوْلَا أَجَلٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُمُ الْعَذَابُ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْتِيَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 54

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۖ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(يَسْتَعْجِلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِالْعَذَابِ) cârr-mecrur, (يَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (جَهَنَّمَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kîd. (مُحِيطَةٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (مُحِيطَةٌ) a müteallık.

Cümleler:

(...يَسْتَعْجِلُونَكَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَسْتَعْجِلُونَكَ) cümlesini te'kîd için isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

يَوْمَ يَغْشٰيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ اَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. geçen âyetteki (مُحِيطَةٌ) e müteallık. (يَغْشَي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعَذَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَوْق) cârr-mecrur, (يَغْشَي) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (يَغْشَي) ye müteallık. (أَرْجُل) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir azâbile müvekkel olana râci. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَغْشَاهُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَقُولُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...ذُوقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 56

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ اَرْضِي وَاسِعَةٌ فَاِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (عِبَادِيَ) münâda, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (أَرْضِي) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَاسِعَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِيَّايَ) munfasıl zamir, mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(يَا عِبَادِيَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (اعْبُدُوا...) cümlesi, (إن ضاقت عليكم أرضكم...) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اعْبُدُونِ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَائِقَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. (تُرْجَعُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ...) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(تُرْجَعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ
غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ نِعْمَ

أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَ) kasemiyye. (نُبَوِّئَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْجَنَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (غُرَفًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (نُبَوِّئَنَّ) nin mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (أَجْرُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَامِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُبَوِّئَنَّهُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَجْرِي) cümlesi, (غُرَفًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...نِعْمَ أَجْرُ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَتَوَكَّلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...صَبَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَوَكَّلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

وَكَأَيِّنْ مِنْ دَآبَّةٍ لاَ تَحْمِلُ رِزْقَهَا ۖ اَللّٰهُ يَرْزُقُهَا وَاِيَّاكُمْ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَأَيِّنْ) sayıdan kinâye isim, mübteda, mahallen merfu. (مِن دَابَّةٍ) câr-mecrur, temyîz. (لا) nâfiye. (تَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (دَابَّةٍ) e râci. (رِزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَرْزُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (إِيَّاكُمْ) mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَأَيِّنْ مِن دَابَّةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَحْمِلُ) cümlesi, (دَابَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(...اللَّهُ يَرْزُقُهَا) cümlesi, (كَأَيِّنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَرْزُقُهَا) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...هُوَ السَّمِيعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ ۚ فَاَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (سَأَلْتَهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَخَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَ) harfi te'kîd, kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni. Raf alâmeti olan (ن) ile fâil olan (و), te'kîd (ن) u gelince hazfolundu. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi

mahzuf. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, (يُؤْفَكُونَ) ye müteallık. (يُؤْفَكُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...إِنْ سَأَلْتَهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ خَلَقَ) cümlesi, (سَأَلْتَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...خَلَقَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...سَخَّرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَقُولُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(..."فعل" اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يُؤْفَكُونَ) cümlesi, (إن صرفهم الهوي) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ وَيَقْدِرُ لَهٗ ۭ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَبْسُطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (الرِّزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَبْسُطُ) gibi. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (مَنْ) nin temyîzi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (يَقْدِرُ), (يَبْسُطُ) gibi, ona ma'tuf. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَقْدِرُ) ya müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اللَّهُ يَبْسُطُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْسُطُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْدِرُ لَهُ) cümlesi, (يَبْسُطُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللَّهَ ... عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ
مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (سَأَلْتَهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (نَزَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (مَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَحْيَا), (نَزَّلَ) gibi, ona ma'tuf. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَحْيَا) ye müteallık. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أَحْيَا) ye müteallık. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye. (يَقُولُنَّ) fi'li muzâri, mebni. Raf alâmeti olan (نْ) ile fâil olan (وا), te'kîd (نَّ) u gelince hazfolundu. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَلْ) idrâbı intikâli. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وا) fâili.

Cümleler:

(...إِن سَأَلْتَهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ نَزَّلَ) cümlesi, (سَأَلْتَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...نَزَّلَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...أَحْيَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يَقُولُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(..."فعل" اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قُلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...الْحَمْدُ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَكْثَرُهُمْ لا يَعْقِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 64

وَمَا هٰذِهِ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ ۭ وَاِنَّ الدَّارَ
الْاٰخِرَةَ لَهِىَ الْحَيَوَانُ ۘ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (هٰا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْحَيَاةُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (لَهْوٌ وَلَعِبٌ) haber ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الدَّارَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْآخِرَةَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kîd. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَيَوَانُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَا هَذِهِ ... إِلاَّ لَهْوٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الدَّارَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ الْحَيَوَانُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (ما آثروا الحياة الدنيا) takdîrinde.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 65

فَاِذَا رَكِبُوْا فِى الْفُلْكِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۚ
فَلَمَّا نَجّٰىهُمْ اِلَى الْبَرِّ اِذَا هُمْ يُشْرِكُوْنَ ۙ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَكِبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْفُلْكِ) cârr-mecrur, (رَكِبُوا) ye müteallık. (دَعَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُخْلِصِينَ), (دَعَوُا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصِينَ) ye müteallık. (الدِّينَ) hâl olan ismi fâilin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نَجَّاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir

Allâh'a râci. (إِلَى الْبَرِّ) cârr-mecrur, (نَجَّى) ye müteallık. (إِذَا) fücêiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَكِبُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...دَعَوُا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نَجَّاهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(هُمْ يُشْرِكُونَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 66

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنَاهُمْ ۚ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَكْفُرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرُوا) ye müteallık. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü.

(...أَنْ يَكْفُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُشْرِكُونَ) ye müteallık.

(و) âtıfa. (لِيَتَمَتَّعُوا), (لِيَكْفُرُوا) gibi ona ma'tuf. (فَ) isti'nâfiyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنْ يَتَمَتَّعُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَوْفَ يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

اَوَ لَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا اٰمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ ۗ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللّٰهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub

olan ismi. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. birinci mef'ûl mahzuf, (مكة) takdîrinde. (حَرَماً آمِناً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنَّا جَعَلْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَرَوْا) ın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (يُتَخَطَّفُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاسُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ حَوْلِ) cârr-mecrur, (يُتَخَطَّفُ) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بِنِعْمَةِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُتَخَطَّفُ النَّاسُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يُؤْمِنُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَكْفُرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ
لَمَّا جَآءَهٗ ؕ اَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِيْنَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (كَذِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (كَذَّبَ) ye müteallık. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْحَقِّ) a râci. (أَ) istifhâm takrîri. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مَثْوًى) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (مَثْوًى) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اَفْتَرَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.
(...لَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (جَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِينَا) cârr-mecrur, (جَاهَدُوا) ye müteallık. (لَ) kasemiyye. (نَهْدِيَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (سُبُلَ) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْمُحْسِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...الَّذِينَ جَاهَدُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاهَدُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نَهْدِيَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

ANKEBÛT SÛRESİNİN SONU